

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси
Алишер Навоий номидаги Тил ва адабиёт институти
Алишер Навоий номидаги адабиёт музейи

АЛИШЕР НАВОИЙ

**МУКАММАЛ
АСАРЛАР ТЎПЛАМИ**

Йигирма томлик

Ўн тўққизинчи том

**ДЕВОНИ ФОНИЙ
(давоми)**

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси
«Фан» нашриёти
Тошкент — 2002

Таҳрир ҳайъати:

ИЗЗАТ СУЛТОН, А. ҚАҲОМОВ, Б. НАЗАРОВ, А. ҲАЙИТМЕТОВ, Ф.
СУЛАЙМОНОВА, Т. МИРЗАЕВ, С. ҒАНИЕВА, А. АБДУҒАФУРОВ, И.
ҲАҚҚУЛОВ

Нашрга тайёрловчилар:

ҲАМИД СУЛАЙМОН, САЙФИДДИН РАФИДДИНОВ, МУРОДИЙ
(Ҳожимурод Тожибоев)

Масъул муҳаррир:
С. РАФИДДИНОВ

Тақризчи:
Э. ШОДИЕВ

ҒАЗАЛҶО

Мухтараъ

Саҳар вазид насими тарабфизои баҳор,
Ки гашт боиси май хўрданам ҳавои баҳор.
Сипаҳ кашид сӯи боғу бин ба лола, ки шуд
Ба милу шуққаи ёқутгун ливои баҳор.
Беҳ аз баҳор чу фасле барои ишрат нест,
Зи мадҳ фасле созам адо барои баҳор.
Баҳор нақди латофат фидои ёрон кард,
Ки нақди қони чу мо бедилон фидои баҳор.
Баҳор гарчи зудояд ғам аз дил, аммо ҳаст
Тамаввучи май сўҳони ғамзудои баҳор.
Кушод ғунча ба гулбун зи ҳад бурун, чу саҳар
Вазид сӯи чаман боди дилкушои баҳор.
Агар ба мурда диҳад қон, аҷаб мадор, ки ҳаст
Насими рўҳ дар анфоси мушксои баҳор.
Ғанимат аст баҳори қавонӣ аз паи айш,
Ки то баҳори қавонӣ бувад, чӣ қои баҳор?
Баҳори умр ғанимат шумор, эй Фонӣ,
Фанояш арчи, ки зуд аст чун фанои баҳор!

Саҳар чоғида баҳор шодлигининг шамоли эсди,
май ичишимга баҳор ҳавоси сабаб бўлди.
Баҳорни кўр, лоланинг найза ва ёқутранг байроғи
билан боғ томонга қўшин тортди.
Айшу ишрат учун баҳордан яхшироқ фасл йўқ,
баҳорнинг мадҳи учун бир фасл очаман.
Баҳор латофат нақдини дўстларга фидо қилди, бизга
ўхшаган бедилларнинг жон нақди баҳорга фидо бўлсин.

Баҳор дилдан ғамни кетказади,
аммо унинг ғам кеткизишдаги эгови май мавжидир.
Саҳарда баҳорнинг кўнгил очувчи ели чаман томонга:
эсгач, гулзорда ҳаддан зиёда ғунчалар очилди.
Баҳорнинг мушк исли насими
ўликка жон берса, ажабланма.
Айш учун йигитлик баҳори ғаниматдир, йигитлик
(баҳори) бор экан, баҳорга қандай эҳтиёж бор!
Эй Фоний, умр баҳордек тез ўтиб кетишига қарамасдан,
сен уни (умр баҳорини) ғанимат бил.

Татаббўъи Хоҷа

Соқий, бода деху тавбаам аз ёд бубар,
Дафтари тоату тақво хама, гў: бод бубар!
Ман чу қон медиҳам аз ҳасрати сарви қадӣ,
Боғбон, рахти ман аз сояи шамшод бубар.
Ғаразат нест чу чуз куштанам, эй шаҳнаи ҳаҷр,
Гарданам баста бад-он ғамзаи қаллод бубар.
Ёди ғайраш ба дил андўҳ физояд, эй ишқ,
Ҳарчи чуз дўст аз ин хотири ношод бубар.
Хонаи тавба чу бунёд ниҳодам ба вараъ,
Сели май, гў: раву ин хона зи бунёд бубар!
Оби чашмам нанишонд оташи дил, эй қотил,
Ин ҳарорат зи вай аз ханҷари пўлод бубар.
Мани Маҷнун чу шудам муҳзали тифлон, эй дил,
Баҳри ҳазлам бари он тифли паризод бубар.
Гар сабукборият аз гулшани даҳр астуталаб
Ин тариқ аз равиши савсани озод бубар.
Фоний, зоди раҳи ишқ набошад чуз дард,
Чун дарой ту дар он дашт, ҳамин зод бубар.

Эй соқий, май бер ва тавба қилганимни эсимдан чиқар,
қўй, тоату тақво дафтари ел совурсин.

Мен унинг сарви қадди ҳасратида жон бераман,
эй боғбон, менинг тобутимни шамшод соясидан ясаб олиб бор.
Эн ҳажр миршаби, мени ўлдиришдан бошқа мақсадинг йўқдир,
бўйнимни боғлаб ул жаллод ғамзанинг олдига олиб бор.
Бошқанинг ёди кўнглимдаги қайғуларни орттиради,
эй ишқ, мунгли хотиримда дўстдан ўзга барчат нарсаларни ювиб
ташла.

Тавба уйини вараъ асосига қурган эдим,
қўй, бу уйни сел таг-туби билан олиб кетсин.
Эй қотил, кўз ёшларим юрак алангасини ўчира олмади,
бу ҳароратни пўлат ханжар билан ўчир.
Мен—Мажнун, болаларга мазах бўлиб қолдим,
эй кўнгил, энди ҳазил учун ул ёш паризод олдига олиб бор.
Агар даҳр гулшанида енгил бўлиб кетишни истасанг,
бу йўлни озод савсандан ўргангин.
Эй Фоний, ишқ йўлининг озуқаси дарддан бошқа нарса эмас,
йўлга чиққанингда ана шу озуқани олиб кет.

Мухтараъ

Агар аз шавқи лаълат пур маи гулгун бувад соғар,
Тавон нўшиданаш гар худ ҳама гардун бувад соғар.
Ба базми ҳаҷр чун соғар зи хунобам бувад холй.
Ки аз сели сиришкам дам ба дам пурхун бувад соғар.
Гадои майкада то гаштаам, аз давлати риндон,
Дамодам аз шароби ишратам афзун бувад соғар.
Чу дилхоҳе нагирад соғарам, ҳаргиз нанўшам май,
Ки дилхоҳам ба ишқи соқии мавзун бувад соғар.
Хаёлаш чун бувад меҳмон, ба базми айш қўш дорам,
Маро аз косаҳои чашм пурмай чун бувад соғар.
Чу манъи соғари ишрат намояд муҳтасиб, ғам нест,
Ки моро баҳри дафъи ҳузн даҳри дун бувад соғар.
Малулам аз худ, эй Фонй, кашам чуп лаъли руммонй,
Агар пур аз шароби беҳудй акнун бувад соғар.

Агар лабинг шавқи билан пиёла гул ранг майга тўлган бўлса,
бу пиёла осмондай бўлса ҳам, ҳаммасини сипқариш мумкин.
Айрилиқ базмида пиёла хунобимдан бўшаса,
кўз ёшим селидан пиёла дам-бадам қонга тўлади.
Майхона гадоси бўлганимдан сўнг риндлар давлатидан
дам-бадам пиёламда ишрат шароби зиёда бўлади.
Кўнглим тилаги бўлган жонон пиёламни олмаса, ҳаргиз май
ичмайман,
кўнглимнинг тилаги эса, хуш қомат соқий билан пиёла ишқидир.
Айш базмида жонон хаёли меҳмоним бўлса, май тўла
пиёла каби икки кўзимда тўла майни қўшалоқ тутаман.
Муҳтасиб май ичишимизни манъ қилса, ғамимиз йўқ,
чунки ғамимизни дафъ қилиш учун нокас дунё пиёласи бор.
Эй Фоний, ўзимдан хафаман, қандай лаъл руммоний (анор рангли
шароб) ича оламан,
агар пиёланг бехудлик шароби билан тўлдирилган бўлса, ана
унда ичиш мумкин.

Мухтараъ

Шуд бало чашми ту, эй гулрухсор,
Нуқтаи зери бало холи узор.
Ин, ки дар онудил оташ задай,
Дил аз ин ҳаст ба қон миннатдор.
Бодаи лаъли лабат пеши назар,
Аз чй шуд чашми ту дар айни хумор?
Ўилваи, сарви равони ту ҳаёт
Дихад, аммо кушадам дар рафтор.
Сокиё, соғари айшат чу пур аст,
Нўшу нўшон, ба замин пур магузор.
Булбул ар шефтаи гулшан гашт,
Дид дар ҳар гулаш аммо сад хор.
Фоний, аз чамани даҳр бибур

Шохи уммед, ки он н-орад бор.

Эй гул юзли, сенинг кўзинг бало бўлди,
юзингдаги холинг бало сўзи остидаги нуқтадир.
Сен жону дилга ўт урдинг,
дил шунинг учун жондан миннатдордир.
Лаъл лабинг майи менинг кўзим олдида-ю,
нима учун сенинг кўзинг хумор бўлади?
Сарв равонинг (қоматинг) жилваси ҳаёт бағишлайди,
аммо рафторинг (юришинг) мени ўлдиради.
Эй соқий, айшинг соғари тўла бўлган маҳалда
ич ва ичир, (аммо) ерга тўкаверма.
Булбул гулшанга ошиқ бўлди-ю,
(аммо) ҳар гулда юз тикан кўрди.
Эй Фоний, даҳр чаманидан умидинг шохини кес,
чунки у мева бермайди.

Татаббўъи баъзе аъизза

Дар саводи сояи абри баҳорӣ лолазор
Менамояд дар шаб оташҳои урдуи баҳор.
Ё баромад дуди оташҳои лола бар сипехр,
Абри наврӯзӣ, ки бинӣ бар фарози кӯҳсор.
То ҳаво дар ҳовани ёкути лола мушк суд,
Мевазад аз қониби саҳро насими мушкбор.
Тоқи Парвезаст лола, к-аш диҳад барбод чарх,
То намояд тоҷдоронро зи баҳри эътибор.
Ҷоми Ҷамшед аст монда аз маи ишрат тиҳӣ,
Соқиё, не ҷому не Ҷамшед монад, май биёр!
Хуш бувад бо лоларӯён бодаҳои лоларанг
Хоса базми айш бошад бар канори лолазор.
Дар фироқи лоларӯе тоза доғам бар дил аст,
К-аш сиёҳе, дар миёни хун нишаста лолавор.
Нест абнои замонро лоласон бўи вафо,

Чун сабо з-ин дилсиёҳон беҳ, ки бигзинй канор.
Фонийе, чун лолазори умрро рӯ дар фаност,
То бувад мумкин зи қоми лолагун сар бармадор.

Баҳор булутининг сояси қоронғилигида лолазор
кечаси баҳор лашкаргоҳи ёққан оловлари каби бўлиб кўринади.
Тоғлар тепасида кўрганинг наврўз булутими,
ёки лола оловларининг тутуни кўкка ўрлаганми?
Ҳаво ёқутранг лоланинг ҳованчасида мушк янчдимикин,
саҳро томонидан мушк тарқатувчи насим ели эсмоқда.
Лола Парвез тожидир, тождорларга ибрат қилиб,
кўрсатиш учун уни фалак кўкка совуради.
Ишрат майидан бўшаб қолган Жамшид жомидир,
эй соқий, (бу дунёда) на жом ва на Жамшид қолади, май келтир.
Лола юзлилар билан лола ранг майлар яхшидир,
айниқса айшу ишрат базми лолазор чеккасида бўлса.
Бир лола юзли фироқида,
лола ичидаги қора доғдек дилим доғдордир.
Замона аҳлида (ҳам) лола каби вафо ҳиди йўқ,
бу кўнгли қоралардан сабо ели сингари ўзингни четга олганинг
яхши.
Эй Фоний, умр лолазори йўқликка юз тутуди, шунинг учун
иложи борича лоларанг жомдан бошингни кўтарма.

Бимислиҳи

Пур зи пайконат шикофи синаам, эй гулғузур,
Рост бо он раҳна мемонад, ки гирандаш ба хор.
Оразат чун пеши чашм омад, сиришкам гашт хун,
Сел рангин мешавад ҳар гаҳ, ки меояд баҳор.
Рӯзи ҳичрон мўниси дил шуд хаёли он даҳан
Хурдаи пинҳониям рузи бадй омад ба кор.
Шоми ҳаҷр аз изтиробам гашт зоҳир сўзи ишқ,
Чумла махфиҳо шавад рӯзи қиёмат ошкор.

Май ба ҳалқам рез, эй соқй, ки баргардонадаш
З-он ки меояд бурун чонам зи ташвиши хумор.
Шўру ошўбам зи май кардй хаёл, эй муҳтасиб,
Набвад аз мастй, ки бошад аз чунун, маъзур дор.
Фонй аз зоҳид бихоҳад сарфа бурдан, з-он ки ҳаст
Ў зи зуҳди хешу мо аз лутфи ёр уммедвор.

Эй гул юзли, кўксимнинг тешилган жойи ўқинг билан тўла,
у тикан билан тўсиб қўйилган рахнага ўхшайди.
Ҳар баҳор келганда сел турли рангга киргани каби,
оразинг кўз олдидан намоён бўлса, кўз ёшим қонга айланади.
У оғизнинг хаёли ҳижрон куни дилнинг улфати бўлди,
яширган майда-чуйда нарсам ёмон кунда коримга яради.
Ҳамма махфий нарсалар қиёматда ошкор бўлгани сингари
ҳажр шомидаги изтиробимдан ишқ ўти зоҳир бўлди.
Эй соқий, хумор ташвишидан жоним чиқишга яқинлашди,
бўғзимга май қуй, токи чиқаётган жонимни қайтарсин.
Эй муҳтасиб, шўру ғавғоларимни мастликдан деб ўйладинг,
бу мастликдан эмас, жинниликдандир, маъзур тут.
Фоний зоҳиддан юқори туришни (олдин юришни) истайди,
чунки у ўзининг зуҳидан, биз эсак, ёрнинг лутфидан
умидвормиз.

* * *

Рўзгоре шуд, ки ранчурам зи аҳли рузгор,
Соқиё, хоҳй, к-аз ин ранчам раҳонй, май бидор.
Май нагўям, оби оташранг, к-аз вай ҳар ки хўрд,
Набвадаш дигар на дар обу на дар оташ қарор.
Ихтиёр аз даст берун кард дар ишқу чунун,
Оқили зоҳид, ки аз вай соғаре кард ихтиёр.
Шорибаш гар гунги модарзод бошад филмасал,
Лаб бубандад пешаш аз мурғони гўё сад ҳазор.
Дидаро равшан кунад з-инсон, ки аз абкори фикр,

Мими маъдуми даҳан бошад ба наздаш ошкор.
Табъро аз вай нишоте рӯ диҳад, к-аз ҷаври чарх,
Оби ҳайвонаш намояд дашнаи захробдор.
Кишвари дилро чунон вусъат диҳат, к-аз гулшанаш
Гунбади нилӣ чу як нилуфар афтад бар канор.
Дил шавад Ҷоми Ҷаму Оинаи Искандарӣ,
Ҳар гадо, к-аш нӯшад Искандарвашу Ҷамшедвор.
Фоние, ин чумла ҳосил гардадат з-иқболи фақр,
Гар ба як ҷоми фано сози аз ӯ дафъи хумор.

Бир қанча вақтдан бери рӯзғор аҳлидан ранжиганман,
эй соқий, бу ранждан қутулишимни истасанг май бер.
Уни май эмас, ўтдек сув дейиш керак,
чунки уни ичган киши на сувда, на ўтда қарор топади.
Ишқ, оқил зоҳидни шундай беихтиёр қилдики,
қадаҳ олиб, май ича бошлади.
Май ичган киши агар туғма соқов бўлса ҳам шундай тилга
кирадики,
юз минг сўзамол қуш ҳам унинг олдида оғиз оча олмайди.
Кўзни шундай ёруғ қиладики, фикрнинг тозалигидан
оғзининг кўринмас «мим»и унга якқол кўринади.
Табъга ундан шундай қувонч етишадики,
чарх жабрининг захарли ханжари оби ҳаётдек туюлади.
Кўнгил мулкани шунчалик кенг қиладики, гулзори
олдида кўк гумбаз бир нилуфардек четга чиқиб қолади.
Ҳар гадо уни Искандардек ва Жамшид сингари ичса,
кўнгли Жамшид жомию Искандар оинасидек бўлади.
Эй Фоний, агар бир фано жоми билан хуморингни ёзсанг,
фақрлик бахтидан буларнинг ҳаммаси ҳосил бўлади.

* * *

Зи дил в-аз дилситонам зору маҳчур,
Дил аз ман дуру ман аз дилситон дур.

Паричехра, саманди турки моро,
Сазад кардан шикол аз турраи хур.
Чу чонам хостӣ, кардам нисорат,
Агар густоҳам, «ал-маъмур маъзур».
Бидор, эй муғбача, чоми муғона,
Ки андар дайр натвон буд мастур.
Раҳон чун чашми мастат аз хуморам,
Ки ў дар айни мастӣ ҳаст махмур.
Зи ишқу бода шайхам тавба фармуд,
Ба масту ошиқ ин кардан чӣ мақдур?
Зи май Фонӣ ҳаёти ҷовидон ёфт,
Магар оби ҳаёт аст оби ангур?

Дилу дилистонимдан (ёримдан) зору маҳжурман,
дил мендан, мен дилистондан айрилганман.
У паричехра, гўзал хурлар сочи билан чиройли саман
отимнинг оёғига кишан солса арзийди.
Сен жонимни талаб қилганингда уни нисор қилдим,
агар гўстохлик қилган бўлсам, «Иш буюрилган киши узрлидир».
Эй муғбача, муғона жом тут,
негаки, бу дайрда мастур (яширин) бўлиш мумкин эмас.
Маст кўзларинг билан менинг хуморимни ёз,
чунки улар айни мастликда хумордирлар.
Шайх мени севиш ва ичишдан тавба қилишга буюрди,
маст ва ошиқ киши бу ишни қила олади?
Фоний майдан мангу ҳаёт топди,
ёки бу узум суви — оби ҳаётми?

Ихтироъ

Эй дил, зи хуши худ гила бо майфуруш бар,
К-уро бувад ба майзада доруи хуш бар.
Аз пири тавбакор нашуд кори айш рост,
Ин мочаро ба муғбачаи майфуруш бар.

Н-орад шудан ба хона зи мастї ҳарифи мо,
Ман ҳомилаш, агар ту бигўй ба дўш бар.
Гар хирқа раҳни бода кунї, хезу сўи дайр
Рахти фано зи зовияи хирқапўш бар.
Нақди бақо зи оби ҳаёт, эй Хизр, мачўй,
Аз дурди чоми он санами бодапўш бар.
Дар дарси ишқ нест чадал, боядат чу файз,
Худро дар он макон ба забони хамўш бар.
Фонї, паи начот ба майхона хешро
Аз зери тоқи ин фалаки сахткўш бар.

Эй кўнгил, ҳушингдан шикоят қилсанг, майфурушга
қилки, унда ҳушни олувчи дори бор.
Тавбакор пирдан айшу ишрат иши тўғриланмас экан,
бу можарони майфуруш муғбачасига олиб бор.
Улфатимиз мастлигидан уйига боролмайди, агар:
«Уни опичлаб олиб кет» десанг, опичлаб бораман.
Агар хирқангни майга гаров қўймоқчи бўлсанг,
ўрнингдан тур, фано рахтини хирқапўш хужрасидан майхонага
олиб бор.
Эй Хизр, мангуликни оби ҳаётдан излама,
у майхўр санам жомининг дурдидан изла.
Ишқ дарсида жадаллик бефойда, сенга файз
керак бўлса, хомушлик билан ўшал маконга йўл ол.
Эй Фоний, бу жидду жаҳд қилувчи фалак остида
нажот топай десанг, майхонага бор.

Татаббўи Хоҷа

Ғайр аз ў нест маро дар ду ҷаҳон ёри дигар,
Ќуз ваям ёри дигар, ҷуз ғами ў кори дигар.
Ман на он булбулам, эй гул, ки дусад хори ҷафо
Гар халад, аз ту кунам рўй ба гулзори дигар.
Накунам куфр қабул, ар кунадам пири муғон

Ба чуз аз турраи он муғбача зуннори дигар.
Қадаҳи давр ба мо чун бирасад, эй соқй,
То ба лаб чунки шавад рехта миқдори дигар.
Он чи хусн аст, ки ашбаҳ ба ҷамоли мақсуд,
З-ӯ накарда қалами сунъ намудори дигар.
Носеҳо, панди ту як бор қабулам нафитод,
Гуфта пиндор аз ин мавъиза сад бори дигар.
Ҷами вақтам, ки гирифтам зи сари хирқаи раҳн,
Ҷоми дигар ба дусад зорию зинҳори дигар.
Фоние, дард талаб, гар талабӣ, пайдо кун,
Дили реши дигару синаи афгори дигар.

Менинг икки дунёда ундан бошқа ёрим йўқ,
ундан бошқа ёрим ва унинг ғамидан бошқа ишим ҳам йўқ.
Эй гул, кўп жафо тикани қадалса ҳам,
сендан юз ўгириб бошқа гулзорга кетадиган булбуллардан
эмасман.

Агар муғлар пири у муғбача зулфидан эмас, бошқа тордан
зуннор яса, кофирликни қабул қилмайман (зуннор
боғламайман).

Эй соқий, қадаҳ навбати менга етганда,
қадаҳни лаб-балаб тўлдириш керак.

У қандай хуснки, мақсуд жамолига жуда ўхшашдир,
сунъ қалами ул жамол монандини яратмаган бўлса керак.
Эй насиҳатгўй, ваъз-насиҳатингни асло қабул қилмайман,
сен «юз марта насиҳат қилдим» деб ҳисоблайвер.

Кўп зору таваллолар билан хирқамни гаров қўйиб олган жомдан
бошқа

яна бир жом олдим, энди замона Жамшидиман.

Эй Фоний, (сен) дардни талаб қил, агар дард керак бўлса,
яраланган юрак ва эзилган сийнани пайдо қил.

Мухтараъ

Дили садпораам аз лаъли ту хун аст дигар,
Ҳар дам аз раҳгузари дида бурун аст дигар.
Дили Мачнун, ки дар он зулф шуд, эй боди сабо,
Гў, ки дар ҳалқаи он силсила чун аст дигар?
Зи сари нав магар ороста машшотаи сунъ,
Ки рухат чун маҳу хат ғолиягун аст дигар.
Он парӣ ишвақунон чоми маям дод ба даст,
Дар сарам оташи мастиву чунун аст дигар.
Дил, ки пирона дам аз бозуи тақво мезад,
Дар кафи ишқи яке тифл забун аст дигар.
Раста будам зи ғами ишқ чу ёр омад, вой,
К-он ғамам аз ҳадду андоза фузун аст дигар.
Эй табиб, аз сари Фонӣ мағзар з-онки зи ҳаҷр,
Заъфи берун-ш ба андӯҳи дурун аст дигар.

Юз парча бўлган юрагим лаълингдан қондир,
энди ҳар дам кўз равзанидан — косасидан чиқади.
Мажнун юрак ул зулфга осилган, эй тонг ели,
айт, у занжир ҳалқасида унинг аҳволи қалай?
Сунъ машшотаси қайтадан безаган шекилли,
юзинг ойдек, хатинг эса мушқдек бўлди.
У пари ишва қилиб қўлингга май толеини берди,
энди бошимда мастлик ва телбалик ўтидир.
Илгари тақводан дам уриб юрган кўнгил,
энди бир ёш гўзал ишқида бечора бўлди.
Ишқ ғамидан қутулган эдим, войки,
ёр келиб ғамим ҳаддан ошиб кетди.
Эй табиб, Фонийнинг бошидан кетма, чунки айрилиқдан,
ичидаги ғамлар туфайли ташқариси ҳам заъифдир.

Мухтараъ

Хуш нест ғайри дайри муғон хонаи дигар,
В-он гоҳ ғайри муғбача чононаи дигар.

Паймонаҳои мо зи маи соф пур диҳед,
То пур шудан зи ҳодиса паймонаи дигар.
Воиз, азоби дўзаҳу майхорагон мағӯ,
Ќуз ин фасона нестат афсонаи дигар?!
Эй дил, мағӯ ба ишқ, ки Мачнун кӣ будааст,
Дар кўху дашт мисли ту девонаи дигар?
Рӯи ту шамъи меҳру чу заррот аҳли ишқ,
Ҳар зарра пеши шамъи ту парвонаи дигар.
Эй чарх, чанд бим намоӣ зи куштанам,
Гар набвад ин хароби ту вайронаи дигар?
Фонӣ, аз ин сарои фано баста рахти умр,
Дорад магар азимати кошонаи дигар?!

Муғлар дайридан бошқа уй яхши эмас,
ўша жой бўлса, муғбачадан ўзга жонон яхши эмас.
Бошқа ҳодисадан паймонамиз тўлмасдан илгари (ўлмасимиздан
бурун),
паймонамизни соф май билан тўлатиб беринг.
Эй воиз, дўзах ва майхўрлар азобидан сўз очма,
шу афсонадан бўлак афсонанг йўқми?
Эй дил, Мажнун ким эканини ишққа айтма,
У ҳам тоғу даштда юрган сенга ўхшаш бир девонадир.
Эй жонон, юзинг қуёш шамъи-ю ишқ аҳли зарралардир,
ҳар бир зарра шамъинг олдида бошқа бир парвонадир.
Эй чарх мени қачонгача ўлдириш билан кўрқитасан,
шу вайронанг бўлмаса, мен бошқа бир вайрона топаман қўяман-
да.
Фоний бу фано саройидан (дунёдан) кўчмоқчи,
уни бошқа бир кошонаси ҳам борми дейман?

Мухтараъ

Эй ба ҳар орадат аз оташи май тоби дигар,
Тоби онро зада ҳар қатраи хай оби дигар.

Хоб дидам, ки шудам зинда зи нўшин лаби ту,
Нест чон дар танам аз орзуи хоби дигар.
Лаби лаълат, ки бувад мастиям аз вай, ба хаёл
Кай ба воқеъ хушам ояд зи маи ноби дигар?
Хоҳам аз қибла бигардад рухам он дам, ки шавад,
Ғайри абруи туам сачда ба меҳроби дигар
Ба чунун шодам аз он руй, ки дар гардани ман
Нест чуз силсилаи зулфи ту қуллоби дигар.
Шаб хаёлаш, ки ба меҳмониям ояд, чӣ кунам?
Нест чуз бесару сомониям асбоби дигар.
Ба қаҳон чашм маро равшан аз он рўст, ки нест,
Фоние, чун рухи ў меҳри қаҳонтоби дигар.

Эй гўзал, оразинг май ўтидан ўзгача тобланмоқда,
ҳар бир қатра теринг ўша тобланишга сув бермоқда.
Тушимда ширин лабингни сўриб, тирилган эмишман,
танимда жоним бўлса, энди бошқа тушни орзу қилмайман.
Лаъл лабинг хаёли билан мастдирман,
ҳақиқий тиниқ майга қачон ҳушим бўлсин?
Қошингдан бошқа меҳробга сажда қилгудек
бўлганда, юзимни қибладан ўгирмоқни истайман.
Девоналигимдан хурсанд эканимнинг сабаби шуки,
бўйнимда зулфингдан бошқа занжир йўқдир.
Тунда хаёли меҳмон бўлиб келса, нима қиламан, ахир
меҳмон кутмоқ учун югуришдан ўзга асбобим йўқ.
Эй Фоний, кўзимнинг равшанлиги оламни ёритишда
монанди бўлмаган ўша қуёшдандир.

Татаббўи Мавлоно Шоҳӣ

Ҳар дам расад ба дил чу зи олам ғаме дигар,
Ғам нест, чун зи май бувадат оламе дигар.
Дорад гадои майкада аз бодаву қадаҳ
Оинаи Скандару Чоми Чаме дигар.

Ў халқро кушад, ба ман он мотам асту нест,
3-ин тиратар бар аҳли вафо мотаме дигар.
Гўям ба назди пири муғон ҷаври муғбача,
Чун нестам ба дайр ҷуз ў маҳраме дигар.
Нобуд шуд дилам зи ғами ҳаҷр, кош Ҳақ
Бахшад нашоти васлу дили хурраме дигар.
Ин дам ғанимат аст бар он кас, ки набвадаш
Ғайр аз ҳарифи мушфику май ҳамдаме дигар.
Фонй зи сели ашки ту ғамхонаи сипеҳр,
Хам ёфт он чунон, ки фитад аз наме дигар.

Ҳар дамда кўнгилга оламдан бир ўзгача ғам етса-ю,
майингдан олам бошқача бўлиб кетса, ғамим йўқдир.
Майхона гадосининг ҳам май ва қадаҳдан
ўзгача Искандар ойинасию жоми Ҷами бор.
У халқни ўлдирса, менга мотамдир, вафо аҳлига
бундан кўра мусибатлироқ бошқа бир мотам бўлмайди.
Муғлар пирига муғбачанинг жабрини айтаман,
чунки дайрда менга муғлар пиридан ўзга маҳрам йўқ.
Ҳажр ғамидан дилим нобуд бўлди, кошки эди
Тангри васл нашоти билан дил хуррамлигини берса.
Меҳрибон улфати ва майдан бошқа ҳамдами бўлмаган
кишига бу дам ғаниматдир.
Эй Фоний, кўз ёшининг селидан осмон ғамхонаси
шундай букилдики, бу намдан қулаб тушишига сал қолди.

Татаббўъи Шайх дар таври Махдум

Эй ниҳон дар ҳама аён шуда аз айни зуҳур,
Ҳама нур аз ту аён, лек ту дар вай мастур.
Зулф шуд бурқаи рух ҳарду, вале бурқаи ту,
Он чӣ хусн аст, ки бурқаъ бувадаш зулмату нур?
Ба садат васф нишон баҳри чӣ дод аҳли назар,
Ношуда хусни ту бар дидаи эшон манзур.

Лофи наздикият он к-ӯ занад аз зуҳду вараъ,
Хешро бошад аз ин васваса андохта дур.
Оқиз аз васфи ту будан ачабам нест, ки ҳаст
Зарра моҳияти хуршед надонад, маъзур.
Хуррам он ринд, ки як лаҳза набошад бе ту,
Хоҳ дар анҷумани тафриқа ё кунчи ҳузур.
Ориф он дон, ки гар афлок зи ҳам бишқофад,
Ба шухудаш нарасад шоибаи нуқсу футур.

Эй, барча мавжудотда айнан зоҳир бўлишдан ниҳон зот,
барча нур сендан аён, лекин сен унда яширинсан.
Зулфинг юзингга парда-ю, иккиси ўзингга пардадир,
бу қандай ҳуснки, нур ва зулмат унга ниқобдир.
Ҳуснинг назар аҳли кўзига кўринмай туриб,
юз хил сифатлар билан ундан қандай нишон бердилар.
Зуҳду вараъ туфайли сенга яқинликдан лоф урувчилар,
бу васваса билан ўзларини сендан узоқлаштирадилар.
Сенинг васфингга ожиз бўлсам ажаб эмас,
чунки зарра қуёшнинг моҳиятини билмаса, узрлидир.
Хоҳ айрилиқ анҷуманида, хоҳ ҳозирлик бурчагида бўлсин,
бир дам ҳам сенсиз бўлмаган ринд хуррамдир.
Агар фалак иккига айрилганда ҳам, эътиқодига
нуқсу зарар етмаса, ўша кишини ориф деб бил.

Дар таври Хоҷа

Дар тавба агар май диҳадам муғбача ё пир,
Розӣ наям аз хеш дар ин кор ба тақсир.
Эй шайх, ба майхона агар тавба шикастам,
Чун хомаи тақдир чунин рафт, чӣ табдир?
Чун сурати ӯ нест ба мавзеъ як аз сад,
Наққош намояд чу дусад мавзеъи тасвир.
Сӯзи дили зоҳид, ки ба тақвои риёист,
Набвад асараш бештар аз гиряи тазвир.

Озодиям аз қайд мабодо, агар афтад
Дар гарданам аз силсилаи зулфи ту занчир.
Эй шайх, зи тадбири ту акнун чӣ кушояд,
Чун мо сари таслим ниҳодем ба тақдир.
Фонӣ, ту агар ошиқӣ, аз ишқ мазан дам,
Чун рост наояд сухани ишқ ба тақрир

Агар тавба қилгин деб муғабача ёки пир менга май берса,
бу ишда қамчилик кўрсатсам, ўзимдан рози эмасман.
Эй шайх, агар майхонада тавбамни синдирган бўлсам,
бу тақдир қаламидандир, нима тадбир қила олардим.
Рассом икки юз жойга унинг суратини
Чизиб кўрсатса ҳам, бирортаси ҳам унга ўхшамайди.
Зоҳиднинг риёкорона тақво билан дилга ўт ёқишининг
(«шайтон йиғи»дан) ортиқ таъсири бўлмайди.
Агар зулфинг жингаласидан бўйнимга занжир тушса,
бу банддан мангу озод бўлмайин.
Эй шайх, биз тақдирга тан берганмиз,
энди тадбирингнинг нима фойдаси бор?
Фоний, агар ошиқ бўлсанг, ишқ тўғрисида дам урма,
чунки ишқ сўзи тақдирга рост келмайди (ишқ сўзини
баён этишга тил лолу қалам ожизлик қилади).

Мухтараъ

Кайфият бахшадам он лаб, маи ноб аст магар,
Руҳ софӣ кунадам, лаъли музоб аст магар?
Хоб дар чашм надорам зи хаёли мижаат,
Хайли ҳинду зада саф раҳзани хоб аст магар?
Ҳумрати байзаи чашми ману хуноби сиришк,
Омада бар маи гулранг ҳубоб аст магар.
Оби Кавсар зи кафи ҳур надорад мастӣ,
Дар кафи соқии гулчеҳра шароб аст магар.
Тангу торик дилам, к-аз ғами ў гашт хароб,

Кунчи вайрони мани хонахароб аст магар?
«Надиҳад ишқу маям нашъа ба пирӣ» гуфтам,
Гуфт: «Пири хирадам аҳли шабоб аст магар?»
Сели май кишвари хушу хирадам кард ғариқ,
Фоние, дар аҷабам, олами об аст магар.

У лаб менга кайф бағишлайди, (у) тиниқ маймикин,
руҳимни соф қилади, эритилган ёқутмикин?
Киприги хаёлидан кўзимда уйқу йўқ, (киприклари)
уйқумни ўғирлаш учун саф тортиб келган ҳинду хайлимикин?
Кўзим оқининг қизиллиги ва кўз ёшим қони
гул ранг май устидаги ҳубобмидир?
Хур қўлидан олиб (ичилган) Кавсар суви маст қилмайди,
гул юзли соқий қўлидаги шароб маст қилади, холос.
Унинг ғамидан хароб бўлган тангу қоронғи дилим
мен кафангадонинг вайрона бурчагимидир?
Пирга «ишқу май менга нашъа бермаяпти», деган эдим,
ақл пири: «бу сенга йигитлик даврими?» деб жавоб берди.
Май сели ақлу хуш мулкани ғарқ қилди,
эй Фоний, бу сув олами эканми, деган таажжубдаман.

* * *

Соқие, вақт ғанимат шумуру соғар гир,
Дастбўсат талабад чом, зи хокаш баргир.
Нест чун чоми муғонам зи кафи муғбачагон,
Филмасал гар зи кафи хур маи Кавсар гир.
Заррае хушдилиям нест зи хуршедвашон,
Хоҳ аз сайри фалак, хоҳ асари ахтар гир.
Базми мо бе рухат афсурда бувад, рӯ бинмо,
Гӯ аз он шўълаи рухсори ту сўхбат даргир.
Сар-сари ҳодиса гар чарх зи ҳам баргусилад,
Рафта бар боди фано тўдаи хокистар гир.
Тарки девонагӣ, эй дил, чу накардӣ дар ишқ,

Аз чунун домани он шўхи парипайкар гир.
Сарбаланд аз шарафи хоки раҳи риндон бош,
Эй ғанӣ, тарки дуру, гавҳари тоҷи зар гир.
Воизо, ин ки ба маҷлис талабӣ Фониरो,
Маслиҳатро ду-се кизби дигарат бовар гир.

Соқий, вақтни ғанيمات билгин ва қадаҳ ол,
жон сенинг қўлингни ўпмоқчи, уни тупроқдан кўтар.
Агар хурнинг қўлидан Кавсар майини олсам,
бу муғбачалар қўлидан муғлар жомини олганча бўлмайди.
Хоҳ фалак сайрини, хоҳ юлдузлар асарини олгин,
қуёш юзли гўзаллардан заррача хурсанд эмасман.
Базмимиз сенинг чиройингсиз руҳсиз, сўлгиндир,
юзингни оч, шояд юзинг шуъласидан суҳбатимиз қизиби кетса.
Умрнинг бир кунлик ҳам бақоси йўқ, эй лола,
бир нафас қизил май жомидан дилинг муродини ол.
Ҳодисалар қуюни чархи фалакни тўнтарса ҳам,
бир тўда кул ҳавога соврулди деб бил.
Эй кўнгил, ишқда девоналикни тарк этмадинг,
телбалиқдан ул парипайкар шўхнинг этагини ушла.
Эй бадавлат киши, дур ва олтин тож гавҳарларини тарк эт,
риндларнинг оёғи тупроғидан сарбаланд бўл.
Эй воиз, Фонийни мажлисга талаб қилдинг,
маслаҳат юзасидан икки-уч ёлғонга ҳам ишон.

Мухтараъ

Чун ў набувад шўхи ситамгораи дигар,
Чун ман зи ғамаш бедилу бечораи дигар.
Ояд чу сагаш аз дили садпора ба тўъма,
Сад пора диҳам, ў талабад пораи дигар.
Бас хора, ки ў нарм шуд андар кафи Фарҳод,
Сахт аз дили Ширин набудах хораи дигар.
Аз ҳолати Маҷнун чӣ тафаҳхус кунӣ, эй дил,

Дар водии ҳайрат чу ту овораи дигар.
Дар ҳар назаре ҳайрати хуснат шавад афзун,
Ваҳ, к-он шавадам боиси наззораи дигар.
Як чониби рухсора кушодию бимурдам,
Бикшо, ки кунӣ зинда ба рухсораи дигар.
Фонӣ дигар аз ахтари май гашт тарабноқ,
3-ин сон набувад кавкаби сайёраи дигар.

У каби бошқа шўх ситамгар ҳам йўқ,
унинг ғамидан мендек бедилу бечора ҳам йўқ.
Юз пора бўлган дилимни емак учун (ё)нинг ити келса,
юз порани берганимда ҳам яна бир пора сўрайди.
Кўп тошлар Фарҳод қўлида юмшади, лекин
унга Ширин дилидан қаттиқроқ тош йўқ эди.
Эй дил; Мажнун аҳволининг нимасини сўрайсан,
у ҳайрат водийсида сен каби бир овора эди.
Хуснингга ҳар бир боқишимда ҳайратим орта боради,
ажабо, унга яна такрор-такрор қарашимга сабаб нима?
У юзингни кўрсатган эдинг, ўлдим,
бу юзингни ҳам кўрсатиб тирилтир.
Фоний май юлдузидан яна беадад хурсанд бўлди,
бошқа бир сайёра юлдуз бунинг каби бўлолмайди.

Татаббўи Хоҷа

Мастам, эй муғбача, чоми маи хаммор биёр,
Гар зи динам бувадат дағдағайи зуннор биёр.
Софии бода, ки худ нўш кунӣ, аз дурдаш,
Марҳаме баҳри давои дили афгор биёр.
То бисўзам ҳамагӣ ҳастии худ, рӯ во кун,
3-он гулистони Халил оташи гулнор биёр.
Дар тариқи муғӣ аз куфри ту гар баргардам.
Сабӯ аз майкада в-аз неши ҷафо хор биёр.
Дар мазиқи қафаси ҳастиям, эй тоири қудс,

Чони зорам бибару муждаи дилдор биёр.
Боғбоно, дигар аз гулшани худ лоф мазан,
Ё гуле аз рухи он шўх намудор биёр.
Хирқа шуд раҳну сарам хуш нашуд, эй бодафурўш,
Як-ду паймона маям бар сари дастор биёр.
На фалак ёру на дар умр вафо, эй қосид,
Хабаре аз сӯи он ёри вафодор биёр.
Гар ниёз орию ӯ ноз кунад, эй Фонӣ,
Кори ту чунки ниёз аст, дигар бор биёр.

Эй муғбача, мастмен, майфуруш комини келтир,
агар диним тўғрисида ташвишинг бўлса, зуннор келтир.
Майнинг тиниғини ўзинг ичсанг, афгор
дилим давоси учун унинг дурдини менга келтир.
Эй жонон, юзингни оч, у Халил гулистони (олови) дан
оташин гул келтир, борлиғимни ёндирай.
Муғлик тариқатида агар сенинг куфрингдан қайтсам,
майхонадан май кўзаси-ю жафо нешидан тикан келтир.
Эй муқаддас қуш, борлиқ қафасининг исканжасидаман,
зор жонимни олиб кету дилдор хушхабарни келтир.
Эй боғбон, ҳадеб гулшанингни лоф уриб мақтай берма,
ёки ўша гулистонингдан шўх юзига ўхшаш бир гул топиб кел.
Эй майфуруш, хирқам гаровга кетдию, маст бўлмадим,
бошимдаги саллам эвазига ҳам бир-икки пиёла май келтир.
Эй хабарчи, бизга на фалак ёр ва на умрда вафо бор,
у вафодор ёр томидан бир хабар келтир.
Эй Фоний, сен ҳожат изҳор қилсангу (ёринг) ноз қилса,
яна ҳожат изҳор қилавер, чунки сенинг ишинг ҳожатмандликдир.

* * *

Рўят, ки оташаш битвон гуфту об низ,
Моҳ аз латофаташ хичил аст, офтоб низ.
3-онам гадои майкада, к-аз базми аҳли айш

Нуқлам расад зи ҳиммати риндон, шароб низ.
Мурдам зи зуҳд муғбачаи майфурӯш, к-ӯ
То маст созад аз маи ишқам, хароб низ.
Хунхорагони ишқ, чу меҳмони ман шаванд,
Аз хуни дида май диҳам, аз дил кабоб низ.
Чун мақсадат ба гом шумор аст аз азал,
Таъхир наонакӯст дар ин раҳ, шитоб низ.
Эй пандгӯй, боиси расвоиям мапурс,
Ишқ асту чоми бодаву аҳди шабоб низ.
Фонй, саҳар ба майкада борони ашк рехт,
Биншаст гарди меҳнату шуд фатҳи боб низ.

Юзингни ўт ва сув дейиш мумкин, чунки
ой билан офтоб ҳам унинг латофатидан хижолатдадир.
Майхона гадоси бўлишимнинг боиси шуки, (ишрат аҳли базми)
ва риндлар ҳимматидан менга (кабоб) ҳам шароб ҳам тегади.
Тақводорликдан ўлдим, майфуруш муғбача қани?
У мени ишқ майидан масту хароб қилсин.
Ишқ жафокашлари менга меҳмон бўлсалар, кўзим қонидан
май бераману, дилимни кабоб ҳам қилиб бераман.
Тақдирда мақсадинга етишга саноқли қадамлар (қолган)
бўлса, бу йўлда шошмаслик ҳам яхши, жадаллик ҳам.
Эй насиҳатгӯй, расволигимнинг сабабини сўрама,
сабаби ишқу май ҳамда йигитлик давридир.
Фоний саҳар чоғида майхонада кўз ёши ёмғурини тўқди,
(шунда) машаққат гарди босилди-ю, (фано) эшиги ҳам очилди.

Татаббўъи Хоҷа

Навбахорон ба қадаҳ оби тарабнок андоз,
Абрсон ғулғула дар гунбади афлок андоз.
Чанд аз даври фалак чун кура саргардонй,
Фитна аз даври қадаҳ дар кураи хок андоз.
Покбозй агар аз Эзиди покат ҳавас аст,

Чашм бар орази пок аз назари пок андоз.
Танам афсурда шуд аз зухди риёй, эй ишқ,
Барқи оҳе сӯи ин хирмани хошок андоз.
Маст то кай фиканад рахна, ба динҳо ё Раб?
Раҳме андар дили он кофири бебок андоз.
Ё Раб, ин зоҳиди худбин, ки нашуд қобили файз,
Аксаш аз чом дар оинаи идрок андоз.
Гули садбарги чамоли ту, ки сад ламъа дар ўст,
Партави он ҳама дар ин дили садчок андоз.
Қасди қонат чу кунад ғам, сӯи майхона шитоб,
Чом аз он заҳр сӯи маъдани тарёк андоз.
Фонй, аз чуръаи Ҳофиз шуда маст, эй соқй,
Хезу дар косаи зар оби тарабнок андоз!

Илк баҳорда қадаҳга айшу хурсандлик сувини қуй,
булут сингари фалаклар гунбазига ғулғула сол.
Токай фалак даврасида коптокдай саргардон юрасан,
фитнани қадаҳ давридан ер куррасига ташла.
Агар сен пок Тангридан покбозликни орзу қилсанг,
пок назар билан пок юзага кўз ташла.
Эй ишқ, хўжакўрсинга қилинган тоат-ибодатнинг
совуқлигидан вужудим музлаб кетди,
бир оҳ барқини (яшинини) бу хашак хирмониға ур.
Эй Тангрим, у гўзал қачонгача маст бўлиб динларга
рахна солади? У бевафо кофирнинг дилиға бир раҳм сол.
Эй Тангри, файз қабул қилмайдиган бу такаббур
зоҳиднинг идрок ойинасига
жомдан май аксини тушир (май воситасида унга ақл кирит).
Атиргулға ўхшаш жамолингда кўп шуълалар бор,
Ундаги ҳамма шуълани юз пора бўлган бу дилимға сол.
Ғам жонингға қасд қилса, майхона томон югур,
у ғам заҳридан жомни тарёк кони томон ташла.
Эй соқий, Фоний Ҳофизнинг журъасндан маст бўлган,

туру, олтин косага айш ва шоду хуррамлик сувини қуй.

Татаббӯи Хоҷа

Ба дайр муғбачагонанд масту шӯрангез,
К-аз оби талх кунанд оташи балоро тез.
Ба ғамза ақлшиқору ба ишва тақвосӯз,
Ба ваъда рӯҳфиребу ба лоба рангомез.
Ба гоҳи сайд гирифтанд камандашон дилкаш,
Ба вақти қалб шикастан синонашон хунрез.
Ба ҳар диёр, ки бӯе расад зи туррашон,
Сиёҳнома шаванд аҳли он, сияҳдил низ.
Биёр бода, ки ишқ асту кӯи расвоӣ,
Бисӯз чомаи тақвою хирқаи парҳез.
Маро чӣ бим зи ошӯби растхез, эй дил,
Зи хилқатам чу баровард ишқ растохез!
Ман он замон, ки шавам аз қадаҳ сарандозон,
Чӣ қои хотами Кисро, чӣ афсари Парвез!
Туро чӣ ҳодиса дар ҷавфи чархи даввор аст?
Чу з-он бурун натвонӣ шудан, аз ин мағрез,
Чу нест як сари мӯ ихтиёрат, эй Фонӣ,
Равона шав ба тариқи ризо, чӣ қои ситез?!

Майхонада шӯру ғавғо солувчи муғбачалар бор,
улар аччиқ сув билан бало ўтини алангалантириб юборадилар
Улар ғамза билан ақлни овлаб, ишва билан тақвони
қуйдирадилар,
ваъда билан руҳга фириб бериб, тилёғламачилик билан
алдайдилар.

Овлаш вақтида камандлари дилкаш (кўнгил овловчи),
кўнгилни синдириш чоғида найзалари қон тўқувчидир.
Қай бир диёрга хушбўй сочларидан хушбўй етса, ўша
ердаги аҳолининг номаси қора бўлади, диллари ҳам.
Эй муғбача, ошиқлик расволикдир,

тақво тўни билан парҳез хирқасини ёндир, май келтир.
Эй дил, ишқ вужудимдан қиёмат кўпорди,
энди қиёматнинг шўру ғавғосидан нега кўрқай.
Қадаҳдан маст бўлиб, бошим эгилган маҳалда,
Нўширавоннинг узуги билан Хисрав Парвезнинг тожига қандай
эҳтиёж қолади?
Бошингга тушадиган иш чархи кажрафтордандир,
ундан қутулмайсанми, бундан ҳам қочма.
Эй Фоний, бир тола сочингча кўлингда ихтиёринг бўлмагандан
кейин жанжаллашишнинг ҳожати йўқ, розилик йўлига киравер.

Мухтараъ

Кофири масте ба дайрам офати чон гашт боз,
Хонаи динам зи сели бода вайрон гашт боз.
Ҳар бинои зуҳду тақво, к-аш ба чарх афроштам,
Ваҳ, ки аз тўфони май бо хок яксон гашт боз.
Хирқаам, к-аз доғҳои тозаи май буд тар,
Чумла хушк аз сўзу тобу доғи ҳичрон гашт боз.
Азми Каъба чун тавонам кард, к-аз дайри муғон?
Н-омада берун, дил аз рафтан пушаймон гашт боз.
Пардаи зуҳдам чӣ сўд, эй шайх, к-ин маҷнуни маст,
Баҳри раҳни бода дар майхона урён гашт боз.
Ман, ки бастам бар миён зуннору гаштам бутпараст,
Боиси ин миллатам, он номусулмон гашт боз.
Чун сўи дайри муғон рафтам ба ишқи муғбача,
Дину дил дар кори ў нокарда натвон гашт боз.
Доғҳои сина чун дорам ниҳон, к-аз дасти ишқ,
Муттасил чоки гиребонам ба домон гашт боз.
Мурданам дар ишқ мушқил буд, чун ҳичрон расид,
Фониё, роҳи фано паймудан осон гашт боз.

Майхонада бир маст кофир яна жоним офати бўлди,
яна диним уйи май селидан вайрон бўлди.

Ҳар бир зуҳду ақво биносини кўкка етказган бўлсам,
афсуски, май тўфони яна уни ер билан яксон қилди.
Майнинг покиза доғлари билан хирқам хўл бўлган эди,
ҳижрон доғининг иситмасидан яна қуриб қолди.
Каъбага қандай сафар қила олайки, муғлар дайридан
чиқмасимданоқ кўнглим пушаймон бўлади.
Эй шайх, зоҳидлик ниқоби билан пардаланишимдан нима
фойда? Чунки бу маст тентак (мен) хирқамни майга
гаров қўйиб, майхонада яна яланғоч бўлади.
Белимга зуннор боғлаб, бутпараст бўлдим,
бу миллат (дин)га ўтишимга шу номусулмон сабаб бўлди.
Муғбача ишқи билан муғлар дайрига бордим,
дину дилни унинг ишида қўлдан бермай қайтиб бўлмайди.
Сийнамдаги доғларни қандай яшира олай, чунки
яна ишқ дастидан ёқам этагимгача йиртилиб туради.
Эй фоний, ишқ йўлида ўлишим мушқил эди, ҳижрон
келиб етгач, фано йўлига тушишим янада осон бўлди.

* * *

Марав зи маҷмаи риндон нагашта маст ҳанўз,
Ки дар ду чашмат асар аз хумор ҳаст ҳанўз.
Ба коми хеш чй бархостан ҳаво кардй?
Даме накарда ба дилхоҳи мо нишаст ҳанўз!
Чаро шикасти дили мо талаб кунй ба фиरोқ?
Надода ҳодиса ҳангомаро шикаст ҳанўз!
Зи по фитодаму аз даст рафтам, эй соқй,
Ба сўи чоми маят нарасонда даст ҳанўз!
Зи чоми муғбачаам чист манъ, эй сўфй?
Дилам ба дайр кунун гашта майпараст ҳанўз.
Маро зи ҳуш чй пурсй, ки масти ишқ шудам?
Ба хеш н-омада аз масти аласт ҳанўз.
Чй сон раҳам зи каманди чунун, ки чун Фонист?
Дилам ба ҳалқаи он турра пойбаст ҳанўз!

Маст бўлмайд риндлар мажлисидан кетма,
чунки икки кўзингда ҳануз хумор асари бор.
Бизнинг дилимиз истаги билан бир дам ўтирмай,
ўз хоҳишингча туриб кетишга майл қилдинг.
Ҳали ҳодиса ҳангомаларига шикаст бермай,
нега фиरोқ билан кўнглимизни синдиришни истайсан?
Эй соқий, ҳануз май жомингга қўлим етмай туриб,
оёқдан йиқилдим ва қўлдан чиқдим.
Эй сўфий, муғбача жомидан нега мени манъ қиласан,
ҳолбуки, юрагим эндигина майпараст бўлган.
Мендан ақлу ҳуш ҳақида сўраб нима қиласан,
«аласт» мастлигидан ўзимга келмай ишқ мастлигига йўлиқдим.
Кўнглим Фонийдек ҳали ҳам ул зулф ҳалқасига боғланиб
турганда,
телбалик камандидан қандан қутула оламан?

Мухтараъ

Маро зи шиддати ҳичрон малолат аст имрӯз,
Ба ҳоли хеш наям, ваҳ, чӣ ҳолат аст имрӯз?
Расид бас, ки зи девонагиам расвой,
Зи рӯи аҳли чунунам хичолат аст имрӯз.
Зи рӯҳи Вомиқу Мачнун маро ба ҳикмату ақл,
Ба сад навохт, ҳазор истимолат аст имрӯз.
Равам ба майкада гӯё илоҷи ин аламам,
Ба қониби маю мутриб ҳаволат аст имрӯз.
Далели раҳ, ки бувад пири дайр, чун бар каф
Қадаҳ гирифт, ба мастӣ далолат аст имрӯз.
Маро насиб маю шайх манъ фармояд,
Ба амри олами ғайбаш қаҳолат аст имрӯз.
Ба коми муддаиён баста даст Фониरो,
Магар, ки масти маро муддао лат аст имрӯз

Менга ҳижрон шиддатидан бугун қаттиқ малолатдир,
бугун ўз ҳолимда эмасман, бу қандай ҳолатдир.
Девоналигимдан кўп расволик етди,
бугун жунун аҳлининг юзига қарай олмай хижолатдаман.
Мени ақлу ҳикмат билан сийлади, бугун
Вомиқ билан Мажнуннинг руҳи розилигимни истайдилар.
Гўё бу аламим иложи май билан созандага ҳавола
қилингандир, шу сабабдан бугун майхонага бораман.
Йўлбошчимиз бўлган дайр пири қўлига қадаҳни олди,
гўё бугун мастликка далолатдир.
Насибам май, шайх буни манъ этади, унинг
бу иши ғайб олами фармонини билмаслик — жаҳолатдир.
Муддаиларнинг мақсадига мувофиқ Фонийнинг қўли боғланган,
муддаолари менинг мастлигимга лат беришмикан.

Айзан

Тарки ишқам кому набвад дил ба фармонам ҳанўз,
Тавба фармойндам аз мастию натвонам ҳанўз.
Тавбаву зуҳдам чӣ чамъият расонад, чунки ман
Гаҳ зи ишқу гаҳ зи махмури парешонам ҳанўз.
Носеҳо, пандат нафаҳмам, з-он ки то рафтам ба дайр,
Аз маю рухсори соқӣ масту ҳайронам ҳанўз.
Чун туро дидам, поят сар фикандан айб нест.
З-он ки сар аз пову по аз сар намедонам ҳанўз.
Як шабам он моҳ меҳмон буду з-ин умре гузашт,
Мекунад касби зиё меҳр аз шабистонам ҳанўз.
Теғи қатлам ронад он шўх он чи мумкин буд, лек
Тарки ишқаш бар забон рондан чӣ имконам ҳанўз?
Ҳаст умре то шаҳиди лаъли чонбахши ваям,
Бӯи чон ёбанд халқ аз қабри вайронам ҳанўз.
Нола аз тўли фироқи ёр кардам шоми ҳачр
Дар хама тоқи фалак печида афғонам ҳанўз.
Фоние, аз теғи ҳичрон бин, ки чоки сина шуд,

Мушфиқон нодўхта чоки гиребонам ханўз.

Менинг мақсадим ишқни тарк қилишу, лекин ҳали дил фармонимда эмас, маст бўлишдан тавбага буюрадилару, ҳалигача тавба қилолмайман.

Тавба ва парҳезгорлигим менга хотиржамлик бахш эта олмайди, чунки гоҳ ишқдан, гоҳ хуморликдан паришонман.

Эй насиҳатгўй, насиҳатингга тушунмайман, бунинг сабаби шундаки, майхонага бориб маю соқий рухсоридан ҳалигача масту ҳайронман.

Мен сени кўргач оёғингга бош қўйишим айб эмас, чунки ҳалигача мен бошни оёқдан ва оёқни бошдан айира олмайман.

Бир кеча у ой-уйимда меҳмон бўлганди, шундан буён кўп вақтлар ўтган бўлса ҳам,

шабистонимдан қуёш ҳалигача нур ва зиё касб қилади.

У шўх иложи борича мени ўлдиришга тиг тортади,

лекин унинг ишқини тарк қилиш ҳақида оғиз

очишга қандай илож топаман?

У жононнинг лаъл лабининг шаҳиди бўлганимдан буён

халқ бир умр менинг вайрон қабримдан жон ҳидини топади?

Ҳажр кечаси ёр фироқининг узайиб кетганидан нола қиламан,

букчайган фалак тоқи ичида ҳалигача афғоним ўралашиб ётибди.

Эй Фоний, бир қараб кўр, ҳижрон тигидан сийнам чок бўлди,

меҳрибонлар ҳалигача ёқамни тикмадилар.

* * *

Агарчи нест умеди висоли ў ҳаргиз,

Вале набуда дилам бе хаёли ў ҳаргиз.

Магў ба мисли вай, дил деҳу аз ў вораҳ,

Набуду нест зи хубон мисоли ў ҳаргиз.

Зи сарви қомати ў чуст бар дили Маҷнун,

Баре надод хаёли маҳоли ў ҳаргиз.

Чунон ки лозими баҳр аст нуқтагоҳи рақам,
Нашуд зи дида бурун нақши ҳоли ў ҳаргиз.
Агарчи қадди ту берун зи эътидолам гашт,
Каму зиёда нашуд эътидоли ў ҳаргиз.
Малолати дили ман бину бода хўр, ки чуз ин
Набуда дофеъи ранчу малоли ў ҳаргиз.
Зи дарди ҳачри ту Фонӣ фитода бечон аст,
Чӣ шуд, ки пурса накарди зи ҳоли ў ҳаргиз.

Гарчи унинг висоли умиди ҳаргиз йўқ эса-да,
аммо кўнглим унинг хаёлидан асло айрилмаган.
Унга ўхшаш бир дилрабога кўнгил бериб, ундан қутил дема,
гўзаллар орасида унга ўхшагани ҳаргиз бўлмаган ва бўлмайди
ҳам.

Мажнун кўнгил унинг сарв қаддидан ҳосил истади,
бу хом хаёл ҳаргиз самара бермади.
Баҳр сўзини ёзишда нуқта қандай керак бўлса,
унинг холи нақши ҳам кўздан ҳаргиз кетмаган.
Гарчи қадинг мени муътадилликдан чиқарган бўлса-да,
аммо унинг муътадиллиги ҳаргиз кўп ҳам, оз ҳам бўлмади.
Менинг дилимнинг малолатини кўргин-у бода ич,
чунки бундан ўзга ҳеч нарса ранжу малолни ҳаргиз даф
этолмайди.
Фоний ҳижронинг дардидан жонсиз йиқилди,
нима бўлди, унинг ҳолини ҳаргиз сўрамайсан?

Татаббўи Мир

Дило, шаб баҳри он маҳ пўй то рўз,
На шабро гўй шаб, не рўзро рўз.
Шабам рўзи қиёмат шуд, валекин
Азоби сад қиёмат ҳаст то рўз.
Балое шуд сиях, бе он маҳам шаб,
Вале бе меҳри рўяш сад бало рўз.

Ҳамоно дарди ҳаҷрам бедаво шуд,
Ки шуд шоми фироқамро даво рӯз.
Ба шоми ҳаҷр аз рӯзам чӣ пурсй,
Кучо, эй дил, шаби мову кучо рӯз?!
Шаби фурқат ҳалокам, кош, эй чарх,
Ки ёбам хоби худ, ё марг, ё рӯз.
Сияҳ шуд рӯзам, эй Фонй, зи ҳаҷраш,
Магар омад маро шоми фано рӯз?

Эй кўнгил, кечани кеча ва кундузни кундуз демасдан
ул ой йўлида югур (кез).
Кечам қиёмат куни бўлди,
биноқ тонг отгунча юз қиёмат азобини тортаман.
Ул ойсиз кечам қора бир бало бўлди,
биноқ унинг қуёш юзисиз кундузим ҳам юз балодир.
Ҳажрим дарди давосиз бўлгач,
айрилиқ шомимга кундуз даво бўлди.
Эй чарх, ҳажр шомидан бошимга тушган кунни сўрама,
менга кеча қаёқда-ю, кундуз қаёқда?
Эй чарх, ҳижрон тунида ҳалок бўлдим, кошки
бунда ё тушимни, ё ўлимни ва ё кундузни топсам.
Эй Фоний, кундуз куни менга фано шоми бўлдимики,
унинг ҳажридан кундузим қоронғу бўлди.

Мухтараъ

Нест шоми ҳаҷр чун шамъам рафиқи дилфурӯз,
3-он ки дар ҳичрон ба ў овардаам шабҳо ба рӯз.
То гузорад бўстонафрӯз лофи саркашй,
Қаҷ бинех тоҷу зи май бўстони ораз барфурӯз.
То наёзорад зи миҷгонат рухаш аз нозукй,
Рӯзи васл, эй дил, ба рӯяш чашм ҳар соат мадӯз.
Пур масўзонам зи ҳичрону зи оҳам ваҳм кун,
Ҳам гудозад шамъ, агарчи ҳаст дар парвона сӯз.

Аз фиреби Золи чарх эмин мабош, ар Рустамӣ,
3-он ки шеронро зи макраш карда очиз ин ачуз.
Бас ачаб рамзест булбул ошиқу гул гарқи хун,
Аз ғаробатҳои ишқ афтода беҳад ин румуз.
Фоние, аз қатъи роҳи ишқ монев кай шавад?
Гарна аз бори худӣ зоҳид намудӣ пушткӯз.

Ҳижрон тунида дилимни ёритувчи шамъ каби ўртоғим йўк,
чунки ҳижронда у билан кечаларни кундузга айлантирганман.
Э жонон, бошингга тожни эгри қўйгин-да майдан юзингни
қизартир,
токи қошингда (сарву гул) саркашлик лофини урмасин.
Эй кўнгил, ғоятда нозик бўлгани сабабли кипригиндан
чеҳраси озор топмасин учун васл кунӣ ҳар соат кўзингни унга
тикаверма.

Мени кўп куйдурма, оҳимдан ваҳм эт,
шамъ парвонани куйдиргани билан, лекин ўзи ҳам куяди-ку.
Рустам бўлсанг ҳам, чарх золи фирибидан бепарво бўлма,
чунки бу кампир ўз макри билан арслонларни ҳам ожиз қилган.
Булбул ошиқу гул қонга ғарқ бўлиши ажойиб бир рамз бўлиб,
ишқнинг ажойибот-ғаройиботларидан бўлган бундай афсонавий
рамзлар ҳад-ҳисобсиздир.
Эй Фоний, агар зоҳид ўзлук юкини кўтармоқдан букри
бўлган бўлмаса, ишқ йўлини босиб ўтишингга монев бўлмайди.

Мухтараъ

Биё, ки шамъи чаман гашт бўстонафрӯз,
Чанор фоҳтаро сохт мурғи дастомӯз.
Ба ҳуллаҳои мулавван расид қилвагарӣ,
Ба базми аҳли шабистон зи шоҳиди наврӯз.
Чу қадди гесуи симинтанон ба бешу камӣ,
Намонд ҳеч тафовут миёнаи шабу рӯз.
Баҳори умр ғанимат шумору май даркаш,

Ки дар ҳаётию умрат хазон нагашта ҳанўз.
Ба захмҳои дил аз лои бода марҳам неҳ,
Чаро ки мерасад аз чарх новаки дилдўз.
Даме зи оташи май гарм соз базми тараб,
Сипеҳр гў: «Нигар аз дур в-аз ҳасад месўз!»
Дило, ба Фони, агар шодиҳо кунӣ, лекин,
Куҷо зи ҷаври фалак хотири нашотандўз?!

Кел гултожихўроз чаман шамъи бўлди,
чинор дарахти қумрини қўлга ўргатди.
Наврўз (илк баҳор) гўзали шабистон аҳли базмига
ранг-баранг кийимда келиб, жилвагарликни энг чўққисига
кўтарди.

Кумуш баданлар қомати билан зулфиға ўхшаб
кеча билан қундуз баб-баравар бўлди.
Умр баҳорини ғанимат бил, май ич,
чунки умринг кузи келгани йўқ, тириксен.
Кўнгил яраларига май лойидан малҳам қўй,
чунки чархдан юракни тешадиган ўқ етади
Бир нафас май ўти билан айшу ишрат базмини қизит,
сипеҳрга: «узоқдан кўру ҳасаддан ўртан» де.
Эй дил, Фонийни кўп шод қиласану
Бироқ фалак жабридан хушнудлик қаёқдан бўлсин.

* * *

Дило, зи ҳодиса дайри муғон паноҳат бас,
Гадоии дари майхона иззу қоҳат бас.
Ту узр кардай худ, гар наметавонӣ хост,
Инояту карами дўст узрхоҳат бас.
ГУли муроду насими инояти азалӣ,
Ба шаб хуни сиришку ба субҳ оҳат бас.
Агар зи зулмати зулфаш бурун шудан хоҳӣ,
Хаёли он қаду рухсор шамъи роҳат бас.

Ба дафъи лашкари ғам дар фазои дайри муғон,
Сафи суроҳию хум, ҳар тараф сипоҳат бас.
Ба хуни халқ гарат ҳаст даъвӣ, эй қотил!
Ду чашми дилсияҳи хиракаш гувоҳат бас.
Вафову меҳр гарат нест аз фалак, чӣ ачаб?
Ту аҳли меҳру вафой, ҳамин гуноҳат бас!
Мағӯ ҳадиси Масеҳову торами хуршед,
Назар ба он лаби лаълу рухи чу моҳат бас.
Ҳамон сафоли гадоӣ ба дайр, эй Фонӣ,
Ки вақт шуд, ки шавад майли чони шоҳат бас.

Эй дил, ҳодисалардан паноҳ учун муғлар дайри
иззату давлат учун майхона гадолиги кифоядир.
Сен ўз қилган ишларинг узрини айта олмасанг,
узр қабул қилувчи дўстнинг инояти-ю карами бўлса, бас.
Мурод гули ва азалий иноятнинг насими — шомдаги
қонли кўз ёшинг ва тонгдаги оҳингдир, сен учун шунинг ўзи
етарли.

Агар зулфи зулматидан чиқмоқчи бўлсанг,
Қадду рухсорининг хаёли йўлинг шамъи бўлса, бас.
Муғлар дайрининг кенг майдонида ғам лашкарини дафъ қилмоқ
учун
шиша билан хумнинг ҳар тараф тортган сафи сипоҳинг бўлса, бас.
Эй қотил, агар халқ қонига даъвоинг бўлса,
икки қора золим кўзинг гувоҳинг бўлса, бас.
Сенга фалақдан вафо ва меҳр бўлмаса таажжуб эмас,
меҳру вафо аҳлисан, мана шу гуноҳинг, бас.
Исо билан қуёш уйдан сўз очма
унинг лаъл лаби-ю ой юзига назар солишинг кифоядир.
Эй Фоний, шоҳ жомига майл қилмоқчи бўлсанг,
майхонада ўша гадоклик сафоли бўлса, бас.

Татаббӯъи Хоҷа

Ончунон сўхтаам аз ғами ҳичрон, ки мапурс,
К-оташам зад ғами ҳичрони ту дар қон, ки мапурс!
Дил ба занчири сари зулф кашу пурса макун,
Ки бад-он сон шуда маҷнуну парешон, ки мапурс!
Чанд пурсӣ, ки зи ҳаҷри лаби лаълам чунӣ?
Қони ширин шуд аз ин ҳаҷрам аз он қон, ки мапурс!
Соқиё, давр бигардону бидеҳ ратли гарон,
Ки гаронборам аз он гуна зи даврон, ки мапурс.
Ишқ нанҳуфта ба сад гуна бало афтодам,
3-ин сабаб гаштаам он навъ пушаймон, ки мапурс!
Сари риндони ҷахон пири хароботи мост,
Сухани офият аз меҳтари риндон, ки мапурс!
Манъам аз ошиқию бода кунанд аҳли хирад,
Ғуссаҳо мекашам аз мардуми нодон, ки мапурс!
Кард то чилвагарӣ муғбачаи бодафурӯш,
Ончунонам ба рухаш волаву ҳайрон, ки мапурс!
Талаби васл кунӣ, қўй фано чун Фонӣ,
Мушкили ишқ чунон кардамат осон, ки мапурс!

Ҳижрон ғамидан шундай куйдимки, сўрама!
Ҳижрон ғами жонимга шундай ўт урдикӣ, сўрама!
Дилимни зулфинг занжирига (боғла-ю), сўрама!
Ул шундан маҷнуну паришонки, сўрама!
«Лаъл лабим ҳажридан ҳолинг қандай?» деб нечун сўрайсан,
бу ҳажрдан ширин жоним шундай ҳолатга етдикӣ, асло сўрама!
Эй соқий, давр косасини айлантуру катта (оғир) идишда
май бер, чунки даврон менга шундай оғир юк юклаганки, сўрама!
Ишқимни яширмасдан юз турли балоларга гирифторм
бўлдим, шу сабабдан шундай пушаймонманки, асло сўрама!
Жаҳон риндлари саркори бизнинг харобот пиримиздир,
саломатлик сўзини у риндлар саркоридан сўрама!
Хирад аҳли ошиқлиги май ичишимни манъ қиладилар,
бу нодон кишилардан шундай ғамлар тортаманки, зинҳор сўрама!
Майфуруш муғбача нозу карашма қилгач, юзига

Қараб шундай волаи шайдо бўлиб қолдимки, сўрама!
Васл талаб қилиб Фоний каби йўқликни иста
сенга ишқ мушкулини шундан осон қилдимки, сўрама!

Татаббўъи Хоҷа

Кавсару хур зи гулзори чаҳон моро бас,
Бодаву муғбача аз дайри муғон моро бас.
Тўбии нася туро зоҳиди худбин, ки ба нақд
Соия рифъати он сарви равон моро бас.
Олам аз аҳли ғино, к-аз наву аз қуҳнаи ў,
Бодаи кўҳнаву он тозаҷавон моро бас.
Чанд гўй, ки зи афлок ба қон офатҳост,
Ғамзаи шўҳи маҳи офати қон моро бас.
Мо кучо, васл кучо, ин ки дилу қон бошад,
Ба ғаму дарди ту хурсанд, ҳамон моро бас.
Оташи ишқи ту чун з-аҳли муҳаббат қўянд,
Бар чигар доғи вафои ту нишон, моро бас.
Чӣ ғам олудагии май чу дарояд дар мавч,
Баҳри ғуфронату як қатра аз он моро бас.
Эй сабо, ҳар яке аз аҳли вафоро ёрест,
Ерию меҳри фалонӣ ба чаҳон моро бас.
Фонӣ, аз халқ буридан сабаби хушҳолист,
Бош хушҳол, ки ин сирату сон моро бас.

Жаҳон гулзоридан Кавсару хур ўрнига
муғлар дайридан май билан муғбача бизга бас.
Эй худбин зоҳид, насия тўбий дарахти сенга бўлсин,
ул сарв равоннинг нақд сояси бизга бас.
Оламнинг янги-ю кўҳнасининг бойлигидан кўра
кўҳна май билан янги жонон бизга бас.
«Фалаклардан жонга офатлар бордир» деб қанча айтсанг ҳам,
Эй, ой, шўҳ ғамза жон офати бўлгани бизга бас.
Биз қайда-ю васл қайда? Дил билан

жон дарду ғаминг билан хурсанд бўлса, бизга бас.
Ишқинг ўтини муҳаббат аҳлидан изласалар,
жигарда вафо доғингдан нишон бор — шу бизга бас.
Ғам аралашган май тўлқинланган маҳалда
афв денгизингу ундан бир томчи бизга бас.
Эй сабо, ҳар вафо аҳлининг бир ёри бор,
дунёда фалончининг ёрлиги-ю меҳрибонлиги бизга бас.
Эй Фоний, халқдан узилиш хушҳолликка сабабдир,
хушҳол бўлгинки, шу сийрату одат бизга бас.

Мухтараъ

Ҷоми сабӯҳат ар ба дафу най бувад ҳавас,
Савти нафиру ғулғулаи кўси шоҳ бас.
Он шўҳи қотил он чи бифармойдат, равост,
То рӯз шамъвор шудан мурдаи нафас.
Аз умр баҳра гир ба як соғари сабӯҳ,
Чун нест то ба рӯз ба вай эътимоди кас.
Бечораам зи ҳасрати васли рухи касе,
Во ҳасрато, ки ҳеч касам нест чорарас.
Бошад ба ишқи тозаҷавонон маи кӯҳан,
Чун равғане, бар оташу мо дар миёна хас.
Зуннори кӯҳнаро, ки биёбӣ ба кунчи дайр,
Бошад, сағони кофири масти маро марас.
Фонӣ, бинӯш май, чу ба шаҳри фано расӣ,
К-он чо на бими шаҳна бувад, не ғами асас!

Тонг майи ичишингга чилдирма билан най ҳаваси бўлса,
шоҳнинг сурнайи овози билан ноғора ғулғуласи етарлидир.
Ул қотил шўҳ сенга нима буюрса раводир,
тонг отгунча шамъдек нафаси ўчган бўл.
Бир пиёла тонг майи билан умрдан баҳраманд бўл,
чунки тонг ёригунча умрга эътимод йўқдир.
Бир дилбар ёноғи васли ҳасратида бечораман,

воҳасратоки, мададкор бўладиган, ҳеч бир кишим йўқ.
Кўҳна май гўзал маҳбублар ўтида оловга қуйилган ёғ
сингари бўлса, биз шу ўтдаги хасмиз.
Майхона бурчагидан топган эски зуннорларинг
маст маҳбубим итларининг бўйин боғларидир.
Эй Фоний, фано шаҳрига етказ, май ич! Чунки у ерда на
миршабхона бошлиғидан қўрқув ва на миршабдан ғам бор.

Мухтараъ

Зи ман, эй дил, кафи он нозанин бўс,
Агар худ даст надҳад, остин бўс.
Гар ин ҳам нест, бўсе бар замин зан,
Зи ман яъне расон он чо заминбўс.
Кафи пои сагаш бўсиданам бин,
Туро ҳам гар диҳад даст, инчунин бўс.
Занам дар боғ бе он қомату рух
Ба пои сарву рӯи ёсамин бўс.
Даромад меҳр аз равзан, ки гирад
Зи пои он маҳи хиргаҳнишин бўс.
Ғуломи онам, эй руҳуллаҳ, аз чон,
Ки дасташро диҳад руҳ-ул-амин, бўс.
Агар он маҳ фитад дар дасти Фонӣ,
Ба пояш кори ў бошад, ҳамин бўс.

Эй дил, менинг томонимдан ул нозаниннинг қўлини ўп!
Агар у қўлини бермаса, енгини ўп!
Агар бу ҳам бўлмаса, олдида ер ўп!
Яъни мендан у ерга ер ўпиш хабарини етказ.
Эй дил, итининг оёғини ўпишимни кўр,
агар сен ҳам имкон топсанг, шундай қил!
Боғда унинг қомати билан чехраси бўлмаса,
сарвнинг оёғи билан ёсамин гулининг юзини ўпаман.
Ул чодирнишин ойнинг оёғини ўпиш учун

туйнукдан қуёш кирди.

Эй Исо, мен Жабраилга қўлини ўптирадиган

(муҳтарам) зотга жоним билан қулман.

Агар ул он Фонийнинг қўлига тушса,

(Фоний)нинг иши оёғини ўпиш бўлади.

* * *

Сирри гадои дайри муғонро зи шаҳ маҷўй,

Аҳволи нақди маҳзани шоҳ аз гадо мапурс.

Кому нашоту айш ба хосон насиб шуд,

Аз мо ба ғайри меҳнату дарду бало мапурс.

Мо дард дидаему даворо шунидаем,

Аз мо зи дард пурс, вале аз даво мапурс.

Аз аҳли ишқ пурс хатарҳои роҳи ишқ,

Аз ошно ба чуз сухани ошно мапурс.

Набвад ба даври маҷлиси риндон баланду паст,

Ҳар чо расӣ, ба доира биншину чо мапурс.

Бошад забонбурида аминони сирри ишқ,

Месўз то биёбию рамзе зи мо мапурс,

Эй дил, чу дар замона вафо нест, зинҳор

Аз мардуми замона тариқи вафо мапурс.

Хўдбинӣ аҳли мадраса донанд, Фониё,

Аз мо ба ғайри нуктаи фақру фано мапурс!

Зухд аҳлидан ишқ майхонасини сўрама!

Риё аҳлидан висол сарманзилини сўрама!

Муғлар дайридаги гадонинг сирини подшоҳдан излама,

подшоҳ хазинаси нақдини гадодан сўрама!

Мақсаду шод-хуррамлик олий насабларга насиб бўлди,

биздан машаққат, дарду балодан бошқани сўрама!

Биз дард кўрганмизу давони эшитганмиз,

биздан дардни сўра-ю, лекин давони сўрама!

Ишқ йўлининг хатарларини ишқ аҳлидан сўра,

ошнодан ошнонинг сўзидан бошқани сўрама.
Риндлар мажлиси даврасида юқори ва қуйи жой бўлмайди,
давранинг ҳар жойига етсанг, ўтиру, жой сўрама!
Ишқ сирини сақловчиларининг тиллари кесилган бўлади,
топгунингча куйгину бу рамзни биздан сўрама!
Эй кўнгил, замонада вафо йўқ бўлгач,
замона халқидан зинҳор вафо йўлини сўрама!
Эй Фоний, ўзбилармандликни мадраса аҳли билади,
биздан фақру фано нуктасидан бошқани сўрама.

Мухтараъ

Нест вазъи чарх чун дайри муғон олиасос
Гар равам хушёр он чо, оядам дар дил ҳарос.
Ҳар хуме ўро ба як гардун тавон гуфтан назир,
Ҳар хубоби май зи як ахтар тавон кардан қиёс.
Оламе дигар тавон гуфташ чаро, к-он чо касе
Ў фитад дар олами дигар, чу нўшад як-ду кос.
Чун Масеҳо рўхбахшон бошад он чо аз нафас,
То ба иззат дар бисоташ неҳ нафасро, дор пос.
Аз дили пири муғон в-он гаҳ зи рӯи муғбача,
Меҳр аз равзан дарояд, то кунад пур иқтибос.
Хирқаи зуҳду вараъ он чо намеарзад ба ҳеч,
Рост дон инро, намегўям суханро дар либос.
Раҳ наёбад дар бисоташ ҳар зи раҳ афтодае,
Набвадаш то Ҳодии тавфиқу пири раҳшинос.
Аз маи он майкада набвад умеди чуръае,
Ҳар киро ҳосил нагардад аз вучуди хеш ёс.
Фоние, ҳар гаҳ фанои ин фано касбат шавад,
Ҷоме аз пири муғон кардан тавонӣ илтимос.

Чархнинг вазияти муғларнинг дайри каби олий асосда эмас,
У ерга (дайрга) хушёр борсам, дилимда ваҳима пайдо бўлади.
Унинг ҳар бир хумини гардунга таққослаш мумкин

ва майнинг ҳарчҳубобини бир юлдузга ўхшатса бўлади.
У дайрни иккинчи бир олам деса бўлади, чунки бир
киши у ерда бир-икки коса ичса, бошқа оламга тушади.
Исо сингари у ерда нафасидан жон бахш этувчилар бор,
унинг бисотига иззат билан оёқ босу, нафасингни сақла!
Қуёш муғлар пири дилидану муғбача юзидан
нур олиш учун туйнукдан киради.
Зухду парҳезгарликнинг йиртиқ-ямоқ тўни у ерда ҳеч нарсага
арзимаиди,
сўзни либос ичига яшириб айтаётганим йўқ, буни чин деб бил!
Йўл кўрсатувчиси — Ҳақ ҳидоят тавфиқи ва йўл билувчи пир
бўлмагунча
Ҳар бир йўловчи унинг бисотига йўл тополмайди.
Кимки ўз вужудидан умидсизлик ҳосил қилмаса,
майхонанинг майидан бир қултум умиди бўлмайди.
Эй Фоний, ҳар қачон бу майхонада фано бўлишни касб
қилсанг, муғлар пирига ялиниб бир жом олишинг мумкин.

Мавъиза

Гарат зи халқ каноре гирифтан аст ҳавас,
Канорашон агар аз дасти худ гузорӣ, бас.
Гар аз машаққати даврон малул гашта дилат,
Фазои дайри муғонро гузин бар ин маҳбас.
Зи дасти пири муғон нўш соз ратли гарон,
Ба ғайри муғбачагон мултафит машав бо кас.
Ба чашми гармравону баландпарвозон
Бувад ҳақир чаноҳи малак зи боли мағас.
Бигӯ, чӣ гуна дил осояд андар ин манзил,
Ки азми роҳ ба гӯш ояд аз фиғони ҷарас?!
Агарчи водии мақсуд, Фониё, дӯр аст,
Зи хештан бадар о, пас қадам бимону бирас.

Агар орзуйинг халқдан четланиш бўлса,

уларнинг қучоғидан (ўзингни) тортсанг — кифоядир.
Агар даврон машаққатидан кўнглинг ўксиган бўлса,
бу қамоқхонадан муғлар дайрини танлаб ол!
Муғлар пири қўлидан катта идишда май ич,
муғбачалардан бошқаларга илтифот қилма.
Соликлару баланд парвозлар кўзига
фаришта қаноти пашша қанотидан ҳам ҳақирдир
(пашшанинг қанотича кўринмайди).
Айт-чи, йўлга азм қилиш кўнғироқ фиғони «йўлга чиқ»
деб чақириб турган
бу манзилда дил қандай тинчисин?
Эй Фоний, мақсуд водийси узоқ бўлса ҳам,
ўзлигингдан чиқ, сўнгра қадам қўю ет!

Татаббуъи Хоҷа

Рӯз маҳчубам зи пири хонақаҳ, з-он рӯ, ки дӯш,
Вораҳондам аз ҳичоби зуҳд пири майфуруш.
Ман, ки дар майхона беҳушам, чӣ хонедам ба зуҳд?
Чун ба ҳуш оям, ба масҷид рӯ ниҳам, эй аҳли ҳуш!
Дини яғмой шумурдӣ муғбача бо пири дайр,
Ин ки дар дайри муғон ошӯбу ғавфо буд дӯш.
Чун ба дини ман расид, он худ наяфтодам қабул,
Чои он дорад, ки хезад, аз ниҳоди ман хурӯш.
Дин, ки дар дайри муғон мардуд шуд, ҳар кас ба дин
Хешро дорад мусулмон, шарм бод аз ришу рӯш.
Муштарию Зӯҳра бар атрофи маҳ дорад қирон,
То бувад бар даври хуршеди рухат дурҳои гӯш,
Ман зи шавқи лаълу мижғони дарозат беҳудам,
Ё аз он нешам дарор аз чой, эй маҳ, ё зи нӯш.
Пеши аҳли дил сухан дигар бувад, маънӣ дигар,
Ин суханро ҳар касе, к-ӯ ёфт, маънӣ шуд хамӯш.
Тарки кӯшиш айни кӯшиш гашт дар кори қазо,
Сахт беқӯшиш бувад, ҳар кас, ки гардад сахткӯш.

Дар ту ҳар айбе, ки пинҳон кард Ҳақ, зоҳир масоз,
Балки айби халқ ҳам чандон, ки битвонӣ бипӯш.
Фонӣ андар нуктаронӣ масту бебок омадаст,
Бодаи Ҳофиз магар аз чоми Чомӣ кард нӯш.

Кундузи пардада бекиниб, хонақоҳ пири кўзига кўринмайман,
чунки

кеча майхона пири мени тақводорлик пардасидан озод қилган
эди.

Ман-ку майхонада беҳуш бўлиб ётибман, нима учун мени
тоат-ибодатга чақирасизлар?

Ҳушимга келганимдан кейин масжидга бораман.

Муғлар дайрида кеча шовқин-сурон қўзғолон эди,
чунки муғбача билан

муғлар пири яғмогарлик дини устида талашардилар.

У менинг динимга бориб етди-ю, лекин қабул бўлмади,
энди вужудиман (фиғон) кўтарилса, ўрни бор.

Дин муғлар дайридан қувилгандир, ҳар ким шу дин
билан ўзини мусулмон ҳисобласа, соқоли билан
юзидан уялсин.

Кўёш каби юзинг атрофида қулоғингга таққан инжулар турар
экан,

гўёки Муштарий билан Зухра юлдузи ой атрофида
қирон қилгандек бўлади.

Мен лаълинг билан узун кипригинг шавқидан беҳудман,
эй ой, ё у найзангни санч, ё лабинг шарбатидан-ичириб ўрнимдан
турғиз.

Дин аҳли олдида сўз бошқа-ю маъно бошқа,
ҳар ким шу сўзни топса, жим қолади.

Тақдир ишида уринишни тарк этиш, уринишнинг айни ўзидир,
кимки қаттиқ ҳаракатли бўлса, у қаттиқ ҳаракатсиздир.

Айбингни Тангри яширган бўлса, ошкора қилма
балки кўлингдан келганча халқ айбини ҳам яшир.

Фоний нукта суриш (ғазал ёзиш)да масту бебок бўлди,

У Жомий жомида Ҳофизнинг майидан ичганмикин?

* * *

Аз ҳонақоҳ ба майкада бурдам чу рахти хеш,
Ваҷҳи май аст он ҳама, шодам зи бахти хеш,
Ваҳ чун зи тири ҳаҷр тани лахт-лахтро,
Пинҳон кунам ба пираҳани лахт-лахти хеш.
Тубии қадду Кавсари лаъли лабат чу дид,
Ҷаннат хиҷил бимонд зи обу дарахти хеш.
Урён гадои майкада бошад ҳар он ки ў,
Чу ман ба сели бода диҳад рахту бахти хеш.
Дар дайр бин, ки муғбачагон баҳри шишаам,
Доранд ҷумла санг зи дилҳои саҳти хеш.
Бошад гадои хокнишин гирди майкада,
Бо ҳашмате, ки шоҳ набошад ба тахти хеш.
Хоҳӣ, ба роҳи ишқ сабукбортар шавӣ,
Фонӣ, зи оҳи дил бизан оташ ба рахти хеш.

Хонақоҳдан майхонага кўч-кўронимни олиб бордим,
буларнинг барчасини май учун сарфлайман, шунинг
учун бахтимдан шодман.
Ваҳ, айрилик ўқидан парча-парча бўлган танимни,
парча-парча бўлган кўйлагимда қандай яшираман.
Сенинг қадинг тубоси ва лаъли лабинг кавсарини
кўриб жаннат ўзининг суви-ю дарахтидан уялиб қолди.
Кимки мендек рахту бахтини бода селига топширса,
у мен каби майхонанинг яланғоч гадосига айланиб қолади.
Қара, дайрдаги муғбачалар тошбағирликларидан,
менинг шишамга отиш учун тош олиб турибдилар.
Майхона теварагида тупроқда ўтирган гадолар,
шундай ҳашаматга эгаки, шоҳлар ўз тахтида бундай
ҳашаматга эга эмас.
Эй Фоний, ишқ йўлида енгилроқ қадам қўймоқчи бўлсанг,

бутун борлиғингга юрак оҳидан ўт сол.

Дар таври Махдум

Шайхи худбин, ки ба чуз мову манй нест фанаш,
Бираҳонад магар аз мову манй як-ду манаш.
Ҷониби хонақаҳам дил накашад, эй зоҳид,
К-аз азал дайри хароботи муғон шуд ватанаш.
Чуз шикастам чи бувад дар дили Маҷунун, к-он маҳ,
Мекашад дар хами он силсилаи пуршиканаш.
Ба қаду рӯи ту нозам, ки гаҳӣ ҷилваи ноз,
Сарви ҷаннат хасу хошок намояд суманаш.
Пири гумкарда писар, бе ту дили сӯзонам,
Гар бидидӣ шўъла ба байт-ул ҳазанаш.
Ваҳ, чи лутфи бадан аст он, ки намеорад тоб,
Сояро, ки ба ў мефитад аз пираҳанаш.
Аз хумор он, ки кашад дарди сар, аз баҳри илоҷ,
Сандали сурх бимоланд ҳам аз дурди данаш.
Баъди умре, ки ба хилват баҳам оянд ду ёр,
Эй фалак, руй бигардону баҳам бармазанаш.
Фонӣ, он дам, ки равад маст аз ин дайри фано,
Хоки майхона бисозед абири кафанаш.

Манманлиқдан бошқа хунари бўлмаган худбин шайхга қара,
бир-икки (коса) май уни манманлиқдан чиқара олармикин?
Эй зоҳид, хонақаҳага боришга дилимнинг майли йўқ,
чунки унинг ватани азалдан муғлар хароботидир.
Мажнун кўнглимда тўлғанишдан бошқа нима бўлсин,
чунки у гўзал ўрилган сочи (ҳалқаси билан) тортиб туради.
Қадду юзинг билан фахрланаман, ноз билан жилва
қилган вақтда сарви хасу сумани хашақдай кўринади.
Ўғлини йўқотган чол (Яъқуб) сенсиз ёнган дилимни
кўрса эди, байтул-ҳазанига ўт урар эди.
Ваҳ, у қандай латифу нозикки,

қўйлақдан тушган сояга ҳам тоқат қила олмайди.
Хумордан бош оғриганда даво учун
қизил сандал билан дан (хум) лойқасини сурсин.
Умрда бир марта икки ёр хилватда топишсалар,
эй фалак, аччиғланмай юзингни тескари ўгириб тур.
Фоний бу фано дайрида маст бўлиб ўлса,
кафанини майхона тупроғидан хушбўй қилинг.

Татаббўъи Хоҷа

Ба чоми пири муғон бину бар фарозу таҳаш,
Табақчаҳои зару сим аз офтобу маҳаш.
Кулоҳгўша гаҳи сархушӣ, чу баршиканад,
Бувад ҳазор Каю Чам гадои базмгаҳаш.
Нашаста муғбачаи маст ҳам ба паҳлӯи ў,
Ки сад ҳазор дилу чон фидои ҳар нигаҳаш.
Ба даври базм зи риндони дайр ҳалқа зада,
Ба гирди шоҳ чунон, к-аз муқаррабон сипаҳаш
Касе, ки дид чунон базму май кучо ояд,
Сараш фуруд ба оби ҳаёту базми шаҳаш?
Маро чу чуръае чоми хеш эҳсон кард,
Фиканда сар нагирифтам дигар зи хоки раҳаш.
Ғуломи пири муғон бош Фониёву сарат
Фидои муғбачаи сарвқадди қачқулаҳаш.

Муғлар пири жомининг усти билан остига қара,
қуёшу ойдан олтин-кумуш табақчалари бор.
Муғлар пири маст бўлган вақтда кулоҳини чаккасига қўндирса.
минглаб Қайхисраву Жамшидлар базмгоҳининг гадоси
бўладилар.
Муғлар пирининг ёнида муғбача ҳам ўтирса,
ҳар бир нигоҳига юз минг дилу жон фидо бўлсин.
Сипоҳлар подшоҳнинг гирдида ўтиргани сингари,

базм даврасини ҳам майхона риндлари ҳалқа қилиб ўраб олганлар.

Шундай базму майни кўрган киши шоҳ базми билан оби ҳаётга қандай майл кўрсатсин.

Менга дайр пири ўз жомидан бир қултум май эҳсон қилди, бошимни қадами тупроғидан кўтармайман.

Эй Фоний, муғлар пирининг қули бўл, бошинг кулоҳини чаккасига кўндирган сарвқомат муғбачанинг фидоси бўлсин.

Айзан

Кушт аз як ниғаҳам шеваи чашми сияҳаш,
Чун намирам, чу фитад қониби дигар ниғаҳаш?

Тира шуд дида зи хуноби дил, эй боди сабо,
Чашм дорам, ки ғуборе бирасонй зи раҳаш.

Вақти орогани хусни ту машшотаи чарх,
Тира шуд, баски хиҷил гашт зи хуршеду маҳаш.

Дил, ки дар дайри харобот зи ман шуд ғоиб,
Боз пурсед аз он муғбачаи қачқулаҳаш.

Кош бо ман қадаҳе нўшаду он гаҳ кушадам,
Ки чу тифласт маю қатл набошад гунаҳаш.

Дилам аз ғуссаи даврон сўи майхона шитофт,
Ки ҳаводис чу расад, нест чуз он чо панаҳаш.

Зи маҳи чордаҳи хуснаш гаҳи тифлист фузун,
Офтобе шавад, ар сол шавад чордаҳаш.

Нест дар шоҳиди гул бўи вафо, эй булбул,
Гарчи дилчуй бисёр кунад, дил мадиҳаш.

Фоний, лоф ба даъвои фано ҳар ки занад,
Адами даъвии лоф аст, дар ин чо гуваҳаш.

Қора кўзининг шеваси бир нигоҳ билан мени ўлдирди,
бошқа томонга нигоҳ ташласа, нега ўлмайин.

Эй сабо, дилим қон бўлиб кетганидан кўзим хираланди,
унинг йўлидан бир ғубор келтиришингга муштоқман.

Чарх машшотаси хуснингни беаган чоғда
ўзининг ою куёши хуснидан уялиб, хира бўлди.
Харобат дайрида дилим ғойиб бўлди,
кулоҳини қия қўндирган муғбачадан ўшани сўранглар.
Қошки эди у муғбача мен билан бир қадаҳ май ичса-ю, кейин
ўлдирса,
чунки май ёш боладек ва қатл этиш унга гуноҳ эмас.
Дилим даврон қайғусидан майхона томон шошилди,
бирор ҳодиса юз берса, ўша ердан бошқа паноҳ йўқ.
Гўдаклигида хусни ўн тўрт кечалик ойдан зиёдадир,
агар ўн тўрт ёшга кирса, хусни бамисоли офтобдай бўлади.
Эй булбул, гўзал гулда вафо йўқ, чунки гўзал гулда вафонинг
ҳиди бўлмайди.
Дилингни ҳар қанча овламоқчи бўлса ҳам, унга қўнгил берма.
Эй Фоний, ҳар ким фано лофи даъвосини қилса,
бу ерда фанога лоф уришнинг йўқлиги унинг гувоҳидир.

* * *

Қабову пираҳан аз тан агар расад ба манаш,
Кунад қабош ҳалокам, чӣ қойи пираҳанаш?
Нишони пойи сагаш беҳудам кунад, чӣ маҷол,
Хаё, ки бўса ки орам ба дил зи настаранаш.
Чу нест тоқати онам, к-аз ў сухан шунавам,
Кучо таҳуммули дидан ба дигарон суханаш.
Дилам шикаст, вале тоза гашт рўҳам аз он
Насим, чунки вазид аз ду зулфи пуршиканаш.
Ба сунъи Эзид нозам к-аз он табассуми лаб,
Ҳаёту қатл намояд надида кас даҳанаш.
Ба ишқ бин, ки зи қонбахши лаби Ширин,
Гузашт умреву зиндааст номи Кўҳканаш.
Биёр май, ки дилам лаҳзае шавад фориғ,
Зи ранчи аҳли замону зи меҳнати заманаш.
Ғариқ меравам аз даҳр, з-он ки дорад умед

Ба афв, он ки зи май шуд таҳорати кафанаш.
Сабукравӣ талабӣ дар раҳи фано, Фонӣ,
Марав, ба бори худиву зи дӯши худ фиганаш

...Унинг танидаги кўйлаги ва тўни менга етса,
кўйлаги эмас, тўнининг ўзи мени ҳалок қилади.
Итининг оёғидан қолган из мени беҳуд қилади,
настаринидан ўпиш хаёлини кўнгилга келтиришга қандай
мажолим бўлсин.
Унинг сўзларини эшитишга тоқатим етмайди,
бошқалар билан сўзлашишига қандай чидай оламан?
Унинг икки жингалак сочидан ел эсиб келди,
бу гарчи кўнглимни синдирса-да, аммо руҳим ундан тиниқ бўлди.
Худонинг қудратига қойилман, унинг оғзини кўрсатмай туриб,
лаби табассумидан ҳаёт ва ўлимни кўрсатиб турибди.
Ишқни кўр, Ширин лабининг жонбахшлигидан,
умрим ўтган бўлса ҳам, Қўҳқан (Фарҳод) қалбим тирикдир.
Май келтир, юраги замон аҳли ранжидан,
ва замин меҳнатидан бир дам фориг бўлсин.
Майга ғарқ бўлиб оламдан кетаман, негаки,
кафани май билан таҳорат қилдирилган кишининг
кечирилишига умид бор.
Эй Фоний, агар фано йўлида енгил қадам қўймоқчи бўлсанг,
худпарастлик юкини елкангдан олиб ташла.

Татаббўъи Махдум

Кошкӣ имрӯз монад хуни ман дар гарданаш,
То тавонам дасти худ фардо задан дар доманаш.
Зиндагӣ ёбам зи пироҳан, чу ёбам бўи ў,
Ман, ки мемирам, чу ёбам бўе аз пироҳанаш.
Захми теги ў намехоҳам, ки дӯзӣ, эй рафиқ,
Гар зи Марям риштааш чӯй, зи Исо сӯзанаш.
Наъли тавсан равшан аст, аз хоки аҳли дард, кош

Дидаам равшан шавад, аз хоки наъли тавсанаш.
Баҳри ҳар як дили парканд-паркандам бубин,
Ҷисро аз новаки он ғамза равзан-равзанаш.
Бандаи пири хароботам, ки мардон афкананд,
Хешро бар хоки дайр аз соғари мардафканаш.
Нест шав, Фонй, агар васл аст қомат, к-ин мурод,
Хосаи риндест, к-оини фано омад фанаш.

Кошки эди бугун қоним у гўзалнинг гарданида қолса,
қиёматда этагидан тута олган бўлардим.
Мен кўйлагини ҳидласам, ўламан,
кўйлагидан унинг ҳидини топсам тириламан.
Эй дўст, ипини Марямдану игнасини Исодан олган бўлсанг ҳам,
унинг тиғи ярасини тикишингни истамайман.
Дард аҳлининг тупроғидан отнинг тақаси ялтирайди,
кошки аҳли дардлар оти тақаси тупроғидан кўзим равшан бўлса.
Ҳар бирини кўриш учун пора-пора дилимдан жисмимга боқ,
у ғамзанинг ўқидан жисмим илма-тешик бўлиб кетган.
Харобот пирининг бандасимон, унинг бир пиёла кучли
майдан мардлар ўзларини майхона тупроғига ташлайдилар.
Эй Фоний, орзуйинг ушалса, ўзингни маҳв эт, бу
фонийликни ўзига хунар қилиб олган риндларга хосдир.

Мухтараъ

Нест гул дар гулшани даврон, ки хоре набвадаш,
Бода дар базмаш, ки осеби хуморе набвадаш.
Лоларўеро маҷӯ бо ошиқи хунинҷигар,
Ваъдаи асле, ки доғи интизоре набвадаш.
Мурғи дилро нест як соат ба гулрухсорае
Ком ҳосил, то ки фарёди ҳазоре набвадаш.
Аз фалак ҳар давлате, к-ояд, намонад барқарор,
З-он ки аз сайри шабонрўзӣ қароре набвадаш.
Чун чаҳон безътибор омад бари арбоби фақр,

Ҳар нашоте, к-аз вай ояд, эътиборе набвадаш.
Дар чунин дори ҳаводис, ёбад аз меҳнат амон
Он ки як дам ҷуз маю маъшуқ коре набвадаш.
Ишқу мастиро мағу баҳри чӣ қардӣ ихтиёр,
Ҳар ки дар дайри муғон шуд, ихтиёре набвадаш.
Бешуурам соз, эй соқӣ, ба ҷоме, к-аз нифоқ
Вораҳад он, к-ӯ ҷуз ин маънӣ шиоре набвадаш.
Фонӣ, он к-ӯ бешууру маст шуд, ворағ аз он-к,
Гар нишоте набвадаш, ғам низ боре набвадаш.

Даврон гулшанида тикансиз гул йўқ,
базмида хумори ланж қилмайдиган май йўқ.
Жигари қон бўлган ошиққа висол ваъдаси интизорлик
доғисиз бўлмаган бир лола рухсорни излаб овора бўлма.
Дил қуши булбуллардай фарёд қилмагунча,
гулрухсор висолдан баҳраманд бўлолмайд.
Фалақдан келган ҳар бир давлат барқарор бўлмайд,
чунки у кеча-кундуз сайрдан беқарордир.
Фақр аҳли олдида жаҳон эътиборсиздир,
ундан келган ҳар бир хурсандликнинг эътибори бўлмайд.
Бу ҳодисалар уйида бир нафас маю
маъшуқдан бошқа иши бўлмаган кишигина машаққатдан омон
топади.
«Ишқ билан мастликни нимага ихтиёр қилдинг?» дема,
кимки муғлар дайрида бўлса, ихтиёрини қўлдан бериб қўяди.
Эй соқий, мени бир жом май билан беҳуш қил,
шу маънодан бошқа шиори бўлмаган киши мунофиқликдан халос
бўлади.
Эй Фоний, бешуур ва маст бўлган киши озоддир,
чунки унинг шодлиги бўлмаса, ғами ҳам бўлмайд.

Татаббӯи Махдум

Зи май гулҳо шукуфту аз арақ шуд тоза рухсораш,

Баромезад аҷаб рангину серобаст гулзораш.
Сарам аз санги тифлон захму корам з-он парӣ зорӣ,
Касе к-аз ишқ шуд Маҷнун, чунин бошад сару кораш.
Ба хоки дашти ҳаҷр афтода ҷисмам чун хас аз хоре
Вазида, эй насими кўи васл, аз хок бардораш.
Ба суратхонаи Чин дар шудам, сурат набаст, эй дил,
Ки ёбам пайкаре дар ҳусну зебой намудораш.
Гиреҳ дар зулфи ӯ беҳад ки зоҳир шуд, далел аст он,
Ки шуд дилбастагиҳо нотавонро ба ҳар тораш.
Фидои килки он наққош бодо, ҷони муштоқон,
Ки чун меҳри ҷамолат нақш бандад даври паргораш.
Дар ин раҳ толиб аз ноёби мақсуд аз чӣ рӯ нолад,
Ки раҳ сар карда аз дори фанои худ талабгораш.
Дилам девонаю беҳуд зи худкомист, эй зоҳид,
Чу худ аз чоми худбинию пиндораш, мапиндораш.
Зи халқи даҳр Фониरो дил озурдаст, эй соқӣ,
Ба як ратли гарон озод кун аз даҳру озораш

Майдан гуллар очилди-ю тердан рухсори покиза бўлди,
кўз тегмасин, унинг гулзори аҷаб рангину хуррам бўлди.
Бошим гўдаклар тошидан яра, ишим ул пари тўғрисида зорлик,
кимки ишқдан мамнун бўлса, орзу-ю аъмоли шундай бўлади.
Ҳажри даштининг тупроғида хорликдан жисмим хас каби ётибди,
ай васл кўйининг шамоли уни тупроқдан кўтар.
Эй кўнгил, ҳусну зеболикда у гўзалнинг ўхшашини топиш учун
Хитой суратхонасига кирдим, лекин у ердан ҳам топилмади.
Унинг зулфида кўп тугунлар зоҳир бўлди, бу уни ҳар бир
толасига илинган нотавонларнинг кўплигига далилдир.
Муштоқларнинг жони у наққошнинг қаламига фидо бўлсин,
унинг паргори даврасида сенинг жамолинг қуёши нақш
боғлайди.
Бу йўлда толиб мақсади топилмаганидан нима учун нолийди,
чунки талабгорлиги бошланиши ўзининг йўқлик дунёсидандир.
Эй зоҳид, ўз раъйи билан юрувчи дилим девона-ю беҳуддир,

сен уни ўзингча худбинлик жомидан маст деб ўйлама.
Эй соқий, дунё халқидан Фонийнинг дили озор топган,
бир катта идишда май бериб, дунёдан ва унинг озоридан озод
қил.

Дар ҳамон тавр

Соқӣ биё, ки дайри муғон ҳаст ҷои хуш,
Бошад зи ишқу бодааш обу ҳавои хуш.
Медон гадои дараш афзун зи салтанат,
К-онрост кибри нохушу инро фанои хуш.
Эй дил, чу гашта қимати ҷон хоки кӯи ёр,
Бифрӯш з-он, ки ёфта коло баҳои хуш.
Пинҳон зи муддаи зи лабаш ханда хост дил,
Хандиду гуфт, доштаи муддаои хуш.
Афғони аҳли ишқ муассир бувад, ки ҳаст
Мурғони боғи меҳру вафоро навои хуш.
Не монд муддаию на он кибру нахваташ,
Эй дил, ҳазин мабош, ки дорӣ Худои хуш.
Фонӣ, ба ҳуру чаннату кавсар назар накард,
Нозад ба базми ёру шароби расои хуш.
Эй соқий, кел муғлар дайри яхши жой,
ишқу майдан уни обу ҳавоси яхши.

Майхона эшигининг гадоси бўлиш шоҳликдан юксакроқдир,
бунда такаббурлик нохушлиги-ю унда фано бор.
Эй кўнгил, ёр кўйининг тупроғи жон баҳоси бўлди,
молинг яхши баҳо топибди, сот!
Дил рақибдан яширинча лабидан кулги истади,
у кулди-ю, «Яхши истагинг бор экан», деди.
Ишқ аҳлининг афғони таъсирлидир, чунки
меҳру вафо боғи қушларининг навоси яхши — ёқимлидир.
На даъвогар қолди-ю ва на унинг такаббурлиги,
эй кўнгил, қайғурма, меҳрибон Худойинг бор.

Фоний хурга, жаннату кавсарга қарамади, чунки
ул ёрнинг базми ва яхши шароби билан фахрланади.

Дар ҳамон услуб

Саҳар сарири дари дайрам ин расонд ба гӯш,
Ки гашт вақти сабуҳӣ дарою бода бинӯш.
Вале ба ашк баровар нахуст ғусли тариқ,
Дигар зи сидқу сафо хирқай фано дарпӯш.
Дигар намоӣ ба бут сачдаи ниёз, он гаҳ
Ба пири дайр заминбӯс кун, гирифта ду гӯш.
Чу чумла шарт ба чой омад, он гаҳе бихиром
Ба дайру дурдкашон бин, ба сад фиғону хурӯш.
Яке зи мутриби хушнағма, остинафшон,
Яке зи муғбачаи боданӯш рафта зи хуш.
Яке сурудкаш, аз чоми ринди дурдошом,
Яке пиёлакаш, аз дасти пири бодафурӯш.
Сазад, ки қазбаи риндони майпараст аз дил,
Хаёли дунюу уқбо барандат аз як кӯш.
Ту низ ташналабонро ба чуръае бинвоз,
Чу ў фитод аз он кӯш дар димоғат чӯш.
Мабош мункири риндони дурдкаш, Фонӣ,
Ки чоми ишқ нанӯшанд бе паёми сурӯш.

Саҳарда дайр эшиги ғижирлаши «тонг майи вақти бўлди,
киргину май ич», — деган сўзни қулоғимга етказди.
Лекин аввал кўз ёшинг билан тариқат ғуслини қил,
кейин садоқату сафо билан фано хирқасини кий.
Сўнгра жононга ҳожат саждасини қил, ундан
кейин икки қулоғингни ушлаб, дайр пири олдида ер ўп.
Ҳамма шарт бажо келтирилгандан кейин дайрга бор,
у ерда фиғону хурӯш қилаётган дурдкашларни кўр.
Бири моҳир созанда машқини эшитиб, енг ташлаб,
бириси муғбача қўлидан май ичиб, хушдан кетмоқда.

Бири дурдкаш ринд жомидан баҳраманд бўлиб, хониш қилмоқда,
Бири майхона пири қўлидан май олиб сипқармоқда.
Майпараст риндлар жазаваси бир қўш билан (бир жуфт қадах
ичгач),
бу дунё-ю охират хаёлини сендан олиб кетса, арзийди.
Сен ҳам ташналабларни бир қултум май билан сийла,
чунки у қўшдан димоғинг жўшга келди.
Фоний, дурдкаш риндларга мункир бўлма,
чунки улар ғайб хабарисиз ишқ жомини ичмайдилар.

* * *

Чунон зад муғбача аз чеҳра дар дайри муғон оташ,
Ки уфтод аҳли дину зуҳдро дар хонумон оташ.
Ба кунчи офият осуда будам, чун бичаст он барқ,
Фитод андар дили вайрони ман ҳам ногаҳон оташ.
Чунон оташ, ки ҳурони беҳиштӣ, хешро сӯзанд,
Агар дар дӯзах уфтад ламъае аз тоби он оташ.
Бидеҳ з-он оби оташрангга, эй соқӣ, ки чун нӯшам,
Занад дар хонумонам некӣ, дар қону чаҳон оташ.
Ба гиря сӯзи дилро кам кунам, гар нафганад дар қон.
Хаёли лаъли оташноки соқӣ ҳар замон оташ.
Набошад оташин гулҳову доғи лолаҳо ҳар сӯ,
Ки зад рашки баҳори оразат дар гулистон оташ.
Ба дашти ҳаҷр хайли ошиқонатро дили сӯзон,
Бад он сурат ба чашм ояд, ки шаб аз корвон оташ.
Ба хошоки тани садпора хоҳам ишқи ӯ пӯшам,
Валекин кай тавон кардан ба мушти хас ниҳон оташ?
Чунонам аз шаби ҳаҷри ту сӯзад тан, ки гар чинанд,
Ба гирдам ҳема бо он шӯъла баркардан тавон оташ.
Даруни майкада дар май фитодан орзу дорам,
Самандарваш, ки дар оташкада созад макон оташ.
Ба қатъи дашти ҳастӣ соғари май гир, эй Фонӣ,
Чу шаб тор асту дар раҳ чӯю қар, аз каф мамон оташ.

Муғбача ўз чехрасидан муғлар дайрига шундай ўт солдики,
дину зуҳд аҳлининг хонумони куйиб-ёнди.
Офият бурчагида тинчгина ўлтирган эдим, ул чақмоқ чақилди-ю,
бирданига менинг вайрон юрагимга ҳам ўт тушди.
Бу шундай ўтки, унинг бир учқуни дўзахга тушса,
беҳишт ҳурлари ўзларини ёндирадилар.
Ул ўт каби сувдан бер, эй соқий, уни ичганингда,
фақат хонумонимга эмас, балки жону жаҳонга ўт солсин.
Агар ҳар замон соқийнинг ўтдек лаъли хаёли
жонимга ўт солмаса, йиғи билан юрагимни ўтини пасайтираман.
Ҳар томонда кўринган ўтдек гуллар, лолалар доғи эмас,
балки юзинг баҳорининг рашки гулистонга ўт солгандир.
Ҳажр даштида ошиқлар хайлининг ёниб турган юраклари,
тунда карвондан ўт кўрингандек бўлиб кўринади.
Унинг ишқини юз пора бўлган тиним хашаги билан
яширмоқчиман,
аммо бир ҳовуч хашак билан ўтни қандай яшириб бўлади?
Ҳажринг иситмасида танам шундай ёнадик
агар атрофимга ўтин қўйсалар, бу ўтдан ёна бошлайди.
Самандар ўт ичида ўзига макон қилгани сингари,
майхонада майга тушишни орзу қиламан.
Эй, Фоний, тириклик даштини кесиб ўтиш учун май соғарини ол,
чунки тун қоронғу йўлда жар ва ариқлар бор, ўтни қўлдан
туширма.

Татаббўъи Хоҷа

Саҳар зи кӯи харобот мужда дод сурӯш,
Ки: «Заъфи шоҳ ба сиҳат кашид, бода бинӯш!»
Агарчи чанг будй гӯшагиру даф носоз,
Дигар хуми маю найро фитод чӯшу хурӯш.
Хуш он ки боз ҳарифон ба базми айш кашанд,
Пиёлаҳои пуро-пур ба бонги нӯшонӯш.

Гаҳе таронаи мутриб чу бода созад маст,
Гаҳе карашмаи соқӣ чу май рабояд хуш.
Барои хилвати шаҳ шаҳидони ширинкор
Кунанд шамъи шабистон зи ламъаи дар гӯш.
Чунон, ки гарм шавад базми шаҳ зи оташи май,
Миёни хайли хароботиён ҳам афтад чӯш.
Ниҳанд пои иродат, ба сӯи дайри муғон,
Кунанд хирқаву дафтар гарав ба бодафурӯш.
Дило, хатост ба вақт чунин шудан хушёр,
Бинои умр надорад бақо, ба мастӣ кӯш.
Чу кори туст дуои шаҳ охир, эй Фонӣ,
Даме макун дил аз ин ғофилу забон хомӯш.

Саҳарда харобот кўйидан: «Подшоҳ касалликдан
тузалди, май ич» деган хушхабар келди.
Чанг бир бурчакка ўзини олиб, чилдирма қиздирилмаган
бўлса-да, яна хум қайнаб най хурўшга кирди.
Улфатлар айш базмида пиёлаларни лаболаб тўлдириб,
баралла овоз билан: «Қани ичайлик», деганлари нақадар яхши.
Гоҳо созанда таронаси май каби маст қилади,
гоҳ соқийнинг карашмаси май янглиғ хушни олиб кетади.
Шоҳ хилвати учун ширин адо гўзаллар
қулоқ инжуларини шамъи шабистон қиладилар.
Май ўтидан подшоҳнинг базми қизиса,
харобот аҳли ҳам жўшга келади (суҳбати қизийди).
Муғлар дайри бормоқчи бўлганлар майфурушга хирқа
билан дафтарни (муқаддас китобни) гаров қўядилар.
Эй дил, шундай вақтда хушёр бўлиш хатодир,
умр биноти бебақодир (модомики шундай экан), май ич.
Эй Фоний, ишинг подшоҳни дуо қилиш бўлса,
бир нафас бундан дилингни ғофил қилма ва тилингни тийма.

Татаббӯи Махдум

Арақ ҳар сӯ давад аз оташин рухсори зебоаш,
Чу он тифле, ки сӯзад дар замини тофта пояш.
Зи мушкинпарда он маҳ дар шабистон чун бурун ояд,
Чу шабнам анчум ояд бар замин баҳри томошояш.
Парӣ ё ҳур бошад ё малак он маҳ, ки ақли кулл
Даме н-ояд ба ҳоли худ зи шакли ҳайратафзояш.
Ту пиндорӣ, ки шӯхони чаманро хушксол омад,
Ба боғи ҳусн чун дар ҷилва ояд сарви раънояш.
Ба рӯзи айши ман гӯй, ки гарди шом мебезад,
Ба ораз чун парешон мешавад зулфи сумансояш.
Қадаҳ деҳ, соқийё, к-андешаи гетӣ ҳалокам кард,
Ба зуҳди офиятомӯзу ақли маслиҳатзояш.
Чу манъи дурднӯшӣ кард зоҳид, соқийё, акнун
Чу дорӣ бода, аввал бигзарон аз бодаполояш.
Наёбам илтифот аз вай мани сархокираҳгашта,
Чу сӯи сарбаландон аз такаббур нест парвояш.
Зи сирри бода, эй Фонӣ, чу хоҳӣ аз хати соғар,
Намоям як-ду ҳарфат, лек бо ағёр манмояш.

Ер иссиғидан оёғи куйган бола каби у гўзалнинг
оташин рухсорида ҳар томонга тер югуради.
Кечаси у ой қора пардадан чиқса, юлдузлар
уни томоша қилиш учун шабнам каби ерга тушадилар.
У ой парими, ҳурми ё фариштами экан, барча оқиллар
ҳайронликдан бир нафас ҳам ўзларига кела олмайдилар.
Ҳусн боғида унинг сарв раъноси жилва қилса,
чаман шӯхларига (офат) йили келдимикин, деб ўйлайсан.
Юзига суман янглиғ зулфи ёйилган чоғда
гўё айшим кунига шом гарда элангандек бўлади.
Эй соқий, қадаҳ бер, олам тинчликни
ўргатувчи зуҳду маслаҳатгўй ақли билан мени ҳалок қилди.
Эй соқий, зоҳид дурдкашлик қилишимни манъ этди,
энди майнинг бўлса, аввал уни (зоҳид)нинг сузгичи (соқоли)дан
ўтказиб бер.

Баланд мартабали (зотларга) такаббурлик қилиб илтифот этмаган (гўзал)
мендек тупроқ билан тенг (фақир)га илтифот қилармиди?
Эй Фоний, пиёла хатидан май сиррини билмоқни истасанг,
сенга бир-икки ҳарфни кўрсатаман, лекин бегоналарга уни
кўрсатма.

Татаббўи Мир

Малак чу хост навиштан дам ба дамаш,
Зи барқи хусни вай оташ фитод дар қаламаш.
Ба мулки ишқ кашам хайли ғам ба шўълаи оҳ,
Шаҳе, ки он-ш сипаҳ бошад, ин бувад аламаш.
Зи ду рухаш чи таваҳҳум, дилам, ки сўхт зи ишқ,
Задаш самум, зи гулҳои оташин чӣ ғамаш?!
Чу ғунча дил маро ранги он даҳан бигрифт,
Аз он ҳаст вучудаш баробари адамаш.
Камӣ ба хизмати пири муғонам аз ҳад беш,
Валек чоми муғонаст умедам аз карамаш.
Дили маро чу ба зулфаш наёфт боди сабо,
Чӣ ҳоҷат ин ки бичўяд миёни печу хамаш?
Бидор ратли гарон, з-онки олами бемехр
Ба қони ғамзада зоҳир накард чуз аламаш.
Чӣ гуна чарх кунад хор он азизеро,
Ки ишқ дар ҳарами васл кард муҳтарамаш,
Чу ёр ҳамдами ман шуд, бирав ту, эй Фонӣ,
Ки сина чок занам, дар миёни қон кашамаш.

Фаришта унинг ҳар нафасдаги гуноҳини ёзмоқчи бўлганда,
унинг хусни яшинидан қаламига ўт тушди.
Ишқ мамлакатига оҳ алангаси билан ғам аскарини тортаман,
мен — бир шоҳки, ғам аскар сипоҳим бўлса, оҳим унинг байроғи
бўлади.

Дилим ишқдан куйгандан кейин икки ёноғидан нима кўрқинч,

гармсел шамоли урганнинг оташин гуллардан нима ғами бор.
Менинг ғунчадек кўнглим ул оғизга ўхшагандир,
шунинг учун унинг борлиги бунинг йўқлигига баравардир.
Муғлар пири хизматида камчилигим кўп,
лекин карам қилиб муғона жом берар деган умиддаман.
Сабо ели унинг зулфидан дилимни топмади,
унинг жингалак ҳалқалари орасидан излашнинг нима ҳожати
бор?

Катта май жомини кўтар, чунки бемеҳр олам
ғамгин жонга аламдан бошқани кўрсатмади.
Ишқ висол ҳарамиди муҳтарам қилган азизни
фалак қандай хор қила олади?
Эй Фоний, менга ёр ҳамдам бўлди, сен кет,
чунки сийнамни ёриб, уни жонимга жо қиламан.

Татаббуъи Хоҷа

Дардам агар кунанд ба ушшоқи зор бахш,
Бо ҳар яке яке расад аз сад ҳазор бахш.
Хубон дили рамидаи моро ба вақти кин,
Карданд ҳамчу сайд ба вақти шикор бахш.
Эй дил, ба кўи ишқ зи дарду балои дўст
Маҷмўро мабар, паи мо ҳам гузор бахш.
Девона гаштаам зи ҳавои париваше,
Соқй, ба ман ду соғари девонавор бахш.
Дарду балову шавқу муҳаббат дили маро
Карданд теғи ҳаҷр кашида, чаҳор бахш.
Эй майфурўш, н-аз паи мастию сархушй,
Як чоми пур ба ман паи дафъи хумор бахш.
Фонй зи ҳасрати қаду рўят чу гашт хок,
Шамъи савобро ба гадои мазор бахш.

Агар зор ошиқларга дардимни улашсалар,
уларнинг ҳар бирига юз мингтадан биттаси тегади.

Гўзаллар ов чоғидаги ўлжа каби
сита билан хуркак дилимни тилка-пора қилдилар.
Эй кўнгил, ишқ кўйида дўст дарду балосининг
ҳаммасини олиб кетма, биз учун ҳам насиба қолдир.
Бир паривашнинг ҳавасида девона бўлганман,
эй соқий, менга девонавор икки соғар тут.
Дард, бало, шавқ, муҳаббат, ҳажр тиғини тортиб,
дилимни тўрт бўлак қилдилар.
Эй майфуруш, мастлик ва сархушлик учун эмас,
хуморимни тарқатиш учун тўла бир жом бер.
Фоний қадду юзинг ҳасратидан тупроқ бўлди,
савоб учун мазор гадосига бир шамъ бағишла.

Айзан

Ҳар ки шуд нашъаи чоми азали дар кораш,
Натавон ёфт дигар то ба абад хушёраш.
Рақами доираи чом чу зад килки қазо,
Гуйё монд бурун нақши ғам аз паргораш.
Бин ба дурдикаши майхона ба каф кўҳнасафол,
Ки гаҳи сархушӣ аз Чоми Чам ояд ораш.
Сарбаландӣ бишуд аз шайхи риёӣ, сад ҳайф,
Ки ба майхона шуду рафт ба май дастораш.
Дил чу аз ишқу чунун рӯ ба харобӣ овард,
Ту ризо деҳ ба қазо, панд магӯ бисёраш.
Гар сухан пири муғон гуфт баланд, эй соқӣ,
Бода камтар деҳу зинҳор макун инкораш.
Қасди кинат чу кунад чарх, ба майхона дарой,
Бе ду-се соғари мастона адам пиндораш.
Шӯхи масте, ки шарҳи ғами мо хобаш бурд,
Кас ба таъчил нахоҳам, ки кунад бедораш.
Ёр чун рафту дилат ҳамраҳи ў шуд Фонӣ,
Растӣ аз дарди вай, акнун ба Худо биспораш.

Ҳар кимнинг азал жомидан нашъаси бўлса,
мангу хушёр бўлолмайди.
Тақдир қалами жом доирасини чизган вақтида
гўёки ғам нақши унинг паргоридан ташқарида қолди.
Қўлида кўҳна сафол (пиёласи) бўлган майхона дурдкашига назар
қил,
у ширакайф чоғида Жамшид жомидан ор қилади.
Юз ҳайфки, риёкор шайх улуғликдан маҳрум бўлди,
чунки у майхонага бориб, май учун салласини гаров қўйди.
Дил ишқу жунундан харобликка юз тутди
тақдирга ризо бўлу кўп насиҳат қилаверма.
Эй соқий, муғлар пири баланд сўз айтса,
майни камроқ беру зинҳор эътироз билдирма.
Чарх сенга душманлик қилса, майхонага кир,
икки-уч мастона пиёла билан уни йўқ деб бил.
Бир маст (маҳбуб)га ғамимни айтаётганимда
ухлаб қолди, уни биров (орамизга тушиб) тез уйғотишини
истамайман.
Эй Фоний, ёр кетди-ю дилинг унга йўлдош бўлди,
дардидан халос бўлдинг, энди уни (дилни) Худога топшир.

Татаббўъи Хоҷа

Ҳама зи теғи ту гўям сухан мани дилреш,
Ниҳон ба гўши дили худ зи чоки паҳлӯи хеш.
Дилам ба васли ту хушҳол шуд, вале дорад
Ҳама зи дурият андеша ақли дурандеш.
Ба узри тавба халосй чй мумкин, эй носеҳ,
Ки бода соқии маҳваш ба каф нишаст ба пеш.
Маро ба дайри муғон нақди дин кучо монад,
Ки мебаранд ба яғмо бутони кофиркеш?!
Зи дурди май барамаш дард чун маломатгар,
Ҳама ба теғи забон карда синаамро реш.
Гадову шоҳ ба даъвои лофи дарвешй,

Ҳама низоъкунон омаданд, чуз дарвеш.
Талаб намуд ба сад нола дарди ў Фонй,
Расонд аз карам он маҳ ба ҳар яке сад беш.

Мен кўнгли мажруҳ тиғинг тўғрисида (нимаики) айтадиган
бўлсам,
ёнбошим чокидан дилим қулоғига махфий айтаман.
Дилим васлинг билан хурсанд бўлди, лекин
узоқни ўйловчи ақлда узоқлигинг андишаси бор.
Эй насиҳатгўй, маҳваш соқий қўлига май олиб, олдинга ўтирса,
тавба узри билан қандай қутулиш мумкин.
Муғлар дайрида динимни кофир маҳбублар талаб
кетсалар, менда дин қоладими?
Агар маломатдан тил ханжари билан кўксимни
тилсалар ҳам, май дурдидан дард олиб кетавераман.
Гадо ва шоҳ дарвешлик лофини уриб ўзаро жанжаллашиб
келдилар, аммо дарвешнинг ўзи келмади.
Фоний юз нола билан дард талаб қилди, у ой ўз карами
билан ҳар бир талаби учун юз дард етказса, ажаб эмас.

Мухтараъ

Бувад ба синаам аз новаки ту пайкон беш,
Валек дар адад аз қатраҳои борон беш.
Дар орзуи даҳонат чу ғунча хуни дилам,
Бувад ба зоҳираш андак валек пинҳон беш.
Маро ба сурати хубат чунуну ҳайронй,
Зи ҳарчи ақл тасаввур кунад, бувад з-он беш.
Чи марҳала-ст биёбони ишқ, з-онки расад,
Зи лаҳну нағма ба гўши дил, оҳу афғон беш.
Бу давр беш зи ҳалқам бидеҳ май, эй соқй,
Ки масти ранчу малолам зи халқи даврон беш.
Магар ки боди наю оби май диҳад таскин,
Ки оҳу ашк маро шуд асар зи тўфон беш.

Мақун муболиғаву даркаш он чи соқй рехт,
Ба саъй ризқи муқаддар, шудан чи имкон беш.
Сабо, марав сӯи он гул, ки сунбули ўро
Кунй чу беш парешон, шавам парешон беш.
Чу раҳ ба гом шумораст, Фониё, сӯи васл
Мадав, чаро ки ба таъчил рафт натвон беш!

Новакингдан сийнамга жуда кўп пайкон қадалади,
(уларнинг) адади ёмғир томчиларидан ҳам кўпроқдир.
Оғзинг орзусида дилим ғунчадек қон бўлди,
у қон кўринишда оз бўлса ҳам, ҳақиқатда кўпдир.
Мен сенинг ҳусни жамолинг олдида телба-ю
ҳайронлигим тасвирига тил лолу қалам ожиздир.
Ишқ биёбони қандай манзилки, унда дил қулоғига
ашула ва нағмадан кўра кўпроқ оҳу афғон эшитилади.
Эй соқий, даврада менга халқдан кўра кўпроқ
май бер, (чунки) даврон халқидан ранжу малолим кўпдир.
Най садоси-ю май суви (кўнглингга) таскин бермаса,
(демак) оҳим билан кўз ёшим асари тўфондан ортиқ экан.
Соқий қанча қуйса, жанжал қилмай ичавер,
уриниш билан ризқу рўзни орттириб бўлмайди.
Эй сабо, у гул томонга борма, чунки сен булбул сочини
қанча паришон қилсанг, мен шунча паришон бўламан.
Эй Фоний васл томонига йўл бир неча қадамдир,
(лекин) у томонга югурма, жадаллаш билан илгари кетиб
бўлмайди.

Татаббўъи Хоҷа

Ҳавои рўҳбахш асту маи софу баҳори хуш,
Вале кай хуш намояд ин ҳама, гар нест ёри хуш?
Маро гар ёр хуш бошад, бувад кофй, ки хоҳад буд
Зи ишқи ў ҳавои хуш, зи рухсораш баҳори хуш.
Зи май гулгун шуда боғи рухаш, эй дил, тамошо кун,

Ки бишкуфтаст боғи дилбариро лозазори хуш.
Маро рўзе, ки будй комҳо як-як фалак бирбуд,
Фалакро шарм боду ёд бод он рўзгори хуш.
Бишуд гар ёр, дорам нақши рўи хубаш андар дил,
Ҳам аз ёдаш хушам, ҳам дорам, эй дил, ёдгори хуш.
Зи баҳри кони чашму ҳаҷрат дурру лаълам ҳаст,
Ба васлат гар расам, дар поят афшоном нисори хуш.
Туро чун ром шуд он оҳуи ваҳшй кунун, эй дил,
Фурӯ чин домро, к-афтод дар дастат шикори хуш.
Дило, пур нохушат мебинам аз осеби махмўрй,
Ба ду ҷоми пуропур метавон дафъи хумори хуш.
Рақиб овора гашту ёр ҳастат ҳамдам, эй Фонй,
Ба шукри Ҳақ забон бикшо, ки дори кирдикори хуш.

Тиниқ май ва баҳор руҳ бағишловчи хушдир, лекин яхши
ёр бўлмаса, буларнинг ҳаммаси қандай яхши кўринсин.
Менга яхши ёр бўлса, унинг ишқидан
яхши ҳаво ва рухсоридан баҳор менга муҳайёдир.
Эй дил, майдан ёрнинг юзи гулгун бўлибди, уни томоша қил,
чунки дилбарлик боғининг лозазори яхши очилибди.
Орзуларим ушалганда фалак бир-бир олиб кетган
(барбод берган) эди, фалак ўз қилмишидан уялсин,
ўша яхши кунлар ҳамиша ёдимда турсин.
Ёр кетди-ю гўзал чехраси дилимда нақш боғлаб қолди,
эй дил, унинг ёдидан ҳам, яхши ёдгоримдан хурсандман.
Ҳажрингдан кўзим денгизида ва дилим конида дурру лаълим бор,
агар васлингга етсам, шуларни оёғинг остига тўкаман.
Эй кўнгил, у ёввойи кийик сенга ром бўлди,
қўлингга яхши ов тушди, энди тузоғингни йиғиб ол.
Эй дил, хумор ранжидан сени нохуш кўрдим,
тўта-тўла бир-икки жом билан хуморингни тарқат.
Эй Фоний, рақиб овора бўлди, ёр ҳамдамимдир, Ҳаққа
шукур қилки, меҳрибон Аллоҳинг бор.

Мухтараъ

Туро, ки гашт узори чу гулистон оташ,
Бунафшазори хатат ҳаст дуди он оташ.
Зи ҳачри моҳи ҷамолат бидон, ки месўзам
Шабе, ки шўъла кашад, то ба осмон оташ.
Агар бувад ба дилат сўзи махфӣ аз ғами мо,
Бувад чунон ки ба хоро дарун ниҳон оташ.
Зи дил бишуд хираду ҳушу ишқат монд,
Чунон ки монд ба манзил зи корвон оташ.
Ватан ба сўхтагон нест, ғайри кишвари ишқ,
Бале, ба хайли самандар бувад макон оташ.
Чӣ сон ба ваъдаи васлат ризо диҳам, ба фироқ.
Ба хештан натавон зад ба имтиҳон оташ!
Нишони бода нигар доғҳо ба хирқаи ман,
Ба ғайри доғ чи зоҳир кунад нишон оташ.
Дилам, ки сўхт, тани зорро тараҳҳум кун,
Ки ошиқе зи чунун зад ба хонумон оташ.
Рухаш зи оташи май, Фониё, ки олам сўхт,
Ба олами дили мо ҳам фитад аз он оташ.

Узоринг худди гулистондек ўт бўлди (қизарди),
хатинг бинафшазори ўша ўтнинг тутунидир.
Қайси тунда осмонга ўрлаган шуълани кўрсанг,
ой жамолинг ҳажрида ёнаётганим деб бил.
Башарти дилинг бизнинг ғамдай яширин ўртанса,
У тош ичида сақлаган олов (чақин) га ўхшайди.
Кўчган корвон манзилида ўт қолганидек,
дилимдан ақл, сабр ва хуш йўқолди-ю ишқинг қолди.
Куйганларга ишқ мамлакатидан бошқа ватан йўқ,
ҳа, албатта, самандарлар макони ўт бўлади.
Васлинг ваъдаси учун айрилиққа қандай розилик
бераман, ҳеч ким имтиҳон учун ўзини куйдирмайди.
Қара, хирқамдаги доғлар май нишонасидир,

Ўт доғидан бошқа қандай нишон кўрсатади.
Дилим куйди, зор жисмимга тарахҳум қил,
чунки бу девона ошиқ (дил) ўз хонумонига ўт қўйди.
Эй Фоний, унинг юзи май ўтидан оламини куйдирди,
у ўтдан дилимиз оламига ҳам ўт тушди.

Татаббўъи Хоҷа

Чу шоҳият ҳавас аст, аз худӣ чудо мебош,
Гадои даргаҳи майхонаи фано мебош.
Нагўямат ба рақибон мабош, эй маҳ, лек
Зи рӯи меҳру вафо ҳам гаҳе ба мо мебош.
Ҳавои софу маи софу соқии софе
Ту ҳам ба аҳли сафо, бар сари сафо мебош.
Дило, гарат ҳаваси тахту тоҷи салтанат аст,
Ба хоки даргаҳи пири муғон гадо мебош.
Ризои Холиқу махлуқ агар ҳамехоҳӣ,
Чӣ оядат зи қазо, бар сари ризо мебош?!
Гарат ба гулшани кўяш нишеман аст мурод,
Чу хоки роҳ шаву пайрави сабо мебош.
Ба ринд, ринд шав андар мувофиқат, эй дил,
Ба порсо чу фитад кор, порсо мебош.
Агар ба дарди дили худ даво ҳаметалабӣ.
Ба дард хӯ куну озод аз даво мебош.
Шаҳию рифъат агар орзу кунӣ, Фонӣ,
Ғуломи Ҳофизу хоки чаноби Чомӣ бош.

Агар шоҳликка ҳавасинг бўлса, ўзлигингдан кеч,
фано майхонасининг гадоси бўл.
Эй ой, сенга «рақиблар билан бирга бўлма», демайман,
меҳру вафо юзасидан гоҳо биз билан ҳам бўл.
Соф ҳаво, соф май ва софдил соқий,
сен ҳам сафо аҳли билан сафоликда бўл.
Эй дил, агар тахту тожу салтанатга ҳавасинг бўлса,

муғлар пири даргоҳининг гадоси бўл.
Агар Холиқу махлуқ ризолигини истасанг,
бошингга нима келса, рози бўл.
Агар муродинг (ёр) гулшани йўлида ўтириш бўлса,
йўлнинг тупроғи бўлиб, сабо (тонг шамоли) ортидан бор,
Эй кўнгил риндга тенглашмоқчи бўлсанг ринд бўл, ишинг
порсога тушса, порсо бўл.
Агар ҳамиша дилинг дардига даво истасанг,
дардга ўрган, даводан халос бўл.
Эй Фоний, агар шоҳлик ва баланд мартабага етиш орзусида
бўлсанг,
Ҳофизнинг қули, Жомий остонасининг тупроғи бўл.

Айзан

Субҳ аз он чомам, ки нўшонид пири майфурўш,
Мушкил ар то субҳи маҳшар омадан донам ба ҳуш.
Ончунон чоме, к-аз он гар қатра афшонӣ ба чарх,
Чарх аз он ранги шафақгун ёфта, афтад ба чўш.
В-ар сӯи хайли малоик атри ў орад насим,
Зикрашон яксар шавад мастона ғавғову хурўш.
Нуктагӯёну хамўшон гар забон з-ӯ тар кунанд,
Ҳам хамўш аз вай шавад гӯёву ҳам гӯё хамўш.
Қуввати бозуи риндӣ ёфтам, чун солҳо,
Кўзаи он май кашидам ҷониби риндон ба дўш.
Ҳар сабўкаш бо қади хам дид чун оини ман,
Гуфт дарвешии дарвешон гирифта ҳарду гўш.
З-он равад Фонӣ зи кунҷи шайх, сӯи майқада,
К-ӯст пири худфурўш, ин ҷост пири майфурўш.

Тонгда майфуруш пир менга шундай май ичирдиини,
маҳшар тонгигача ҳушимга келишни мушкул деб биламан.
У шундай бир майки, ундан бир қатрасини чархга сепсанг,
чарх шафақ рангига кириб, қайнашга бошлайди.

Агар унинг атрини тонг шамоли фаришталарга элтса,
зикрлари бошдан-оёқ мастона шовқин-сурон бўлиб кетади.
Агар нуктадонлар билан хомушлар (ўша) майдан тилларини
хўллаб олсалар

нуктадонлар хомуш бўлиб, хомушлар тилга кирадилар.
Риндлар қувватини топдим, чунки кўп йиллар у май
кўзасини елкамда кўтариб, риндларга ташидим.
Кўза ташувчилар менинг букилган қоматим билан (хунарим)ни
кўргач,
Дарвешлар дарвишлиги унинг икки қулоғидан ушлабди, дедилар.
Фоний шайх кунжидан майхонага боришининг сабаби
шуки, у шайх худбину, бу пир майфурушдир.

Татаббўъи Махдум

Ё Раб, чй балоест, ки он шўхи қадаҳнўш,
Ҳар бода, ки ба ғайр хўрад, ман равам аз ҳуш.
Азбаски сабўи дари майхона кашидам,
Шуд чун кафи дасти шутури маст маро дўш.
Он чашми сияхро набувад ҳоҷати сурма,
Дар сўги шаҳидони ғамаш гашта сияҳпўш.
Буд арчи маро ваъдаи васли ту ба бозй,
Ҳаргиз накунам лаззати он ваъда фаромўш.
Сад хун кунад он ғамзаи қотил ба ишорат,
Дар манъ яке дам назанад он лаби хомўш.
Пинҳон суханам ҳаст ба он шўх валекин
Ку захираи онам, ки барам лаб суи он гўш?
Фонй агарат даъвии оини фано ҳаст,
Аз рафта таассуф махўр, аз н-омада махрўш.

Ё Раб, нима бало бўлди,
ул шўх бошқа билан май ичганда, мен ҳушдан кетаман.
Майхона кўзасини кўп ташиганимдан
елкам маст туянинг оёғи кафтидек бўлди.

Ул қора кўзга сурманинг ҳожати йўқ, чунки у кўз ўз
ғамида ҳалок бўлганлар мотамида қора кийгандир.
Ҳазиллашиб васлинг ваъдасини қилган эдинг,
У ваъданинг лаззатини ҳеч эсдан чиқармайман.
У (кўз) ўлдирувчи ғамза ишорати билан юз марта қон
тўқади, у хомуш лаб эса бир марта ҳам манъ қилмайди.
У шўхга айтиш учун махфий сўзим бор,
лекин қулоғи тагига лабимни олиб боришга юрак қани?
Фоний, агар сенда фано расмининг даъвоси бўлса,
ўтган (кунга) афсусланма, эртанги кун учун ғавфо қилма!

Татаббўъи Хоҷа

Мае хоҳам, ки тобад дасти зуҳду илмро зўраш,
Хиромад шергир аз рахнаи майхона ҳар мўраш.
Чунин май бошад аз хумхонаи тавфиқи Яздонӣ,
Ки натвон ёфтан, эй дил, ба зорию зару зўраш.
Шароби талх бошад дўсттар аз чони ширинам,
К-аз он фориғ шавам як дам зи дунёву шару шўраш.
Ба чашми дил тавон акси рухи соқӣ ба май дидан,
Бад-ин бинандагӣ мункир бувад зуҳҳоди дилкўраш.
Ба сайди тоири давлат магар ачзу ниёз орай,
Ба дому дона натвонӣ, ки мебинам ачаб сураш.
Чу зоҳидро ҳавои далқи риндӣ уфтад дар сар,
Бибояд аз либоси офият аввал шудан ураш.
Ачаб набвад ба сӯи кўҳ майли хотири Фонӣ,
Ки андар шаҳр карда турки масте ғорати Ғураш.

Шундай бир майни хоҳлайманки, унинг зўрлиги зуҳд ва илм
кўлини буксин,
майхона қавагидан чиққан ҳар бир чумолиси шердай қадам
боссин.

Бундай май Тангри тавфиқининг хумхонасида бўлади,
эй дил, уни зар, зўр ва зорланиш билан топиб бўлмайди.

Аччиқ шаробни ширин жонимдан ҳам яхши кўраман,
чунки уни ичиб, дунёнинг шўру ғавғосидан бир нафас озод
бўламан.

Соқий юзини дил кўзи билан майда кўрса бўлади,
буни дили кўр зоҳидларгина инкор қиладилар.

Давлат қушини тузоқ ва дона билан илинтира олмайсан,
бу ажойиб келинчакдирки, ажзу ниёз билан ром бўлади.

Риндлик либосини кийиш ҳаваси зоҳиднинг бошига тушса,
(у) аввал саломатлик (ўзлик) либосини ечмоғи керак.

Фонийнинг хотири тоғ томон майл қилса, ажаб эмас,
чунки шаҳарда маст турк (гўзал) унинг кўнгил мулкани ғорат
қилди.

Мухтараъ

Лаби лаълат, ки гўям қони покаш,
Ба ханда қони покон шуд ҳалокаш.
Дилам чун ғунча з-он шуд ғарқа дар хун,
Ки кардй аз қафо ҳар сўй чокаш.
Дил арчи завқнок аз васл шуд, лек
Зи бими ҳаҷр бинам ҳавлнокаш.
Ҳар он касро, ки сўзад шўълаи ҳаҷр
Зи тоби оташи дўзах чй бокаш?
Бараҳна з-он ниҳад бар хоки раҳ по,
Ки қони покбозон гашта хокаш.
Чу дар боғи муғон урёнам аз май,
Чу Одам сатр созам барги токаш.
Кашад як сў чунун, як қонибам ишқ,
Чу Фонй мондаам андар кашокаш.

Лаъл лабинг поклар жонидир,
кулганингда поклар жони ҳалок бўлади.
Дилим ғунчадек қонга ғарқ бўлганининг сабаби шуки,
унинг ҳар томонидан жафо билан чок-чок қилдинг.

Дил васлингдан хушнуд бўлган бўлса ҳам,
лекин ҳажр кўрқинчидан ваҳимададир.
Ҳижрон алангасида ўртанган кишининг
дўзах ўтидан нима парвойи бор.
Кўча тупроғида оёқ яланг юришларига сабаб шундаки,
сен қадам босган тупроқлар покиза зотларнинг жонига
айлангандир.

Муғлар боғида май ичиб яланғоч қолсам,
Одам Атога ўхшаб ток баргини ўртик (лунги) қиламан.
Бир томонга телбалик ва бир томонга ишқ тортади,
Фоний сингари тортишув ўртасида қолдим.

Айзан

Ин ки соат хаёл аз дил бурун нагзорамаш,
Аз чунун дар қайд забт овардаам, пиндорамаш.
Дил, ки аз теғаш чароҳат шуд, агарчи муҳлик аст,
Гар бимирам, аз насими Исавӣ н-озорамаш.
Санги бедодаш, ки кардам чамъ ҳар дам аз хушӣ,
Чун гадое, к-аш ба каф нақде фитад, бишморамаш.
Бода меорам, ки соқиро лаб олояд ба ў,
Ин балое дон, ки худ бар чони худ меорамаш.
Ғайри гулҳои пушаймонӣ чӣ бор орад зи ишқ?
Ҳар замин, к-аз чашм борони надомат борамаш.
Ҳамдаме з-аҳли замон набвад, ки дорад бодаам,
З-он чу худ менӯшамаш, ҳам худ ба худ медорамаш.
Чун дили пурзахро Фонӣ зи теғаш дод об,
Мазраъ ар маъмур шуд, тухми фано мекорамаш.

Телбалиқда хаёлни мағлуб этдим, Энди хаёлни
дилимдан бир соат ташқарига чиқармайман деб ўйлайман.
Дил унинг тиғидан жароҳатланди, бу жароҳат ҳалок этувчи
бўлса-да, башарти ўлсам, Исо нафасидан озор бермасин.
Унинг жафо тошини тўплаб қўйганман, қўлига пул

тушган гадо каби қувониб, ҳар дамда уларни санайман.
Соқий лаб хўлласин деб май олиб келаман,
билгин, бу ўз жонимга ўзим келтирган бир балодир.
Ишқдан қаерга кўзимдан надомат ёмғури ёғдирмай, ўша
ердан пушаймонлик гулларида бошқа нарса унмайди.
Замон аҳлидан менга май қилиб тутадиган ҳамдам йўқ,
шунинг учун ўзимга ўзим май тутиб ўзим ичаман.
Фоний жароҳат тўла дилига (ёр)нинг тиғидан сув берди,
бу экинзор суғорилгач, унга фано тухмини экаман.

* * *

Агарчи дар камини қатлат омад чашми айёраш,
Валекин нест дар оини айёрий камин кораш.
Чу хоҳй, к-аз ачал шиддат фузун ояд асиратро,
Маозаллоҳ, макуш, чоно, ба дасти ҳаҷр биспораш!
Зи бори дил хиромат бар наёяд хуш гаҳй чилва,
К-аз он гесў ҳазорон дил буд баста ба ҳар тораш.
Ба захми дил, ки шуд аз теғи ў, марҳам намехоҳам,
Аз он тарсам, ки ногаҳ кам шавад аз марҳам озораш.
Ба бом он маҳ чй сон орам, ба пояш сар ниҳодан, кош
Сари худро ниҳода қон диҳам дар пои девораш?!
Диламро хор-хори ишқу май худ буду афзун шуд,
Чу дид аз тоби май гул-гул шукуфта боғи рухсораш.
Ба суратхонаи Чин дар шуда кардам томошоҳо
На дар сурат, на дар маънй, яке дидам намудораш.
Шароби хуш бурда, соқийё, гар вазъи чарх ин аст,
Нахоҳам, к-аз хирад чашм афганам як лаҳза ҳушёраш.
Зи май в-аз ошиқй Фонй, чй ғам гар аз ту баргаштанд,
Касе, к-аз ишқу мастй халқ душман шуд, Худо ёраш.

Агарчи айёр кўзлари қатлимга пайт пойлаб турса-да,
аммо айёрлик оинида пойлаб туриш расми йўқдир.
Агар асиринг ажалдан кўпроқ азоб тортишини

истасанг, уни ўлдирма, балки ҳажр қўлига топшир.
Жилва қилаётганингда диллар боридан яхши хиром қилаяпсан,
чунки ичингнинг ҳар торига минглаб диллар боғланган.
Унинг тиғидан яраланган юрагимга марҳам истамайман,
негаки, марҳамдан озори камайишидан қўрқаман.
Ул ой том устида, оёғига қандай бош қўяман,
кошки деворининг пойида бошимни қўйиб жон берсам.
Юрагимда ишқу май тикани қадалиб турарди,
унинг рухсори боғи майдан гул-гул очилганини кўриб бу
қадалиш кучайди.
Чин суратхонасига кириб томоша қилдим,
аммо на суратда, на маънода унга ўхшайдиганини кўрмадим.
Эй соқий, хушдан айирувчи шароб бер,
агар чархнинг вазияти шундай бўлса, бир лаҳза ҳушёр бўлишни
истамайман.
Эй Фоний, май ва ошиқлик учун халқ сендан юз ўгирса ғам ема,
чунки ишқу мастлик туфайли халқ душман бўлган кишига Худо
ёр бўлади.

* * *

Ба хонаи дилам ороғ ёр суҳбати хос,
Ки дил ба суҳбаташ аз изтироб шуд раққос.
Қадаҳ кашидаму ворастам аз балои хумор,
Чу хўрдам оби бақо, ёфтам зи марг халос.
Дигар ба бода фитодам, чй айб, агар ёбам
Дурри тараб, ки ба баҳри ачаб шудам ғаввос?.
Ба субҳи васли ту куштам чу шаъмро аз рашк,
Ба шомии ҳаҷр зи парвонагон расид қисос.
Шароби васли ту бар хайли ошиқон он аст,
Зи баҳри ман қадаҳи заҳри ҳаҷр дорй хос.
Зи дасти муғбача қомат зи худ халос кунад,
Ба пеши пири муғон гар ниҳи сари ихлос.
Ба дил муҳаббати аҳли фаност Фониоро,

Хилофи нуктаи: «Алқосу лоюҳибб-ул қос».

Ёр дилим уйида махсус суҳбат қурди, дил унинг
суҳбатида изтиробидан раққос бўлди (ўйинга тушди).
Қадаҳ тортдим у хумор балосидан қутулдим,
бақо сувини ичгач, ўлимдан халос топдим.
Агар майга тушиб, шодлик дурини топсам,
Пима айб, чунки ажойиб денгизга ғаввос бўлдим.
Васлинг тонгида рашкдан шамъни ўлдирдим (ўчирдим)
ҳажр шомида парвоналар (рақиблар)дан менга интиқом етди.
Васлинг шаробини барча ошиқлар учун
умумлаштирдингу ҳажр заҳри қадаҳини менга 'хос қилдинг.
Муғлар пирининг олдида ихлос билан бош қўйсанг,
муғбачанинг қўлидан бир жом сени ўзлигиндан халос этади.
«Чақимчи чақимчини яхши кўрмайди», деган масалнинг аксича,
Фонийнинг дилида фано аҳлининг муҳаббати сақланади.

* * *

Пири дайрам гар диҳад як чуръа, қон бахшам иваз,
Бар миён зуннорам ар бандад, диҳам имон иваз.
Тирборони ғаматро сад ҳазорон қон кучост,
То диҳам баҳри баҳо қоне ба ҳар пайкон иваз?.
Соқиё, мурдам зи махмурӣ гарам қоме диҳӣ,
Лутфи Эзад бахшадат сарчашмаи ҳайвон иваз!
Бўсае з-он лаб агар бахшӣ, иваз чун қон диҳам,
Нақди қонро додан аз хоки замин натвон иваз.
Бандаи пири хароботам, ки дар оини фақр,
Ҳар хато к-ояд зи мо, з-ӯ нест қуз эҳсон иваз.
Гар зи зулми ишқ раҳмам кардию бинвохтӣ,
Бахшадат Ҳақ дар камоли ҳусн сад чандон иваз.
Қони ширин дод Фонӣ дар раҳи қонон валек
Н-омад аз вай қисматам қуз талхии ҳичрон иваз.

Дайр пири бир қултум май берса, мен эвазига жон бераман,
белимга зуннор боғласа, эвазига имон бераман.
Ҳар бир пайкониинг эвазига биттадан жон берадиган бўлсам,
ғаминг тийри боронига юз мингларча жонни қайдан топаман.
Эй соқий, маҳрумликдан ўлдим, менга бир жом берсанг,
эвазига Тангри лутфи сенга оби ҳаёт беради.
Тупроқни жон нақдига алмаштириб бўлмагани каби
лабинг бўсаси эвазига жоним нақдини қандай бераман.
Харобот пирининг қулиман, чунки фақр йўлида
биздан ўтган ҳар бир хатога яхшиликдан бошқа эвази бўлмайди.
Агар раҳм қилиб ишқ зулмидан мени асрасанг,
унинг эвазига Тангри хуснинг камолини юз чандон оширади.
Фоний жонон йўлида ширин жонини берди,
лекин эвазига ҳижрон аччиғидан ўзга насиб бўлмади.

* * *

Ҳаст дар хотирам аз лаъли дилором нашот,
Дар дил он навъ, ки аз бодаи гулфом нашот.
Гул нашот овараду сарв ба дил дар бўстон,
Чун наяфзояд аз он сарви гуландом нашот.
Бе ту дар базми нашотам набувад чуз андӯх,
Ки ҳама меҳнату ранҷ аст ба ў, ном нашот.
Айши даврони висоли ту гарам рафт зи даст,
Ба кӣ ҷовид бимондаст дар айём нашот?
Соқие, ҷоми маям деҳ, ки нашотам ҳавас аст,
З-он, ки мумкин набувад чуз ба маю ҷом нашот.
Субҳ то шом нашот ар ба касе мумкин нест,
Муғтанам дон ба маю муғбача як шом нашот.
Фоние, масти май шуд сабаби махмурӣ,
Ҳаст аз бодаи даврон тамаъи хом нашот.

Дилда ўша гулранг майдан қандай шодлик бўлса,
хотиримда у дилоромнинг лаълидан шундай хурсандлик бўлади.

Бўстонда гул билан сарв шодлик келтиради,
У сарви гуландом шодлигини нега орттирмасин.
Сенсиз шодлик базмида ғамдан бошқа нарса бўлмайди,
улар ҳаммаси ранжу машаққатдир, лекин номи шоду
хуррамликдир.
Васлинг давронининг айши қўлимдан кетган бўлса,
шодлик кунлари кимга абадий қолибди.
Эй соқий, менга май жомини бер, шодликни ҳавас қиламан.
чунки май жомисиз шод бўлишнинг иложи йўқ.
Ҳеч кимсага эртадан кечгача шодланиш мумкин бўлмас экан.
май ва муғбача билан бир шом шодлигини ғанимат бил..
Эй Фоний, май мастлиги хуморлик сабабидир,
даврон майидан шодлик излаш хомтамаликдир.

* * *

То дилам ошиқ шуда алфози чонон карда ҳифз,
Ҳаст ҳамчун навмусулмоне, ки Қуръон карда ҳифз.
Да баёни шарҳи гесўят дили маҷнуни ман,
Ваҳ, ки сар то сар суҳанҳои парешон карда ҳифз.
Дил зи шавқи рўю андӯҳи фироқат рўзи ғам
Сураи Юсуф ба ранчи чоҳи Канъон карда ҳифз.
Нуктае аз сирри ишқ омӯхтан душвор дид,
Он, ки хонда чор дафтаррову осон карда ҳифз.
Дар балои ошиқӣ пиронасар зорам чу дид,
Шуд зиёдаш он ки ҳоли Шайхи Санъон карда ҳифз.
Шайх ронад бар забон тавҳиду чонош беҳабар,
Орӣ аз маънист Қуръоне, ки нодон карда ҳифз.
Ёр ҳифзи назми Фонӣ карда в-ин набвад ачаб,
З-он ки аксар васфи хусни ў шуда, з-он карда ҳифз.

Янги мусулмон бўлган киши Қуръонни ёд олган сингари,
дилим ошиқ бўлгач, жонон сўзларини ёдлади.
Менинг мажнун дилим зулфинг шарҳини баён этишда

бошдан-оёқ телба-тескари (паришон) сўзларни ёдлади,
Дилим ғам кунлари шавку фироқнинг андуҳидан Канъон
Қўдуғи ранжини баён қилган Юсуф сурасини ёд олди.
Тўрт китоб (Таврот, Инжил, Забур ва Қуръон)ни ўқиб осонгина ёд
олган киши.

Ишқ сири муаммосини ўрганишни мушкул деб билади.
Кексаликда ишқ балоси билан зор бўлганимни кўрган киши ёд
олган

Шайх Санъон қиссасини унутди.

Бир нодон маъносини англамай қуръонни ёд олгани-сингари
шайхнинг ҳам тили тавҳиддан сўзладию, дили беҳабар қолди.
Ёр Фоний назминини ёд олган бўлса, ажаб эмас, чунки
аксарият ғазалларида ўз хусни тавсифи бўлгани учун ёд қилган.

* * *

То ки як шом ба базми тарабаш дар шуд шамъ,
Куштаву мурдаи он шўҳи ситамгар шуд шамъ.
Дар шаби васл руҳи он бути маҳваш кофист,
Шамъҳо хуш набувад, з-он муқаррар шуд шамъ.
Шўълаи оташи рухсори туаш даргиронд,
Яъне аз нури ҷамоли ту мунаввар шуд шамъ.
Бо ҳама саркашию шўълаи ҳуснафрўзӣ,
Кай ба қадду маҳи рӯи ту баробар шуд шамъ.
Соқӣё, базми маро шамъ набояд имшаб,
К-аз май равшану з-он чеҳра муяссар шуд шамъ.
Пой дар банд ба фонусу ба гардан занҷир,
З-он ки девонаи он сарви суманбар шуд шамъ.
Фонӣ, андешаи афсар зи сарат берун кун,
Бин, ки чун афсари зар дошт, дар он сар шуд шамъ.

Унинг шодлик базмига бир оқшом шамъ кирди,
шамъ у ситамгар шўҳ қўлида қатл этилган мурда бўлди.
Васл кечаси у маҳвашнинг юзи кифоядир,

чунки бирваракайига бир неча шамъ ёқиш яхши бўлмайди.
Рухсоринг ўти шуъласи шамъни ёндирди,
яъни сенинг жамолинг нуридан шамъ мунаввар бўлди.
Шунча саркаш ва ҳуснга ҳусн қўшувчи шуъласи билан
сенинг қаддингу ой юзингга шамъ қачон тенг кела олади?
Эй соқий, базмимизга бу кеча шамъ керак эмас,
чунки тиниқ май ҳам у чеҳра (хонамизни ёритди).
Шамъ у сарв суманбар девонаси бўлгани сабабли
бўйнига занжир тушиб, фонусга қамалди.
Эй Фоний, бошингдан тож андишасини чиқар,
кўрдингми, шамънинг олтин тожи бўлгани учун боши (кесилди).

* * *

Соғари зар офтоб аз истидора в-аз шуоъ,
Каъби ў чун кавкабе бо офтобаш ичтимоъ.
Ёфтан гар соғари зар инчунин дарди сар аст,
Лек чун гардад муяссар, мекунад дафъи судоъ.
Рахту бахти ҳастии моро ба дурди май дихед,
З-он, ки бо софӣ намеарзад ба қимат ин матоъ
Чон фидои он қаландарваш, ки дар ҳар даври рақс,
Чарх гардад садқаи ў, чун дарояд дар симоъ.
Эй, ки хоҳӣ, к-аз суубатҳои олам вораҳӣ,
Иттисоли ёр чў в-аз ҳарчи ғайраш инқитоъ.
Нест чун қисмат зиёду кам ба саъю коҳилӣ,
Аз паи мақсум нодонист бо мардум низоъ.
Фонӣ, аз ёрат, ки чони туст бигзар, з-он ки зуд
Гўяд он як алфироқу чўяд ин як алвидоъ.
Ҳофиз ар таърифи Шерозаш намуд аз ҳад бурун,
Ёё шаҳи Шерозро маддоҳии бе инқитоъ.
Шаҳри Шерозаш набудӣ чун Ҳироти мо латиф,
Шаҳ Шучои ў кучо будӣ чу шоҳи мо шучоъ?

Май тўла олтин жом айланишда офтобу равшанликда,

гўёки офтоб билан бирга бўлган юлдуз сингаридир.
Шундай олтин жомни топиш бош оғриғи қилади,
бироқ у топилса, бош оғриғини дафъ этади.
Бизнинг борлигимиз анжомини май дурдига беринглар,
чунки бу матоълар май сузгич баҳосига арзимади.
Ўйинга тушганда ҳар бир рақсига фалак садақа
бўладиган шундай қаландарвашга жон фидо бўлсин!
Оламнинг машаққату оғирликларидан қутулишни истасанг,
бошқалардан ажралиб ёр билан бирга бўл.
Уринишу сустликдан ризқинг каму ортиқ бўлмагандан кейин
қисмат учун одамлар билан жанжаллашиш нодонликдир.
Эй Фоний, жонинг бўлган ёрингдан кеч, чунки бири тезда
«алфироқ!» дейди ва бири «алвидоъ» дейди.
Ҳофиз Шерозни ҳаддан ташқари таъриф қилган бўлса, ёки
Шероз шоҳини доимо мақтаган бўлса.
Унинг Шероз шаҳри бизнинг Ҳирот каби латиф эмас, ва унинг
Шоҳи Шужоъси бизнинг шоҳимиз каби баҳодир эмас эди.

* * *

Даро ба дайру чу Фирдавс бин фазои васеъ,
Дар ў зи муғбача ҳар сў чу хуршакл бадеъ.
Фалак чу соя фитодаш Худой хайр диҳад,
Бад-он, ки кард иморат чунин бинои рафеъ
Ҳазор сол зи бурҷаш ба бурҷ натвонад,
Намуд қатъ чу соир шавад сипехри сареъ.
Зи шаш чихат ба насимаш равон табиати рўҳ,
Ба чор фасл ҳавояш ба сони фасли рабеъ.
Дар ў зи солики раҳ низ кай расад ба сафо,
Ба хусни хулқ мубаддал шавад хисоли шанеъ?.
Касе, ки чуръае аз бодааш кашад, гардад
Ҳазор чурми вараъро ба як латифа шафеъ.
Ба он диёру риндони ў бирас, Фонӣ,
Гузар зи оламу дар давраш аз шарифу вазеъ.

Эски дард доғ қилингандан сўнг тuzалгани сингари,
хирқамга май тўкилди-ю, зуҳддан фароғат ҳосил бўлди.
Ғунчадек бошим ёқамда, чунки гул юзли ёримсиз
қонга бўялган юрагимда боғ сайри ва баҳор майли йўқ.
Эй соқий, ул рухсору хат ҳажрида ўтдек май
келтир токи димоғимдан дуд чиқарсин.
Қоронғи ғам тунида қачон у бода чироғини
ёқса, кўнгил уйи ишратдан ёришади.
Даҳр боғида боши эгилган, кўлида жом тутган
наргисни кўрса, ринд ибрат кўзини салади.
Агар даҳр боғида тилсиз пирлару нуктагуй нозиклар
бир бўлса, булбул ва қарға орасида не фарқ қолади?
Васл истасанг, эй Фоний, фано йўлида йўқ бўл,
ирсоли масал борки: «Элчи фақат пайғом етқаради».

Мухтараъ

Эй, диламро бо гули рӯи ту аз гулшан фароғ,
Бо ду лаъли оташинат аз маи равшан фароғ.
То ба кай созам гиребон чок, сад шукрам, ки дод
Дар чунуни ишқ урёнй зи пироҳан фароғ?
Рав сӯи майхона, эй дил, гар фароғат боядат,
3-он ки ҳосил нест касро чуз дар он маъман фароғ.
Ваҳ, чй ноз аст ин, ки гар ҳар лаҳза бинад сад ниёз,
Бештар дорад зи мо он сарви симинтан фароғ.
Кулбаамро сохтй равшан дару равзан, кунун
Дорам аз бехонумонй аз дару равзан фароғ.
Шўхи масте, к-аш фароғат ҳосил аст аз коинот,
Ваҳ, чй хоҳад буд гараш набвад зи ҳоли ман фароғ.
Ҳар ки чун Фонй халосй ёфт аз нанги вучуд,
Бошадаш аз дўст истиғнову аз душман фароғ.

Эй гул юзи билан гулшандан дилимга фароғат ҳосил

бўлган гўзал, икки оташин лаълинг бўлганда, равшан майдан
форигман.

Қачонгача ёқамни йиртаман, юз шукрки,
ишқ телбалигида яланғочлик, кўйлақдан қутқазди.
Эй дил, сенга фароғат керак бўлса, майхонага бор,
чунки ҳеч кимса учун ўша ердан бошқа жойда фароғат йўқ.
Ваҳ, бу қандай нозки, ҳар нафасда минг ниёз кўрса
ҳам у сиймин бадан сарв ўзини биздан кўпроқ тортади.
Кулбамни эшигу туйнукдан равшан қилдинг,
энди бехонумонлик мени эшигу туйнукдан ҳам фориг қилди.
Коинотдан парвоси бўлмаган маст жононим,
агар мени унутиб қўйса, ҳолим нима кечади?
Кимки Фоний каби борлиқ номусидан халос бўлса,
дўстдан истиғноси-ю душмандан фароғати бўлади.

* * *

Ахтари саъди чоми май гар шабе афтадам ба каф,
Мастии ў зиҳи тараб, ламъаи ў зиҳи шараф.
Дайри муғон, ки соҳаташ бод масун зи ҳар бало,
Гарчи балост андар ў муғбачае зи ҳар тараф.
Ғам кунадат чу қасди чон, ор панаҳ ба майкада,
К-аз паи дафъи хайли ғам лашкари хум кашида саф.
Гармии рўю хумраташ аз қадаҳи нахуст шуд,
Ҳар ду ғариб нест, чун з-оташи май расид таф.
Нақди ҳаёти ман талаф гашт ба ишқу май, вале
Н-ам ба чунин матоъ агар нақд касе кунад талаф.
Мастии сархушон нигар, ё ки зи чўши бода хум,
Чун шутурони маст шуд, аз даҳан ў фиканда каф.
Гарчи ҳазор хавф шуд ҳар қадаме ба роҳи ишқ,
Хавфи худӣ чу афканӣ азм намою «ло тахаф».
Аз хами қавси чарх чун тир бичаҳ, ки вораҳӣ
Варна дар ў шавӣ дусад новаки зулмо ҳадаф.
Фонӣ агар зи маърифат нақди ҳаётат орзушт,

Даст бизан ба домани хозини ганчи «ман араф...»

Май жомининг саодатли юлдузи бир кеча қўлимга тушса,
мастлигидан шодлик ва ёруғлигидан шараф муяссар бўлади.
Ҳар томонда ҳар бир муғбача бир бало бўлса ҳам,
муғлар дайрининг майдони ҳар балодан омон бўлсин.
Агар ғам жонингга қасд қилса, майхонани паноҳ қил,
чунки у ерда ғам хайлини қайтариш учун хум лашкари саф
тортган.

Юзининг ёришгани ва қизариши биринчи қадахдан
бўлди, иккиси ҳам ажаб эмас, чунки май ўтининг тафти етишди.
Ҳаётим нақди ишқу май учун зоеъ бўлди,
Ҳар киши ҳам нақдини шундай сарфласа арзийди.
Мастларнинг сархушлигига ва хумда боданинг
қайнашига қара, оғзидан каф чиққан маст туяларга ўхшайди.
Ишқ йўлида ҳар қадамда минг хавф бўлса ҳам,
ўзлик хавфини ташлаб азм қил ва қўрқма.
Чархнинг ёйидан ўқдек отилиб нажот топгин,
бўлмаса икки юз зулм ўқларига нишон бўласан.
Фоний, агар маърифатдан ҳаёт нақдини орзу қилсанг,
«Ман араф...» ганжининг хазиначиси этагини ушла.

Дар таври Махдум

Ниҳод пири муғон бар кафат чу бодаи соф,
Ба узри тавба дигар хешро мадор маоф.
Зи чоки пираҳанам дўхтан чй суд, эй дил,
Маро, ки гашта зи теғи ф.ироқ сина шикоф?.
Шикаст қалби ҳама аҳли ишқ мижгонат,
Аз он сабаб ки саф ораста чу аҳли масоф.
Ба дарси ишқ даро, сўфиё, чу матлубат
Нагашт фатҳ зи «Мифтоҳ»у кашф аз «Кашшоф».
Тамоми дафтари азоби ишқ як ҳарф аст,
Сухан дароз кашид, аз низои аҳли хилоф.

Маро ризои туву дайр беҳ зи Каъбаву зуҳд,
Ки гуфтаанд, ки болои тоат аст инсоф.
Тариқи беҳудӣ аз Фонию худӣ аз шайх,
Ки ин зи «ло» ҳама гаҳ нукта ронд, он аз лоф.

Муғлар пири қўлингга соф май бергач,
Май ичмоқдан тавба қилганман,— деб узр сўрама.
Эй дил, айрилиқ тиғидан сийнам чок бўлгач,
қўйлагимнинг чокини тикишдан нима фойда?
Кипригинг жанговар лашкардек саф тортиб,
бутун ишқ аҳлининг қалбига шикаст берди.
Эй сўфий, агар матлубинг «Мифтоҳ» ва «Кашшоф»нинг
кашфи билан очилмаса, ишқ дарсига кириб сабақ ўрган.
Ишқ одобининг ҳамма дафтари бир ҳарфдир,
хилоф аҳлининг жанжалидан бу тўғрида сўз узайган..
Менга Каъба ва зуҳддан сенинг ризолигинг билан
дайр яхшироқ, чунки «тоатдан инсоф юқоридир» деганлар,
Беҳудлик йили Фонийдан ва ўзлик йўли шайхдан,
чунки бу йўқликдан гапирди ва у (шайх) лофдан (гапирди).

* * *

Мақоми амн чу дайру чу пири дайр шафиқ,
Ҳар он ки ҳаст мусулмон, шуморад аз тавфиқ,
Рафиқ мебарад аз дил бурун малолати давр,
Дареғ аз он ки дар ин давр ёфт, нест рафиқ.
Суроҳию рафиқию кунчи майкадаест,
Ғараз зи равзаю аз ҳуру Кавсараш таҳқиқ.
Гадои майкадаву дурди май ба кўҳнасафол,
Шаҳу зи чоми чамаш қути руҳу роҳи раҳиқ.
Чу ман ба бода фитодам, мапурс кайфияташ,
Ки аз ҳақиқати дарё хабар надорад ғариқ.
Зи қотеъони тариқ он кас андарин раҳ раст,
Ки кард қатъи биёбон ба амри пири тариқ.

Бало ба ваъдаи васлам ҳамедиҳӣ, лекин
Мақун тасаввури он, к-ин сухан кунам тасдиқ.
Ба ҳар фариқ дар ин кўҳпа дайр пайвастам,
Нишони дўст набурдам, гумон ба ҳеч фариқ.
Висоли ёр чу хоҳӣ, фано гузин Фонӣ,
Ки баҳси илму амал сар ба сар бувад тазриқ.

Кимки дайрдек омонлик жойида бўлса-ю, дайр пири
меҳрибон бўлса, мусулмон киши буни тавфиқ деб билади.
Майга ошнолик кўнгулдан давр малолини чиқариб
ташлайди, аммо афсуски, бу даврда дўст топилмайди.
Текшириб кўрилганда, равза-ю, хуру кавсардан ғараз
суроҳи-ю, рафику майхона кунжидир.
Майхона гадосига май қуйқуми-ю, эски сопол, подшоҳга
Жоми Жамдан — руҳ қувватию соф май насибадур.
Мен бода ичишга тушдим, кайфиятимни сўрама,
чунки чўккан киши дарё ҳақиқатини билмайди.
Тариқат пири амри билан биёбонни босиб ўтган бўлса,
шундагина тариқат йўлидан борувчи киши нажот топади.
Васл ваъдаси билан балолар етказасан, лекин бу
сўзни тасдиқлайди, деб тасаввур қилма.
Бу кўҳна дайрда ҳар фирқага кўшилдим, аммо ҳеч
фирқадан дўст нишонини тополмадим.
Ёр васлини истасанг, эй Фоний, фанони танла,
чунки илму амал баҳси одатда бошдан-оёқ риёдир.

Татаббўи Хоҷа

Марост оташи дил, соқиё, нишони фироқ,
Биёр бода, ки оташ занам ба ҷони фироқ.
Ба даҳр оташи андўҳ хонумонам сўхт,
Ки бод сўхта дар даҳр хонумони фироқ.
Ба кўи майкада риндон баранд достонҳо,
Дихам чу гирякунон шарҳи достони фироқ.

Кучост васл, ки ояд ба лутфу андозад,
Муфориқат ба миёни ману миёни фироқ.
Ба ғусса гарчи ниҳон доштам, вале шуд фош,
Ба гоҳи мастии май, ғуссаи ниҳони фироқ.
Фароғ дошт маро мулки дил, вале расид
Дусад матои малолат зи корвопи фироқ.
Чи сон зи майкада оям бурун, ки меборад,
Ба фарқ санги балият зи осмони фироқ?
Хуш он замон, ки ба базми висол резам ашк,
Ба ёр шарҳқунон меҳнати замони фироқ.
Хусули васл ба сайр аз фано мадон Фоний,
Ки он ба васл расонад туро дар они фироқ.

Эй соқий, менинг дилимдаги ўт фироқ нишонасидир,
май келтир, фироқнинг жонига ўт ёқайин.
Фироқнинг хонумонига ўт тушсин, (у)
ғам ўти билан хонумонимни куйдирди.
Йиғлаб фироқ дostonлари шарҳини айтсам, риндлар
талай dostonлар ўрганиб, уни майхонага олиб борадилар.
Қани у висолки, лутф билан келсаю,
мен билан фироқ ўртасига айрилиқ солса.
Фироқни ғусса билан яширин тутсам ҳам,
май мастлиги вақтида фироқ ғуссаси фош бўлди:
Дилим мулки тинчу осойишта эди, бироқ унга
фироқ корвонидан кўп малолат матои келди.
Фироқ осмонидан бошимга бало тоши ёғиб турганида,
қандай қилиб майхонадан ташқарига чиқа оламан?
Висол базмида фироқ машаққатларини ёрга шарҳ этиб,
кўз ёшларимни тўкадиган онларим қандай ажойиб фурсат-а.
Эй Фоний, йўқ бўлмасдан висол хосил бўлмайди,
чунки ул (йўқ бўлмоқлик) фироқ чоғида сени висолга етказди.

Наът

Зи чоми ишқ агар чуръае чакад бар хок,
Кунанд сачда ҳазорон мусаббиҳи афлок.
Касе, ки ёфт ба он чуръа тинаташ тахмир,
Амини «аллам-ал-асмош» кард Эзиди пок.
Чу аршиён накашиданд сар зи фармонаш,
Чӣ бок аз он ки кунад саркашӣ яке бебок.
Саге набуд аз он рӯ зи дарғаҳаш ронданд,
Шуд аз қалодаи лаънаш насиб тавқи ҳалок.
Ҳарими дайри фано чилвагоҳи покон аст,
Гурезад аз саги нопок соҳиби идрок.
Биёр бода, ки дарёи раҳматаш ом аст,
Бизан бар оташам обе зи оби оташнок.
Ту хешро ба риёзат бисоз, қобили файз,
Ки фоиз аст мубарро зи тўҳмати имсок.
Нашуд муносиби ҳолам ба зуҳд чолокӣ,
Ки ҳар замон барад аз ҳолам он қади чолок.
Марост софии «мои маъин» зи дурдии май,
Чунон ки риштаи «ҳабл-ул-матин» зи риштаи ток.
Гурехт шайх сӯи хонақаҳ, маро чун дид,
Фитода маст ба дайри муғон ба хирқай чок.
Чу рӯ кушод, зи Фонӣ асар намонд дигар,
Чунон к-аз оташи барқи таҷаллӣ аз хошок.

Агар ишқ жомидан бир қултуми тупроққа тўкилса,
фалақдаги мингларча малойикалар унга сажда қиладилар.
Кимники у қултум билан лойи қорилган бўлса, лок
Тангри уни исмларни билишга амин қилди.
Аршликлар бошларини унинг фармонидан тортмагач,
унинг ичидан бир бепарво (Шайтон) бош тортса, нима зарари бор
Итлик қилди, шунинг учун уни даргоҳдан қувдилар,
лаънат ҳалқаси бўлган ҳалокат тавқи унга насиб бўлди.
Фано дайрининг кенг фазоси покларнинг
жилвагоҳидир, идроклилар нопок итдан қочадилар.
Раҳматининг дарёси умумнӣдир, май келтир,

Ўтли сувдан ўтимга сув қуй.

Сен ўзингни риёзат билан файзга қобил қил,
чунки файз мумсиклик тухматидан покдир.
Зухдга чаққонлик менинг ҳолимга муносиб бўлмади;
чунки у қомати чаққон ҳар замон мени ҳолдан тойдиради.
Узум томири «маҳкам нажот ипи» бўлганидан
май дурди мен учун тиниқ майдир.
Мени муғлар дайрида йиртиқ кийим билан маст йиқилган
ҳолда кўргач, шайх хонақоҳига қараб қочиб кетди.
Тажаллий яшинининг ўти тушганда хас ва хашакдан асар
қолмагани каби ёр юзини очгач, Фонийдан ҳам асар қолмади.

Наът

Эй, туфайли тинати покат ҳазорон қони пок,
Не фидоят қисми ман танҳо, ки бал «руҳӣ фидок».
Меҳри рахшон пеши зоти покат андар равшанӣ,
Ончунон бошад, ки пеши меҳри рахшон тира хок.
Қони худ хоҳам барафшоном ба хоки кӯи ту,
Ваҳ, чӣ мурдан бошад он, к-аз ҳасраташ ҳастам ҳалок.
Чун қалам сар бар хатат нанҳод, аз он маънӣ бувад,
То қиёмат сарнагуну рӯсиёҳу синачок.
Гуфтаи моро талаб марҳам, ба дафъи захми дил,
«Ё даво-ул-қарҳа қалбӣ айна матлубӣ сивок».
Ҳар ки уммеди шафоат аз ту дорад рӯзи ҳашр,
Андарин дайри фано-ш аз ҷурму бебокӣ чӣ бок?
Он шаҳи некон агар бошад шафеъат гам махӯр,
Фоние, ҳарчанд аз феъли бадӣ андӯҳнок.

Эй пок тийнатинг туфайли мингларча пок жонлар пайдо
бўлган зот, ёлғиз жисмимгина эмас, балки сенга руҳим ҳам фидо
бўлсин.

Мунаввар ва порлоқ қуёш олдида қора тупроқ қандай

бўлса, пок зотингнинг равшанлиги олдида нурли куёш ҳам шундайдир.

Сенинг кўйинг тупроғига жон нисор этишни истайман, унинг ҳасратида ҳалок бўлсам, у қандай яхши ўлим бўлади-я.

Қалам фармонингга бўйсунмаганидан қиёматгача боши қуйи, юзи қора ва сийнаси чокдир.

«Дилинг жароҳатига марҳаммиз, бизни талаб қил», деган эдинг, «Эй қалбимиз жароҳатининг давоси, сендан бошқа матлубимиз борми?»

Кимнингки маҳшар кунида сендан шафоат умиди бўлса, бу фано дайрида гуноҳдан ва бепарволикдан қандай парвоси бўлсин?

Эн Фоний, ёмон феълингдан қанча ғамгин бўлсангда, агар у яхшилар подшоҳи шафоат қилувчинг бўлса, ғам ема.

Татаббўъи Хоҷа

Бош аз хонақаҳи зухду риё дуртарак,
Гар суви дайри муғон меравӣ «Аллоҳ маак».
Ҷон зи лаъли намакини ту надорад серӣ,
Гарчи майро натавон хўрд, чу резанд намак.
Абри раҳмат агараш об занад, нест ачаб,
Шуд чу чорўби дари дайри муғон боли малак.
Дўст чун хона ба дил сохт чӣ андеша зи ғайр,
Кай шавад монеи рухсори яқин пардаи шак?
Ҷуз ба боли малаку рӯҳи Қудус мумкин нест,
Гар ту хоҳӣ, ки хиромӣ чу Масеҳо ба фалак.
Аз вучуд ар сариён нест шуунро, чӣ вучуд,
Сад ҳазор ар бувад аъдод, чӣ мумкин бе як?
Фоние, сафҳаи дилро рақами файз маҷӯй,
Нақшаи ҳарфи худӣ, аз лавҳи бақо ношуда ҳақ.

Агар муғлар дайрига бормоқни истасанг Тангри ёринг бўлсин,
зуҳд ва риё хонақоҳидан узоқроқ бўл.

Майга туз қўшганда ичиб бўлмаса ҳам,

жон сенинг тузли (ширин) лабингдан тўймайди.
Муғлар дайрида фариштанинг қаноти супурги бўлгач,
раҳмат булути у дайрга сув сепса, таажжуб эмас.
Дўст дил ичида бўла туриб, ўзгадан қандай андиша бўлсин,
шубҳа пардаси аниқлик юзига ниқоб бўла олмайди.
Сен Исо каби фалакка чиқишни истасанг, муқаддас рух
ва фаришта қанотининг ёрдамисиз чиқишинг мумкин эмас.
Рақам юз минг бўлса ҳам, бирсиз мумкин бўлмагани каби,
бир вужуднинг таъсирисиз ҳеч нарсанинг вужуди бўлиши
мумкин эмас.
Эй Фоний, ўзлик ҳарфининг нақшни бақо тахтасидан
тарашлаб ташланмагунча, дил сафҳасидан файз рақамини
излама.

* * *

Агар ту чуръа фишонӣ гаҳе зи май бар хок,
Маро зи хок шудан дар тариқи ишқ чӣ бок!
Ба май фитодаам, аммо зи заъфи қисм дар ў,
Наям ғариқу равонам бар об, чун хошок.
Ба ашки дида бишустам зи ғайр, рух бинмой,
Ки чуз паи назари пок нест манзари пок.
Фигон, ки чону дилам сўхт соқии гулчехр,
Гаҳе зи оташи май, гаҳ зи руи оташнок.
Сарам задию хушам бар умеди побўсат,
Агар бибандияш, эй шаҳсавор, бар фитрок.
Вазад чу сарсари ишқ, он замон равад ба адам,
Ба сони ахгару хокистар — анҷуму афлок.
Зи ғунчаю гули боғ фано магар Фонӣ,
Нишон диҳад ба дили чоку хирқай сад чок.

Агар гоҳида тупроққа бир қултум май тўксанг,
ишқ йўлида тупроқ бўлишдан мен нега қўрқайин.
Майга йиқилдим, аммо жисмим заифлигидан,

чўкмай, сув юзидаги хасдек кетяпман.
Кўз ёшим билан ғайрдан кўзимни юмдим,
юзингни кўрсат, негаки пок юзлар пок назарлар учундир.
Фиғонки, гул юзли соқий гоҳ, май ўти билан,
гоҳ ўтдек юзи билан жону дилимни куйдирди.
Бошимни кесган бўлсанг ҳам хурсандман, чунки
эй, шаҳсуворим уни фитрок (қанжирға)ка
боғласанг оёғингни ўпаман, деган умидим бор.
Агар ишқ сарсари эсса, юлдуз, фалаклар
ўша замонда учқуну кулга ўхшаб нобуд бўладилар.
Фоний чок бўлган юраги, юз парча хирқаси билан
ғунча-ю фано боғининг гулларида нишон берадими?

Айзан

Намоядам зи гиребони чок синаи чок,
Зи чоки сина намоеён даруни оташнок.
Ба риштаи паҳлӯи чокам мадӯз, эй ҳамдам,
Чаро ки боз дилаш бигсалонад аз то пок. (бинед)
Маро чй бок зи қон бохтан ба хоки раҳаш,
Чу турки масти ман аз қасди қон надорад бок?
Сарам ғизои сагат соз, гарчи сайди туам,
Ки он на лоиқи овехтан шуд аз фитрок.
Малулам аз ғами моҳе, ба ман дех, эй соқй,
Мае ба ранги шафақ, пур бар соғари афлок.
Чу ишқ ламъа намояд, чи қои хирмани зуҳд,
Ба теғи барқ кучо тоби лашкари хошок?
Ба хусни пок ба чуз покбозй, эй Фонй,
Макун, ки ин бувад оини дидаву дили пок.

Йиртиқ ёқамдан чок сийнам (кўксим) кўриниб туради,
сийна чокидан ўтли ичим (юрагим) кўринмоқда.
Эй ҳамдам, ёнбошим йиртиғини ип билан тикма, негаки,
ўйноқи дил тикилган чокни таг-туги билан узиб ташлайди.

Мен жонимнинг йўлига тикишдан парвойим йўқ, чунки
рахмсиз маст гўзалим жонга қасд қилишдан тортинмайди.
Овинг бўлса ҳам, бошимни итингга ташла,
чунки у ов тасмасига осилишга лойиқ эмас.
Бир ойнинг ғамидан хафаман, эй соқий,
осмондек пиёлада шафақранг майни тўлатиб бер.
Ишқ озгина шуъла кўрсатса, зуҳд хирмонига қандай ўрин бор,
яшин тиғига хашак лашкари қандай тоб келтира олади?
Эй Фоний, пок хуснга поклидан бошқа кўзда боқма,
чунки пок кўз билан пок дилнинг йўли шу бўлади.

* * *

Майхона бин зи май чу Бадахшон макони лаъл,
Ҳар хум дар ў зи бодаи чун лаъл кони лаъл.
Бозори айш бин, ки чу сарроф майфурўш
Дар вай кушода аз маи рангин дукони лаъл.
Аз ҳачри лаъли гўши ту аз ашк қатрае
Овехта зи ҳар мижа чашмам ба сони лаъл.
Дар кўҳсори ҳачр зи шавқи лаби ту ҳаст,
Корам ба хуни дил талабидан нишони лаъл.
Набвад ба ғайри хўрдани хун, ҳечашон насиб,
Гул пеши булбулон, ки кушодаст хони лаъл.
Акси маи лаби ту ба майхона уфтод,
Шуд ҳар тараф зи бас маи рангин чаҳони лаъл.
Дандон задию риштаи ҷонам гусехтӣ,
Шуд дар миёнаи ду лабат ресмони лаъл.
Фурқат зи захми санги бало лаъл беҳ, агар
Фарқат бувад миёнаи сангу миёни лаъл.
Фонӣ, хаёли лаъли ту дорад ба дил, киро
Будадаст дар миёни гадоён гумони лаъл.

Майхонага қара, Бадахшон лаъл макони бўлгани каби
лаълга ўхшаган май билан ундаги ҳар бир хум лаъл конидир.

Айш бозорини кўр, бу ерда майфуруш сарроф
сингари рангин май билан лаъл дўконини очган.
Қулоғингга осилган лаълинг ҳажридан кўзимнинг ҳар
бир кипригидан лаълга ўхшаган кўз ёш қатраси осилгандир.
Ишим лабинг шавқидан қон ютуб,
ҳажр тоғида лаъл нишонасини излашдир.
Гул булбуллар олдида лаъл дастурхонини ёзгани
билан, булбулларга қон ичишдан бошқа нарса насиб бўлмайди.
Сенинг лабинг майининг акси майхонага тушди,
шунинг учун майхонанинг ҳар тарафи лаъл жаҳони бўлди.
Тишлаб жоним ипини уздинг, жоним икки
лаълинг ўртасида лаъл маржонининг ипидек бўлди.
Агар тош билан лаълни фарқ қиладиган бўлсанг,
бало лаъли тошининг жароҳатидан фироқ яхши бўлади.
Кимки гадоларда ҳам лаъл бўлади деган гумонда
бўлса, тўғри, Фонийда сенинг лаълинг хаёли бор.

Татаббўи Мир

Меравад сарви ману рафтор мемонад ба дил,
В-аз гули рухсори у сад хор мемонад ба дил.
Ҷон чу аз тан шуд бурун, дар дил наемонад фиғон,
Дар фироқи ў фиғони зор мемонад ба дил.
Нешҳои тири ҳичронаш зи баҳри ёдгор,
Не чу пайкон, балки чун мисмор мемонад ба дил.
Рост чун тире, ки захмаш монд чун аз дил гузашт,
Меравад қаддаш в-аз ў озор мемонад ба дил.
Чун мусофир к-ў дирам дар хона мадфун карду рафт,
Доғи пинҳоне аз ў бисёр мемонад ба дил.
Ҳам ба захми ҳар яке шодам, агарчи дар шудан
Хорҳо з-он сарви гулрухсор мемонад ба дил.
Бодаи софам дех, эй соқӣ, ки заҳри ғам баче
Аз ғами он шўхи ширинкор мемонад ба дил.
Он парӣ аз хонаи чашмам ба сурат гар равад,

Нақши ў чун сурати девор мемонад ба дил.
Фонийе, з-он кофират набвад халосӣ, к-ат ба ҳаҷр,
Аз хаёли коқулаш зуннор мемонад ба дил.

Сарвим кетадию рафтори дилда қолади,
ва унинг рухсор гулидан дилда юз тикан қолади.
Жон тандан чиқса, дилда фиғон қолмайди,
Бироқ унинг фироқида зор фиғон дилда қолади.
Ҳижрони ўқининг нишлари хотира учун пайкондек
эмас, балки дилда мих янглиғ ўрнаб қолади.
Дилни тешиб ўтган тўғри ўқнинг захми
қолгани каби унинг қадди кўзимдан кетадию, дилимда озори
қолади.

Бир мусофир уйига танга кўмиб кетганидек,
У жонондан кўп яширин доғлар кўнглимда қолади.
У гулрухсор сарвнинг ўзи ғойиб бўлса ҳам,
тиканларидан қолган ҳар бир захмдан хурсандман.
Эй соқий, тиниқ май бер,
чунки у ширинкор шўхнинг ғамида дилимда кўп заҳарлар қолган.
У пари кўз ўнгимдан кетса ҳам,
Дилда -унинг нақши девордаги сурат каби қолади.
Эй Фоний, у жонондан асло халос бўлолмайсан, чунки
Ҳажрида ҳам зулфи хаёлидан дилингда зуннор қолади.

Татаббўъи Хоҷа

Зи тарки лаъли лабат шуд дили хароб хичил,
Чунон ки кас шавад аз тавбаи шароб хичил.
Чаро ба сунбули раъност дар чаман сад тоб,
Агар нагашта аз он зулфи нимтоб хичил.
На порсоию на ошиқӣ тавонам кард,
Зи шуғли май шудаам пеши шайху шоб хичил.
Чаро зи базми шабистони мо гурехт, агар
Нашуд зи шаъшаъаи бода офтоб хичил.

Умедвор ба авфи туем, з-он ки ба ҳашр
Зи чурми худ ба азобему аз савоб хиҷил.
Дило, агар ба карам дастгир гардад дўст,
Гаҳи савоб нагардем аз ҷавоб хиҷил.
Агарчи чурм зи ҳад беш дорӣ, эй Фонӣ,
Чу дўст мазҳари лутф аст, рӯ матоб хиҷил.

Шароб тавбасидан хижил бўлган киши сингари,
лабинг лаълини тарк қилгани сабабли хароб бўлган дил
хижолатдадир.
Агар ярим ўрилган зулфдан хижолат бўлмаса,
нима учун сунбул чаманда юз хил товланади.
Майхўрлик билан шуғулланганимдан ёшу қарилар олдида
хижолатманд бўлганим сабабли, на тақводорлик қила оламан ва
на ошиқлик.
Агар шароб жилосидан қуёш хижил бўлмаган бўлса,
нима учун шабистонимиздаги базмимиздан қочди?
Гуноҳимиздан азобдаю, савобимиздан хижилмиз,
шунинг учун қиёматда афвингдан умидвормиз.
Эй кўнгил, агар дўст карам билан қўлласа,
савол чоғида жавобдан хижил бўлмаймиз.
Эн Фоний, дўст лутф конидир, гуноҳнинг ҳаддан
зиёда бўлса ҳам хижолатдан юз ўгирма.

Мухтараъ

Ба махмурӣ паёпай метапад дил,
Магар аз муждаи май метапад дил?
Лаболаб соғараш созад магар дафъ,
Чу з-ин сонам паёпай метапад дил.
Магар соқии маҳваш хоҳадам дошт,
Қадаҳ к-аз шодии вай метапад дил.
Тапад дил аз маям, не з-оби ҳайвон,
Напипдорӣ зи ҳар шай метапад дил.

Ба гул шабнам чи таскинам диҳад з-он-к,
Аз он рухсори пурхўн метапад дил.
Тапиш дилро аз он маҳваш муғаннист,
Магў к-аз нағмаи най метапад дил.
Дил, эй Фонӣ, тапад бе соқию чом,
Зи хуру Кавсарам кай метапад дил?

Дил хуморликдан кетма-кет типирчиладими,
ёки майнинг хушхабариданми?
Дилим шу зайлда кетма-кет уриб турибди,
уни лиммо-лим пиёла дафъ қилармикан?
Маҳваш соқий менга қадаҳ тутмоқчи бўлдимики,
шодликдан юрагим ўйнаб кетди.
Днлимнинг уриши оби ҳаёт учун эмас, балки май
учун дил (бўлар-бўлмас нарсаларга) ураверади деб ўйламанг.
Гулдаги шудринг менга қандай таскин берсин,
у терлаган рухсор учун юрагим уради.
Дилнинг уриши най нағмасидан дема,
унинг беқарорлигига ўша созанда маҳваш сабабдир.
Эй Фоний, дил соқий ва май бўлмаганидан
уради, хуру кавсар учун қачон урсин?

Татаббўъи Махдум

Зи мушкин зулфи ў ҳаргиз нашуд чуз мушкнлам ҳосил,
Чу мушк афтад қарини лом, ҳосил нест чуз мушкил.
Ба бурқаъ чун бурун ой, назар бар ҳоли мо афкан,
Ки набвад пардаҳои чашм гоҳи диданаш ҳоил.
Чу пеш ояд рақибам, баҳри рафтан ёр биштобад,
Ачал ҳар гаҳ шавад наздик, гардад умр мустаъчил.
Далели дуздии дил шуд ба чашмат хуни дил хўрдан,
Далели дигарам ин бас, ки бошад ошиқат бедил.
Агар пеши бути худ сар ниҳам, эй дил, аҷаб набвад,
Ки шуд нўши лабаш қонбахшу неши ғамзааш қотил.

Тариқи ақлу хушёрӣ ба аҳли хонақаҳ авло,
Хӯш он ринде, ки дар майхона афтад масту лояъқил.
Агар ошиқ зи худ ёд оварад, аз дўст маҳрум аст,
Чу пайванди дилат бо дўст мехоҳӣ, зи худ бигсил.
Дили аҳли савол овар ба даст, албатта, эй мунъим,
Ба шукри он ки масъул ў нашуд дар даҳру ту соил.
Агар хоҳӣ висоли каъбаи мақсуд, эй Фонӣ,
Ба чуз дар водии бехонумониҳо марон маҳмил.

Мушк сўзи лом («л»)га яқин турганда, «мушкул» деган сўздан
бошқа нарса ҳосил
бўлмагани каби, унинг Мушкин зулфидан менга мушкулдан
бошқа нарса ҳосил бўлмади.
Ниқобда чиққанинда ҳам аҳволимизга назар ташла,
чунки кўз пардаси кўриш йўлини тўсмайди.
Ажал яқинлашганда, умр шошилгани каби рақибим
олдимга келганда, ёр кетишга шошилади.
Кўзинг дил қонини ичгани унинг дил ўғриси эканига
далилдир, иккинчи далилим шуки, ошиқинг бедилдир.
Эй дил, агар ўз маҳбубим ҳузурида бош қўйсам, ажаб эмас,
чунки лабининг шираси жон бағишловчию ғамзасининг неши
қотилдир.
Ақлу хушёрлик хонақаҳ аҳлига яхши, аммо майхонада
маст бўлиб, ақлдан озиб йиқилган ринд қандай яхши!
Агар ошиқ ўзлигини эсласа, дўстдан маҳрум бўлади,
дилингни дўстга уламоқчи бўлсанг, уни (дилни) ўзликдан уз.
Эй неъмат бағишловчи, дунёда гадо бўлиб қолмаганинг
шукронаси учун албатта гадолар дилини овла.
Эй Фоний, агар мақсуд каъбаси висолини истасанг,
бехуномонлик водийсидан бошқа жойга туянгни сурма.

* * *

Соқӣ аз ранчи хуморам бадҳол,

Бар кафам неҳ қадаҳи моло-мол.
Қадаҳе к-ӯ бизудояд аз дил,
Гар зи даврон-ш бувад занги малол.
Кашам он навъ, ки бошад ба қадаҳ,
Аз рутубат асари бода маҳол.
То даме маст шавам лояъқил,
Н-оядам олами ҳастӣ ба хаёл.
Эй хуш он бода, ки аз буду набуд,
Кунадат як нафасе фориғбол.
Гар азизат кунад эҳсони касон,
Дар баробар бинигар зилли савол.
Фоний, илму амал маҳҷурист,
Ҳаст шахроҳи фано сун висол.

Соқий, хумор дардидан ҳолим ёмондир,
хўлимга лиммо-лим қадаҳ тут.
Шундай қадаҳ берки, у кўнгилга даврон
ғамидан тушган зангни йўқотсин.
Шундай ичайки, қадаҳда май
намлигидан асар ҳам қолмасин.
Токи бир дам ақлдан айрилиб маст бўлай,
борлиқ олами ҳам хаёлимга келмасин.
Ул бода қандай яхшики, бору-йўқдан
бир нафас фориғ қилади.
Агар кишиларнинг эҳсони азиз қилса,
бунинг баробарида тиланиш хорлигини кўр.
Фоний, илму амал айрилиқдир,
висол томонга фано йўли олиб боради.

Татаббӯи Мир

Ба қадаш баски аён гашт гирифтори дил,
Гулбунӣ ноз шуд он сарв зи бисёри дил.
Шўълаи шамъсифат сўхтаву нолакунон,

Ҳар шабам кор хароб аст зи бемории дил.
Дилам оғўшта ба хун гашт, зи бас гирия чашм,
Танам аз ранҷ ба қон омада аз зории дил.
Ҳаст коре ба дилам теғи гамат ваҳ, ки туро
Набувад ҳеч ғам аз тири ғами кории дил.
Дар дилам кўҳи ғамат гарчи гарон афтодаст,
Лек аз ғайри ту шодам зи сабукбории дил.
Соқийё, қоми маям деҳ, ки чу хун дар кашамаш,
Ки маро кор ба қон аст зи хунхории дил.
Фонй афтод зи по, лек ба уммеди висол,
Як дам аз по нанишинад, зи талабгории дил.

Қаддига кўп диллар гирифторлиги аён бўлгач,
ул сарв дилларнинг кўплигидан ноз гулининг ниҳоли бўлди;
Ҳар кеча шамънинг шуъласи каби куйиб,
нола қилган дилим беморлигидан ҳолим харобдир.
Кўзим кўп йиғлаганидан дилим қонга ботди,
дилимининг зоридан таним ранжиб, жонидан безор бўлди.
Дилимга ғаминг тийғи иш кўрсатгану,
афсуски, ғам ўқи санчилган дилда ғаминг йўқ.
Ғаминг тоғи дилга гарчи оғир тушган бўлса ҳам,
лекин сендан бошқанинг юкидан енгиллигимга хурсандман.
Эй соқий, май жоми берки, уни қондек симирайин,
чунки дилнинг хунхорлиги жонимга тегди.
Фоний оёқда (туролмай) йиқилди, лекин висол
умидида дилнинг талабгорлигидан бир нафас кечмайди.

Мухтараъ

Кашадам боз сўи қоми маи гулгун дил,
Ки зи гулранг қабое шудаам маҳзун дил.
Аз ғами лаъли лабат шуд зи дилат чандон хун,
Ки ба чустан натавон ёфт даруни хун дил.
Шуд дилам ғарқи май он навъ, ки монанди ғариқ

Сар кунад гаҳ-гаҳ аз он сели бало берун дил.
Дил маро чуста намеёфт ба кўяш, сад вой,
Ки намеёбаму овора шуда акнун дил.
Кўи он гул шуда чун боғи санавбар в-он чо
Зи санавбар барад аз дилшудагон афзун дил.
Хўрд хуни мани девона рақибу биҳил аст;
Саги Лайлӣ, чӣ ачаб, гар хўрад аз Мачнун дил.
Фонӣ аз ишқи маҳе хўрд май, акнун хоҳад
Давраи қоми вай аз доираи гардун дил.

Дил яна мени гулгун май жоми томон тортади,
чунки дилим бир гулранг либосли ғамидадир.
Лаъл лабинг ғамидан дилимдан шунча қон оқдики,
излаган билан қон ичидан дилимни топиб бўлмайди.
Дилим майга шундай ғарқ бўлдики, бало селига ғарқ бўлган киши
гоҳ-гоҳ бошини чиқаргани каби дилим ундан гоҳ-гоҳ бошини
чиқаради.
Дил мени излаб унинг кўйидан топа олмасди,
юз воҳки, энди мен овора ахтариб, дилни топа олмайман.
Ул гулнинг кўйи санавбар боғи каби бўлди, у ерда
дил берганлардан кўра, санавбарлар дилини кўпроқ овлайди.
Рақиб мен девонанинг қонини ичдию кечирдим,
Лайлининг ити -Мажнуннинг дилини еса, таажжуб эмасдир.
Фоний бир ой ишқида май ичди, энди дили
осмон доирасидан жом даврасини истайди.

Айзан

Чанд ҳичрон созад аз нақди хирад яғмои дил,
Гар чунин бошад ғаму дарди чудой, вои дил.
Боғи рухсорат, ки ороиш аз ў ёбад қаҳон,
Гуфтан ўро метавон боғи Чаҳонорои дил.
Шаҳ шикор ар афканад, шояд ки аз чашми бутон
Гашта инак пур зи оҳуи Хутан саҳрои дил.

Рост ҳамчун мурғи нолон, к-ӯ нишеман сарв сохт,
Нест чуз нахли қади раънои ӯ маъвои дил.
Гар дили овора аз дилбар напурсам, айб нест,
Васли дилбар чун муяссар шуд, киро парвои дил?
То ба ҳушам забти ҳоли дил кунам, чун май хўрам?
Мекунад бетоқатам фарёду вовайлои дил.
Дил, ки шуд савдой аз зулфи чу занчират, кунун,
Фонии овора Мачнун гашт аз савдои дил.

Ҳижрон қачонгача хирад нақдидан дилни талайди,
агар ғам ва жудолик дарди шундай бўлса, дилнинг ҳолига вой.
Рухсоринг боғидан жаҳон оройиш топгани
учун уни «Боғи Жаҳоноро» дейиш мумкин.
Шоҳ ов қилса арзийди, чунки дил саҳроси
гўзаллар кўзлари бўлган Хўтан кийиги билан тўла.
Сарв дарахтига қўнган нола қилувчи қуш каби
Дилнинг раъно қадинг ниҳолидан бошқа ошёни йўқ.
Агар овора бўлган дилни дилбардан сўрамасам, айби йўқ,
Дилбарнинг васли муяссар бўлганидан кейин дил билан кимнинг
иши бор.
Ҳушим борида дилни сақлайман, май ичдимми,
Дилнинг фарёд вовайлоси мени бетоқат қилади.
Занжирдек зулфингдан дил савдони бўлди,
энди овора Фоний, дилнинг савдосидан Мажнун бўлиб кетди.

Мухтараъ

Зиҳй аз чилваи болои раъноят бало бар дил,
Зи ҳар як тори мушкин турраат сад ибтило бар дил.
Чунон к-аз касрати борони найсон бишкуфад ғунча,
Кушояд аз ту ҳарчанд оядам тири чафо бар дил.
Чу рӯз ояд, шавад туғёни ӯ дар ишқ сад чандон,
Агарчи манъро ҳар шаб кунам сад моҷаро бар дил.
Дилу чашмам ҳалокат гаштаву ту чилвагар дар чашм,

Раво набвад, ки ин бедодро дорй раво бар дил.
Аз ин хушҳолам аз ишқат, ки гар тир афканй ҳар сў,
Маро бар чон расад, ё дида, ё бар сина, ё бар дил.
Фалак аҳли вафоро чун ҳамеша дорад озурда,
Хушам з-он бевафо озор агар ояд маро бар дил.
Зи рӯи мардумй ратли гаронам дор, эй соқй,
Ки аз номардумони даҳр дорам ғуссаҳо бар дил.
Ба чашми раҳмату дилсўзиям бинй агар донй,
Ки аз ҳаҷрат чиҳо бар чашми ман омад, чиҳо бар дил.
Аҷаб набвад расидан дар ҳарими боқй, эй Фонй,
Агар худ гуфтай қатъи биёбони фано бар дил.

Раъно қоматингнинг жилвасидан дилга қандай бало,
мушкин соч ўримингнинг ҳар толасидан дилга юз мубталолик
(етади).

Баҳор ёмғирининг кўп ёғишидан ғунча очилганидек,
сендан қанча жафо ўқи ёғилса, кўнглим шунча очилади.
Ҳар кеча дилни ишқдан манъ этиб, юз можаро қилсам
ҳам, тонг отгач, ишқдан унинг туғёни юз баробар ортади.
Дилим ва кўзим сенинг ҳалокинг бўлгану, яна кўзимда
сен жилваланасан, бу зулми дилга раво кўришинг тўғри эмас.
Ишқингда шод эканимнинг сабаби шуки, ҳар томонга
ўқ отсанг, У ўқ жонимга, ё кўзимга, ё кўксимга, ё дилимга келиб
тегади.

Фалак ҳамиша вафо аҳлига озор бериб келади,
агар у бевафодан менга озор етса, хурсандман.
Эй соқий, одамгарчилик юзасидан менга катта идишда май тут,
чунки дуиёнинг одамгарчилиги йўқ кишиларидан дилимда
қайғулар бор.

Ҳажрингдан кўзим ва дилимга нималар келганини
билсанг (эди), кўнглинг ачиб, менга раҳм кўзи билан қарар эдинг.
Эй Фоний, ўзинг айтган фано биёбонини кесиб ўтсанг, ажаб
эмаски, бақо ҳарамига етсанг.

Айзан

Шўхи маро, ки бошад чун сархушон шамоил,
Гардад дилам зи дасташ ҳар дам ба бода моил.
Равшантар аст он рӯ аз офтоби равшан,
Чун офтоби равшан, дорам бар ин далоил.
Азбаски ашки ғайрат рондам дар иштиёқат,
Аз дида нақши ғайрат якбора гашт зоил.
Дар гарданат ҳамоил таъвиз ҳам нахоҳам,
Ҳаддам кучо, ки хоҳам, аз дасти худ ҳамоил.
Хуршедро бад-он сон, к-омад саҳоб монеъ,
Гайр аз худи-т набвад бар меҳри васл ҳоил.
Аз лаъли ҷонфизоят кай ҳоҷати савол аст,
Ҳар гаҳ кунӣ назора бар ҳоли зори соил.
Фонӣ, ҳақиқати ишқ як ҳарф, з-он фано дон,
Худро мадор ранча дар касбаш аз расоил.

Гўзалимнинг туриши ширакайфларга ўхшаса, дилим
ҳар нафасда унинг қўлидан май олиб ичишга мойил бўлади.
(Дилбаримнинг) юзи порлоқ қуёшдан ҳам
равшанроқдир, бунга қуёш каби равшан далилларим бор.
Сенинг иштиёқингда кўзимдан ғайрат ёшини оқизаман,
кўзимдан сендан ўзганинг нақши бирдан ювилади.
Бўйнингга тумор осишингни истамайман(у),
унга қўлимни ҳамоийл қилишга қандай ҳаддим, сиғсин?
Қуёшга булут тўсиқлик қилгани сннгари, васли
қуёшига (эришишга) ўзлигиндан бошқа нарса тўсиқ
бўлолмайди.
Гадонинг ҳоли зорин ҳамма вақт кўриб турибсан, жон
бағишловчи лаълингдан сўрашни қандай ҳожати бўлсин.
Эй Фоний, ишқ ҳақиқатини фанонинг бир ҳарфи деб бил,
ўзингни машаққатга солиб, уни ўрганаман деб, китоблардан
излаб юрма.

Айзан

Маҳи тамом миёни шафақ намуд ҷамол,
Чу акси соқии маҳваш даруни бодаи ол.
Ва лек моху шафақ мисли акси соқию май,
Ба дилкашию латофат, намерасад ба хаёл.
Сипехрро шафақу маҳ, маро маю соқӣ,
Ки аз сипехр сарам бигзарад ба ин тимсол.
Хушо, маею хушо соқие, ки ман ҳар дам
Шавам аз ин яке хушҳол, з-он яке беҳол.
Бидор, соқии гулчеҳра, бодаи гулранг,
К-аз он зулол бишӯям зи сина гарди малол.
Шамол чон диҳадам, чунки бўи ёр орад,
Магар шуда дами руҳуллоҳӣ насими шамол.
Зи шайх мартабаи куфру дин маҷӯ, Фонӣ,
Маҷол деҳ, ки намоям зи пири дайр савол.

Маҳваш соқийнинг акси қизил майдан кўрингани
каби тўлин ой ҳам шафақ орасида жамолини кўрсатди.
Лекин ой билан шафақ хаёлда соқий билан май
сингари дилкашу латофатли бўлиб жилваланмайди.
Осмон шафақ билан ойга ва мен эсам май билан соқийга
(эгамиз), шундай ўхшашликдан бошим кўкка етади.
Қандай яхши май ва қандай яхши соқийки, ҳар нафасда
бу биридан хушҳол ва у биридан беҳол бўламан.
Эй гулчеҳра, менга гулранг бода тутгинки, у зулол
(ўша бода) билан сийнамдан малол гардини ювиб ташлайн.
Шамол менга жон бахш этади, чунки ёр исини олиб
келади, (шу) шамол насими Исонинг нафасимикан?
Эй Фоний, куфру дин мартабаси (даражаси)ни шайхдан
сўрама бу тўғрида дайр пиридан сўрашимга фурсат бер.

Татаббӯи Маҳдум

Набошад аз ҷунуну ошиқӣ бар дил задан сангам,
Ки аз бедоду зулми дил ба ӯ афтода дар ҷангам.
Физояд бар ҳама фориғдилон андӯху дилтангӣ,
Ҳар он оҳе, к-аз андӯҳат барояд аз дили тангам.
Зи хуш барное андар сар халонам лолаи хуршед,
Нашоту айш чун муфрит шавад аз ҷоми гулрангам.
Кашад гаҳ ҷониби майхона, гаҳ дар ҷониби риндӣ,
Ҳавои шоҳиди шӯхам, навои мутриби шангам.
Зи сар то поям аз санги ҳаводис хӯрд бод, эй дил,
Агар бошад ба хотир орзуи тоҷу аврангам.
Муғона нағмаву оҳангу ноқусам бувад дар дил,
Сӯи дайри муғон ҳар гаҳ бувад мастона оҳангам.
Равад чун зикри бадномони кӯи ишқ, эй Фонӣ,
Ту номи неқномиро мабар, к-аз вай бувад нангам.

Кўксимга тош уришим ошиқлик ва телбалиқдан эмас,
зулму бедод қилгани учун дил билан жанг қилмоқдаман.
Ғамингда танг дилимдан чиққан ҳар бир оҳ
фориғ дилларга ғам ва диққатгарчилик орттиради
Гулранг жомдан шодлигим ошиб кетганда, бир
гўзал учун қуёш лоласини бошимга санчаман.
Шӯх гўзалимининг ҳаваси билан чиройли созанданинг
навоси гоҳ майхонага ва гоҳ риндликка тортади.
Эй дил, агар хотиримда тоҷу тахт орзуси бўлса,
ҳодисалар тоши билан бошдан оёғимгача пора-пора бўлиб кетай.
Муғлар дайрига мастона юриш қасдини қилганимда,
дилимда муғона нағмаю оҳангдор қўнғирок бўлади.
Эй Фоний, ишқ кўйи бадномлари тилга олинса,
сен яхши номни истамаки, мен ундан номус қиламан.

Татаббӯи Хоҷа

Паи сабӯҳ ба дайр ар гузар фитад саҳарам,
Чу ҷоми май ба каф афтад, кучо бувад гузарам?

Хабар чӣ пурсиям аз худ даруни дайри муғон,
Зи худ кучо хабарам, аз худӣ чу беҳабарам?
Ту коса-коса хурӣ май ба ғайру хун аз дил
Чакад чу май, ки хӯрӣ қатра-қатра аз ҷигарам.
Сарам ба тоҷи вараъ буд, то ки н-омада буд
Зи ҳодисоти балоҳои ошиқӣ ба сарам.
На он ки ишқ сарам хок кард, бал нагузошт,
Ҳам аз вучуд нишонам, ҳам аз худӣ асарам.
Мағӯ ба манзили ин кӯҳнадаир ишқ мабоз,
Ки зод нест чуз ин, то ба манзили дигарам.
Ба даҳр дил чӣ ниҳам, Фониё, ки гар сад қарн
Бимонам, охир афтад азимати сафарам.

Агар саҳарда тонгги май учун майхонага йўл олсам,
қўлимга май жоми тушса, уни қандай ташлаб кета олай?
Муғлар дайрида менамандан нима хабар сўрайсан,
ўзлигимдан беҳабарману ўзимдан қандай хабарим бўлсин?
Сен бошқа билан коса-коса май ичганинда,
дилимдан қатра-қатра жигар қони томади.
Ҳодисалардан ошиқлик балолари бошимга
тушмасдан бурун бошимда пархезгарлик тожи бор эди.
Ишқ бошимни тупроқ қилибгина қўймай,
вужудимдан нишон ҳам, ўзлигимдан асар ҳам қолдирмади.
Бу кӯҳна дунё манзилида ишқбозлик қилма дема,
чунки (менинг) бошқа манзилга боришга бундан бўлак йўл
озиғим йўқ.
Эй Фоний, нима учун дунёга кўнгил қўяйин,
бунда юз аср қолсам ҳам, ахири сафарга азимат қиламан.

* * *

Чун саги девона ҳар паргола, к-аз тан барканам,
Қасдам ин бошад, ки дар пеши саги ў афканам.
Дорад аз хунҳои доғи тозаам ҳар сӯ нишон,

Доғҳои бодаи гулранг дар пироханам.
З-он ба воми бода додам хирқаро, к-аз майкада,
Маст чун оям бурун, дасте нагирад доманам.
Мазрағи дилро, ки доғи сина хирманвор сўхт,
Зад рухи соқиву май ин оташ андар хирманам.
Ростиро гоҳи сайри гулшани озодагӣ
Хуш наёяд ҳеч нахлу гул чу сарву савсанам.
Ҳашмати дунё наярзад душманиро, май биёр,
Дўсте, к-ӯ з-ин раҳам водошт, бошад душманам.
Фонӣ аз пиру чавон шармам, ки дар пиронасар,
Бо чавонон ошиқӣ меварзаму май мезанам.

Қутурган итдек танимдан парчалар узаман,
мақсадим шуки, уларни унинг ити олдиға ташласам.
Гулранг боданинг кўйлагимға тушган боғлари,
ҳар томонда тоза доғларимнинг қонидан нишонадир.
Майхонадан маст ҳолда чиққанимда, бирон қўл
этагимни ушламасин деб боданинг қарзига хирқамни бердим.
Дил экинзорини кўксим доғи хирмон янглиғ куйдирди,
май ва соқийнинг юзи бу хирмонимға ўт солганидандир.
Тўғриси, озодалик гулшанини сайр қилганимда,
ҳеч дарахту гул менинг сарву савсанимдек ёқмайди.
Май бер, дунё ҳашамати душманликка арзимайди,
қайси дўст мени бу йўлдан қайтарса, менинг душманимдир.
Фоний, қариган чоғимда ёшларға ошиқлик қилганим ва
май ичганим учун ёшу — қаридан уяламан.

Татаббўи Мир

Сайри бўстон чу кунам бе бути гулпираҳанам,
Пираҳанро чу гул аз фурқати ў чок занам.
Ёдаш, он навъ диламро зи худӣ карда халос,
Ки гаҳе ёд наёяд ба дил аз хештанам.
Ончунон ман зи миён рафта, ҳама ў шудаам,

Ки ба худ ҳеч тахайюл нақунам ин ки манам.
Гар бичўянд зи ман, ҳеч наёбанд чуз ў,
Ин тани орият ар з-он ки зи худ барфиканам.
Аллоҳ-аллоҳ, чи фироқ асту ба зимнаш чу висол,
Ки маро қон шуда қонон ба ватангоҳи танам.
Соқй, оинаи май дех, ки дар ў чун худро
Нигарам, чилва кунад гулрухи симимбаданам.
Нест чун анҷуману хилвати ман, бе рухи ў,
Чй тафовут кунад аз хилвати ман анҷуманам?
Воизо, равза туро, з-он ки зи ёди рухи ў
Рашки Фирдавс шуда гўшаи байт-ул-ҳазанам.
Фоний, давлати васлам зи ғами ҳаҷр расид,
Марҳами сина бувад хору гули ин чаманам.

Гулгун либосли гўзалимсиз бўстонда сайр қилсам,
унинг фироқида кўйлагимни гулдек йиртаман.
Унинг ёди дилимни ўзликдан шундай халос этдики,
ўзлигим бир лаҳза ҳам эсимга келмайди.
Мен ўртадан шундай йўқолиб кетганманки, борлигим
ҳаммаси у бўлиб қолган, чунки бу мен деган нарсани ҳеч
ўйламайман.
Агар бу орият танни ўзимдан отиб ташласам,
мени истасалар, ундан (дилбардан) бошқани топмайдилар.
Ажабо, у қандай фироқ, унинг зимнида қандай
висолки, таним ватангоҳида жонон менга жон бўлса.
Эй соқий, ўзимни кўрмоқчи бўлганимда, сиймин
бадан гулрухим жилваланадиган май оинасини бер.
Мажлисим билан хилватим унинг юзисиз бўлмас экан,
мажлисим билан хилватимнинг нима тафовути бор?
Эй воиз, жаннат сенга бўлсин, чунки менинг ғамхонам
унинг юзини ёдидан фирдавснинг рашкини келтиради.
Эй Фоний, менга ҳажр ғамидан васл давлати етди,
бу чаманнинг гул билан тикани сийнамнинг марҳамидир.

Татаббўъи Махдум

Чу бо сад ҳасраташ аз дур бинам,
Чӣ роҳи он ки бо он маҳ нишинам?
Зи ашкам остонаш низ тар шуд,
Чу оби ў гузашт аз остинам.
Биронад тундбоди қаҳраш аз хашм,
Агар чун гард бар кўяш нишинам.
Паи як диданаш в-он гоҳ мурдан
Шуда умре, ки ҳар сў дар каминам.
Ниёзам сад ҳазору ҳар якеро
Фузун з-он ноз бо он нозанинам.
Ба уммеде, ки шояд по расонад,
Ба роҳаш суда шуд умре ҷабинам.
Чи созӣ манъ, Фонӣ, зоҳид аз ишқ,
Ту дар қисмат чунону ман чунинам.

Юз ҳасрат билан уни узоқдан зўрға кўраману у
ой билан бирга қандай ўтира оламан?
Кўз ёшим энгимдан ўтиб кетганидан
унинг остонаси ҳам ҳўл бўлди.
Агар кўйида чанг каби ўтирсам, қаҳрининг
қаттиқ шамоли ғазаб билан ҳайдайди.
Бир кўриб ўлиш учун умрбод
ҳар томондан мўралайман.
Унга юз минг ниёзим бор, ниёзимнинг ҳар
биридан у нозанинимнинг нози ортиқдир.
Бошимга оёғи етармикан деган умидда умр
бўйи йўлига бош қўйганимдан пешонам сийқа бўлиб кетди.
Эй зоҳид, нима учун Фонийни ишқдан манъ қиласан,
тақдирда сенинг қисматинг зоҳидлигу меники ошиқликдир.

Айзан

Анвори таҷаллӣ зи маҳи рӯи ту ёбам,
Меҳроби дуо тоқи ду абрӯи ту ёбам.
Дил гар шавад овора зи ошуфтагии ишқ,
Ҳар сӯ талабам, оқибаташ сӯи ту ёбам.
Аз меҳри ту ҳар субҳидамам тоза шавад рӯҳ,
З-он рӯй, ки аз боди саҳар бӯи ту ёбам.
Пеши лаби Исонафасат чун надихам чон?
К-он муъҷиза аз лаъли сухангӯи ту ёбам.
Гесӯи кашон чун кашӣ аз хок нишонаш,
Аз сояи сарви қади дилчӯи ту ёбам.
Сар монда ба зонӯи ғамам, ваҳ ки муҳол аст,
Он к-аш нафасе бар сари зонӯи ту ёбам.
Фонӣ, ки дилаш дар шаби савдои ту гум шуд,
Гар ёбамаш аз турраи ҳиндуи ту ёбам.

Тажаллий нурларини ой юзингдан топаман,
дуо меҳробини икки қошинг тоқидан топаман.
Агар дил ишқ ошуфталигида овора бўлса,
уни қаердан истамай, оқибат сен томондан топаман.
Тонг шамолидан исингни топганим учун ҳар
субҳидамда меҳрингдан руҳим тоза бўлади.
Нима учун Исо нафасли лабинг олдида жон
бермайин, у мўъжизани сўзловчи лаълингдан топаман.
Узун сочингни тупроқдан олсанг, унинг нишонини
дилжў сарв қадинг соясидан топаман.
Бошимни бир нафас тиззангда топиш мушкул
бўлгани учун бошим бир умр ғам тиззасидадир.
Фонийнинг дили сенинг ишқинг тунида йўқолди,
агар уни топсам, сени қора зулфингдан топаман.

Татаббӯи Мир

Зи ҳаҷрат, эй маҳи бадмеҳр дил нобуд шуд, тан ҳам,
Чӣ будӣ гар бад-он ду рафта ҳамраҳ будаме ман ҳам.

Агар мирам, нахоҳам дўхт захми теғи он қотил,
Зи Марям ришта гар оранду аз Иси-ш сўзан ҳам.
Зи ишқам сад гиреҳ даркор буд, аз ҳаҷр боз инак
Гиреҳ афтод бар чоки гиребон, балки доман ҳам.
Чудо з-он зулфу рӯ солу маҳ аз бас ранҷи маҳчурй,
Малул аз шомии тира гаштаам аз рӯзи равшан ҳам.
Маро то бори сар бардоштӣ аз гардан, эй қотил,
Сарам шуд зери бори миннати теғи ту, гардан ҳам.
Зи ҳаҷрат хонаи дил тира буд, эй маҳ, хушам, акнун,
Ки дар вай теғу тират рахнаҳо афканду равзан ҳам.
Сарам гирди сарат гардад, чу хоҳӣ дураш андозӣ,
Зи бас санги чунун хўрдан шуд ӯ санги фалохан ҳам.
Шаху базми нашот, эй дил, гадову кунчи майхона,
Чу набвад соф соғар, бад набошад дурдии дан ҳам.
Аз он бадахд дилро гар тавонам кандан, эй Фонӣ,
Кунам шарте, ки дигар дил ба аҳди дилбарон нанҳам.

Эй бадмеҳр маҳбуб, ҳажрингдан дил ҳам, тан ҳам нобуд бўлди,
ўша икки нобуд бўлганга мен ҳам йўлдош бўлсам, нима бўларди.
Марямдан ип ва Исодан игна келтирсалар ҳам,
ул қотилнинг тийғи ярасини тикишни ўлсам ҳам хоҳламайман.
Ишқдан ишимга юз тугун тушган эди, ҳижрондан
ёқам чокигина эмас, балки этагимга тугун тушди.
У зулфу юздан жудо бўлиб, ою йил айрилиқ дардини кўп
тортганимдан, қоронғи тунда ҳам, ёруқ кунда ҳам малул бўлдим.
Эй қотил, бошим юкини гардандан олиб ташлаганинг учун
бошим ҳам, таним ҳам миннатинг тийғи юки остида қолди.
Эй ой, ҳажрингдан дил уйи қоронғи эди энди ундан
тийғу ўқинг рахнаю туйнуклар очди, шунга хурсандман.
Бошим бошингдан айланмоқда, уни узоққа отмоқчисан,
телбалик тошини кўп еганидан у бошим палахмон тош бўлиб
қолган.
Эй дил, шоҳга айшу ишрат базми ва гадога майхона бурчаги,

менга тиниқ май бўлмаса, хумдаги май лойқаси бўлса ҳам, зарари йўқ.

Эй Фоний, агар у бевафодан кўнгил уза олсам, шундай шарт қиламанки, бундан кейин дилбарларнинг аҳдига кўнгил қўймайин.

* * *

Акси рухсор чу бар соғари саҳбо фиканам,
Гунаи зардваши дар маи хумро фиканам.
Эй гадоёни дари майкада, ҳиммат, ки ба чаҳд,
Хештанро дигар аз савмаа ин чо фиканам.
Ваҳ, ки он муғбача парво накунад, гар худро,
Бар дари дайр зи айвони Масеҳо фиканам.
Аҳли дин тавба диҳандам зи май, эй дил, чи аҷаб,
Хешро гар ба миёни муғу тарсо фиканам.
Ҷоми миной агар пири муғонам дорад,
Аз хушӣ ғулғула дар гунбади мино фиканам.
Дили волашуда чун бед биларзад ҳар гаҳ,
Чашм бар ҷилваи он қомати раъно фиканам.
Фонӣ он сайд шуд аз даст чӣ суд ар худро,
Саги девонасифат қониби саҳро фиканам?.

Юзим аксини май пиёласига тушурсам,
қизил майга сариқ юзни ташлагандек бўламан.
Эй майхона эшигининг гадолари, ҳиммат қилингни,
жаҳд билан ўзимни ибодатхонадан бошқа жойга ташлайин.
Агар ўзимни Масиҳ айвонидан дайр эшигига ташласам ҳам
афсуски, ўша муғбача парво қилмайди.
Эй кўнгил, дин аҳли майдан тавба қилишимни талаб этса,
мен ўзимни муғ ва тарсолар орасига солсам ажаб эмас.
Агар муғлар пири кўк жомда шароб берса,
қувончдан кўк гумбазига ғавғо соламан.
Ҳар замон ул раъно қоматинг жилвасига қарасам,

ошиқ юрагим терак баргидек қалтирайди.
Эй Фоний, ул сайд кўлимдан чиқди, девонасифат итдек
сахро томонга борганимдан не фойда?

Татаббўи Махдум

Зи доғи тоза, ки кард аз ғам ошкора дилам,
Шудасть аз ғами моҳе сияҳситора дилам.
Ҳазор пора агар шуд зи теғи зулми ту, лек
Ҳавои васли ту дорад ҳазорпора дилам.
Марост беҳудии дил зи чашм, з-он ки зи дўст
Равад аз хеш зи чашмам ба ҳар назора дилам.
Маро бурун зи шумор аст пора дил, яъни
Ки пеши хайли ғамат нест дар шумора дилам.
Биёр бода, ки дар ҳалли мушкилоти сипеҳр
Ба ғайри риндию мастӣ наёфт чора дилам.
Ба чуз шароби сабуҳӣ надод раҳ ҳарчанд,
Ба азми ту беҳ саҳар кард истихора дилам.
Шарорҳои фироқам, зи сина, эй Фонӣ,
Равад ба чарх яке дон аз он шарора дилам.

Ғамдан дилим янги доғни ошкор қилди, гўёки
дилим бир ойнинг ғамидан қора юлдуз бўлди.
Агар дилим зулминг тийғидан минг пора бўлса ҳам,
лекин у минг пора кўнглимда васлинг ҳаваси бор.
Дилимнинг беҳудлиги кўздан бўлди, чунки кўзим
дўстга ҳар бир қарашида дилим ўзидан кетади.
Дилимнинг пораси беҳисоб, лекин ғаминг
кўплигининг олдида у ҳеч қанча эмасдир.
Май келтир, фалак мушкилларини ҳал қилишда
дилим риндлик ва мастликдан бошқа чора топмади.
Дилим тавба қилиш қасдида тонгда ҳар қанча қуръа ташласа ҳам,
қуръасига тонгги май ичишдан бошқа (нарса) йўл тушмади.
Эй Фоний, фироқ алангалари сийнамдан чархга ўрласа,

дилимни ўша алангалардан биттаси деб бил.

Татаббўъи баъзе азизон

Бигуфт ишқ, ки Май нўшу рав ба мулки адам,
Бигуфтамаш, ки: Бидех, чоми май дам асту қадам.
Ридо ба рўи тағори май асту шуълаи оҳ
Марост кишвари риндї кунун ба таблу алам.
Дирам-дирам, ки шуда доғи май ба саччода,
Чї суд чун нашавад раҳни май ба ним дирам?
Мабин ба тавбаам, эй пири дайру чомам дех,
Зи ман агар камї омад, ту бош аҳли карам.
Ҳадиси дўст ба риндон бигў, не ба малак,
Ки аҳли ишқ бувад сирри ишқро маҳрам.
Ба ғайри чоми маю рўи хубу гўшаи амн,
Ба муфт низ наярзад ҳукумати олам.
Иморати дили вайрони реши Фонї агар
Зи лои бода кунї, ҳам гиласту ҳам марҳам.

Ишқ, май ичу йўқлик мамлакатига бор, деди,
мен унга май жоми бер, у — даму қадамдир, дедим.
Ридо май тоғораси устига ёпилди ва оҳим шуъласи осмонга
кўтарилди, ана шу ноғораю байроқ билан энди риндлик
мамлакати менга тобедир.
Танга-танга май доғи бўлган жойнамоз майга гаров
қўймоқчи бўлганда ярим тангага арзимаса, нима фойда.
Эй дайр пири, тавбамга қарамай, май бер,
мендан камчилик ўтса, сен карам қил.
Дўст сўзини фариштага эмас, риндларга айт,
чунки ишқ аҳли ишқ сиррига маҳрам бўлади, холос.
Май жоми гўзал маҳбуб ва тинчлик бурчақдан бошқа
бутун олам ҳукмдорлигини текинга берсалар ҳам арзимади.
Агар Фонийнинг пора-пора бўлган вайрон дилини қайта

тикламоқчи бўлсанг, май лойидан ишлат, (чунки) у ҳам лой, ҳам марҳамдир.

Татаббўъи Хоҷа Ҳасан

Мунаввар аст ба рӯи ту дидаи чонам,
Муаттар аст ба бўи ту кунчи эҳзонам.
Аз он замон, ки туро ёри хеш донидам,
Ба ёрият, ки дигар хешро намедонам.
Сабо, масоз парешон шиканчи турраи ёр,
Ки аз тахайюли он, дил шавад парешонам.
Чӣ сон бурун равам аз дайр, эй мусулмонон,
Ки сарфи муғбачагон гашта нақди имонам?.
Мабин ба майкадаам масту остинафшон,
Ки ҳаст остине, к-аш ба олам афсонам.
Чунуну беҳудии ишқ олами дигараст,
Ба ақл ёфтани он набошад имконам.
Кучост гардиши соғар даруни майхона?
Ки ман ба гардиши ин корхона ҳайронам.
Ҳадиси тавбаву тақво зи ман мачӯ, эй шайх,
Чӣ гуна даъво коре кунам, ки натвонам?
Мачӯ, ба хонақаҳи зоҳидонам, эй Фонӣ,
Ки ман ба дайри фано хоки пои риндонам.

Жоним кўзи юзинг билан равшандир,
ғамхонам сенинг исинг билан муаттардир.
Сени ёрим деб билганимдан бери
ёрлигинг ҳақи, ўзимни билмайман.
Эй сабо, ёр зулфини паришон этма,
чунки унинг хаёли билан дилим паришон бўлади.
Эй мусулмонлар, имонимнинг нақди муғбачаларнинг
йўлида сарф бўлди, энди қандай қилиб майхонадан чиқа оламан?
Мени майхонада маст бўлиб энг ташлаб юрибди,

деб қарама, енг бор экан, оламдан енг силкийман (оламдан кечаман).

Ишқнинг жунунию беҳудлиги бошқа бир

оламдир, уни ақл билан топа олмайман.

Майхона ичра май пиёласи айланиши қани,

мен бу олам (фалак)нинг айланишидан ҳайронман.

Эй шайх, мендан тавбаю тақво сўзини излама,

қўлимдан келмаган иш даъвосини қандай қила оламан.

Эй Фоний, мени зоҳидларнинг хонақоҳидан излама,

чунки мен фано дайрида риндлар оёғи тупроғиман.

Татаббўъи Хоҷа

Ман, ки ғампарвари ин дайри хароб, ободам,

3-онам обод, ки доим ба хароби шодам.

Ватанам гулшани мурғони уло ачниҳа буд,

Ба гуноҳи падар аз чарх ба хок афтодам.

Ғурбате пеши ман афтод ачаб дуру дароз,

Ки бишуд манзили асли ҳамагӣ аз ёдам.

Шуд зи омезиши ин чор муҳолиф, ҳайҳот

Тахтабанди қафас ин тоири қудсӣ зодам.

Гарчи ин лаҳза чу мурғони ба дом афтода,

Чанд рӯзе ба шабистони бадан мўътодам.

Ин қафас чун шиканад, қост нишимангаҳи асл,

Боли руҳонӣ аз ин ғамкада чун бикшодам.

Лек чандон ки дар ин дайри муғонам ватан аст,

Ки ба чуз қоми маю муғбача дил нанҳодам.

Маст дар кӯи харобот фитодан авло,

Ки надонам агар аз чарх расад бедодам.

Бўса нодода, ки қон металабӣ, эй қотил,

Нукта ин гуна наёмўхт ба ман устодам.

3-аҳли ин дайр чӣ бунёди вафо дорам чашм?

Нест маҳкам чу дар ин дайри куҳан бунёдам.

Фоние, сарсари оҳи ту шуда пайдарпай,

Тарсам ин оҳи дамодам бидихад барбодам.

Мен бу харобот дунёнинг ғампарвариман,
мен харобликка шодман, шунинг учун ободман.
Ватаним қанотли қушлар (фаришталар) гулшани эди,
отанинг (Одам Атонинг) гуноҳи билан осмондан ерга тушдим.
Менга олисдан-олис мусофирлик насиб бўлди,
асл манзилим ҳаммаси ёдимдан кўтарилиб кетди.
Ҳайҳот, бу менинг қудсизод қушим (руҳим) бир-бирига
зид бўлган тўрт унсур аралашмаси қафасида маҳбусдир.
Гарчи бу лаҳзада қафасга тушган қуш каби бир
неча кун бадан зулматига одатланган бўлсамда.
Бу қафас сингач, руҳий қанотимни ёзиб,
бу ғамхонадан чиқсам, асл ватанимга етаман.
Лекин бу муғлар дайри менга ватан экан,
мен май жоми билан муғбачадан бошқага кўнгил қўймайман.
Харобот кўчасида маст бўлиб йиқилиб ётиш яхши,
чунки фалакдан қандай зулм етса, билмайман.
Эй қотил, бўса бермасдан туриб, мендан жон талаб қиласан,
бундай нуктани менга устодим ўргатмагандир.
Бу кўҳна дунёда негизим маҳкам эмас-ку,
олам аҳлидан вафо бунёдини қандай кўз тутаман.
Зй Фоний, оҳингнинг қаттиқ шамоли пайдарпай эсиб турибди,
бу дам-бадам чекилаётган оҳ мени барбод қилмаса, деб қўрқаман.

Дар таври Махдум

Дар дайри муғон шефтаи пиру ҷавонам,
Хоки қадами муғбачаву пири муғонам.
Айёми қадаҳхориам, эй шайх, чӣ пурсӣ,
Аз ғояти мастӣ чу шаб аз рӯз надонам.
Ман бехуду пурсанд, ки чунӣ, чӣ ҷавоб аст?
Ин масъаларо чунки надонам, ки чӣ сонам?
Бе гуфтанам аз нуру сафои маи равшан,

Бар халқ бувад фош ҳама рози ниҳонам.
Чун бўса ба пои ту задам, кард дилам заъф,
К-аз пои ту бардоштани сар натавонам.
Сайри малакут аз қадаҳи пур кунам, оре,
Ин навъ сабукрӯҳ аз он ратли гаронам.
З-он рӯй ба майхона кунам азм, ки як дам
Аз ранчи худӣ хотири худро бираҳонам.
Фарёд, ки осудагиам нест замоне,
Аз ранчи замон, балки зи абнои замонам.
Фонӣ, ба биёбони фано рафт, чу шуд маст,
Уммед аз ӯ, чунки шавам маст, намонам.

Муғлар дайридаги ёшу қариларнинг гирифторман,
муғлар пири билан муғбача қадамнинг тупроғиман.
Эй шайх май ичган кунларимни нега сўрайсан,
қаттиқ мастлигимдан кеча билан кундузни айира олмайман.
Мен беҳудману «қандайсан?» деб сўрайдилар, бу масалага
қандай жавоб бўлар эди, чунки қандай аҳволдалигимни ўзим
билмайман.
Равшан майнинг тиниқлиги ва нури тўғрисида
сўзламасимданоқ халққа бутун сирым ошкор бўлди.
Оёғингни ўпгач, заифландим, шу сабабдан
оёғингдан бош кўтара олмайман.
Тўла қадаҳдан симирсам, юксак оламини сайр қиламан, ҳа,
албатта, руҳимнинг бу хилдаги енгиллиги ўша катта май
идишидандир.
Узлик ранжидан хотиримни бир нафас
қутқариш учун майхонага йўл оламан.
Фарёдки, замона ва замона аҳлидан бир лаҳза тинчлигим йўқ
Фоний маст бўлгач,
фано биёбонига жўнади, чунки маст бўлсам, ундан умидимни
узмайман.

* * *

Шаби ҳачри ту худ май аз суроҳӣ дар қадах резам,
Хаёлатро ҳарифи май кунам, сӯҳбат барангезам.
Худ аз дасти хаёлат коса дорам хешро в-он гаҳ,
Паи бигрифтани он аз паи таъзим бархезам.
Аз он май чун димоғи ман шавад ошуфта чун зулфат,
Мусалсал қиссаҳои шони ҳачри худ фуру резам .
Гаҳ аз роҳи тахайюл сар ниҳам бар хоки пойи ӯ,
Гаҳ аз рӯи таманно дасти дил дар зулфаш овезам.
Дар он мастӣ, ки дорам бо хаёлаш даст дар гардан,
Шабехунам агар хайли аҷал орад, напарҳезам.
Шавам бо айши пинҳони хаёле шод чун Фарҳод,
Муяссар нест з-он шириндаҳан чун коми Парвезам.
Намеебам раҳи пайвастагӣ бо дӯст чун Фонӣ,
Магар ҳам к-аз худӣ гардам чудо в-аз хеш бигрезам.

Айрилиқ тунида кўзадан қадахга май қуяман,
хаёлимни май ҳарифи (улфат) ҳисоблаб суҳбат қураман.
Хаёлимда сенинг қўлингдан коса тутаман,
уни олиш учун таъзимга тураман.
Ул майдан димоғим сенинг зулфингдек ошуфта,
айрилиқ шони қиссаларини бирин-кетин айтаверамая.
Гоҳ хаёлан унинг оёғи тупроғига бош қўяман,
гоҳ таманно юзидан қўлимни унинг сочига осаман.
Ўша мастликда, хаёлан қўлим бўйнини қучганда,
ажал лашкари тунда ҳужум қилса ҳам қўрқмайман.
Фарҳоддек хаёлнинг яширин ишратидан шод бўламан,
чунки Парвез комимга ул ширин оғиз муяссар эмас.
Фонийдек дӯстга етишиш йўлини тополмайман,
эҳтимол ўзлигимдан жудо бўлиб, ўзимдан кечишим керакдир.

Мухтараъ

Боз дар дайри муғон оҳу фиғон овардаам,

Оламеро зи фиғони худ ба чон овардаам.
Аз гуноҳи тавба бо зуннор габри хешро,
Дасту гардан баста дар дайри муғон овардаам.
Ҳарчи мехоҳӣ ба ин расво бикун, эй муғбача,
К-он чунон к-ат хостӣ дил, он чунон овардаам.
Лутфи пири дайр ҳаст афзун зи ҷурми ман аз он
Аз гунаҳ шарманда, сар бар остон овардаам.
Соқие, ратли гаронам деҳ, ки аз шармандагӣ,
Сар ба зер афканда, худро саргарон овардаам.
Гарчи аз ному нишон озодам, аммо доғи ишқ
Бар чигар аз бенишонихо нишон овардаам.
«Лоюқолай» гуфта сирри ишқро чун пири дайр,
Фоние, чун гӯям ар сад достон овардаам.

Муғлар дайрига яна оху фиғон келтирдим,
олам халқини ўз фиғоним билан жонидан тўйдирдим.
Тавбанинг гуноҳидан ўтпарастлик зуннори билан
ўзимни қўлу бўйнимни боғлаб муғлар дайрига келтирдим.
Эй муғбача, бу расвога нимани истасанг қил, қандай
дилни истаган бўлсанг, шундай дилни ҳузурингга келтирдим.
Дайр пирининг лутфу марҳамати гуноҳимдан ортиқдир,
гуноҳдан шарманда бўлган бошни бу остонага келтирдим.
Эй соқий, менга катта идишда май бер, шармандалиқдан
бошимни қуйи солиб оғир бош билан келдим.
Ному нишондан озод бўлсам ҳам, аммо жигардаги ишқ
доғи билан бенишонликдан нишон келтирдим.
Дайр пири ишқ сирини айтиб бўлмайдди деди, эй Фоний,
юз достон келтирган бўлсам ҳам, қандай айтаман.

Татаббӯъи Хоҷа

Ман, ки хурсанд ба бўе зи маи рангинам,
Беҳ, ки бар раҳгузари дайри муғон биншинам.
То бувад чунки дамодам гузаронанд шароб,

Ҳама бе миннати май маст шудан оинам.
Не ки бар садри харобот кунам сарманзил,
Сафи риндони ҷаҳон аз ду суви худ бинам.
Нигарам неку бади маҷлиси риндону бувад,
Адаби сӯҳбату май хӯрданашон талқинам.
Ҳаст чун оқибати кор паси пардаи ғайб,
Таъна, эй шайх, зи риндӣ чи занӣ чандинам?
Кофири ишқаму сармаст, ки дар дайри муғон,
Дар сару кори маю муғбачагон шуд динам.
Ман ки дар арбада афтодаам аз мастию ҳаҷр,
Ҳам магар чилваи маъшуқ диҳад таскинам.
Доман аз хори тааллуқ раҳад андар раҳи ҳаҷр.
Гар диҳад даст, ки доман зи ҷаҳон дарчинам.
Фоний, нест чу маълум, ки аз чист наҷот,
Андар ин дайри куҳан оқизу ҳайрон з-инам?.

Рангин май исидан хурсандман, муғлар
дайрининг йўлида ўтирганим яхшироқ.
Дам-бадам бу йўлдан шароб олиб ўтаётганларида
маст бўлармиканман, одатим миннатсиз майдан маст бўлишдир.
Йўқ, майхона рўпарасидан ўзимга жой олиб, икки
томонимдан жаҳон риндлари саф тортиб турганини томоша
қиламан.

Риндлар мажлисининг яхши ва ёмонлигига қараб тураман,
суҳбат ва май ичиш одоби менинг талқинимдир.
Ишнинг оқибати ғайб пардасининг орқасида яширин бўла
туриб, эй шайх, қачонгача менинг риндлигимни таъна қиласан?
Мен муғлар дайрида маст ишқ кофириман,
май ва муғбача ишида диним ҳам кетди.
Ҳажру мастликдан ғавғо ва тўполонга тушдим,
менга маъшуқанинг нози, жилваси таскин берармикан.
Агар бахт қўлласа, жаҳондан этак силкаман,
этагим ҳажр йўлида тобеълик тиканидан қутулади.
Эй Фоний, бу кўҳна дунёда нажот нимаданлиги

маълум эмас, шундан ожиз ва ҳайронман.

Айзан

Ин, ки худро ба дари майкада урён кардам,
Хирқаро раҳни шароб аз паи риндон кардам.
Дӯш як чуръаам эҳсон нанамудӣ, ҳарчанд
Ашк чун шамъ фишондам, чу най афғон кардам.
Умрҳо он чи дил аз илму амал чамъ намуд,
Ҳамаро дар сари он зулфи парешон кардам.
Хами чавғони фалак дасти умедам бикашид,
Даст ҳар гаҳ сӯи он гӯи занахдон кардам.
Бими оташ мадеҳ аз чурми маям, эй зоҳид,
К-ончи қассоми азал амр намуд, он кардам.
Хирқаи чоки маро бар сифати тўгма шудаст,
Он гиреҳҳо, ки ба домону гиребон кардам.
Партави меҳри висол за дару бомаш афтод,
Хонаи дил, ки ба савдои ту вайрон кардам.
Дил, ки гумраҳ шуда буд аз ҳаваси чаннату хур,
Бозаш аз ёди висоли ту пушаймон кардам.
Васл агар боядат, аз худ бигузар, эй Фони,
Бин, ки чун қиссаи мушкил ба ту осон кардам.

Ўзимни бу майхона эшигида яланғоч қилдим,
чунки риндларга эргашиб, хирқамни гаравга қўйдим.
Кеча шамъ каби кўз ёшимни оқизиб, най каби фиғон
қилсам ҳам, менга бир култум май эҳсон қилмадинг.
Дилим умр бўйи қанча илму майл йиққан бўлса,
ҳаммасини у паришон зулф йўлига сочдим.
Қачонки қўлимни гўйи занахдон (бағбақа)га узатсам,
фалакнинг эгилган чавғони умидим қўлини тортди.
Эй зоҳид, май гуноҳи учун мени дўзах билан қўрқитма,
чунки азал тақсимчиси нимани буюрган бўлса, шуни қилдим.

Этагимдан ёқамгача солган тугунларим хирқам чокига тугма бўлди.

Сенинг савдонг билан дилим уйини вайрон қилганим учун висол қуёшининг нури унинг тоmidан ҳам, эшигидан ҳам тушади.

Жаннат ва ҳурнинг ҳавасида дилим йўлдан адашган эди, висолингнинг ёди билан яна уни пушаймон қилдим. Эй Фоний, агар сенга висол керак бўлса, ўзлигингдан кеч, қара, мушкул нарсани сенга қандай осон қилганман.

Айзан

Дурде, ки аз сафоли сағони ту даркашем,
Бехтар зи софи айш, ки аз чоми зар кашем.
Дар дайр чун ки каъбаи васлат муяссар аст,
Баҳри чӣ сӯи бодия рахти сафар кашем?
Баҳри симоъи муғбачагон бо фиғони чанг,
Дар дайри муғ таронаи мастона баркашем.
Дар рақс то кунанд ба мастон мутобаат,
Зоҳид зи ҳучра, шайх зи хилват ба дар кашем.
Дар дайру Каъба ёр мурод аст, ёр агар
Дар Каъба нест, рахт ба чои дигар кашем.
Бигрехтанд муҳтасибу шахна, беҳ бувад
Базми нашот бар сари бозор агар кашем.
Дигар мағӯ, ки маст шудӣ, рав зи базми ёр,
Бигзор, мон, ки як-ду қадаҳ беҳабар кашем.
Соқӣ, ба як-ду чоми чигаргун халос дех,
То кай зи чоми ҳодиса хуни чигар кашем?
Фонӣ чу васл нест муяссар ба саъйи мо,
То чанд нолаи шабу оҳи саҳар кашем?

Олтин жомдан тиниқ ишрат майини симирганимиздан кўра,
итинг сафоли (ялоғи)дан май лойқасини ичганимиз яхшироқ.
Дайрда васлинг каъбаси муяссар бўла туриб,

сахро томон нима учун сафар анжомини тортайлик.
Муғ дайрида муғбачаларни ўйнатиш учун
чанг фиғонига жўр қилиб, мастона тарона қиламиз.
Мастларга ўхшаб рақс этсинлар деб зоҳидни
хужрасидан ва шайхни хилват хонасидан тортиб чиқарамиз.
Дайрда ҳам, Каъбада ҳам ёр мақсуддир, агар
Каъбада ёр бўлмаса, кўчимизни бошқа жойга олиб кетамиз.
Муҳтасиб билан соқчилар саркори қочди, энди
айшу шодлик базмини бозор бошида қилсак, яхшироқ бўлади.
«Маст бўлдинг, ёр базмидан кет», дема, қўявер,
бир-икки қадахни беҳабарликда ичайлик.
Эй соқий, қачонгача ҳодиса жомидан жигар қонини симирамиз,
бир-икки жигар рангидаги жом билан мени ундан қутқар.
Эй Фоний, урунишимиз билан васл муяссар бўлмаса,
қачонгача кеча ноласию саҳар оҳини тортамыз?

Дар таври Хоҷа Камол

Бувад ҳамчун дили ман сунбули он сарви симандом,
Парешону ду ниму нимаи ў долу нима лом.
Бад-он монад, ки резад дар шафақ аз ҳар сӯе кавкаб,
Чу аз хай қатра ҳар қониб давонад он рухи гулфом.
Диламро андар он зулф аз тапидан ғамза таскин дод,
Дихад қатл изтироби мурғи домафтодаро ором.
Ба васл он рух, ки медидам, ба ҳаҷраш қом менўшам,
Ба қои офтоби субҳ, оре, маҳ бувад дар шом.
Чу мурғи рух хоҳам дар тани зораш дихам таскин,
Кабутар, к-оварад з-ў номаву аз ман барад пайғом.
Шуоаш хонаи торики дилро кард нуронӣ,
Чу тоқӣ дошт пешам офтоби май ба зарринқом.
Накӯ н-ояд, ба аҳли ринд шахди софии Кавсар,
Ки муътоди шароби талх бошад ринди дурдошом.
Зи хони вақти шайх омад яке маҳзузу даҳ маҳрум,
Ғуломи пири дайрам, з-он ки бошад файзи қомаш ом.

Фикан бори худй аз худ ба дашти фақр, эй Фонй,
Агар хоҳй сабуктар гардадат дар сайри ин раҳ гом.

У кумуш бадан гўзалнинг зулфи паришони икки бўлак,
бири «дол» ва бири «лом» бўлганидан дилимга ўхшайди.
У гул юз, ёноғи терлаганида ҳар томонга томчи сочса,
шафаққа ҳар томондан юлдуз тўкилганга ўхшайди.
Тузоққа тушган қушни питирлашдан сўйиб тинчитганлари каби,
унинг ғамзаси зулфдаги дилимга типирчилашдан таскин берди.
(Кундуз) қуёш кетса, кечаси ўрнига ой келганидек,
васлида у юзни кўраман, ҳажрида эса май ичаман.
Ундан нома келтириб, мендан салом олиб борувчи
кабутарни жон қуши каби таним ичида сақлаб, ором бергим
келади.

Соқий қошимга келиб олтин жомда май офтобини тутгач,
унинг порлаган нури қоронғи дилимни равшан қилди.
Зухд аҳлининг асалдек тиниқ кавсари аччиқ
майга одатланган дурд ичувчи риндга ёқмайди.
Замон шайхининг дастурхонидан бир киши баҳраманд бўлса,
ўн киши маҳрум, дайр пирининг қулиманки,
унинг жоми файзи барчага баробардир.
Эй Фоний, фақир даштининг йўлида қадамим
енгил бўлсин десанг, ўзлик юкини ташла.

Татаббўъи Хоҷа

Аз чй, эй муғбача, надҳй ба сўи хум роҳам,
Ки зари нақд ба каф дораму май мехоҳам.
Нақди чон низ физоям ба вай ар аз паи май,
Бўсае з-он лаби чонбахш диҳй ногоҳам.
Лутф кун з-он ки шаб асту сабўи май бар дўш,
То бари дурдкашон дур ба ғоят роҳам.
Дастбўси санами чуръакашам хоҳад дил,
Ваҳ, чй хуш бошад, агар даст диҳад дилхоҳам!

Ҳоҷибам баҳри чӣ ронад, зи дари дайри муғон?
3-он ки умрест, ки хоки дари ин даргоҳам.
Бутпарастист, ба чуз дўст чи фирдавсу чи ҳур,
Кофирам 3-он ҳама гар нест ба таъб икроҳам.
3-оҳи ман парда барафканд, бар оинаи рӯй,
Гашта ғофил, ки кунад пардакушои оҳам.
Нест чуз пўст маро қиблаи қон, эй зоҳид,
Соқии дайр ва гар озими Байтуллоҳам.
Шайху асҳоби риё, Фонию арбоби фано,
Хуш бувад муттақиён бо ҳаму риндон боҳам.

Эй муғбача, нега хум олдига боришимга йўл бермайсан,
қўлнмда нақд олтиним бор, май ичгим келяпти.
Агар майдан кейин у жонбахш лабдан бир
бўса берсанг, жон нақдини ҳам қўшиб берамаи.
Лутфу марҳамат қил, чунки қоронғи кеча май кўзаси
елкамда, дурдкашларга етгунимча йўлим ғоят узоқ.
Дилим журъакаш санамнинг қўлини ўпмоқни истайди, оҳ,
агар кўнглим истаги муяссар бўлса, қандай яхши бўлар эди.
Ннма учун дарвозабон майхона эшигидан мени қувади,
чунки мен бир умр шу даргоҳ эшигининг тупроғиман.
Хоҳ жаннат, хоҳ ҳур бўлсин, дўстдан бошқани дейиш
бутпарастликдир, агар буларнинг ҳаммасини табиатим
макруҳ кўрмаса, кофирман. Оҳимдан юз ойинасига парда
ташладилар, бундан ғофилки, оҳим пардакушодир.
Дайрда ҳам, масжидга кетаётган бўлсам
ҳам қиблаи жоним дўстдан бошка эмас.
Шайх риё асҳоби, Фоний фано арбоби, парҳезгорлар
парҳезгорлар билан, ринд риндлар билан бўлгани яхши.

Татаббўи Махдум

Ба рўяш то ки моил шуд дили садпораи зорам,
Ба як дил не, ба сад дил ошиқи он мохрухсорам.

Маро чун риштаи чон шуд ба ҳар мӯи ту вобаста,
Биё биншин даме в-он риштаро магсил зи рафторам.
Агар хоҳам чудо созам, танам афгортар гардад,
Чунон часпида хунин пираҳан бар ҷисми афгорам.
Чунон дар хонаи дил нақш баста сурати он маҳ,
Ки бо нӯги қалам он ҷо мусаввар гашта пиндорам.
Ниҳодам сар ба хоки пои ӯ, ваҳ, хок бодам сар,
Агар хоҳам ки дигар ҳаргизаш аз хок бардорам.
Шаби ғам ахтари ашкам наёяд дар ҳисоб, арчи
Ки шаб то рӯз ахтар мешуморад чашми бедорам.
Мусулмонон, ману дайри муғон, чун муғбача ҳар дам
Намоёд аз лаби худ бодаву аз турра зуннорам.
Бигардон даври соғар соқӣё в-аз давр камтар гӯ,
Ки чуз саргаштагӣ хосил нашуд з-ин даври паргорам.
Хуморам кушт, эй Фонӣ, бикаш аз хонақаҳ берун
Марону раҳнамоӣ кун ба сӯи кӯи хамморам.

Юз пора бўлган зор дилим унинг юзига мойил бўлгандан
бери бир дил билангина эмас, юз дил билан ўша ой юзликка
ошиқман.

Жоним ипи ҳар бир сочинг толасига боғланган,
кел, бир нафас ўтир, кетиб у ипни узма.
Қонли кўйлагим жароҳатли танимга шундай ёпишганки,
агар кўчириб олмоқчи бўлсам, таним бешбаттар жароҳатланади.
У оининг сурати дил уйига шундай нақш боғлаганки,
у ерга қалам учи билан тасвир қилинган (ўйилган) деб хаёл
қиламан.

Унинг қадам тупроғига бошимни кўйганман, агар ўша
тупроқдан бошимни кўтармоқчи бўлсам, бошим тупроққа
айлансин.

Ғам кечаси кўз ёшимнинг юлдузи беҳисоб бўлсада, бедор
кўзим оқшомдан тонг отгунча юлдуз санаб чиқади.
Эй мусулмонлар, мен ҳамиша муғлар дайридаман, чунки ҳар
замон муғбача лабидан май, зулфидан зуннор кўрсатади.

Эй соқий, соғарни айлайтир, даврдан камроқ сўйла, чунки менга бу даврнинг паргоридан саргашталиқдан бошқа нарса ҳосил бўлмади.

Эй Фоний, хумор мени ўлдирди, хонақоҳдан судраб чик майфуруш кўчасига боришимга раҳнамолик қил.

Айзан

Ман, ки махмур саҳаргоҳ ба майхона равам,
Шом сармасту ғазалхон сўи кошона равам.
Рўз аз соғари май, чунки бибандам паймон,
Ношуда шаб ба сари соғару паймона равам.
Ошноёни харобот маро нашносанд,
Баски аз худ ба сўи майкада бегона равам.
Тоири қудсаму холи рухи ёрам ҳавас аст,
Сўи гулзори ҷамолаш паи ои дона равам.
Шаб малуланд муғу муғбача аз ман, ки ба дайр,
Ҳама бо арбадаву наъраи мастона равам.
Ҷониби боғ раванд аҳли танаъъум, чу зи ишқ
Ман, ки вайрон шудаам, ҷониби вайрона равам.
Фоние, ҷуз ба фано раҳ натавон бурд ба дўст,
Ин муҳол аст, ки ман оқилу фарзона равам.

Мен хуморлик билан тонгда майхонага бораман
кечқурун шомда қўшиқ айтиб уйга қайтаман.
Кундузн май ичишдан тавба қиламан, тун
кирмасиданоқ маю пиёланинг бошига бораман.
Ўзликдан бегона бўлиб майхонага борганим
сабабли харобот ошнолари мени танимайдилар.
Муқаддас қушману ёр юзининг холи менга ҳавасдир,
ўша дона йўлида жамолининг гулзори томон бораман.
Кечаси дайрда муғ ва муғбача мендан озурдалар,
чунки ҳамма вақт шовқин-сурон билан бораман.
Бадавлат одамлар боғ томон борадилар, мен ишқ

йўлида хароб бўлганим сабабли вайронага бораман.
Эй Фоний, фано бўлмай туриб, дўст томон йўл топиб бўлмайди,
мен оқил ва донишманд бўла туриб, боришим маҳолдир.

Татаббўъи яке аз акобир

Кунци торики ғаматро то ба кай маскан кунам?
Бошад аз шамъи рухат он хонаро равшан кунам.
Гар тавон кардан май гулранг дар кӯи ту пӯш,
Хор дар чашмам агар ёди гулу гулшан кунам.
Душманп ҷони худам, к-аз ту ба лофи дўстӣ,
Дўстони хешро бо хештап душман купам.
Бандаи озодагонам, з-он сабаб дар боғи даҳр
Тавфи пой сарву майли қомати савсан кунам.
Соқий, май деҳ замоне, то кашам лаҳни нашот,
То ба кай аз меҳнати аҳли замон шеван кунам?
Зухд ачаб афзуд, ин дам аз паи касби фано
Майпарастӣ пеша созам, ишқбозӣ фан кунам.
Фоний, аз лофи мардӣ беҳ бувад афтодагӣ,
Чораи ин лофат аз як ҷоми мардафкан кунам.

Токайгача ғамингнинг қоронғи бурчида яшайман,
уйимни юзинг шамъи билан равшан қилиш насиб, бўлармикан.
Кўйингда гулранг май имкони бўлган маҳалда
гулшану гулни эсласам, кўзимга тикан қадалсин.
Сенга дўстлик лофини уриб, дўстларимни ўзимга
душман қилсам, ўз жонимга ўзим душман бўлай.
Озодаларнинг қули бўлганим сабабли, савсан қоматига
май қиламан, жаҳон боғида сарв оёғини ўпаман.
Эй соқий, май бер, токи бир оз шодлик кўшиғини айтай,
токай замона аҳлининг меҳнатидан нола қиламан?
Зухд такаббурлик орттиради, энди фанони касб қилиш
учун майпарастлик ва ишқбозликни хунар қилиб олай.
Эй Фоний, мардлик лофини уришдан ўзини паст олиш ортиқроқ,

кучли (мардларни йиқитувчи) бир жом билан бу лофингнн чорасини қиламан.

* * *

Олуда хирқаи вараъ аз қоми бодаем,
Ин аст ҳол то ба шароб уфтодаем.
Гуфтан чӣ фоида аст, ки рӯ неҳ ба сӯи дайр,
Чун дӯш мо ба сачдаи бут сар ниҳодем.
Аз таъни халқ дида чӣ бандем, чунки мо
Бар худ дари маломати олам кушодаем.
Маҷнун агар зи мо нашиносӣ, аҷаб мадон
Чун тавъамон зи модари айём зодаем.
Дилро нигоҳ доштан, эй шайх, баҳри панд,
Бо мо мағӯ кунун, ки дил аз даст додаем.
Эй пири майфурӯш, туй олами карам,
Мадор камӣ зи ҷумлаи олам зиёдаем.
Фонӣ чи ҳуш металабӣ, чунки мо ба дайр
Беҳуд зи ҳусни муғбачаю қоми бодаем.

Вараъ (парҳезкорлнк) хирқасини май билан булғадик,
шароб ичишга тушганимиздан бери ҳол шундайдир.
Биз бут саждасига бош қўйганмиз, шундай экан
дайр томонга юзлан, дейишдан не фойда.
Олам маломати эшигини ўзимизга очганмиз,
халқ таънасидан кўзимизни нега юмайлик.
Агар Мажнунни биздан фарқ қила олмасанг ажабланма
чунки айём онасидан эгизак бўлиб туғилганмиз.
Эй шайх, бугун бизга юракни асраш борасида насиҳат
қилма негаки, биз юракни қўлдан чиқариб бўлганмиз.
Эй, май сотувчи пир, сен карам оламисан, биз
эса камликда барча оламдан ортиқроқмиз.
Дайрда бодадан ва муғбача ҳуснидан беҳуд бўлганмиз,
Фоний, нега биздан ҳуш талаб қиласан.

* * *

Хез, эй ҳариф, то сӯи майхона бигзарем,
Дастору хирқа карда гарав чуръае хўрем.
Гар шайхи хонақоҳ нагашт аз риё халос,
З-он чо кашон-кашон ба хароботаш оварем.
Аз рози даҳр чи нагардад зи бода ҳал,
Он мочаро ба хидмати пири муғон барем.
Бо он ки з-офтоб зиёд аст дар ҷамол,
Моро чӣ ҳадди васл, ки аз зарра камтарем?
То кай сипехру пардадарӣ, чун шавем маст
Аз рӯи хашм пардаи афлок бардарем.
Эй пири дайр, з-он сабаб ин иқтидор шуд,
Моро, ки мо зи хайли гадоёни ин дарем.
Фонӣ, биё, ки бода бинӯшем аз он, ки нест
Дар даври рӯзгор бақое чу бигзарем.

Тур, эй улфат, майхона томонга борайлик, салла ва
хирқани гаровга қўйиб, бир қултум май олиб ичайлик.
Агар хонақоҳ шайхи риёдан халос бўлмаса,
у ердан судраб уни хароботга олиб келайлик.
Даҳр сирларидан қайси бири май билан ҳал бўлмаса,
ўша мажорони муғлар пири олдиға олиб борайлик.
Биз заррадан камроқмиз, жамоли офтобдан ортиқ
бўлгани учун унинг васлиға қандай ҳаддимиз сиғади?
Қачонгача сипехру пардадорлик? Агар маст бўлсак,
ғабздан фалаклар пардасини йиртиб ташлаймиз.
Эй, дайр пири, биздаги бу иқтидорнинг сабаби шуки,
биз бу даргоҳнинг гадолари тўдасиданмиз.
Фоний, кел, май ичамиз, негаки биз ўтгандан
сўнг рӯзгор даврига бақо йўқдир.

* * *

Мо сар ниҳодатар чиҳати чоми бодаем,
Бар остони пири муғон сар ниҳодаем.
Дар шоми ғам ба шўълаи оҳу ба хуни ашк,
З-иқболи ишқ ҳамнафаси шамъу бодаем.
Бинмуда ояти маи Кавсар зи лаъли хур,
Фоле, ки мо зи мусҳафи он рӯ кушодаем.
Дар дайр хушёрию имон зи мо маҷӯй,
З-он рӯ, ки дил ба муғбачаи маст додаем.
Ҳастем ҳамвилояти қуддусиёни чарх,
Гарчи кунун ба дайри муғон уфтодаем.
Девонагию риндии мо чои айб нест,
Чун масти он парисифати хурзодаем.
Фонӣ, ту гар ба роҳи фано меравӣ, бирав,
Мо ҳолиё ба ишқи чавонӣ ситодаем.

Биз жом бодаси учун бош эгувчилармиз,
муғлар пири остонасига бош қўйганмиз.
Ғам шомида оҳ шуъласи ва қон ёш билан, ишқ
иқболидан шамъу боданинг ҳамнафаси бўлганмиз.
Хурнинг лабидан Кавсар майи оятин кўринди,
фол кўриш учун ул юзнинг мусҳафини очганмиз.
Дайрада биздан хушёрлик ва имонни қидирма,
негаки, маст муғбачага кўнгил берганмиз.
Гарчи эндиликда муғлар дайрига тушиб қолган
бўлсак ҳам, чархдаги малоикалар билан ҳам вилоятмиз.
Бизнинг девоналигимиз ва риндлигимиз айб эмас,
чунки, парисифат хурзоданинг мастимиз.
Фоний, агар сен фано йўлидан кетмоқчи бўлсанг, боравер,
биз ҳануз бир ёш гўзалнинг ишқида юрибмиз.

Татаббӯи Мир

Чун акси рӯи муғбача хоҳам тамошо бингарам,

Оям даруни дайр, дар миръоти саҳбо бингарам.
3-он сон даруни чашму дил чо карда он шӯхи чигил,
К-ӯ рӯ намоюд муттасил, хоҳам чу ҳар чо бингарам.
Абруву рухсори ту, ваҳ, дар чашму дил то карда раҳ,
Не сар ниҳам дар қиблагаҳ, не дар мусалло бингарам.
Маҳ бинам андар осмон, гул бингарам дар бўстон,
Ҳар дам чу натвонам, ки он рухсори зебо бингарам.
3-андешаи дунё магӯ, май дар қадаҳ рез аз сабӯ,
Он Ҷоми Ҷам деҳ то дар ӯ авзоъи дунё бингарам.
Чун рӯ намуд он маҳчабин, эй дил нагӯ дар вай бубин,
Фурсат кучо ёбам чунин як лаҳза то чо бингарам.
Фонй, кучо бошад раво дар хидмати аҳли фано,
Гар монда нақди вақтро дар ҳоли фардо бингарам.

Муғбача юзини аксини томоша қилмоқчи бўлсам,
майхонага кириб, май оинасига боқаман.
У чигил гўзали дилу кўзимга жойлашгани
учун қаерга қарасам у кўринади.
Ажабо, қошинг билан юзинг, кўзим билан дилимга
жойлашгандан бери на қиблага бош қўяман ва на жойнамозга
қарайман.
У гўзал юзга ҳар замон қарай олмаганим учун о
смондаги ойга ва бўстондаги гулга қарайман.
Дунёнинг андишасидан гапирма, кўзадан қадаҳга май қуй
Жамшид жомини бер, токи дунё авзоъига қарай.
Эй дил, у ой пешонали юзини кўрсатгач, унга яхши қара,
бир лаҳза кўриш учун фурсатни қаёқдан топаман.
Эй Фоний, фано аҳли хизматида нақд вақтни қўйиб,
эртанги ҳолга қараш раво эмас.

* * *

Дар боғ аз хӯи рухи ӯ тоб мезадам,
Ҳар лаҳза таъна бар гули сероб мезадам.

Бўсе ба ёди қомати ў пой сарвро,
Дар гулситон зи худ шуда, чун об мезадам.
Гоҳе зи шавқи абруи ў сўи хонақаҳ
Рў карда сар ба гўшаи меҳроб мезадам.
Гоҳе зи ҳасрати маи лаълаш ба майкада,
Аз дида хун чаконда маи ноб мезадам.
Дар чустучўи гумшудаи худ зи ҳар касе
Чуста нишону пўя бар ҳар боб мезадам.
Пой талаб зи кор чу мондї ба сад малол,
Дигар қадам ба сўҳбати аҳбоб мезадам
Фонй, ба баҳри ашк абас буд солҳо,
К-ин дасту по ба-дон дури ноёб мезадам.

Боғда унинг юзидаги терни кўриб тобга тушар,
ҳар лаҳза тоза гулга таъна қилардим.
Гулистонда сувдек ўзимдан кетиб,
унинг қомати ёдида сарв оёғини ўпардим.
Гоҳида унинг қоши шавқида ҳонақоҳга юзланиб,
бошимни меҳроб гўшасига урардим.
Гоҳида май лаъли ҳасратидан майхонага бориб
кўзимдан қон оқизиб тиниқ майни ичардим.
Ўз йўқотганимни излаб, ҳар кимдан нишонасини
сўрар, ҳар эшикка қадам урардим.
Талаб оёғи ишдан чиқса, юз малол билан
дўстлар суҳбатига яна қадам қўярдим.
Фоний, неча йиллар кўз ёши денгизига ул ноёб
дурни олмоқ учун қўл-оёқ урганим бехуда эди.

Татаббўи Махдум

Аз бода табарро чї кунам, чун натавонам,
Андешаи тақво чї кунам, чун натавонам?!
З-ошўфтагии бодаву дармондагии ишқ,
Бо ин дили шайдо чї кунам, чун натавонам?!

Махмурам агар Кавсарам, оре ки бинўшаш.
Ўуз соғари саҳбо чй кунам, чун натавонам?!
Чун бинамаш, аз ҳол равам, ваҳ ки ғами дил
Дар пеши вай ифшо чй кунам, чун натавонам?!
Додан сари мўят, ки ситонам ҳама кавнайн,
Ин беҳуда савдо чй кунам, чун натавонам?!
Он маҳ шуду бетоқатам ин қони ҳазинро
Дар ҳачр шикебо чй кунам, чун натавонам?!
Фонй, ба раҳи ишқ назар бар руҳи хубон,
Ўуз он руҳи зебо чй кунам, чун натавонам?!

Қўлимдан келмаса, майдан қандай безор бўлай
эпложмасам, тақва андишасини қандай қилай?
Май гирифторлиги ва ишқ дармондалигида бу шайдо
дил билан ҳеч нарса қила олмасам, нетай?
Агар хумори бўлсам, Кавсарни олиб келиб ич десанг,
майдан бошқа нарсани ича олмасам, нетай?
У гўзални кўргач, ўзимдан кетаман, ажабоки, унинг
олдида дил ғамини қандай фoш қила олай?
Бир тола мўйинг учун икки дуиёни бераман, қурбим
етмаса, бу беҳуда савдони нима қилай?
У ой кетдию, мен бетоқатман, ҳажрда
бу ҳазин жонга сабр йўқ, нетай?
Эй Фоний, ишқ йўлида у гўзал юздан
бошқага қарай олмасам, найлайн.

Татабўъи Хоҷа

Чи хуш бошад, ки бошад дар баҳорам,
Конори чўю сарве дар канорам.
Ғаҳе бошад ба сабза афту хезам,
Ғаҳе бошад ба соғар гиру дорам.
Бувад чун оби чашму оташи дил,
Тазарвон бар канори чўйборам.

Зи дасти соқии гулрух дамодам,
Маи гулгун кунад дафъи хуморам.
Ҳаминам гар бувад арзонӣ аз чарх
Таваққўъ, шавкате дигар надорам.
Баландонро чу охир хоксорист,
Биҳамдиллаҳ, к-аз аввал хоксорам.
Зи бут гардид сӯи қиблаам рӯ,
Зи пири дайр аз ин рӯ шармсорам.
Худӣ аз худ бияфкандам чу Фонӣ,
Сабуктар шуд ба роҳи ишқ борам.

Баҳорда бир ариқ лабида бир сарв қучоғимда
бўлса, қандай яхши бўларди.
Гоҳ йиқилиб, гоҳ туришим сабза узра бўлса,
гоҳ олиб кўтарадиганим пиёла бўлса.
Кўзимнинг ёшию дилимнинг ўти ариқ
лабидаги қирғовулдек бўлса.
Гул юзли соқий қўлидаги гулранг май
дам-бадам хуморимни тарқатиб турса,
Агар фалак менга шу нарсаларни насиб этса,
бошқа шаъну шавкатни сўрамайман.
Олий мансаблилар, охири тупроққа айланадилар,
Худого шукрки, мен аввалдан хокисорман.
Маҳбубни қўйиб қиблага юз ўгирдим, шунинг
учун дайр пиридан шармандаман.
Фоний каби ўзимдан ўзликни отиб ташладим,
ишқ йўлида юким енгилроқ бўлди.

Айзан

Баҳорон гар ба гулшан тарҳи чоғу соғар андозем,
Беҳ ар ин сақф бишкофему тарҳи нав дарандозем.
Сиёҳӣ гар намоёд ғам, ки созад вақти мо тира,
Ба як барқи шуои чом бунёдаш барандозем.

Зи раъноён дурангӣ то ба кай дидан дар ин бўстон?
Яке мо ҳам шароби лаъл дар чоми зар андозем!
Биёроем бар тарфи гулистон базми шоҳона,
Зи мастӣ шӯру ғавғо дар равоқи ахзар андозем.
Ба рақс орем ҳар сӯ шоҳидони шӯхро, в-он гаҳ,
Ба дастон мутрибонро низ дар якдигар андозем.
Гаҳи мастӣ шаҳон гар по ниҳанд аз ҳадди худ берун,
Фаридунро сар андозему Чамро афсар андозем.
Ба нӯҳ зону гаҳи майнӯши аз туркони яғмоӣ
Тамошоӣ аҷаб дар аҳли ин нӯҳ манзар андозем.
Бад-ин оин қадаҳнӯшону покӯбону сармастон,
Ба риндон хешро сӯи харобот андар андозем.
Шаби ҳар кас, ки чун Фонӣ бад-ин сон масти хоб афтад,
Сазад чоми сабӯҳаш гар ба субҳи маҳшар андозем.

Агар баҳор чоғида гулшанга жому май мажлиси тузсак,
бу фалак томини бузиб янгидан бино қилсак, яхши бўлар эди.
Ғам қоралик кўрсатиб, вақтимизни хира қилса, бир
жом май яшини шуъласи билан асосини барбод қиламиз.
Бу бўстон раъноларидан қачонгача икки рангликни кўрамиз,
биз ҳам бир марта лаъл рангидаги шаробни олтин жомга
қуяйлик.

Гулистонда шоҳона базм қурайлик, қўк равоққа
(фалакка) мастликдан ғулғула солайлик.
Шӯх гўзалларни ҳар тарафдан рақсга тушириб,
сўнгра хонандаю созандаларни ишга солайлик.
Мастлик чоғида шоҳлар ҳадларидан ошсалар,
Фаридуннинг бошию Жамшиднинг тожини олиб ташлайлик.
Ғоратгар гўзаллар қўлидан тўққиз букилиб май ичган чоғда,
бу тўққиз фалак аҳлига ажойиб томошалар кўрсатайлик.
Шу хилда май ичиб, мастона рақслар билан
ўзимизни хароботдаги риндлар орасига ташлайлик.
Кимки бир кеча Фонийдек шу хилда маст уйқуга кирса,

тонг чоғида ичадиган майини қиёмат тонгигача қолдирсак,
арзийди.

* * *

Дил сўзад аз ғами рухи он шўҳи маҳвашам,
Соқй кучост бода, ки биншонад оташам.
Девона, гар ба дайри муғон рў ниҳам, чй айб,
Чун ман асири муғбачагони паривашам?
Гар нест вачҳи бодаам, аммо паи писанд,
Мастон шавам зи ҳар хум, агар чуръае чашам.
Ҳастам гадои дайр, вале нақди ахтарон,
Пошам ба пои муғбача он гаҳ, ки сархушам.
Беҳуд шавам зи ишваи соқй, ба рўям об,
Аз май занед бў, ки раҳонад аз ин ғашам.
Ранчи хумору андўҳи даҳрам хароб сохт,
К-ў чорае қуз он ки ду паймона даркашам.
Фони, зи зулфи хур чй хушдил шавам, ки ман,
З-ошуфтагии турраи шўхе мушаввашам.

Юрагим у ой юзли шўхнинг рухсори ғамида куяди,
эй соқй, алангамни ўчиришга бода қани?
Муғлар дайрига девоналарча юзлансам, не айб,
чунки мен париваш муғбачаларнинг асириман.
Бода учун пулим йўқ, аммо синаш учун, ҳар
хумдан бир қултумдан татиб кўрсам маст бўламан.
Дайр гадосиман, аммо мастлик чоғимда,
юлдузлар нақдини муғбача оёғи остига сочаман.
Соқй ишваси туфайли ўзимдан кетсам, юзимга,
майдан сув сепинг, шояд ўзимга келсам.
Хумор азоби, даҳр ғами мени хароб қилди,
бир-икки қадаҳ ичишдан бошқа иложим йўқ.
Фоний, бир шўхнинг паришон зулфидан ошуфтаман,
хурнинг сочидан кўнглим нега қувонсин?

Айзан

Бе рӯи хуб майл ба соғар намекунам,
Бе хур илтифот ба Кавсар намекунам.
Миоди тавба аз мани бедил талаб макун,
Он дар машият аст, муқаррар намекунам.
Дар даҳр ҳодиса-ст, сарам хуш намешавад,
То аз миёни майкада сар бар намекунам.
Дар коргоҳи дида шаб аз хомаи хаёл,
Ўз сурати рухи ту мусаввар намекунам.
Гар ташна аз хумор бимирам, ба ҷуз шароб,
Бо оби зиндагӣ лаби худ тар намекунам.
Мастам ҳамеша аз карами пири майкада,
Гар мекунам гадоии май, гар намекунам.
Дигар зи дурди бода макун манъам, эй ҳақим,
К-аш бо зулоли Хизр баробар намекунам,
Чандон ситам зи халқи замон дидаам, ки майл
Сӯи суманбарони ситамгар намекунам.
Фонӣ, гарам ба мулки ҷаҳон салтанат диҳанд,
Ўз хоки куи майкада афсар намекунам.

Гўзал юз бўлмаса, майга майл қилмайман,
хур бўлмаса, Кавсарга илтифот этмайман.
Мен бедилдан тавба вақтини талаб қилма,
у тақдирда бордир, муқарар қилолмайман.
Дунёда ҳодисалар кўп, майхона ўртасида
бош кўтармагунимча бошим хурсанд бўлмайди.
Кечаси кўз ишхонасида хаёл қалами билан сенинг
суратингдан бошқани чиза олмайман.
Хумордан ташна бўлса ҳам, шаробдан бошқа
оби ҳаёт билан лабимни хўлламайман.
Хоҳ гадолик қилайин, хоҳ гадолик қилмайин,
майхона пирининг карами билан доим мастман.

Эй ҳақим, бундан кейин май дурди ичишимни манъ қилма,
чунки мен уни Хизр зулоли билан тенглаштирмайман.
Замона халқидан шунча кўп ситам кўрдимки, энди
ситамгар гўзалларга илтифот қилмайман.
Эй Фоний, агар менга жаҳон мулки султонлигини берсалар ҳам,
майхона кўйининг тупроғидан бошқани тож қилмайман.

Айзан

Мастам он сон, ки гар аз дайри муғон бархезам,
Афтам, эй муғбача, худ гў, ки чй сон бархезам?
Саргаронам зи хумор, ин ки наёрам бархост,
Лутф карда чу диҳй ратли гарон, бархезам.
Магаси рўҳ нашаста ба лабат, чун гўям,
Хез, гўяд, ки чй сон аз сари чон бархезам?
Як замон нест, ки сад ранч ба дил наншинад,
Беҳ, ки аз анҷумани аҳли замон бархезам.
Гуфт: «мастию нишастан натавонй, бархез!»
Чун ба вақте ки нашастан натавон бархезам.
Ҳар замоне, ки бари пири харобот даме
Бинишинам, ҳама бо бахти чавон бархезам.
Фоний, гўй аз он базм чаро бархезй?
Ғайр бо дўст нишинад, ман аз он бархезам.

Шундай маст бўлибманки, муғлар дайридан турсам йиқиламан,
эй муғбача, ўзинг айт, ўрнимдан қандай тураин?
Хумордан бошим шундай оғирки, ўрнимдан туролмайман,
лутфу карам қилиб катта идишда май берсанг, ўрнимдан
тураман.
Руҳим пашшаси лабингга қўнган, мен унга «тур» десам,
у айтади: «Жон бошидан қандай тура оламан?»
Дилга юз ранж қўнмаган бир замон йўқ, шундай бўлгандан кейин,
замона аҳлининг мажлисидан туриб кетишим яхшидир.
Айтдики: «Сен мастсан, ўтира олмайсан, ўрнингдан тур»,

Ўтира олмас эканман, қайдан тура оламан?
Ҳар замонда майхона пирининг ёнида бир нафас ўтирсам,
бахтиёрликдан ёшариб, ўрнимдан тураман.
«Эй Фоний, у базмдан нима учун туриб кетасан?» деб сўрайсан,
ёрим билан бегона одам ўтирган бўлса, туриб кетаман.

Татаббўъи Шайх

Набинам сӯи ӯ, гарчи ба рӯяш орзумандам,
Чу дар маҷлис бувад он маҳ, бад-ин миқдор хурсандам,
Зи ҳаҷрат гирияҳои талх захрам дар мазоқ афканд,
Чӣ бошад коми чон ширин кунӣ, аз як шакархандам?
Ба чашм он лаҳза биншондам ниҳоли сарви қаддатро,
Ки аз бўстони дил нахли хаёли ғайр баркандам.
Ҳушам бо қатраи хун, к-аз чигар ояд, ҳамоно ҳаст
Чигар парголаҳо фарзанду хун фарзанди фарзандам.
Шикофи теғи ҳаҷрашро ба сӯзан, эй, ки медӯзӣ,
Раҳо кун, шояд аз мижгон-ш ояд новаке чапдам.
Зи зулфи кофире зуннор бастам бар миён, лекин
Дурӯғи тӯҳмати ислому дин бар хеш мебандам.
Сағи девона бигрезад, зи ошӯби чунуни ман,
Чи нодонӣ ту, эй носеҳ, ки мехоҳӣ хирадмандам.
Магар май қатра-қатра дар гулӯ резам, ки осояд
Зи теғи меҳнати ҳичрон дили парканд-паркандам.
Ман аз девонагӣ расвои олам гаштам, эй Фонӣ,
Зи ман девонатар он, к-ӯ дар ин ҳолат диҳад пандам.

Унинг юзига орзуманд бўлсамда, боқа олмайман,
у ой мажлисда бўлса, мен шунга шодман.
Ҳажрингда аччиқ йиғилар лаззатимга захар солди, бир
шакарханда билан жон комини ширин қилсанг, нима бўлади.
Сарв қаддинг ниҳолини кўзимга ўтқазгач, ўзганинг
хаёл дарахтини дил бўстонидан суғуриб ташладим.

Жигаримдан оқаётган қон қатраларидан хурсандман, чунки бу жигар

парчалари фарзандларимдир ундан оқаётган қон фарзандларимнинг фарзандидир.

Эй ҳажрининг тийғидан очилган жароҳатни тикувчи, сўкиб ташла,

шоядки, унинг кипригидан бир неча ўқ келиб кирса.

Бир гўзалнинг зулфидан белимга зуннор боғлаганману лекин ислому дин ёлғон туҳматини ўзимга боғлаб юрибман.

Менинг мажнунона ғавғо-тўполонимдан телба ит ҳам қочади, эй насиҳатгўй, қандай нодонсанки, мени ақлли қилмоқчи бўласан.

Ҳижрон меҳнатининг тийғидан пораланган дилим

тинчланармикин деб, томоғимга майни томчи-томчи қўяман.

Эй Фоний, мен девоналикда расвои олам бўлдим, шу, ҳолатда; менга насиҳат берган киши мендан ҳам тентакроқдир.

Айзан

Ба ду чашми ёр асирам, ки ҳамезананд тирам,

Ба мани ғариб раҳме, ки ба кофирон асирам.

Чу ба кўю қадди ў шефтаам, агарчи воиз

Диҳадам зи равзаву хур, ба фасона кай пазирам?

Ачалам рақибу умрам шуда он лаби равонбахш,

На аз он бувад гурезам, на аз ин бувад гузирам.

Ман аз орзўи як теғи ҳалоку ў кушад ғайр,

Бикушед чой он аст, зи гайрат ар намирам.

Ба ман аз ту чавр дур аст, ки чи чои васл, ҳайҳот,

Ки туро қаноби олий мани зор бас ҳақирам.

Чу ба меҳмонам ой, кашам оҳу нимқонӣ,

Ки чуз ин матоъ набвад зи қалилу аз касирам.

Паи як назар ба кўи ту даромадам чу Фонӣ,

Назари нухуфта гаҳ-гоҳ зи ҳол во магирам.

Ёрнинг икки кўзига асир бўлганим учун ҳамиша менга
ўқ отадилар, мен ғарибга раҳм қилинлар, кофирларга асирман.
Воиз жаннату ҳур тўғрисида афсона айтса-да уни
мен қандай қабул қилайки, ёрнинг кўю қомати шайдосиман.
Менинг ажалим рақиб, ҳаётим у жонбахш лабдир, на
ундан ўзимни олиб қочаман ва на буни баҳридан ўтаман.
Мен унинг бир тийғи орзусида ҳалокману у бошқага тийғ
тортади, агар ғайратдан ўлмай қолсам, ўлдирсангиз ўрни бор.
Менга жабрни раво кўрмайсан, эй воҳ, васлингни қандай
орзу қилай, сенинг остонанг олий, мен бўлсам хори зорман.
Менга меҳмон бўлиб келсанг, оҳ уриб ярим жонимни
олдингга тортаман, чунки бору йўғим шу, бошқа матоим йўқ.
Фоний каби бир назар пайида кўйингга кирдим,
аҳён-аҳёнда ҳолимга яширинча назар ташлаб қўй.

* * *

Бодаполо зари доман, ки ба саҳбо фиканам,
Беҳ аз он аст, ки бар оби мусалло фиканам.
Чун чакад май зи лаби муғбачаи бодафуруш,
Дар дили хомтамаъ ҳарза таманно фиканам.
Сар, ки бардорам аз он дар, наниҳам бар меҳроб,
Аз ҳамон чо, ки гирифтам, магар он чо фиканам.
Дурди чоме, ки зи базми ту кашам з-он мастӣ,
Дар хароботи муғон омада ғавғо фиканам.
Он як олояду ин иок нагардад гарчи,
Солҳо далқи майолуд, ба дарё фиканам.
Ба чунин дин, ки маро ҳаст, чу гардам кофар,
Ори бисёр ба зуннору чалипо фиканам.
Сар ба кавнайн фуру н-орам, агар чун Фонӣ,
Аз паи қатъи биёбони фано по фиканам.

Мусалло (мачит, ибодат жойи) сувига тушгандан кўра,
этагим зарини тиниқ майга ташлаганим яхшироқ.

Бода сотувчи муғбачанинг лабидан май томса,
хомтама кўнглимда бехуда таманно тугаман.
Агар бошимни ул остонадан кўтарсам меҳробга
қўймайман, қаердан кўтарган бўлсам, ўша ерга қўяман.
Агар базмингда бир жом қуйқумини ичсам, шунча
маст бўламанки, муғлар хароботига бориб ғавғо қиламан.
Шундай диним бўла туриб мени кофирга чиқарди,
зуннор ва чалипони кўп уят қиламан.
Йиллар давомида майга булғанган далқни дарёга
соламан гарчи у пок бўлмаса ва дарё булғанса ҳам.
Фано биёбонини ўтиш учун оёқдан қолсам ҳам,
Фонийдек икки дунёга бошимни эгмайман.

Мухтараъ

Аз сафи Масҷид мақом андар карон меафканам,
3-он кароп худро сўи дайрн муғон меафканам.
Гар наёбам чо ба садри майкада, ип ҳам хушаст,
К-аз ниёзу ачз сар бар остон меафканам.
Кам-кам аз тақво шуда дуру ба рппдй беш-беш,
Омада наздик худро дар миён меафканам.
Гарчи аз риндон наям, лекин гаҳе ғавғои май,
Хешро баҳри ташаббуҳ дар фиғон меафканам.
Баҳри оташгираш оташгаҳи данри муғон,
Оташ андар ҷисми зорп потаноп меафкапам.
Ёр дар базме ки нўшад бода, бо сад бими қатл,
Хешро оп чо намедонам чи сон меафканам.
Ишқро бнпгар қйёматҳо, ки ҳар шом аз фироқ,
Рўзн растохез дар охирзамон меафканам.
Як фалакро метавон кардан нучуми муҳтариқ,
3-ин сиёҳиҳо, ки аз доғи нихрн меафканам.
Фоние, бори худй бошад гарону мешавад,
Қатъи роҳи фақрро монет аз он меафканам.

Тураднган жойимни масжид ёнидан четга қурсам,
у ердан ўзимни муғлар дайрига ташлайман.
Агар майхона тўридан жой тополмасам, бу ҳам яхши,
ожишлик ва ҳожат тилаб остонага бошимни қўяман.
Аста-секин тақводан узоқлашиб, жадалроқ риндликка
яқинлашаман-да, ўзимни ўртага отаман.
Риндлардан бўлмасам ҳам, май ғавғосида ўшалар
(риндлар)га ўхшаш учун фиғон чекаман.
Муғлар дайрининг ўтхонасида тутантириқ бўлиш
учун зори нотавон жисмимни ўтга ёқаман.
Ёр бир базмда май ичаётган бўлса, ўлим қўрқинчида
у ерга қандай кириб олишни билмайман.
Ишқда қандай қиёматлар борлигига қара, мен ҳар
ҳижрон тунида қиёмат қўзғатаман.
Яширин доғим ташлаган бу сиёҳларимдан (?)
бир фалак юлдузларини ўртантирсам бўлади.
Эй Фоний, ўзлик юки оғир, фақр йўлини босишга
монёлик қилгани учун уни ташлайман.

Татаббўъи Хоҷа

Боз дар дайр буге ишванамо мебинам,
Қ-аҳли динро зи вай ошўбу бало мебинам.
Зоҳидо, манъ макун чун нигарам дар руҳи ў,
Айби ин чист, ки дар сунъи Худо мебинам?!
Ману мой набувад дар раҳи ваҳдат, хуш дор,
Ки ман ин мову ман аз айни хато мебинам.
Бевафой магар, эй маҳ, зи ту дорад таълим,
Ки фалак душмани арбоби вафо мебинам.
Гар гадои дари майхона шудам, айб макун,
Ки бар он дар ҳама шоҳон, чу гадо мебинам.
Кофирон гар паи имони риёй муҳлис,
Манзиле хубтар ин дайри фано мебинам:
Фоние, чоми фано чун накашам Ҳофизвор?

Ки ҳама дар равиши Ҳофизу Чомӣ бином.

Яна дайрда ишвагар бир гўзални кўраман,
ундан дин аҳлига ғавғою бало кўраман.
Эй зоҳид, унинг юзига қарасам, айб этма!
Худо санъатини томоша қилсам, нима айби бор?
Ваҳдат йўлида сиз биз (деган сўз) йўқ, ҳушёр бўл,
чунки мен бу сиз бизни айни хато деб кўраман.
Эй ой, фалак вафосизликни сендан таълим олганми?
Чунки фалакни вафодорлар душмани деб биламан.
Майхона эшиги гадоси бўлганим учун айб этма,
чунки у эшиқда ҳамма шоҳларни гадо каби кўраман.
Кофирлар риёкорлик билан имон пайида бўлсалар,
мен фано дайрини яхши макон деб биламан.
Эй Фоний, фано жомини нима учун Ҳофиз янглиғ сипқармай,
(чунки мен фонийликнинг) ҳаммасини Ҳофизу Жомий йўлида
кўраман.

Айзан

Мо ба майхона паи дафъи гуноҳ омадаем,
Яъне аз зўҳди риёй ба паноҳ омадаем.
Сар ба кавнайн наёрем фурӯ аз ду қадаҳ,
Чун нагӯем паи ҳашмату чоҳ омадаем.
Рӯй чун бар раҳи майхона ниҳодем, мазан
Таъни бериҳӣ, чун рӯй ба роҳ омадаем.
Пири майхона магар даст бигирад ба карам,
Варна дар баҳри риё ғарқи гуноҳ омадаем.
Хасу хошокн ғаму ғусса чи сапҷад,-чуп мо
Масту беҳуд шуда бо оташи оҳ омадасм.
Рӯзгори сияҳ оварда ба чашми сияҳат,
Мо сияҳхона ба он хопа сиёҳ омадасм.
Миннати хоки дарат монда ба чашми Фонӣ,
Бор бардошта бо пушти дутоҳ омадаем.

Биз майхонага гуноҳдан халос бўлиш учун келдик,
яъни риёкорона зоҳидликдан паноҳ ахтариб келдик.
Икки қадаҳ (ичгач), икки дунёга ҳам бош эгмаймиз,
(ва бу дунёнинг) дабдабаю мартабаси учун келдик, демаймиз.
Юзимизни майхона йўлига қўйганимиздан кейин
«йўлдан адашган» деб таъна қилма, чунки юзимизни ерга
қаратиб келдик».

Майхона пири карам билан қўлимиздан тутмаса
(ҳолимиз хароб), риё денгизида гуноҳга ботиб келдик.
Биз масту беҳуд бўлиб, оҳ ўти билан келганимизда
ғам-ғуссанинг хасу хашаги ҳеч нимага арзимаЙди.
Қора кунимиз бизни қора кўзинг олдига келтирди,
биз бахти қоралар яна қора уйга келдик.
Фонийнинг кўзида эшигинг тупроғининг миннати қолди,
миннат юкини кўтариб икки букилган қомат билан келдик.

* * *

Мо сўи майкада аз ғам ба паноҳ омадаем,
Раста аз бераҳй, ин лаҳза ба роҳ омадаем.
Буд дил аз сабаби сардии зухд афсурда,
Ҷониби оташи соғар ба паноҳ омадаем.
Субҳ дар боз кун эй муғбачаи бодафурўш,
К-аз май дўш ба аҳволи табоҳ омадаем.
Шояд ар пири харобот диҳад ғўта ба май,
К-аз хаёлоти худй ғарқи гуноҳ омадаем.
Сурхрўй магар аз бодаи афви ту шавад,
Баски аз дуди хато рўи сиёҳ омадаем.
Бикушо турраи чун абр, ки мо дилшудагон,
Баҳри наззораи он рўи чу моҳ омадаем.
Оҳ, агар ёр кунад рўи ниҳон, эй Фонй,
Ки бари оина бо сарсари оҳ омадаем.

Биз ғамдан қочиб майхонадан паноҳ топганмиз,
йўлсизликдан қутулиб энди йўлга кирганмиз.
Юрак зуҳд совуқлигидан афсурда эди,
соғар олови сари паноҳ келтирганмиз.
Эй бодафуруш муғбача, тонг вақтида эшикни оч,
чунки, кечаги майдан хароб аҳволга тушиб қолганмиз.
Худпарастлик хаёллари гуноҳига ғарқ бўлиб келганмиз,
шояд харобот пири бизни майга шўнғитса.
Хатолар тутунидан юзимиз шунчалик қора бўлганки.
фақат кечирим бодасидан сурхрўй бўлишнмиз мумкин.
Сочларингни булут каби очгил, биз шайдолар,
ойдек юзингни кўриш учун келганмиз.
Эй Фоний, оҳ агар ёр юзини ёпса,
чунки ойина олдига оҳ шамоли билан келганмиз.

Айзан

Чй насим аст, ки аз дўст расонид паём,
Кн аз он рўх шудам тозаву осудамашом.
Гарчи шуд тоза маро рўху машом осуда,
Хабари васл валекин зи дилам бурд ором.
Метапад ҳар нафасам дил ба даруни сина,
Рост чун сайди рамида, ки дарафтад дар дом.
Аллоҳ-Аллоҳ, лаби қонбахши ту, к-олуда ба май
Чун Масеҳ аст, ки аз оби Хизр гирад ком.
Акси оина дар оина кй дид, эй соқй?
Ғайри миръоти рухат дар қадаҳи оинафом.
Бода оғоз кун, эй соқии маҳваш, ки нашуд
Ҳеч маълум, ки сурат чи пазирад анҷом.
Фонй, аз куфри вай исломи ту гирад равнақ,
Гарчи беш аст бараш равнақи куфр аз ислом.

Дўстдан салом ва хабар келтирган қандай шамолдирки,
ундан руҳим тоза ва димоғим чоғ бўлди.

Руҳим тоза, димоғим чоғ бўлган бўлса-да,
лекин васлинг хабари дилимдан оромимни олди.
Тузоққа тушган ҳуркович овдек
дилим ҳар дамда сийнам ичида типирчилайди.
Аллоҳ-Аллоҳ, сенинг майга беланган жон бағишловчи
лабинг Хизр суви ичган Исо сингаридир.
Эй соқий, юзинг аксини қадаҳда кўришдан ташқари
ойинанинг аксини ойинада ким кўрибди?
Эй маҳваш соқий, май (қуя) бошла,
чунки (дунёнинг) охири нима бўлиши маълум эмасдир.
Эй Фоний, унинг қошида куфр(дини) равнақи исломдан зиёда
бўлса-да,
унинг куфрида сенинг дининг равнақ топади.

Мухтараъ

Эй кофири бадмаст, ки бурдӣ дилу дин ҳам,
Ҷон низ фидоят, магузар ғофил аз ин ҳам.
Он турра ба гӯши ту сухан гӯяду абрӯ
Ҳам баҳри шунидан, зи камин холи ҷабин ҳам.
Нақши аҷабу сурати мушкил, ки зи ҳуснат,
Наққоши Хито ҳам заду суратгари Чин ҳам.
Оп муғбача дар дайри муғон парда барандохт,
Сад парда даромад ба фиғон, парданишин ҳам.
Эй пири муғон, бори дигар тавба шикастам,
Як ратли гаронам деху дар чурм мабин ҳам.
Сад ҳалқаи ангуштарӣ аз тири ту дар дил,
Дорам зи хати меҳри туам нақши нигин ҳам.
Фонӣ чӣ ғам аз ҷавр, чу ушшоқи балокаш,
Доранд иваз васли гумон, балки яқин ҳам.

Эй бадмаст кофир, дилимни ҳам, динимни ҳам олдинг,
жон ҳам сенга фидо бўлсин, буни ҳам олмасдан бепарво ўтиб
кетма!

У гажагинг қулоғингга гапиродио, уни эшитиш учун
қошинг ҳам эгилиб, пешонангдан пойлаб туради.
Сенинг ҳуснинг нақшини (яратиш) шундай мушкулки,
уни чизишда Хитой наққоши ва Чин суратгарининг бели букилди.
У муғбача муғлар дайрида (юзидан) парда кўтаргач,
юзларча пардалару парда остидагилар фиғон кўтардилар.
Эй муғлар пири, иккинчи марта тавбамни буздим,
бир катта косада менга май беру гуноҳимга қарама.
Дилимда ўқингдан юз узук ҳалқаси ва
меҳринг хатининг муҳри ҳам бор.
Эй Фоний, жабрдан нима ғам, чунки балокаш ошиқлар висолга
етиш
эҳтимолигагина эмас, балки аниқ етишга ҳам (умид боғлай
оладилар).

Татаббуъи Хоҷа

Нест дил ин ки мани зори балокаш дорам,
Аз ту дар синаи худ пораи оташ дорам.
Соқийё, чуръаи май деҳ, ки ба уммеди висол
Даркашам чанд дил аз ҳаҷр қафокаш дорам?
Рӯ кушо ҷамъиятамро, ки мани савдой,
Дил чу он турраи ошуфта мушавваш дорам.
Ҳар тараф чобуки раънои мап андар ҷавлон,
Ман сари хеш чу хоки сӯми абраш дорам.
Ба қади хамшуда чун моҳи нав ангӯштнамо,
Ин ҳама шўҳрат аз он чобуки маҳваш дорам.
Гарчи ғам мекунад он шўҳи муқомиршева,
Ман ҳам аз лаъбу сабукдастии ў ғаш дорам,
Гар расад нохушӣ аз халқ, хушам, чун Фонӣ,
3-онки бо нохушии аҳли замон х(в)аш дорам.

Мен зору балокашдаги бу дил, дил эмас,
балки у сендан сийнамга (тушган) бир парча ўтдир.

Эй соқий, дилим ҳажрдан кўп жафо чеккан,
висол умиди билан симириш учун бир қултум май бер.
Мени хотиржам қилиш учун юзингни оч, мен савдойининг
паришон сочинг сингари ташвишли, ошиқ дилим бор.
Чаққон гўзалим ҳар тарафга жавлон урмоқда,
отининг туёғи тупроғи бўладиган бошим бор.
Янги ойдек эгилган қаддим билан эл орасида танилдим,
бу ҳамма шуҳратимга у чаққон маҳваш сабабдир.
У (чапани табиат) шўх (менинг ножўя ҳаракатларимдан) ғижинар
экан,
унинг ҳазил-мазах ва енгилтаклигидан менинг ҳам ғашим
келади.
Агар халқдан бир нохушлик етса, Фоний каби бўламан,
чунки замон аҳлининг нохушлигига хушторман.

Татаббўъи Шайх Камол

Гуфт: «Роҳамро бирўб!» Он симбар. Гуфтам: «Ба чашм!»
Гуфт дигар: «Раҳ бизан обаш дигар». Гуфтам: «Ба чашм».
Гуфт: «Агар рўзе зи зулфу рўи мо монӣ чудо,
Гиря мекун з-аввали шаб то сахар». Гуфтам: «Ба чашм».
Гуфт: «Агар бар ёди лаълам бодаи тулгун хурӣ,
Косаҳо пур соз аз хуни чигар». Гуфтам: «Ба чашм».
Гуфт: «Агар хоҳӣ ба рўям чашми чон равшан кунӣ,
Аз ҳама хубон бикун қатъи назар». Гуфтам: «Ба чашм».
Гуфт: «Агар ёбад зи шоми ҳаҷр чашмат тирағӣ,
Соз аз шамъи рухам нури басар», Гуфтам: «Ба чашм».
Гуфт: «Бо чашмат бигӯ, к-аз хоки роҳи тавсанам
Нур ёбад, сурмаро миннат мабар». Гуфтам: «Ба чашм».
Гуфт: «Фонӣ, чунки аҳли ишқ сӯи маҳвашон
Бингаранд, он дам ту сӯи мо нигар». Гуфтам: «Ба чашм».

У кумуш бадан: «Йўлимни супур!» деди, мен: «Кўз устига!» дедим,
Яна: «Йўлимга сув сеп!» деди, яна: «Кўзим билан» дедим,

«Зулфим билан юзимдан бир кун жудо бўлсанг,
оқшомдан тонг отгунча йиғлайсанми?» деди, мен: «Кўзим билан»
дедим.

«Агар лабимни эслаб, гулранг май ичсанг, жигар қони
билан косани тўлдир», деди, мен: «Кўз устига», дедим.

«Агар юзим билан жонинг кўзини ёритмоқчи бўлсанг,
Ҳамма гўзаллардан назарингни уз!» деди, «Кўз устига» дедим,

«Агар ҳажр жомидан кўзинг хира тортса,
юзим шамъини кўзингга нур қил», деди, мен: «Кўз устига»,
дедим.

«Кўзингга айт, отим йўли тупроғидан сурма қилганида (кўзинг)
равшан бўлса,

сурмадан миннатдор бўлмасин!» деди, мен: «Кўз устига» дедим,

«Эй Фоний, ишқ аҳли маҳвашларга қараган чоғда
сен менга боқ!» деди, мен: «Кўз устига» дедим.

Татаббўъи Хоҷа

Дар дайр зори муғбачаи шўҳи маҳвашам,
К-аз ҳаҷри ў чу холи узораш бар оташам.

Шоми фироқ аз тарафи кўи ў вазид,

Боди сабо кард чу зулфаш мушаввашам.

Нақди диле, ки буд чу туркони зулмхўй,

Аз каф кашиду бурд ҳамон шўҳи дилкашам.

Мачрўҳам аз сипеҳру ғашиҳои ў, бидор

Соқй ба рағми ў қадаҳи софу беғашам.

Таънам зи зоҳиди мазан, эй пири майфурўш,

Ҳарчанд пур кунӣ қадаҳи бода, даркашам.

Гардун агар бувад хушу нохуш чӣ ғам чу ман

З-иқболи фақр ҳар чи ба пеш оядам, хушам?.

Фонӣ, агар з-одамиён гаштаам малул,

Айбам макун, ки волаи шўҳи паривашам.

Дайрда бир маҳваш шўҳ муғбачага зорман,

ва унинг ҳажридан юзининг холи каби ўт ичидаман.
Ёр кўйи томонидан фироқ шоми етди, тонг шамоли
мени зулфи каби (паришон) қилди.
У дилкаш шўхим зулмпеша гўзаллар каби
дилим нақдини кафтимдан тортиб олиб кетди.
Фалак мени мажруҳ этди, шундай қилганига қарши
тиниқ қадаҳ билан унинг ғашликларини (кўнглимдан) кўтар!
Эй кекса майфуруш, менинг зоҳидлигимни таъна қилма,
май қадаҳини қанча тўлдирсанг ҳам симиравераман.
Фалак хурсанд бўлсин ёки хурсанд бўлмасин, менга нима ғам?
Чунки мен фақрлик иқболи билан бошимга нима келса
хурсандман.
Эй Фоний, агар одам авлодидан хафа бўлсам, айб этма
чунки мен бир париваш шўхнинг волаи шайдосиман.

Айзан

Ҳар сў қадам чу мардуми девона афканам,
Худро ба ҳар баҳона ба майхона афканам.
Тифлони кўй санганон, боз хешро
Баҳри панаҳ ба қониби вайрона афканам.
Ҳар шаб ба аҳли зуҳду риё дар намози шаб,
Сад тафриқа ба наъраи мастона афканам.
Нуқле, ки хирқа раҳнкунон оварам ба базм,
Мурғони айши майкадаро дона афканам.
Шармандаам зи шайх, ки ҳар рўз хешро
Паймон шикаста қониби паймона афканам.
Зору забуниям ҳама з-он ёри ошност,
Тўҳмат чаро ба мардуми бегона афканам.
Фонӣ, фано талаб қунам, аз шамъи васли хеш,
Ҳар шаб, ки чашм қониби дарвона афканам.

Телба одам каби ҳар томонга қадам ташлайман,
Ҳар хил баҳона билан майхонага (югураман).

Кўча болалари менга тош ота бошлаганларида,
яшириниш учун яна ўзимни вайронага оламан.
Ҳар кеча мастона наъра (уриб), зуҳду риё аҳлининг
кечки намозини юз марталаб бузиб юбораман.
Хирқамни гарав қўйиб, келтирган емишимни
майхона кайфу сафо қушларига дона қилиб сочаман.
Ҳар кун аҳдимни бузиб, майхонага югурганим учун
шайх олдида уятлиман.
Зорлигим ва эзилишимга ёру ошнолар сабаб (бўлганлар),
бегоналарга нима учун туҳмат қилай?
Фоний, ҳар кеча парвонага кўз ташлаганимда
унинг (ёрнинг) васли шамъидан фонийлик талаб қиламан.

Айзан

То аз ҳавои муғбачагон нотавон шудам,
Дар дайр хоки даргаҳи пири муғон шудам.
Хоки раҳи ман аҳли назар сурма мекунамд,
З-он дам, ки хоки даргаҳи ин остон шудам.
Пиронасар агар на ҷавонист дар сарам,
Баҳри чи ошиқи рухи он навҷавон шудам.
Одамгарй бувад ин, ки он сувори шўх
Ҳар сў, ки ронд, чун сагаш аз пай давон шудам.
З-иқболи дарди ишқ манам оламе дигар,
Вар не зи чашму дил зи чй дарёву кон шудам?
Дар ишқи он парй, ки нишонам падида нест,
Андар миёни аҳли ҷунун бенишон шудам.
Аз бими хайли ғам ватанам гашт майкада,
Ғам нестам кунун, ки ба дор-ул-амон шудам.
Ворастам аз балои худй то ба дашти ишқ.
Овораи рамидаи бехонумон шудам.
Фонй, зиёда з-ин натавонам аён намуд,
К-ошуфта инчунин зи ҳавои фалон шудам.

Муғбачаларнинг ҳавасида нотавон бўлганимдан бери
дайрда муғлар пири даргоҳининг тупроғиман.
Бу остона даргоҳининг тупроғи бўлганимдан буён
назар аҳли менинг тупроғимни сурма қилади.
Агар кексайган чоғимда бошимда йигитлик хаёли бўлмаса,
нима учун ёш гўзал юзига ошиқ бўлдим?
У шўх суворий ҳар тарафга от чоптирганида ити каби
кетидан югурсам, одамгарчиликни жуда ўрнига қўйган бўлардим.
Ишқ дарди бахти билан бошқа бир оламман, агар ундай
бўлмаганимда, нима учун кўзиму дилим дарёю қон бўлди.
Нишонаси зоҳир бўлмаган у пари ишқи туфайли
жунун аҳли орасида бенишонман.
Ғам лашкари қўрқинчидан ватаним майхона бўлди
энди ғам йўқ, чунки бу ер дорул-амондир.
Ишқ даштида овора, ҳуркович ва бехонумон
бўлганимдан бери ўзлигим балосидан қутулдим.
Фоний, бундан зиёда баён ва аён қилолмайман,
чунки фалончининг ҳавасида шундай ошиқ бўлганман.

Мухтараъ

Гарчи дўш аз доғи ҳичрон оташин таб доштам,
Сўзи ин оташ фузунтар буд, к-имшаб доштам.
Дарду заъфам ҳарду муҳлик буд, гар меомадй
Пурсаро асбоби қон додан мураттаб доштам.
Чун ҳилоли ид чуён дар хироми тавсанат,
Чашм равшан аз фурӯғи наъли маркаб доштам.
Аз туву худ дар замони ҳаҷру айёми фиروق,
Рўхро бе қолабу берўҳ қолаб доштам.
Гар тақарруб чустам андар шурб бо мастони дайр,
Айб набвад чун ба эшон қурби машраб доштам.
Дар хаёли хори мижгонаш набудам хоб, дўш
З-он ки андар пираҳан сад неши ақраб доштам.
Дар таби ғам, Фониё, сўзи дарунам кам нашуд,

3-он ки аз табхола буд обе, ки бар лаб доштам.

Кеча ҳижрон доғидан ўтдай иситмам бўлса-да,
бу кеча ўтнинг ўрташи ундан зиёдроқ бўлди.
Дарду заифлигимнинг ҳар иккови ҳам ҳалокатли эди,
агар сўрамоққа келсанг, жон беришга тайёрлаб қўйганман.
Ҳайитнинг янги ойини излар эдим,
отингнинг тақаси шуъласидан кўзимни равшан қилганимдек.
Ҳажр замони ва фироқ кунларида сендан ва ўзимдан
қолип (тан)сиз руҳ ва руҳсиз қолипим бор эди.
Ичишда майхона мастларига яқинлик изласам, айб
бўлмайди, чунки табиатан улар билан яқинлигим бор.
Кеча кипригини тикани хаёлида ухлолмадим,
чунки кўйлагим ичида юз чаённинг ниши бор эди.
Эй Фоний, ғам ҳароратида юрагим оташи камаймади,
чунки лабимдан томган сув учуқдан эди.

Айзан

Чун ба ёди лаъли ў майли маи гулгун кунам,
Соғари даврон зи хуноби чигар пурхун кунам.
Бад писанд афтод ёру з-ин сабаб ман музтариб,
Чун зи ман ҳар чун кунам, напсандад оё чун кунам?
Аз паи дафъи хумори муфлисони майкада
Гар надорам вачҳи май, саччодаро мархун кунам.
Тарҳи ободӣ ба май гар афканам, бошад чунон,
К-аз паи ишрат бинои хона бар Ҷайхун кунам.
Ман, ки ҳамворам қадаҳ гардон бувад, бошад ачаб,
Илтифот ар сӯи ноҳамвориини гардун кунам.
Нестам ринд ар з-ошӯби ҳаводис даҳрро,
Вазъ дигаргун шавад, ман ҳол дигаргун кунам.
Халқро ҳузн аз паи чоҳ асту ман дар майкада,
Фонийё, дорам қадаҳ худро чаро маҳзун кунам?

Унинг лаъли ёди билан гулранглик майга эгилсам,
даврон пиёласини жигар қони билан тўлдираман.
У ҳеч нарсани ёқтирмайдиган ёр экан, шунинг учун мен
изтиробдаман,
чунки мен нима қилмайин, у ёқтирмайди, найлайн?
Майхона фақирларининг хуморини тарқатиш учун
майга пулим бўлмаса, жойнамозимни гаровга қўяман.
Агар ободликни май устига қурмоқчи бўлсам,
айшу ишрат биносини Амударё устига қуришга уринишимдай
бўлади.
Мен — бир маромда қадаҳ айлантирувчининг, фалакнинг
бир маромда айланмаганига илтифот қилишим таажжуб бўлади.
Атар ҳодисаларнинг фитна ва ғавғосидан даҳрнинг вазияти
ўзгарсаю, мен вазиятимни ўзгартирсам, ринд эмасман.
Эй Фоний, халқнинг хафалиги, мартабаю даража хусусидандир,
майхонада қўлимда қадаҳим бўла туриб, ўзимни нега хафа қилай?

Айзан

Мусулмонон, диле озурда дорам,
Тане селоби меҳнатбурда дорам.
Илоқи дилмакун чуз марҳами васл,
Ки аз неши фи роқ озурда дорам.
Тане бе сўзи дил, аз қони худ сер,
Бияйниҳ чун чароғи мурда дорам.
Рафиқонро, ки аз ишқ оташинанд
Зи оҳи сарди хеш афсурда дорам.
Гули уммеди худ чун гулшани даҳр
Зи айни ташнагӣ пажмурда дорам.
Маро чи гурдаи даврон кашидан,
Ки сад неши бало дар гурда дорам.
Чу Фонӣ нақши ғайр аз сафҳаи дил,
Ба теги бедилӣ бистурда дорам.

Эй мусулмонлар, озор топган бир дилим бор,
меҳнат селоби олиб кетган бир таним бор.
Дилнинг иложини васл марҳамисиз қилма,
чунки айрилиқ нишидан дилим озурдадир.
Бамисоли ўчган чироқ каби
жонидан тўйган, дили ўтсиз бир вужудим бор.
Ишқдан ўтдай туташиб турган ошналаримни
совуқ оҳим билан музлатаман.
Ташналиқдан сўлган олам гулшани гули сингари
сўлғин умидим бор.
Ҳижрон азобини тортишга (қурбим етмайди),
чунки буйрагимда юз бало ниши бор.
Фоний сингари бедиллик тийғи билан дил сафҳасидан
бошқанинг нақшини тарашлаб ташлаганман.

Татаббуъи Хоҷа

Зи пири майкада файзе, ки мерасад сўям,
Ба шайхи шаҳр надидам, дурўғ чун гўям?
Маро чу қиблаи мақсуд гашт дайри фано,
Ба хоки дарғаҳи риндон аҷаб мадон рўям!
Аз он замон, ки ба майхона муҳтасиб май рехт,
Чу мушк хоки хароботи ишқ мебўям.
Зи бими он ки наёяд бурун зи маҷлис маст,
Ба лоба монеъи он хубрўи бадхўям.
Ба чехра гарди раҳаш дафъи ашқу оҳам кард,
Ба бод чун диҳамаш, ё ба об чун шўям?
Махон зи дайр сўи Каъбаам, барои Худо,
Чаро ба Каъба равам, чун ба дайр бо ўям?
Ба ҳою-хўй агар нўш мекунам маи ишқ,
Умеди он, ки расонад ба ў ба як «ху»ям.
Кучо ба афсари шоҳӣ сарам фуруд ояд?
Ки ман гадои хароботу хоки он кўям.
Ба роҳи ишқ агар мушкиле фитад, Фонӣ,

Зи рӯҳи Ҳофизу маънии Чомияш чўям.

Майхона пиридан менга етган файзни
шаҳар шайхида кўрганим йўқ, қандай ёлғон айтай?
Мақсудим қибласи фано дайри бўлгач,
юзим риндлар даргоҳининг тупроғида бўлса, ажабланма!
Муҳтасиб майхонага кириб, майларни ағдариб ташлагандан бери
ишқ хароботи тупроғини мушк каби ҳидлаганим ҳидлаган.
Мажлис (базм) дан маст бўлиб чиқишидан кўрқиб,
У гўзал юзли бадфеълга ёлбориб, монеть бўламан.
Юзимга қўнган (ёр) йўли ғуборини оҳим ва кўз ёшим дафъ қилди,
уни шамол билан қандай учираман, ёки сув билан қандай
юваман?
Азбарои Худо, мени дайрдан Каъба томон чақирма,
дайрда унинг билан биргаман-ку, нега Каъбага борайин.
Агар ишқ майини ҳаё-хув билан ичсам,
умид шуки, бир «хув»им унга етказди.
Мен майхона гадоси ва кўнининг тупроғиман,
подшолик тожигга нима учун бошим эгай?
Эй Фоний, ишқ йўлида бир мушкул бошимга тушса,
уни бартараф қилишни Хожа Ҳофизнинг руҳидан ва
Жомийнинг маъносидан излайман.

* * *

Ҳашмати Чам расад сабўҳ, аз карами илоҳиям,
Чоми қаҳоннамост меҳр, аз май субҳгоҳиям.
Ин ки ба май фитодаву ғарқа наям аҷаб мадон,
Чисм чу коҳ, барги ман бину узори коҳиям.
Шайх зи ишқу бодаам таъназанону турфа он-к
Ман ба ҳамин ду кори худ дар ду қаҳон мубоҳиям.
Гар ба вараъ малак шавам пок зи ҳар гуноҳу чурм,
Чурму гуноҳ бас бувад даъвии бегуноҳиям.
3-оташи май чӣ сон шавад сурх узорам, эй рафиқ,

Чунки зи дуди маъсият омада рӯсиёҳиям.
Неку бадам мабин ба лутф аз баду неки ман мапурс,
Нест ба чуз бадй зи ман, гар ту накӯ нахоҳиям.
Ман, кй чу Фониям гадо, даргаҳи пири дайрро,
Дил накашад ба ҷониби маснаду мулки шоҳиям.

Аллоҳ карамидан тонгда Жамшид ҳашамати етади,
тонг чоғи ичган шаробимдан офтоб жоми жаҳоннамодир,
Менинг майга тушиб чўкиб кетганимдан ажабланма,
жисмимни худди сомондек, сариқ юзимни барг деб бил.
Шайхнинг ишқ ва бода учун менга таъна қилиши қизиқдир.
мен ана шу икки иш билан икки дунёда фахрланаман.
Агар вараъ (парҳезкорлик) туфайли фаришта
бўлиб, гуноҳ ва айблардан поклансам,
журму гуноҳ менинг бегуноҳлигимга далилдир.
Гуноҳлар тутунидан юзим қора бўлган, эй рафиқ,
энди у май ўтидан қандай қизара олсин?
Яхшилик ёмонлигимга лутф билан қарама, яхши-ёмонимдан
сўрама,
агар сен яхшилигимни истамасанг, мендан ёмонликдан бошқа
нарсачиқмайди.
Мен, худди Фоний сингари дайр пири эшигида гадоман,
шоҳлик мулки-ю, мақсадига кўнглим майл қилмайди.

Татаббӯи Хоҷа

Нишаст мурғи хаёлат чу дар нишемани чашм,
Аз он шудаст паридан ба ҷонибат фани чашм.
Чу субҳ рӯй кашидй дар абри тираи зулф,
Ба шoми ҳаҷри ту шуд тира рӯзи равшани чашм
Зи ашки сурх бароварй лолаҳо, лекин
Гуле чу рӯи ту ҳосил накарда гулшани чашм.
Дуре ки рехту поят шуд он қадар подош,
Зи хоки пои ту, к-омад даруни махзанин чашм.

Зи айни мардумӣ, эй нури дида, сокин шав,
Ба сони мардумаки дидаам ба маскани чашм.
Зи ашки сурх маёрам, агар ба хонаи дил
Равӣ зи баҳри тамошо ба сӯи равзани чашм.
Ба сад умед дили нотавони Фониरो
Чӣ буд хастани мижгон зи баъди бурдани чашм?

Хаёлинг қуши кўзим уясидан жой олган, шунинг учун
сенинг томонингга учиш кўзимга ҳунар бўлиб қолди.
Қора булут зулфинг ичига тонг юзингни тортгач,
кўзимнинг ёруғ куни ҳажр шоминг билан қоронғиланди.
Кўз қизил ёши билан лолалар ундирди, бироқ кўз
гулшанида юзинг янглиғ бир гул пайдо бўлмади.
Кўзим хазинасидан оёғинг тупроғи жой олди,
униг эвазига (кўзим) оёғингга кўп инжу тўқди.
Эй кўз нури; одамгарчилик юзасидан кўзим
Қорачиғи каби кўзим ичра ўтир!
Агар дил уйдаги кўз туйнуғи томонига томоша учун
борсанг, қизил кўз ёшидан сенга май келтираман.
Фонийнинг юз умид билан (турган) нотавон дилини кўзинг олиб
кетгандан кейин, унга кипригинг
тиканларини санчишнинг нима ҳожати бор эди?

Айзан

Гулбун нагашта сабз, таманнои май кунам,
Худ гўй, чун ки гул шукуфад, тавба кай кунам?
Чун қилва кард шоҳиди бўстон ба обу ранг,
Гулгуна бар узори вай аз оби май кунам.
Дорам ба ноз васли ҷавонони боғро,
Ёд аз чи рӯ зи баҳману аз золи дай кунам,
Ин нуктаро, ки “чумла ба бод аст кори умр”
Дар ҳар дам истимоъ зи овози най кунам.
Оинаи Сикандарам аз ҷоми май ба даст,

Хоҳй хабар зи точи Чаму тахти Кай кунам.
Ҳодист пири дайр аз он аҳли зуҳдро,
К-аз раҳ фитодаанд далолат ба вай кунам.
Ҳастй миёни дилбару Фонй фиканда буд,
Ин раҳ чу барқ бўд, ки ба як гом тай кунам.

Гул кўкармасиданоқ майни орзу қиламан,
ўзинг айт, гул очилгач, қандай тавба қила оламан?
Бўстон гўзали қарқара бўлиб жилва қилгач,
унинг юзини май суви билан пардозлайман.
Қаҳратон қиш ойлари (дай билан баҳман) ни нима учун эслай?
Мен боғ ёшларининг васли билан фахрланаман.
«Умрнинг ҳамма иши шамолга совурилади» деган
ҳикматни ҳар нафасда най овозидан эшитгим келади.
Қўлимдаги май косаси Искандар ойинасидир,
агар истасанг, Жамшид тожи билан Кай тахтидан сенга хабар
бераман.
Дайр пири улуғ раҳнамодир, зуҳд аҳли (эса) йўлдан озганлар,
шунинг учун уларни пири дайрга далолат қиламан.
Борлиқ, дилбар билан Фоний орасига узоқлик туширди,
бу йўлни яшиндек бир қадам билан босиб ўтсам бўлармикан?

Мухтараъ

Аз хаёли он миён фикри муҳоле доштам,
Буд агарчи бас муҳол, аммо хаёле доштам.
Гарчи чун саг буд дар дашти ғамам саргаштағй,
Шод будам, к-аз ғами мушкинғизоле доштам.
Шоми айшамро зи гардун тирағй ҳаргиз набуд,
То зи соғар ахтари фархундафоле доштам.
Мулки дилро лашкари ҳичрону навмедй гирифт.
Он бишуд, к-аз бахт уммеди висоле доштам.
Равшанй медодй, эй соқй, ба як даври маяш,
Аз чафои давр агар бар дил малоле доштам.

Шоме аз бемории ҳичрат чунон гаштам, ки рӯз
Ҳар касам дид, ончунон пиндошт, соле доштам.
Аз чунуни Фонӣ ар Маҷнун таачқуб менамуд,
Буд он вақте ки аз ақл эътидоле доштам.

У (хипча) бел хаёлида рӯёбга чиқмайдиган бир орзуим бор эди,
бу кўп қийин бўлса ҳам, аммо шундай хаёлим бор эди.
Ғам даштида ит каби саргардон бўлсам ҳам, хурсанд эдим;
чунки мен мушкинғизол (муҳбуб) ғамига мубталоман.
Пиёладан бир бахт юлдузим бор бўлган чоғда
айшим шомига кўкдан ҳеч бир қоронғилик йўқ эди.
Бахтдан бир висол умидим бор эди, дил мулкини
ҳижрон билан умидсизлик лашкари олдию, умидим тугади.
Эй соқий, давр жафосидан дилимда бир малолим бўлса,
бир қадаҳ май билан унга рўшнолик берсанг эди!
Бир кечалик ҳажринг дардидан шундай ҳолга тушдимки,
кундузи мени кўрган одам бир йил бемор бўлиб ётган деб
ўйлайди.
Фонийнинг телбалигидан Мажнун таажжуб қилган бўлса
У вақтда ҳали бу қадар телба эмас эканман.

Мухтараъ

Зи доғи бода, ки гул-гул шудафт пираҳанам,
Лаҳад шавад чу гулистон, гар ин бувад кафанам.
Зи даҳр маст равам он чунон, ки рӯзи ҷазо
Муҳоли маҳз бувад омадан ба хештанам.
Чунон зи бодаи васл он маҳам дигаргун сохт,
Ки ман ба хеш надорам гумони он, ки манам.
Зи зуҳди хушк илочам бувад рутубати май,
Равам ба майкада, к-он буд аз азал ватанам.
Манам чу олами кубро, чи ғам зи ҷурми қадаҳ,
Ки рӯзи ҳашр нагунҷад ба дӯзах ин баданам.
Чу мурғи гулшани қудсам ҳамон бувад авло,

Ки хешро ба ҳамон обу он ҳаво фиканам,
Чӣ сон хаёли иқомат кунам ба боғи ҷаҳон?
Ки ҳаст ориятӣ як-ду, рӯз ин чаманам.
Ҳавои муғбачагонам барад ба дайри муғон,
Ба ихтиёри худ он сӯ қадам чи гуна занам?
Агар ба боғ равам бе висолаш, эй Фонӣ,
Чӣ бандаду чӣ кушояд зи сунбулу суманам?

Кўйлагим май доғидан гул-гул бўлибди,
агар шу кўйлагим кафан бўлса, гўрим гулистон бўларди.
Оламдан шундай маст бўлиб кетаманки,
қиёматда ҳам ўзимга келишим қийин бўлади.
У ой васл майи билан мени шундай ўзгартириб юбордики,
мен ўзимда йўқман, ўзимнинг ўзим эканим ҳам гумон бўлиб
қолди.

Менинг қуруқ тоат-ибодатимга май рутубати даво бўлади,
азалдан ватаним бўлган жой — майхонага бораман.
Мен улуғ олам кабиман, қадаҳ (майхўрлик) гуноҳидан нима
ғамим бор? Чунки маҳшарда бу баданим дўзахга сиғмайди.
Мен муқаддас гулшан қушиман, ўзимни
ўша (гулшан) сувия ҳавосига ташлаганим яхшидир.
Бу жаҳон бир-икки кунлик омонат жой-ку шундай экан,
жаҳон боғида туришни қандай хаёл қила оламан?
Мени муғлар дайрига муғбачалар орзуси олиб боради,
мен у томонга ўз ихтиёрим билан қандай қадам босаман?
Эй Фоний, агар унинг висолисиз боққа борсам,
мен учун қандай гул (суман) очиладию, қайси сунбул чирмашади?

Татаббӯи Махдум

Мани бедил, ки баҳри қомати он симтан мирам,
Гаҳ аз рафтори раъно, гаҳ зи андоми бадан мирам.
Магар чину шикасти сафҳаи умру ҳаётам шуд,
Ки дар ранги қабои ў ба ҳар чину шикан мирам..

Ба ҳар тири ҷафояш синаи худро сипар созам,
Муродам, ин ки аз тираш ба ҳар оину фан мирам.
Ба ҷурми ишқ агар қатлам қунад, қонам фидои ӯ,
В-агар не, пеши теғаш ман ба ишқи хештан мирам.
Азои Вомиқу Фарҳоду Маҷнун доштам в-акнун
Намонад чун мани соҳибазо рӯзе, ки ман мирам.
Зи сӯзи ҳаҷр шои бекасӣ, чун шамъ хоҳам мурд,
Аҷаб не, чун фитода оташам дар пираҳан мирам!
Ба истиғнои зуҳд аз софи Кавсар қон ҳамечустам,
Фанои ишқ бин Фонӣ, ки баҳри дурди дан мирам.

Мен бедил ошиқ у кумуш баданнинг қомати учун ўлсам,
гоҳ гўзал рафтори учун ва гоҳ зебо бадани учун ўламан.
Кийими ғижимланиши — умрим саҳифаси ғижимланиши бўлса
керак,
чунки унинг кийими турли рангда жилоланишидан ўламан.
Жафосининг ҳар бир ўқиға сийнамни қалқон қиламан,
бундан мақсадим қандай қилиб бўлса ҳам унинг ўқидан ўлишдир.
Агар ишқнинг гуноҳи учун мени ўлдирса, жоним унинг фидоси,
ундай қилмаса, мен тийғининг қошида ўз ишқим билан ўламан.
(Мен) Вомиқ, Фарҳод, ва Мажнунларга мотам тутар эдим,
энди ўлсам, мен каби мотам тутадиган одам қолмайди.
Ҳажринг куйдиришидан кимсасизлик шоида шамъ каби
сўнажакман,
кўйлагимга (вужудимдан) ўт туташиб ўлсам, ажаб эмас.
Зуҳд истиғноси билан тиниқ Кавсардан ҳамиша жон излаган
эдим,
эй Фоний, ишқнинг фаносини кўрки, хумнинг дурди учун (ҳам)
ўлиб кетяпман.

* * *

Чун паи он оҳуи Чин руй дар саҳро ниҳам,
Ҳар қадам бар хок молам чашму в-он гаҳ по ниҳам.

Хоки кўяшро ба хуни ман маёмез, эй рафиқ,
Марҳаме хоҳам, ки бар захми дили шайдо ниҳам.
Чун шиканчи зулфи ў болои ҳам бандам хаёл,
Бар дили савдоии худ мояи савдо ниҳам.
Чун хаёли рӯи худ бар рӯи ў орам ба дил,
Дил чи сон дигар ба рухсори гули раъно ниҳам.
Кош пой худ ниҳад бар чашму рӯи ман сагаш,
Ё манаш ёбам нишон, то чашму рӯй он чо ниҳам.
Гаштаам он сон малул аз макри аҳли хонақоҳ,
Хоҳам ин дам рӯй дар дайри муғу тарсо ниҳам.
Чун лаби соқй расад, зоил кунам нақши қадаҳ,
Дар кашидан чун даҳан бар соғари саҳбо ниҳам.
Ман, ки дурди чоми риндон хўрда бошам, эй Хизр,
Лаб ба оби зиндагонй бо сад истиғно ниҳам.
Фониё, з-он пеш к-андар дайр паймоем қадаҳ,
Рў ба хоки пой риндони қадаҳпаймо ниҳам.

Ул Чин охусининг ортидан саҳрога юз қўйсам,
ҳар қадамда кўзимни тупроққа суртиб, ундан сўнг оёқ босаман.
Эй рафиқ, унинг кўчаси тупроғини менинг қонимга қўшма,
шайдо юрагим ярасига қўйиш учун бир малҳам истайман.
Унинг зулфидаги печу тобни хаёлимга келтирсам,
савдойи юрагимга яна савдо соламан.
Хаёлимда унинг юзини кўз олдимга келтирар эканман,
қандай қилиб бошқа бир гули раънонинг юзига кўнгил қўя
оламан?
Кошки унинг ити кўзиму юзимга оёғини қўйса,
ёки мен унинг нишонини топиб, у ерда юзимни қўйсам.
Ҳонақоҳ аҳлининг макридан шундай малул бўлдимки,
энди муғлар дайрию тарсога юзланишни истайман.
Соқийнинг лаби текканлиги учун, май пиёласини
оғзимга олиб борганда, унинг нақшини йўқотаман.
Эй Хизр, мен риндлар жомининг қуйқасини ичганман,
ҳаёт сувига юз истиғно билан лаб текизаман.

Эй, Фоний, дайрда қадаҳ кўтаришдан олдин
юзимни қадаҳ кўтарувчи риндлар оёғининг тупроғига суртаман.

* * *

Ман, ки дурдикаши он муғбачаи хамморам,
Ҷоми Чам, кўҳнасафоли дари ў пиндорам.
Базми ў ҳалқаи ҷамъияти махсусон аст,
Ман, ки мардудаму ошуфта, набошад борам.
Чун кашам ҷониби риндон сабӯи бода ба дӯш,
Таъни зоҳид шунавам, лек ба хешаш қорам.
Пушт аз бори ҷафои фалакам гашта нигун,
Дӯш зери сабӯи базми маҳе афкорам.
Зоҳидо, куфри худу дини ту дидам, нашавам
Розӣ, ар паҳлӯи тасбеҳ ниҳӣ зуннорам.
Шайхи шаҳрам чу диҳад тавба зи май, нест валеқ
Пири дайр ар шунавад қор чуз истиғфорам.

Мен ул хумор бўлган муғбача қадаҳининг қуйқумини
ичгучидурман,
жоми Жамни унинг эшигидаги эски сопол деб тасаввур қиламан.
Унинг базми хос кишилар йиғиладиган даврадир,
мен ҳайдалган ва ошифта бир кишиман, у ерга боролмайман.
Май кўзасини кўтариб риндлар сари борсам,
зоҳиднинг таънасини эшитаман, лекин ўзи билан ишим йўқ.
Белим фалақ жафосининг юкидан эгилди,
елкам бир оининг базмига кўза ташишдан афқор бўлди.
Эй зоҳид, ўзимнинг куфримни, сенинг динингни кўрдим,
энди зуннорим ёнида тасбеҳингни қўйишга рози бўлмайман.
Шаҳримнинг шайхи майдан тавба қилдиради, валекин,
дайр пири буни эшитиб қолса, истиғфордан бошқа ишим йўқ.
Агарчи фалақнинг расми баланд-пастлик бўлса-да,
Фоний, ундан зулм ва ситам бир текис етиб туради.

Татаббӯи Маҳдум

Ин ки хокистари гулхан шуда оромгаҳам,
Шонд девонагии ишқ ба хоки сияҳам.
Не ба хокистари гулхан, ки ба оташгаҳи ишқ,
Чун самандар шуда аз ҳаҷри ту оромгаҳам.
Сӯзи ишқи ту ба ҳаддест, ки аз ҳирқати он
Чун гурезам, бувад оташкадан ғам панаҳам.
Ин, ки теғи ғаму андӯҳи ту дар хунам шонд,
Ашки гулгуна ба хунобаи дил бас гуваҳам.
Кавсар ояд ба кафам ё на, чӣ донам фардо?
Авлӣ он аст, ки имрӯз май аз каф надихам.
Гунаҳ омурзам агар лутфи вай аст, эй зоҳид,
Бодаву ишқ агар ҳаст гунаҳ, бегунаҳам.
Рӯи поки ту чу манзур бувад чашмамро,
Шӯям аз ашк ба хуршед гар афтад ниғаҳам.
Тарафи дайри муғон чун кашадам дасти қазо,
Эй дил, аз панҷаи тақдир бигӯ чун бичаҳам?
Фонӣ, Искандараму Хизр, аз он рӯ, ки расид
Хабари фатҳи шаҳам бо сухани васли маҳам.

Ишқ девоналиги мени қора тупроққа ўтказгани учун
бу гулханнинг кули оромгоҳим бўлиб қолди.
Гулханнинг кули эмас, ҳажрингда
самандар сингариману ишқ оловхонаси оромгоҳимдир.
Ишқида ўртанишим шу даражага бориб етдики,
унинг ўрташидан қочсам, ғам ўтхонаси паноҳим бўлади.
Ғаму андуҳнинг тийғи мени қонга ботирди, дилим
хунобаси билан гулранг кўз ёшим етарли далилдир.
Қиёматда менга Кавсар насиб бўладими, йўқми, билмайман,
яхшиси шуки, бугун майни қўлдан қўймайин.
Эй зоҳид, агар менинг гуноҳим унинг лутфи билан кечирилсаю,
май билан ишқ гуноҳ бўладиган бўлса, мен гуноҳсизман.
Сенинг пок юзинг кўзимга тушса, манзур бўлади,

агар нигоҳим қуёшга тушса, (қўзимни) қўз ёшим билан юваман.
Эй кўнгил, муғлар дайри томонига мени тақдирнинг
қўли тортиб тургандан кейин,
айт, қандай қилиб тақдир панжасидан чиқиб қоча оламан?
Эй Фоний, шоҳимнинг фатҳи билан гўзалим
васлидан хабар келгани учун
менга Искандар билан Хизр келиб (мадад бергандай бўлди).

Татаббўъи Хоҷа

Чи асар дар назари пири муғон аз ҳушам,
К-аз паи хўрдани май муғбача тобад гўшам.
Бода нўшам чу баҳушам, ки шавад зоил ҳуш,
Чун нанўшам, ту бигў, гашт чу зоил ҳушам?
Нўшаму чашм бипўшам, ки набинам ғами даҳр
Чашм чун во кунам, аз ваҳм дигар раҳ пўшам.
Эй, ки гўй фитад аз май ба дилат чўши дигар,
Чӣ ачаб з-оташи сўзон агар афтад чўшам?
Чун забонест маро ҳар сари мў дар васфат,
Гарчи аз шарҳи ғамат ҳаст забон хомўшам.
Рўзӣ аз «наҳну қасамно» чу нагардад каму беш,
Н-оядам беш зи қисмат, чӣ зиёдат кўшам.
Доғҳои маям аз хирқа чӣ пўшад, гар ман,
Доғҳои бадан аз хирқа ба ҳар сў пўшам?!
Чун зи танҳоии ҳичрони ту нолам, ки бувад
Ҳама шаб гардани савдои ту дар оғўшам.
Фонӣ аз пири муғон хост ба қон соғари май
Аз карам гуфт, ки муфтат диҳаму нафрўшам.

Муғлар пири назарида ҳушимдан қандай асар бўлсин?
Чунки май ичганим учун муғбача қулоғимни бурайди.
Ҳушим ўзимда бўлган чоғда ҳушдан кетай деб май ичаман,
айт-чи, энди беҳуш бўлган чоғимда қандай қилиб ичмай тура
оламан?

Ичаману, дунёнинг ғамини кўрмайин деб кўзимни юмаман,
кўзимни очсам, ваҳмдан яна юмаман.

«Майдан дилингда ўзгача жўш пайдо бўлади», дейдиган киши,
дилимга ёндирувчи ўт тушганда қайнаб кетсам, нима таажжуби
бор?

Сени мақташ учун бошимдаги ҳар сочим тилга айланганда ҳам
ғаминг шарҳини (баён) этишга ожизлик қиламан.

Ризқ азал тақсимдан ортиқ ёки кам бўлмайди,
менга тақсимдан ортиқ келмагач, нега орттиришга уринаман.
Агар мен баданим доғларини йиртиқ-ямоқ тўним билан
бекитсам,

йиртиқ тўнимдаги май доғларини нима бекитади?

Ишқинг савдоси менинг қучоғимда бўла туриб,
ҳижронингда танҳоликдан қандай нолийман?

Фоний жони бадалига пири муғондан бир пиёла май сўради,
У карам қилиб «текинга бераману, лекин сотмайман» деди.

Айзан

Бар дари дайри муғон ҳар рўз хидмат мекунам,
Сад тафоҳур з-ин шараф бар аҳли давлат мекунам.

Пири дайрам, гар ба ҳар умр диҳад як чом май,
Солҳо аз мастии он бода ишрат мекунам.

То надонандам, ки аз ишқи ки Маҷнунам чунин,
Ҳар паривашро ба меҳри хеш тўхмат мекунам.

Хўгарам бо чавр, манмо лутфи беҳад, з-он ки ман
Мефитам дар ранч, агар ин тавр одат мекунам.

Гарчи дар дайрам гадо, лекин ба як паймона май
Бо сад Афредуну Чам изҳори ҳашмат мекунам.

Ваҳ, чи пшқи муфрит аст ин, з-он ки дар ҳар чанд рўз
Дар дигар навъи чунун дар шаҳр шўҳрат мекунам.

Гар мусулмонон бисўзандам, қазо набвад ҳанўз,
Ман, ки баҳри кофире тағйири миллат мекунам.

Ин ки гаҳ мағрури зўҳдам, гоҳ ринди майкада,

Аз талаввунҳои ҳоли хеш ҳайрат мекунам.
Хилвати зоҳид паи мақсуд бошад, Фониё,
Лек ман чун ёфтам мақсуд, хилват мекунам.

Муғлар пири эшигида ҳар кун хизмат қиламан.
давлат аҳли олдида шу шарафли ишим билан ғоятда
фахрланаман.

Агар майхона пири менга ҳар бир умр учун бир жом май берса,
ўша майнинг мастлиги билан кўп йиллар кайф қилиб юраман.
Сенинг ишқингда мажнун бўлганлигимни пайқамасликлари учун
баъзида сени яхши кўраман деб ҳар бир паривашга туҳмат
қиламан.

Мен жабру жафога одатланганман, кўп лутфу карам қилаверма,
чунки мен у (лутфу карамингга) одатлансам, касал ва ланж
бўламан.

Майхонада гадо бўлсам ҳам, лекин бир пиёла май
билан юз Фаридуну Жамшидга ҳашамату дабдаба изҳор қиламан.
Оҳ, бу қандай ажойиб ишқки, кун сайин ҳар хил
телбалик билан шаҳардаги эл оғзида дув-дув гап бўламан.
Мен бир кофир (маҳбуб) учун миллат (мазҳаб) имни
ўзгартирганман
мусулмонлар мени куйдирсалар ҳам, (гуноҳимга) яраша жазо
бўлмайди.

Гоҳ зоҳидлигим билан мағрурланаман, гоҳо майхона ринди
бўламан,
ўз ҳолимнинг турли-туман рангга киришидан ҳайратланаман.
Эй Фоний, зоҳид ўз мақсудига етмоқ учун хилватда ўтиради,
лекин мен мақсудимни топганимдан кейин хилватга кирман.

Айзан

Ба узри тавба зи риндон агар канора кунам,
Чу пири дайр қадаҳ дорадам, чӣ чора кунам?
Маро зи зулмати тақво чу чашм торик аст,

Ба ламъаи маи равшан чӣ сон наззора кунам.
Ба азми тавба набояд зи шайхам истимдод,
Ба кори хайр чи ҳоҷат, ки истихора кунам.
Хуш, он даме, ки зи май талх-талх гириякунон
Ба ёди гулрухи худ чома пора-пора кунам.
Зи сарву лолаи даврон фузун бувад зи ғамат,
Ба сина гар алифи доғро шумора кунам.
Ҳароратам чу физояд зи шаҳдҳои нифоқ,
Ручӯъ сӯи май маст, талхкора кунам.
Бувад фанои муродам зи бахти бад, Фонӣ,
Шикоят аз чи зи гардуну аз ситора кунам?

Ичишдан тавба қилганман деган узр билан риндлардан
четлашсам,
дайр пири қадаҳ тутиб қолса, нима чора қиламан?
Тақводорлик зулматидан кўзим хиралангандир,
май шуъласига қандай қарай оламан?
Мен тавбага қараб юриш учун шайхдан ёрдам сўрашим лозим
эмас —
хайри иш учун истихора қилишнинг нима ҳожати бор?
Гул юзлигимни эслаб, май ичиб аччиқ-аччиқ йиғлаб,
либосимни пора-пора қилган дамларим қандай яхши дамлар эди.
Ғаминг билан сийнамда пайдо бўлган доғлар алифини
санаганимда,
Давроннинг сарву лолаларидан ортиб кетади.
Мунофиқлик «бол»идан ҳароратим ортиб кетса,
маст қиладиган аччиқ май ичишга бошлайман.
Эй Фоний, фанолик бахтингнинг қаролигидан экан
фалак билан юлдуздан нима учун шикоят қиласан?

Айзан

Дар харобот ар шабе майли қадаҳ камтар кунам.
Узри онро рӯзҳо андар сари соғар кунам.

Хоҳам аз доғи ҷафо в-аз захми гардун лоловор,
Хоку хун бар сар кунам в-аз хоку хун сар бар кунам.
Ман, ки нўшам дар сафоли кўҳнаи майхона дурд,
Майл кай бар софии ишрат ба ҷоми зар кунам.
То ки дар оташгаҳи дайри муғонам шўъласон,
Гоҳи мурдан бистари роҳат зи хокистар кунам.
Ҳар дам аз кайфияти май чун фитам дар оламе,
Маст бошам чун ки майли олами дигар кунам.
Бас, ки дорам хори ғам з-ин гулшани нилуфарӣ,
Кай ба гулшан майл бар гулҳои нилуфар кунам?
Ман кию номи висол, ин бас, ки дар девонагӣ,
Ҷон фидои ишқи он хури парипайкар кунам.
Кор бе тақдир чун мумкин набошад, эй ҳаким,
Кай назар бар сайри чарху гардиши ахтар кунам?
Фониё, чун сурхрӯй боядам дар роҳи фақр,
Хирқаву сачҷодаро раҳни маи аҳмар кунам.

Агар хароботда бир кеча қадаҳга камроқ майл қилсам,
унинг узрини кундузлари пиёла бошида қиламан.
Жафо доғию гардун захмидан лола янглиғ тупроғу
қонни бошимга кўтармоқчи бўламан, тупроғу қондан бош
кўтаришни истайман.
Майхонанинг кўҳна сафолидан май қуйқасини ичиб юрганман,
олтин жомнинг тиниқ ишрат майига қандай майл қилай?
Муғлар дайри ўтхонасида бўлган давримда,
ўлиш чоғида алангага ўхшаб роҳат тўшагини кулдан ясайман.
Май кайфидан ҳар дам бир оламга тушаман,
чунки маст бўлсам бошқа бир оламга майл қиламан.
Бу нилуфарли гулшан (жаҳон) дан менга кўп ғам
тиканлари қадалади, бас шундай экан,
гулшандаги нилуфар гулларига қандай майл қилай?
Мен киму, висол номини эшитиш қаерда? Девоналикда
У пари пайкар хурга жон фидо қилсам — шу кифоядир.

Эй донишманд! Модомики, ҳар иш тақдирдан ташқари бўлмас экан,
чархнинг айланишию юлдузнинг сайрига қандай эътибор қиламан.
Эй Фоний, фақр йўлида менга қизил юзлилик керак бўлса,
хирқам билан жойнамозимни қизил май эвазига гаров қўяман.

Айзан

Зи хайли ғам, ки амон як замон намебинам,
Ба ғайри майкада дор-ул-амон намебинам.
Чунон ба кўи ту нобуд шуд танам, ки зи заъф,
Ба ҷаҳд ин бадани нотавон намебинам.
Дар он, ки муғбачаам соғаре диҳад, эй дил,
Ба ғайри хидмати пири муғон намебинам.
Саволи бўса, ки кардам, гарам ҷавоб надод,
Аҷаб мадор, ки ҳечаш даҳон намебинам.
Ҷаҳони аҳду вафо дар ҷаҳон туй, варна,
Вафои аҳд дар аҳли ҷаҳон намебинам.
Махон зи Вомиқу Маҷнун, қиссаи ман хон,
Ки баҳри гирия, чунин дoston намебинам.
Муназзаҳ аст зи дидан ҷамолаш, эй Фонӣ,
Назар ба чашм чу хоҳам аз он намебинам.

Ғам тўдасидан бир замон ҳам амонликни кўрмагач,
майхонадан бошқа жойда амонлик уйини кўрмайман.
Таним кўйингда шундай нобуд бўлдики, заифлигидан
бу нотавон баданнинг ҳаракат қилаётганини кўрмайман.
Эй кўнгил, муғбача менга бир пиёла май берса,
муғлар пири хизматидан бошқа хизматни қилмайман.
Бўса сўраганимда жавоб қайтармаса,
ажабланма, оғзини ҳеч кўрганим йўқ.
Жаҳонда аҳду вафо жаҳони сенгинасан, йўқса, аҳдига
вафо қилишни жаҳон аҳлида кўрмайман.

Вомиқ билан Мажнун қиссасидан ўқимаю менинг қиссамни ўқи!
Ўқиб-ўқиб йиғлаш учун бундай дostonни кўрганим йўқ.
Эй Фоний, унинг жамоли кўришдан покдир,
Кўз назари билан уни кўриб бўлмайди.

Айзан

Ман, ки ҳар дам зи фалак сад алам ояд пешам,
Ғайри беҳушию мастӣ чӣ салоҳ андешам?
Гар ба зуннор миён чуст кунам, айб мадон,
Ман, ки дар хизмати он қотили кофиркешам.
Ўигару дил накунам тўъма сагатро, ки шудаст
Ҳам ҷигар хастаи захри ғаму ҳам дилрешам.
Накунад суд маро кисвати дарвешона,
3-он ки дар хирқаи фақр омада нодарвешам.
Софи базмат зи чӣ рӯ кам расадам аз ушшоқ?
Чунки дар дурдкашӣ, аз ҳама риндон пешам!
Хуни ашкам аҷабе нест чу он лўливаш
Зада бар мардумаки дида зи мижгон нешам.
Маҳвашон гарчи балоянд чӣ ғам, эй Фонӣ,
Ман чу дар ишқ гирифтори балои хешам.

Ҳар нафасда менга фалақдан юз алам келади,
беҳушлигу мастликдан бўлак нима илож қилайин?
У кофир табиат қотилнинг хизматида бўлганимдан
кейин зуннор билан белимни маҳкам боғласам, айб этма!
Итингга жигарим билан дилимни овқат учун
бермайман, чунки жигарим ғаминг захридан
оғриган ва дилим пора-порадир.
Менга дарвешона либоснинг фойдаси йўқ,
сабаб шуки, фақр тўнида келганман, дарвеш эмасман.
Базмингнинг тиниқ майи нима учун менга
ҳамма ошиқлардан кейин тегади?
чунки қуйқа симиришда ҳамма риндлардан олдин тураман.

Кўзимдан қонли ёш оқиши таажжуб эмас, у лўли
сифат киприги билан кўзим қорчиғига ниш урган.
Эй Фоний, мен ишқда ўз балойимга гирифтор бўлган
бўлсам, маҳвашларнинг балолигидан менга нима ғам?

Дар бевафоии аҳли замон

Зи бевафоии аҳли замон наёзорам,
Вафо кй дид аз эшон, ки ман тамаъ дорам?
Ба дасти ҳар кас гуле доштам зи гулшани меҳр,
Зи дашти ҳавр ба хотир нишонд сад хорам.
Зи ҳаврашон шудаам он чунон, ки дида ба хур
Агар фитад, ба ҳаросам, ки дев пиндорам.
Касе, ки қон диҳамаш дар вафову ў ба қафо
Дилам бихаст, ба қону дилаш харидорам
Ба бевафоияшон чарх низ ҳаст шарик,
Ки ин қафо расад аксар зи чархи ғаддорам.
Зи аҳли одату расман мазаллат ояд беш,
Умед чист зи хубони моҳрухсорам?
Ба роҳи ҳар ки ниҳам сар, чаро ба раҳши ситам
Ба ним чилва бисозад ба хок ҳамворам?
Ба ҳоли ҳар ки кунам мардумони дида фидо,
Зи тири ғамза бидўзад ба дида мисморам.
Аз ин балият агар вонарастам, эй Фонй,
Зи ҳаврашон ба чй анҷомад охири корам?

Замон аҳлининг вафосизлигидан озурда ва хафа эмасман,
улардан ким вафо кўрганки, мен вафо тамаъ қиламан.
Кимнинг қўлига меҳру муҳаббатим гулшанидан бир гул тутган
бўлсам,
жабр даштида хотиримга юз тикан санчади.
Уларнинг жабридан шундай бўлдимки,
агар хурга кўзим тушса, девмикан деб ундан кўрқаман.
Кимники жону дил билан харидори бўлиб вафосида жон берсам,

у жафо билан дилимни мажруҳ қилди.
Уларнинг вафосизлигига чарх ҳам шерикдир,
чунки менга бу жафо кўпроқ хиёнатчи чархдан етади.
Одат ва расм аҳли менинг бошимга хорлик келтиради,
шундай бўлгандан кейин ой юзли гўзаллардан нима умид қолди?
Кимни йўлига бош қўйсам, нега у андак жилва ҳам
қилмай ситам оти билан мени тупроққа тенг қилади?
Кимнинг ҳолига кўз мардумимни фидо қилсам,
ғамза ўқи билан дийдамга мих урмайдими?
Эй Фоний, агар шу балодан қутулсам,
жабрларидан ишимнинг охири қаерга бориб анжом топади?

Мухтараъ

Рӯз чандон бошад аз дарди фироқат меҳнатам,
К-аз барои нола кардан шаб намонад қувватам.
Чун дилам аз диданаш бетоқатиҳо мекунад,
Дигаре гар бинадаш ваҳ чун бимонад тоқатам?!
Гарчи ҳайронӣ ба ҳуснаш бошадам аз ҳад фузун,
Ҳаст дар ишқи худ афзунтар зи ҳуснаш ҳайратам.
Эй, ки гӯй: «Чун рухаш дидӣ чаро ҳушат намонд?»
Ихтиёрам нест, к-ин бошад қадимӣ одатам.
Дил зи доғи ишқ шабҳо сўз беҳад дида буд,
Лек сўз ин буд, к-имшаб сўхт доғи фурқатам.
Сўхбати ваҳши биёбонам зи мардум хуштар аст,
3-он ки ваҳшӣ гаштаам, бошад аз инон ваҳшатам.
Баски аз мардум расида бар дилам номардумӣ,
Мардуми чашм ар бувад, хуш нест бо ӯ сўхбатам.
Соқиё, бардор аз хокам ба як чоми шароб,
3-он ки бошад бар уручи чарх моил ҳимматам.
Бевафоянд аҳли даврон, Фониё, лекин чу ман
Ҳастам аз аҳли вафо, набвад бад-эшон нисбатам.

Кундузи фироқнинг дардидан меҳнатим шунча кўп бўладики,

кечаси нола қилиш учун қувватим қолмайди.
Дилим уни кўрганда бетоқат бўлса, ўзга
бир киши уни кўрганда, оҳ, қандай тоқатим қолсин?
Унинг ҳуснига ҳайронлигим ҳаддан зиёда бўлса-да,
ўз ишқимнинг ҳаддан ортиқлигига ундан ҳар ҳайронроқман.
Эй «юзини кўрганингда, нега беҳуш бўласан?» дейдиган кишилар,
бу менинг эски одатим, буни ташлашга ихтиёр ўзимда эмас.
Дил, ишқ доғидан кечалари куйиши ҳадсиз эди,
лекин унинг устига бу кеча айрилиқ доғи ҳам куйдирди.
Менга биёбондаги ёввойи махлуқлар суҳбати
кишилар суҳбатидан яхшироқдир,
чунки ёввойи бўлиб қолдим, улар (кишилар) дан қочишим керак.
Мардумлар (кишилар) дан дилимга кўп (озор)лар етган,
агар улар кўз мардуми (кўз қорачиғи) бўлганларида
ҳам, улар билан суҳбатлашмайман.
Эй соқий, мени бир жом шароб билан тупроқдан кўтар,
чунки ҳимматим чарх узра чиқишга мойилдир.
Эй Фоний, даврон аҳли вафосиздир, лекин мен вафо
аҳлидан бўлганим учун ўзимни уларга таққосламайман.

Дар таври Хоҷа

Шабе, к-аз майкада масту сарандозон бурун оям,
Намойд чарху анҷум сабзаву шабнам таҳи поям.
Нашоти мастиям чун дар суруд орад, ба ҳар нағма
Кунам Ноҳидро дар гиря аз мастона ғавғоям.
Ва гар муфрит шавад мастию дар лаъб оварам пўя,
Мидод аз Муштарӣ в-он гаҳ давог аз Тир бирбоям.
Зи Кайвон тоҷу аз Миррих теғашро чу бирбудам
Барам ин чумларо дар базми моҳи маҷлисороям.
Матоғи чор гардунро ба хоки базми ў резам,
Пас он гоҳе ба чашму чехра хоки бандагӣ соям.
Ба як чомам агар аз лутфи беандоза бинвозад,
Кашам, гар худ ҳама он чом бошад чархи миноям.

Зи чарху анчум асбоби ҳаводис чун ки шуд маъдум,
Набошад то абад аз офати афлок парвоям.
Равам бо хотири чамъу дили фориг ба майхона,
Дигар аз касби осоиш ҳаме як дам наосоям!
Хаёлоте, ки кардӣ, дар фано дарчуст, эй Фонӣ,
Чу он ёбӣ, дар ӯ ин орзӯҳо бо ту бинмоям.

Кечаси майхонадан маст бўлиб, бошим чайқалиб чиқсам,
осмону юлдузлар, сабзау шудринг бўлиб оёғим остида кўринади.
Мастлигим хурсандлиги мени ашулага солиб юборса,
ҳар бир нағмада мастона ғавғомдан Зухро юлдузини йиғлатаман.
Кайфим ошиб кетиб, ўйинга тушиб кетсам, муштари
юлдузининг сиёҳини ва Уторуд юлдузининг давотини оламан.
Зухал юлдузи тожинию Миррих юлдузи тиғини олгач,
буларни йиғиштириб, мажлисни безовчи гўзалим базмига
элтаман.

Тўрт осмоннинг матоини унинг базм тупроғига тўкаман,
сўнгра унга бандалик изҳор этиб, кўзим ва юзимни оёғи
тупроғига суртаман.

Агар у бемисл лутфу марҳамат юзасидан мени бир жом билан
сийласа,

агар у жом катталиқда осмондай бўлса ҳам, ҳаммасини
сипқараман.

Чарху юлдузлардан ҳодисалар асбоби йўқолгач,
фалак офатларига абадий парво қилмайман.

Агар осойишталик топиш учун бир дам тинмайдиган бўлсам,
хотиримни жаму дилимни фориг қилиб майхонага бораман.

Эн Фоний, қилаётган хаёлларингни фанодан изла,
агарда фанони топсанг, шу орзуларни сенга кўрсатаман.

* * *

Сармаст дар кӯи муғон худро ба ҳар сӯ афканам,
Бо ҳар баҳона хешро хоҳам сӯи ӯ афканам.

Раҳ гар наёбам сӯи ў аз чавру бедоди рақиб,
Боре ба ҳар лаъбу фусун худро дар он кӯ афканам.
Зулфаш ба дастам гар фитад, бошад ҳисоби дарди ман,
Ҳар лаҳзае гар сад гиреҳ бар тори ҳар мӯ афканам.
Аз баҳри чашмам тира шуд, равшан шавад аммо гаҳе,
К-ӯро зи гарди ашҳаби он турк дору афканам.
Дил об гардад дар барам, аз дида ронам чӯи хун,
Ҳар гаҳ назар бо он қаду рафтори дилчӯ афканам.
Кош афканам дар оташу сӯзам дили бадхӯйро,
То кай ба дил оташ зи ҳар раънои бадхӯ афканам.
Дар дайри муғ Фонисифат ҳар чо ки ёбам бўи май,
Дар маҷлиси аҳли фано худро ба он бў афканам.

Муғлар куйида сармаст бўлиб, ўзимни ҳар томонга ташлайман,
ҳар хил баҳона билан ўзимни у томонга етказаман.
Агар рақибнинг жавру-бедоди сабабли у томонга йўл тополмасам,
турли ўйинлар ва афсунлар билан ўзимни у кўчага етказаман.
Сочи агар қўлимга тушса ва унинг ҳар торини хар лаҳзада
юз бор тугсам, шу менинг дардимнинг ҳисоби бўлади.
У турк отининг чангини гоҳо кўзимга дору қиламан,
тийра кўзим ундан баҳра топиб равшан бўлади.
Ҳар қачон унинг дилтортар қоматига ва юришига қарасам,
юрагим эриб сув бўлади, кўзимдан қон ариғи оқади.
Бадхӯй гўзаллар туфайли қачонгача юрагим куйиб юради,
кошки, бадхӯй юракни оловга ташлаб куйдирсам.
Муғ дайрида, Фоннига ўхшаб қаердан май ҳиди чиқса,
фано аҳли маҷлисида ўзимни ўша ҳид томон ташлайман.

* * *

Эй шаҳи сафшиканон, хисрави новакфиканон,
Сад шикаст аз сафи мижғони ту бар сафшиканон!
Талхком аз шакари лаъли лабат нўшлабон,
Заҳрханд аз лаби ширини ту шириндаҳанон.

Аз қадат паст шуда пояи шамшодқадон,
В-аз тапат ларза чу симоб ба симинбаданон.
Хатти савдои ту бар қабҳакашон, сабзхатон,
Санги бедоди ту бар синазанон, қаврфанон.
Лаб ниҳон кун зи рақибон, ки ниҳон авлотар,
Хотами мулки Сулаймон зи бари Аҳриманон.
Бандаи пири муғонам, ки гаҳи базми нашот
Ҳаст дурдикаши қоми карамаш барҳаманон.
Дӯш аз ҳолати парвона саволе кардам,
К-аз чӣ бар оташи сӯзанда равӣ чархзанон?
Қоми май гириякунон гуфт, ки донӣ, чу шавад
Қилвагар дар назарат шӯълаи қонсӯз чунон.
Фониё, лоласифат ғарқа ба хун рав, ки басест
Ҳар тараф чун ту дар ин бодия хунинкафанон.

Эй саф синдирувчилар подшоҳи, камон андозларнинг хисрави!
Сенинг кипригинг сафидан саф синдирувчиларга юз шикаст
етади.

Лаъл лабинг шакаридан ширин лабларнинг коми аччиқ,
ширин лабингдан чучук оғизликлар хижолат билан
жилмаядилар.
Шамшод қадлар даражаси қаддингдан паст бўлди,
танингдан кумуш баданларга симоб сингари ларза тушди.
Сабза хатлар савдонг хатини пешоналарига чизганлар,
хунарлари жабру жафо бўлганлар зулминг тошини кўксиларига
урганлар
Рақиблардан лабингни яшир, чунки девлардан
Сулаймон узугини яширган яхши.
Мен бараҳманлар базмининг қунқахўри
бўлган муғлар пирининг қулиман.
Кеча парвонадан: «Нима учун ёниб турган
ўтга чарх уриб борасан?» деб сўрадим,
Май жоми йиғлаб туриб: «Жон ўртовчи аланга
назарингда жилвагар бўлса, шундай бўлади», деди.

Эй Фоний, лола янглиғ қонга ғарқ бўлиб бор,
чунки бу саҳронинг ҳар томонида сен каби қонли кафанлар
кўпдир.

Татаббўъи Хоҷа

Ҳаст савгандам ба тахту маснади Султон Ҳусайн,
К-аз паи ҷоҳу муродам нест бо кас шўру шайн.
Он ки бошад аҳли бинишро паи нури басар,
Рўфтан хоки дари ўро ба мижгон фарзи айн.
Равзаи дилро зи бўстони ҷамолаш фарру зеб,
Гулшани ҷонро зи гулзори ҷамолаш зебу зайн.
Дайни ў дон нақди ҷони ҷумла шоҳон, лек ў
Менагардад, в-ар талаб дорад, адо созанд дайн.
Қоф то қоф ар кашад аъдои мулки ў сипаҳ,
Ҳаст дар пеши набӣ чун ғазваи Бадру Ҳунайн.
Рахши ў дар пўя дон чун тавсани гардун, аз он
Ҳаст наълашро ба моҳи нав тафовут байн-байн.
Фоние, то ҳашр бодо баҳри риндони ҷаҳон,
Шоҳ Абулғозӣ муъиззи мулку дин Султон Ҳусайн.

Султон Ҳусайннинг тахту маснади билан онт ичаманки,
мартабаю мақсад йўлида ҳеч киши билан жанжалим йўқ.
Кимдаким аҳли назар (узоқни кўрувчи) бўлса,
кўзларини нурли қилиш учун (Султон Ҳусайн)нинг эшиги
тупроғини киприги билан супуриши фарзи айндыр.
Дил боғчасига жамолининг бўстонида шону шавкат,
жамолинг гулзоридан жон гулшанига зебу зийнат бордыр.
Ҳамма шоҳлар ундан жон билан қарздор,
лекин у олмайди, оламан деса, дарҳол топширадилар.
Агар давлатининг душманлари бутун дунёни тўлдириб лашкар
тортиб келсалар, пайғамбарга қарши Бадр билан
Ҳунайн жанг қилганидай бўлади.
Унинг отини юришида осмон йўрғаси деб бил,

чунки отининг тақаси билан янги ой орасида тафовут йўқ.
Эй Фоний, мулк ва динни ҳурматловчи ғозилар отаси
Султон Ҳусайн риндлар бахтига қиёматгача омон бўлсин.

Айзан

Дар харобот мағӯ ком чӣ хоҳад будан,
Чуз рухи муғбачаву қом чӣ хоҳад будан?
Соқие, қоми май оғоз бикун чун касро
Мест маълум.ки анқом чӣ хоҳад будан?
Субҳидам қоми чу хуршед ба дастам дех, аз он-к
Равшанам нест, ки то шом чи хоҳад будан?
Эй, ки гуй зи кафи соқии гулчеҳра некӯ,
Чи бувад, чуз маи гулфом чӣ хоҳад будан?
Қоми май хоҳ, ки як лаҳза ба коме бирасӣ,
Донӣ охир, ки ба ноком чӣ хоҳад будан?
Ман дуогӯяму, ки муродат чӣ бувад,
Ба чуз аз як-ду-се дашном чӣ хоҳад будан?
Гӯй: «аз Каъба хаёлат чӣ бувад эй Фоний?»
Чуз сӯи кӯи ту эҳром чӣ хоҳад будан?

Хароботда қандай матлаб бор деб сўрама,
муғбачанинг юзи ва томдан бошқа нима бўлиши мумкин.
Эй соқий, май беришни бошла, негаки,
охири нима бўлишини ҳеч ким билмайди.
Эрта тонгда қуёшдек жомни қўлимга бер,
чунки шомда нима бўлиши менга ойдин эмас.
Гул юзли соқийнинг қўлида нима яхши, деб сўраган,
эй инсон, гулранг майдан ўзга нима бўлиши мумкин?
Орзуга бир лаҳза етай десанг, май жомини тилагин,
охири нокомлик нима эканини билиб оласан.
Мен дуогӯйман-у, муродинг нималигини биламан,
бир-икки дашномдан бошқа нима ҳам бўларди?
«Эй, Фоний Каъбадан муродинг нима?» десанг,

сенинг кўйинг сари боришдан бошқа нарса эмас.

Татаббўъи Хоҷа Исмаи

Зи фурқати рухат эй офтоби моҳвашон,
Маро ду чашм нигар то саҳар ситорафишон.
Кашон ту мўи парешон равиву қоиди ишқ,
Маро ба роҳ барад аз пайи ту мўйкашон.
Чй роҳи он, ки кунам саҷда пеши абрўят,
Бас аст, қиблаам аз пой тавсани ту нишон.
Зи давр аҳли вафо нохушанд, эй соқй,
Чй хуш бувад, ки кунишон ба як ду чом хушон.
Маро, ки шўълаи дил бар фалак расид, эй маҳ,
Мапўш оразу ин шўълаи маро маншон.
Сабо, зи фурқати ёрон малулам аз ҳад беш,
Ниёзи ман бирасонй, агар расй бар эшон.
Бидор чоми пур, эй пири дайр, Фони́ро,
Вале ба зоҳиди худбин зи чуръа ҳам мачашон.

Эй, ой юзлиларнинг қуёши, жамолинг фироқида,
икки кўзимнинг тонггача юлдуз сочишига қара.
Сен паришон сочингни ёзиб кетасану,
ишқ раҳнамоси сочимдан тортиб, изингдан йўллайди.
Қошинг олдида сажда қилишга йўл бўлсин,
отинг тўғи изини қибла қила олсам басдир.
Вафо аҳли даврдан шод эмаслар, эй соқий,
бир-икки қадаҳ билан уларни шод этсанг
яхши бўлади Юрагим шуъласи фалакка етиб борди,
эй ой, юзингни яшириб, бу шуълани сўндирма.
Ёронлар фурқатидан ҳаддаш ташқари малулман,
сабо улар ёнига борсанг менинг ниёзимни етказ.
Эй дайр пири, Фонийга тўла қадаҳ тут,
аммо худбин зоҳидга бир қултум ҳам ичирма.

Татаббӯи Махдум

Тавон далер ба хуршеди осмон дидан,
Валек моҳи рухашро наметавон дидан.
Садаш рақибу ҳазораш ҳарос, чун дидам,
Ба дил расид бало сад ҳазор аз он дидан.
Кунад чунони маро лаҳза-лаҳза дар туғён,
Руҳи париваши худро замон-замон дидан.
Маро зи ҳаҷри рухаш хорҳо ба дида беҳ аст.
Ҳазор бор зи гулҳои бўстон дидан.
Ба сӯи абрӯи ӯ бингарам ба гӯшаи чашм,
Бад-он мисол, ки дар гӯшаи камон дидан.
Чунон, ки нуқтаи мавҳум дидан аст муҳол.
Ба назди ақл муҳол омад он даҳон дидан.
Хаёл фавт макун баҳри диданаш, эй дил,
Бирав зи дур ба хуршеди осмон дидан.
Зи ишқи худ ба ғалат афканам рақибонро,
Ба чашм аз ӯ сутуда сӯи ину он дидан.
Зи чашми хеш ниҳон ғайри ӯ, Фонӣ,
Кп рӯи ёр зи ағёр беҳ ниҳон дидан.

Осмон қуёшини дадил кўрса бўлади,
лекин унинг ой юзини кўриб бўлмайди.
Уни юз рақиб ва минг кўрқув билан кўрганимда,
ўша кўришимдан юз минг бало дилга етди.
Паривашимни аҳён-аҳёнда кўрмоқ
жунунимни лаҳза-лаҳза туғёнга келтиради.
Юзидан узоқда бўстон гулини томоша қилганимдан кўра,
кўзимга тикан санчилгани минг марта яхшироқ.
Қоши томонга кўз қиримни ташласам,
бамисоли камон бурчидан қарагандан бўлади.
Мавҳум нуқтани кўриш муҳол бўлгани
каби ақл қошида у оғизни кўриш ҳам муҳолдир.
Эй, кўнгил, уни кўриш орзусида беҳудага вақт ўтказма,

қуёшни олисдан томоша қил.

У гўзалдан кўз узиб, бошқаларга қараш
билан рақибларни ўз ишқимдан адаштираман.
Эй Фоний, ундан ўзгалардан кўз юм,
чунки ёр юзини ағёрдан яшириб кўриш яхши.

Мухтараъ

Ба як май дар сарам, соқй, ҳавои лаъли ёр афкан,
Дамодам барқи шавқам з-он ҳаво дар қони зор афкан.
Аҷаб тира-ст, чоно, рўзи ҳаҷру рўзгори ғам,
Ба номи равшанам оташ ба рўзу рўзгор афкан.
Баҳористону шодурвони дебо, шоҳро авло,
Фароши базми мо дар сояи абри баҳор афкан.
Раҳат набвад ба базми он парй, эй дил, шунав пандам,
Шуда Мачнун дар он чо хешро девонавор афкан.
Миёни ваҳши саҳро солҳо гаштам, ки он чобук
Ба тири гамза рўзе бигзарад бар ман шикорафкан.
Хумору тавба дорандам хароб, эй дил, зи сели май,
Харобй дар бинои тавбаву тарҳи хумор афкан.
Ба боғи даҳр чун бар хок резад, ғунчаву наргис,
Ба ҳуш овар дилу як лаҳза чашми эътибор афкан.
Маи талх ар бинўшй, лабгазон як раҳ сўи ман бин,
Ҳазорон орзў дар хотири уммедвор афкан.
Фано мулкест эмин аз худй, Фонй, агар мардй,
Зи роҳи беҳудиҳо хешро бо он диёр афкан.

Эй соқй, бир коса Май билан бошимга ёр лаъли озусини сол!
Дам-бадам жошг зоримга шавқ ўтини сол!
Эн жонон, ҳажр куни билан ғам рўзгори ажойиб
зулматдир, ҳаётимга равшан жом билан ўт ёқ!
Нақшинкор ую ипакли чодирлар подшоларга ярашади,
бизнинг базмимиз палосини баҳор булутининг соясига сол!
Эй қўнгил, у пари базмига йўлинг тушмаса насихатимни

эшит! мажнун бўлиб, девоналардай у ерга ўзингни ташла!
У чаққон ёрим бир куни ғамза ўқи билан овлагани устимга
келиб қолар деб, кўп йиллардан бери саҳро ваҳшийлари орасида
кезаман.

Эй кўнгил, хумор билан тавба мени хароб қилди,
май сели билан тавба биносинн ва хумор тарҳини буз.
Даҳр боғида ғунча билан наргис тупроққа тўкилар экан,
Дилимни хушга келтир ва бир лаҳза ибрат кўзини ташла!
Агар аччиқ май ичсанг лабингни тишлаб мен томон
бир қараб қўй, умидвор хотирга мингларча орзу сол!
Эй Фоний, фано ўзликдан тинч қолган бир мамлакатдир,
агар мард бўлсанг, бехудлик йўли билан ўзингни у диёрга от!

Татаббўи Хоҷа

Бипўшон рӯи хеш аз хирқапўшон,
Ба риндон бода нўш, он гаҳ бинўшон.
Дар оташгоҳи савдои ту сўзанд,
Риёй далқи худро хирқапўшон.
Ридои раҳни мо бар май фиганданд,
Зи баҳри бодаполо майфурўшон.
Хурўш аз май хушаст, эй дил, аз он пеш,
Ки гум гардем дар кӯи хамўшон.
Фитод андар дили дурдикашон чўш,
Чу дурди бода дар хум гашт чўшон.
Хуморам сўзад, эй соқй карам кун,
Зи оби бода ин оташ фурў (ни)шон.
Зи риндон мансаби Фонй, ба ҳар базм,
Ба души худ кашидан шуд сабўшон.

Хирқа кийганлардан юзингни яшир,
риндлар билан бода ич ва уларга ичир.
Сенинг савдоларинг оташгоҳида хирқапўшлар
риё чопонларини куйдирадилар.

Бизнинг май учун қарзга берган ридомизни,
майфурушлар майни тозалаш учун майга солдилар.
Хомушлар кўйида йўқолишдан олдин,
эн кўнгил, май ичиб шовқин кўтарганимиз яхшироқ.
Хум ичида бода қуйкуми қайнай бошлаганда,
дурднўшлар кўнгил қайнаб тоша бошлади.
Эн соқий, хумор мени куйдирмоқда,
карам қил, бу ўтни бода суви билан ўчир.
Ҳар базмда Фонийнинг риндлардан топган мансаби,
уларнинг кўзаларини елкага кўтариш бўлди, холос.

Татаббўъи Махдум

3-оташи ишқи ту чун хок шавад манзили ман,
Алами қабр бувад шўълаи дуди дили ман.
Ранг аз хуни дилу об зи пайкони ту ёфт,
Ғунчаҳои ғаму меҳнат, ки дамид аз гили ман.
Теғ бар ғайр занй, то шавад аз ғусса ҳалок,
Рўҳбахши дигарон мешавию қотили ман.
Мушкили ман даҳани туст паи дашномам,
То даҳан во накунй, ҳал нашавад мушкили ман.
Баҳри май сокини майхона шудам, буда магар
Аз маю хоки дари майкада обу гили ман?
Карда сархайли харобот маро пири муғон,
Ки шуд он муғбачаи маст маҳи маҳфили ман.
То ба фикри даҳанаш гум шудам, эн Фонй, нест
Як қадам беш сўи мулки фано манзили ман.

Ишқинг ўтида манзилим тупроқ бўлганда,
қабрим байроғи дилим тутунининг шуъласи бўлади.
Лойимдан ўсган ғаму кулфат ғунчалари,
дилим қонидан рангу пайкониингдан сув топди.
Тийғни бошқага урасану, мен ҳалок бўламан,
бошқаларга руҳ бағишловчию менинг қотилим бўласан.

Мушкилим оғзинг сирини билишдир, мени койиш учун
оғзингни очмагунингча, бу мушкулим ҳал бўлмайди.
Май учун майхонада яшаб юрибман, сув билан
лойимни маю майхона тупроғидан олганмикинлар?
Муғлар пири мени риндларга бошлиқ қилиб қўйди,
чунки маст муғбача манзилим оий бўлди.
Эй Фоний, оғзинг фикрида йўқ бўлганимдан
бери манзилим фано юртига бир қадамча қолди, холос.

Татаббӯъи Шайх

Соқй, ҳаёт бахшад чун боди навбаҳорон,
Чун абр рахти ҳастй каш сӯи кӯҳсорон.
Хотир сухан шунав кун, дафтар ба май гарав кун,
Дар даври фақр нав кун оини комгорон.
Бод аз Масеҳ дам зад, лала ба кӯҳ алам зад,
Хуш бод, к-ӯ қадам зад он сӯ, ба хайли ёрон.
Мекун ба майпарастй, девонагию мастй,
Гӯ, шав зи ранги ҳастй шарманда хуёрон.
Зухҳод шуд нишона, дар меҳнати замона,
Аз бодаи муғона хушвақт майгусорон.
Будам ба рӯз хуррам в-аз рӯзгор беғам,
Ку, эй рафики ҳамдам, он рӯзи рӯзгорон?
Фонй бувад ба шеван, к-аз даври чархи пурфан,
Ҳам дӯст гашт душман, ҳам чумла дӯстдорон.

Эй соқий, навбаҳор шабадаси ҳаёт бағишламоқда,
булут каби борлик анжомингни тоғлик томонга торт.
Хотирни сӯз эшитадиган қил, дафтарни майга гаров
қўй фақр йўлида мақсадга эришувчиларнинг янги расмини туз.
Ел Исо каби нафас урди, лола тоғ устига байроқ тикди,
ёронлари билан у томонга қадам қўйган одамнинг дили шод
бўлсин.

Майпарастлнк билан мастлигу девоналик қилавер,

хушёрларга айт, улар борлик рангидан уялсинлар!
Зоҳидлар замона машаққати нишонаси-ю,
майхўрлар муғларча май ичишдан хушвақтдирлар.
Ҳар куни хуррам эдим, рўзгордан беғам эдим,
эй ҳамдам, дўст айт, қани у кун билан у ҳаёт.
Найрангбоз чарх даврда дўст ҳам, дўст тутувчилар ҳам
душман бўлганлари сабабли Фоний нола ва фарёддадир.

Татаббўъи Хоҷа Ҳасан

Гарчи балои хумор кард фузўн ҳузни ман,
Муғбачаву май валеқ азҳаба аннал-ҳазан.
Ҳар шикани зулфи ў чои ҳазорон дил аст,
Турфа ки он банди зулф ҳаст шикан бар шикан.
Шабнами хун бар гулаш бар шафақ омад нучум,
Не шафақу не нучум, хуни дилу ашки ман.
Бар тани ў пираҳан ҳаст гарон аз ҳарир,
Нест ачаб, гар зи рашк пора кунам пираҳан.
3-оташи оҳи дилам ҳаст забона забон,
Лаб шуда пуробила, бин асараш дар даҳан.
Синаи ман кўҳи ғам меканам аз нохунаш,
Бори дилам Бесутун, ман ба таҳаш Кўҳкан.
Хисраву Ҳофиз туро, Фонй, агар ҳодианд,
Пайравии Ҷомият ҳаст ба ваҷҳи Ҳасан.

Хумор балоси ғамимни орттнрган бўлса ҳам,
май билан муғбача биздан ғамни кетказди.
Зулфининг ҳар ўрими мингларча дилнинг масканиднр
шуниси таажжубки, у зулфинг бўғими занжир узра занжирдир.
Унинг гул юзидаги тер шабнамлари гўё шафақдаги юлдузлардир,
шафақдаги юлдузлар эмас, дилим қонию кўзим ёшидир.
Танида қимматбаҳо ипакли кўйлаги бўлсаю, мен уни
рашқдан пора қилиб, йиртиб ташласам, ажабланманг.
Тилим, дилим ўтининг алангасидир,

лабимдаги учуқлар ўша ўтнинг асаридир.
Кўксим ғамнинг тоғи, уни тирноқ билан қазийман,
дилим юки Бесутун тоғи, мен унинг остида тоғ қазувчи
Фарҳодман.
Эй Фоний, Хисрав билан Ҳофиз сенга йўл кўрсатувчи
бўлсалар ҳам, сени Жомийга пайравлигинг энг яхшидир.

Мухтараъ

Гўй бути моро, чй бало ишвагар аст ин?
Чй ишвагару бут, ки балои дигар аст ин!
Хуноби сиришкам зи ту ҳамранги гуҳар гашт,
Ҳамранги гуҳар не, ки нишони чигар аст ин.
Рухсори арақноки ту чун сафҳаи насрин,
Афтода ба шабнам, на ки гулбарги тар аст ин.
Сад санги маломат зи ту бар синаам омад,
На сина, ки бар санги маломат сипар аст ин.
Диданд малоик ба шабистони вай анчум,
Гуфтанд ба он оташи ораз шарар аст ин.
Рўзи сияҳи ҳаҷри туву партави оҳам,
Бо он шаби дайчур тулўи саҳар аст ин.
Бигзошт худй Фонию, иқболи бақо ёфт,
Аз фоидаи касби фанояш асар аст ин.

«Бу гўзалимизни қандай ишвагар санамдир?» дейсан,
бу гўзал ишвагар санам: эмас, балки ўзгача бир балодир.
Сени деб кўз ёшим ёқутга ҳамранг бўлди,
ёқутга ҳамранг эмас, балки жигарнинг нишонасидир.
Терлаган юзинг шабнам тушган насрин гули,
япроғи эмас, тоза гул япроғидир.
Сен сабабли юзлаб маломат тоши кўксимга урилди,
бу кўкс эмас, маломат тошига қалқондир.
Фаришталар у гўзалнинг базмида юлдузларни кўриб:
«Бу юлдузлар у юз ўтининг учқунларидир», дедилар.

Ҳажрнинг қоронғи кунда оҳим шуъласи ўша
қоронғи кеча тонгида балқиб чиққан нурдир.
Фоний ўзликдан кечдию мангулик бахтини топди,
бу — фано касби фойдасидан бир асардир.

Дар бевафоии аҳли олам

Ҳарчи ҳастанд аҳли олам беҳ, ки н-орӣ ёдашон.
То ба хотир н-оядат аз ёдашон бедодашон.
Хўяшон чун бевафою фаромўшӣ бувад,
Беҳ, ки берун оваранд аҳли вафо аз ёдашон.
Гарчи омўзанд чўз номардию номардумӣ,
Золи пурмакри фалак ҳар гаҳ ки ҳаст устодашон.
Ғайри зиддият чӣ кор ояд аз эшон дар вучуд?
Хонаи хилқат чу шуд аз чор зид бунёдашон.
Чунки барбод аст аз эшон расму оини вафо,
Бевафо дон он ки надҳад чун вафо барбодашон.
Бевафой зодаи табъ аст эшонро, магар
Модари даврон ба табъи бевафой зодашон.
Ҳар яке зарфест пурэғроз лекин мухталиф,
З-ихтилофи табъ з-он рӯ нест истибъодашон.
Зикрашон он беҳ, ки н-орам дар рақам, чун хомаро
Сарнагунию сияхрӯист, аз эродашон.
Фоннӣ, аз бандагӣ гар з-он ки озодат кунанд,
Сарву савсанваш ту ҳам беҳ гар кунӣ озодашон.

Олам аҳллари нима бўлсалар ҳам, уларни ёдингга
келтирмаганинг яхши,
уларни эсласанг, қилган зулмлари ёдингга тушади.
Уларнинг феъл-атвори вафосизлигу, унутмоқ бўлади,
вафо аҳллари уларни ёдларидан чиқариб юборишлари яхшидир
Макри кўп фалак золи, ҳар вақт уларнинг устодидир айт,
улар (фалакдан) яна нимани ўрганмоқчи бўладилар?
Булардан зиддиятдан бошқа ҳеч иш вужудга келмайди,

чунки буларнинг яратилиши тўрт зиддият (тўрт унсур)дан иборат.

Улардан вафо расму одати шамолга учиб кетган,
шунинг учун уларни вафо каби барбод бермаган кишини вафосиз бил!

Уларнинг табиати бевафоликни вужудга келтиради,
даврон онаси уларни бевафолик билан туққанми?
(Уларнинг) ҳар бириси ғаразлар билан тўла бир идишдир,
лекин турли-туман шунинг учун табиатлари ҳар хил бўлишини ўзларидан узоқ тутмайднлар.

Уларнинг зикрларини ёзмаганим яхшидир, чунки улар зикридан қаламнинг боши қуйи-ю, юзи қора бўлади;
Эй Фоний, агар мени бандалиқдан озод қилсинлар десанг сен ҳам уларни сарву савсан каби озод қил.

Мавъиза

Маро аз меҳнати гардун малолатҳост гуногун,
Ки гар як-як навишта ҳамъ созам пур шавад акнун.
Малолатҳои давронам зи гардун бешу в-аз аҳлаш
Зи ҳар як шиддатам бо ҳар ду яксон аст, бал афзун.
Тамошо бин, ки бо ин меҳнату андӯҳи беғоят,
Бибояд ҳам кашидан соғари реҳлат зи даври дун.
Маи гулранг деҳ, соқй, ки гул бисёр чун Чамшед
Зарафшон ояду мо дар замин чун ганчи Афридун.
Басо нарғис, ки чун Мусо асоро бо яди байзо
Намояд, лек мо дар хок ҳамчун махзани Қорун.
Аз ин ҳам турфатар бишнав, ки баъд аз соғари реҳлат
Ҳазорон чоми пурбим аст захр оғушта андар хун.
Маро з-андешай ин чумла, ҳоло мекунад фориф
Замона бодаи гулгун зи дасти соқии мавзун.
Зи дасти соқии мавзун маи гулгун, ки кардам шарҳ,
Лаболаб даркашиданро ту худ гӯ, чун гузорам, чун?
Бикаш чоми фано то аз ҳама фориф шавӣ, Фонӣ,

Вагарна ин ҳикоятҳо бувад афсонаву афсун.

Гардун машаққатндан менда рангба-ранг малолатлар бор
ҳар бирини бир-бир ёзиб жамъ қилсам, гардун тўлиб кетади.
Менга даврон малолати гардундан ортиқдир ва унинг аҳлининг
ҳар биридан шиддатим — икковига баравар, балки зиёдадир.
Томошани кўрки, шунча кулфату охири йўқ ғам билан пасткаш
даврондан кўчиш пиёласинн ҳам сипқармоқ лозим экан.
Эй соқий, гулранг май бер! Чунки гул Жамшид каби кўп олтин
сочувчи бўлади, биз эсак, Фаридун хазинасига ўхшаб, ер остида
ётамиз,

Наргис кўп вақтлар Мусо сннгарн мўъжиза қўлини кўрсатади,
лекин биз тупроқ ичида Қорун хазинасидек ётаверамиз.
Бундан ҳам ажойиброғини эшитки, кўчиш пиёласини ичгандан
кейин мингларча қонга заҳар қўшилган кўрқинч жомлари
туради.

Буларнинг ҳаммасининг андишасидан қадду қомати келишган
соқий қўлидан гулранг майни ичган замонимда халос бўламан.
Ўзинг айт, шарҳ этиб ўтганим қадду қомати келишган соқий
қўлидан олиб ичган
гулранг майимни лиммо-лим симириш навбатини қандай
ўтказиб юбора оламан.

Ҳамма нарсадан халос бўлиш учун, эй Фоний, фано жомини
симир агар ундай бўлмаса, бу ҳикоятлар афсонаю афсун бўлади.

Мавъиза дар шикояти аҳли замон

Аҳли замон, ки меҳру вафо нест хўяшон,
Чун хўяшон набошад, аз эшон маҷӯяшон.
Аз гуфтугўяшон чу забон ҳаст талхком,
Беҳтар, ки нагзарад ба забон гуфтугўяшон.
Аз бевафой аст чу берӯии ҳама,
Аҳли вафо сазад, ки набинанд рӯяшон.
Оби ҳаёт агар расад аз нутқашон ба чисм,

Эй дил, гузар зи умру макун майл сўяшон.
Чун орзўяшон ҳама зулму тааддй аст,
Зулму тааддй аст ба худ орзўяшон.
Не миннат аст як сари мў пешашон, на музд,
Гар чон кунй нисор ба ҳар тори мўяшон.
Дар халқ бўю ранги вафо нест, Фониё,
Чашму димоғ баста кун аз рангу бўяшон.

Замон аҳлининг меҳру вафо қиладиган феъли йўқдир,
шундай феъл-атвори бўлмагач, ундан бундай нарсани излама!
Тил уларни гап-сўз қилгани учун аччиқдир,
яхшиси шуки, уларнинг гап-сўзлари тилга олинмасин!
Юзсизликнинг ҳаммаси вафосизликдандир, вафо аҳлига
ўларнинг юзини кўрмаган яхши (уларнинг юзларини
кўрмасинлар)
Агар улар нутқи жисмга оби ҳаёт бахш этса ҳам; эй дил,
умрингдан кечсанг кечу, уларнинг томонига майл қилма.
Орзуларининг ҳаммаси зулм ва зўравонлик бўлгач,
ўзлари учун зулм билан зўравонлик орзудир.
Ҳар бир тола мўйларига жон нисор қилсанг ҳам бир қил
учича на миннатдорликлари бору на мукофотлари.
Эй Фоний, халқда вафонинг рангу иси йўқдир,
рангу исидан кўзинг билан димоғингни бекит.

Мавъиза

Гадои майкадаи ишқ бошу шоҳй кун,
Махоҳ хостаи нафсу ҳарчи хоҳй кун.
Ба зулму чавр зи ту лофи салтанат, ки хирад
Паноҳи ту ба қаҳон бас, қаҳонпаноҳй кун.
Ба шарҳи тавбаву тақво маҷӯ қабул зи дўст,
Ба арзи чурми худ исботи бегуноҳй кун.
Бимол рӯ ба раҳи соликони роҳнавард,
Ба ин тариқи худ изҳори рӯ ба роҳй кун.

Давои шои ғамам чун намекунӣ, эй маҳ,
Ҳазар зи новаки ин оҳи субҳгоҳӣ кун.
Зи дуди чурм сияҳрӯям, эй қалам, бар дӯст
Адои нома ба унвони русиёҳӣ кун.
Агар зи моҳӣ то моҳ боядат ҳашмат,
Ба ӯ гадоият аз моҳ то ба моҳӣ кун.
Ба ҳаққи орази гулранги хеш, эй соқӣ
Ба як пиёла маям дафъи лавни коҳӣ кун.
Ба зуҳд ғарра машав, Фониё, чу битвонӣ,
Ба касби таври фапо хешро мубоҳӣ кун.

Ишқ майхонасининг гадоси бўлу, подшоҳлик қил!
Нима истасанг қилу, нафсининг сўзига кирма!
Жабру зулм билан султонлик даъвоси лоф (ёлғон) гапдир,
жаҳонда ақл паноҳинг бўлсину жаҳонпаноҳлик қил.
Тавбаю тақвони дастак қилиб дӯст қабулини излама,
ўз гуноҳингни изҳор этиб, гуноҳсизлигингни исбот қил.
Тариқат йўлига кирган солиқлар йўлига юзингни сур,
шу йўл билан йўлга киришганингни изҳор қил!
Эй ой, ғамм шои давосини қилмасанг,
тонг чоғидаги оҳим ўқидан ҳазар қил!
Эй қалам, дӯст қошида гуноҳ тутуни билан юзим қорадир,
қора юзли унвони билан номамни адо эт!
Агар сенга балиқдан ойгача (бутун дунёча) дабдаба керак бўлса,
унга ойдан балиққача (жаҳон бўйича) гадолик қил!
Эй соқий, гулранг юзинг ҳаққи ҳурмати, бир пиёла май
билан менинг сомон каби бўлган рангимни йўқот.
Эй Фоний, қўлингдан келса, зуҳд билан мағрурланма,
ўзингни фано йўлини касб қилиш билан фахрланишга ўргат.

Айзан

Остинафшон ба кӯи муғ раву доманкашон,
Беҳ бувад гар з-остину доманат набвад нишон,

Лек чун раҳ ёбӣ андар базми қаллошони дайр,
Ҳар чи дар дастат бувад чун остин ҳам барфишон.
Чунки дасту доманат холӣ шуд аз нақди худӣ,
Он замон гардӣ зи дурди қоми қаллошон хушон.
Соқӣё, з-он пеш к-афшонӣ ба хокам чуръае,
Хокворам, чуръае аз нимхӯрди худ чашон.
Бандаи пири харобатам, ки гоҳи сархушӣ,
Бошадаш Чамшеду Афредун зи хайли човушон.
Зоҳидон, роҳи маломатро буридан мушкил аст,
Ин риёзатро кашидан н-ояд аз беварзишон.
Эй дил, аз Фонӣ ба базми хоси шаҳ ёдоварӣ,
Чун бубинӣ сархушону боданӯшон, маҳвашон.

Енгингни ташлаб, этагингни судраб муғ кўйига равона бўл!
агар енгинг билан этагинг бенишон бўлса, яхшироқ бўлади.
Лекин дайр фақирлари орасига йўл топсанг, қўлингда нимаики
бўлса, бамисоли енг ташлаганинг янглиғ ташла!
Қўлингү этагинг ўзлик нақдидан бўшаганидан кейин,
фақирлар жоми куйқасидан ичиб шодланасан.
Эй соқий, қадаҳ остида қолган майни тупроққа тўкма,
мен тупроқман, сарқитингни менга тўк.
Ширакайф бўлган чоғида Жамшид билан Фаридун малайлари
мақомида бўлган харобот пиринннг бандасиман,
Эй зоҳидлар, маломат йўлини босиб ўтмоқ мушкулдир
бу риёзатни тортмоқ машқсизлар қўлидан келмайдн.
Эй дил, подшоҳнинг хос базмида мастлар билан
майхўр маҳвашларни кўрсанг, Фонийни эсла!

Дар таври Махдум

Ман ҳалок аз ҳаҷру он маҳ дилситони дигарон,
Зинда будан кай бувад мумкин ба қони дигарон?
Ҳоли худро кай бувад худ арза дорам, з-он, ки нест
Эътимодам беш бар шарҳу баёни дигарон.

Бошадам сад гуна тўҳмат, ваҳ, ки ранчуранд халқ
Аз забони хештан, ман аз забони дигарон.
Озмўни дигаронро теғи бедодам запй,
Дигаре сўзй зи баҳри имтиҳони дигарон.
Дигарон мақбулу ман мардуд, к-аз қисми азал,
Меҳнат омад з-они ман, ишрат аз они дигарон.
Дигаронро васл, ман чўёни қадду оразаш,
Ошиқи сарву гулам аз бўстони дигарон.
Коми қон ёбанд зи васлат дигарон, Фонй нақўст,
Гар бурун орий паи катл аз миёни дигарон.

Мен ҳажридин ҳалокману у ой бошқаларнинг кўнглини
олувчидир,
ўзгалар жони билан тирик туриш қандай мумкин бўлади?
Бошқаларнинг ортиқча шарҳ ва баён қилишига эътимодим
бўлмагандан кейин, ўз ҳолимни ўзим қачон арз қила олар
эканман?
Афсуски, халқ ўз тилидан риёзат тортади, мен
бошқалар тилидан юз хил тухматга қолганман.
Бошқани синаш учун менга зулм тиғини урасан,
бошқаларни синаш учун бошқа кишини куйдирасан
Азал тақсимида бошқалар мақбулу мен рад этилганман,
меҳнат меники ва айшу ишрат бошқаларнинг бўлиб келган.
Бошқаларга васлу мен қаду оразини излаб юрувчи ошиқман,
сарву гулим бошқалар бўстонидан.
Бошқалар жон мақсудини васлингдан топади, ҳа, майли,
ўлдириш учун Фонийни бошқалар қаторидан чиқарсанг яхшидир.

Мухтараъ

Ҳаст алиф гуфтем он боло баред аз мо сухан,
Пеши он бадхўй натвон гуфт алиф боло сухан.
Як сухан гўяд зи васлам бо ҳазорон интизор,
Гарчи н-ояд з-ў дар оини висол, илло сухан.

Мурда будам, як сухан гуфтию рӯҳам тоза шуд,
Кай Масеҳо инчунин гуфтаст рӯҳафзо сухан?
Гар лабат қон хост, ҷустам дар баҳо бўсе, маранҷ,
Ҷони ман, з-он рӯ, ки гардад аз сухан пайдо сухан.
Хуш намеояд сухан аз кас ба гушам дар хумор,
Соқийё, дигар мағӯ дар гардиши саҳбо сухан.
Дар сухан маънию дар маънӣ сухан набвад, хамӯш,
Пеши риндон то ба кай изҳори маънӣ бо сухан?
Фонпё, танҳо ба хилват як сухан дорам ба ёр,
З-он ки чун хилват шавад, набвад маро танҳо сухан.

«У қомат алифдир» дедик, бу сўзни унга айтинглар, у
бадфеълнинг
қошида алифдан юқори сўз айтиб, (сўзнн иккита қилиб)
бўлмайди.

Одатида висол тўғрисида сўздан бошқа нарса келмаса-да,
минг марталаб интизор бўлганимда васлдан биргина сўз айтади,
холос.

Мурда эдим, бир сўз айтдингу қайта жон топдим,
шундай ҳаётбахш сўзни Исо ҳам айтганмикан-а?
Лабинг жон истаганда эвазига мен бир бўса истадим,
жоним, ранжима, чунки сўздан сўз пайдо бўлади.
Хумор чоғимда қулоғимга бировнинг сўзи ёқмайди, эй соқий,
бундан кейин майни айлантираётганимда гапирма!
Сўзда маъною маънода сўз бўлмаса, қачонгача
риндлар қошида сўз билан маъно изҳор қиласан?
Эй Фоний, хилватда айтишга ёлғиз бир сўзим бор,
лекин хилват бўлгач, менда танҳо сўзлаш бўлмайди.

Татаббӯи Шайх

Эй, сад чу мани зор туро даст ба домон,
Бас булачаб аст ин кунӣ ҷилва хиромон.
Мап хоки раҳу гирди сарат гашта шабу рӯз,

Аз Арш малоик на чу ман пастмақомон.
Ту хисрави хубонию шоҳон ҳама пешат,
Дар бандагӣ инак, чу бари шоҳ ғуломон.
Дар дўзахи ҳаҷрам ману шайху талаби хулд,
Аз кайфияти шўъла мапурсед зи Ҳомон.
Шуд субҳи ман аз ҳаҷр сиях, шукр бигўед,
Аз шамъи рухи дўст барафрўхта шомон.
Бурдӣ дилам аз чою фикандӣ ба сад ошўб,
Ин нақд агар нест писанди ту, ба чо мон!
Дар кисвати фақранд зи чонон ба шикоят,
Доман бикаш эй Фонӣ, аз ин хирқа ҳаромон!

Эй, мендек юзлаб зорларнинг қўли этигида бўлган гўзал,
хиромон жилва қилишинг ажабдир.
Мен йўлинг тупроғиман, аммо бошингда кеча-кундуз,
мендек паст мақомлар эмас Арш малаклари айланадилар.
Сен гўзалларнинг шоҳисан барча шоҳлар,
шоҳ олдидаги қуллардек олдингда турадилар.
Мен айрилиқ дўзахидаман-у, шайх жаннат истайди,
аланга кайфиятини хомлардан сўраманг.
Менинг тонгим айрилиқдан қора бўлди, эй шомлари
дўст юзидан ёруганлар, шукр қилинглр.
Қўнглимни олиб кетдинг-у, юз ошуб билан ташладинг,
Агар бу мато сенга ёқмаса, ўз жойига қўй.
Фақр кийимида бўла туриб, жонондан шикоят қиладилар,
Эй Фоний, бу ҳирқаси ҳаромлардан этагингни торг.

Татаббўъи Хоҷа

Май боядат, ба дайри муғон ою нўш кун,
Имон фидои муғбачаи майфурўш кун.
Дорам сухан ба гўши ту пинҳон зи муддаӣ,
Ҳон, эй чавон, насиҳати ин пир гўш кун.
Дар хилвати висол пуро-пур бинўш май,

То кас хабар бурун набарад тарки ҳуш кун.
Дар гуфтугӯи ишқ забони дигар бувад,
Зоҳид, ту ин тарона надонӣ, хамӯш кун.
Чун қавли пири дайр ба айшат далолат аст,
Эй хоҷа, истимои нидои сурӯш кун.
Акси ту, соқийё, ба рухат лоф зад зи ҳусн,
Мункир шавад бигир маю рӯ ба рӯ-ш кун.
Эн муғбача, кушо руху Фонисифат ба дайр,
Урён зи сатри ҳуш дусад хирқапӯш кун.

Сенга шароб керак бўлса, муғларнинг майхонасига бориб ич!
Майфуруш муғбачасига имонингни фидо қил!
Даъвогардан яширинча қулоғингга айтадиган сўзим бор,
Эй йигит, ҳушёр бўл, бу кексанинг насиҳатини эшит!
Висол хилватида тўла-тўкис май ич, биров ташқарига
хабар олиб кетмасдан илгари ҳушингни тарк қил!
Ишқинг гап-сўзида бошқача бир тил бор, эй зоҳид,
сен бу таронани тушунмайсан, жим ўтир!
Эй хожа, дайр пири сўзи айшу ишратингга далолат
қилгандан кейин Жабраил нидосига қулоқ сол.
Эй соқий, аксинг юзингга ҳусн лофини урди,
агар мункир бўлса қўлингга май олу, унга рўпара қил!
Эй муғбача, юзингни очу юзларча хирқапӯшларни
Фоний каби ҳуш либосидан яланғоч қил.

Татаббӯи Маҳдум

Зи чашми равшанам н-ояд хаёли он санам берун,
Ки акс аз оина ҳаргиз наёрад зад қалам берун.
Зи зулфи пурхаму печат гар оҳе баркашам аз дил,
Равад монанди зулфат дуди дил пурпечу хам берун.
Дарун дарду ғаму берун саросар меҳнатам, яъне
Сипоҳи хайли ишқат ҳам дарун бигрифт ҳам берун.
Танам шуд ҳушк он навъ аз ғами ишқат, ки аз ҳар сў

Тамошоро сар оварданд пайконҳои ғам берун.
Ба васлам муғбача бинвохт, берун кай равам аз дайр,
Ҳар он к-ӯ маҳрами дил гашт, н-ояд аз ҳарам берун,
Ниҳон дорам ғами ишқи туро андар дилу дида,
Агар надҳанд розам ашку оҳи дам ба дам берун.
Чу Фониरो зи фикри он даҳан пурсанд, гўй, эй дил,
Ки аз мулки бақо шуд қониби дашти адам берун.

У санамнинг хаёли равшан кўзимдан ташқарига чиқмайди,
чунки акс ҳеч маҳал ойнадан ташқарига тушмайди.
Кўп ўримли зулфинг занжири хаёлида бир оҳ тортсам,
дилим тутуни бамисоли сунбул сочинг каби ўралиб-ўралиб
чиқади.

Ичим дард билан ғаму, ташим бошдан оёқ кулфат,
яъни ишқинг лашқари ҳам ичиму ҳам ташимни ўраб олган.
Ишқинг ғамидан таним шундай қуридики, ғам ўқлари ҳар
томондан томоша учун бошларини ташқарига чиқардилар.
Муғбачалар васли билан сийлади, дайрдан ташқарига қандай
чиқай?

дилга маҳрам бўлган одам ҳарамдан ташқарига чиқмайди.
Агар кўз ёшим билан оҳим дам-бадам сирримни ошкор этмасалар,
сенинг ишқинг ғамини дилим билан дийдамда яшираман.
Эй дил, у ёр оғзи фикрида Фоний қандай деб сўрасалар,
у бақо мулкидан йўқлик дашти томон чиқиб кетди, деб жавоб
бер.

Мухтараъ

Ту гаштӣ качкулоҳи чумла шоҳон,
Ғалат гуфтам, ки шоҳи качкулоҳон.
Чи ҳусн аст ин, ки хуни ҳар ки резӣ,
Ниҳад сар пеши рӯят узрхоҳон.
Чу ишқат даъвии хунам намуда,
Ду чашми хунфишонам шуд гувоҳон.

Занахдонат чу ёбам, барканам дил,
Зи себи равза не, себи Сипоҳон.
Ба ҳачрат хун равад аз мардуми чашм,
Ба ишқам сурх рӯ з-ин рӯсиёҳон.
Зи маҳрумӣ гуноҳи худ надонам
Чу рези хуни хайли бегуноҳон.
Ба Фонӣ бин, ки андозанд гоҳе
Назар сӯи гадоён подшоҳон.

Сен барча подшоҳларнинг кажкулоҳисан, йўқ,
янглишдим, кажкулоҳлар подшоҳисан.
Бу қандай хуснки, кимнинг қонини тўксанг,
узр айтиб, юзинг олдида бош кўяди.
Ишқинг қонимни даъво қилса, қон
сочувчи икки кўзим икки гувоҳдир.
Сенинг бағбақангни топганимда Исфаҳон олмасидан эмас,
жаннат олмасидан ҳам қўнглимни узаман.
Ҳажрингда кўз мардумидан қон оқади, бу юзи
қоралар (кўзларим) ишқинг билан қизилдир.
Гуноҳсизлар қонини тўкдинг, менинг қонимни
тўкмадинг, гуноҳим нима эди, билмайман.
Фонийга бир қара! Чунки баъзида подшоҳлар
гадолар томонга ҳам назар ташлайдилар.

Татаббуъи Махдум

Ринде, ки по бурун ниҳад аз дайри сархушон,
Ҳаст аз улуввашон ба раҳаш фарқи саркашон.
Маҷнунвашону васл кучо, з-он ки по ниҳанд
Бо сад ҳаросу бим ба кўяш паривашон.
Хуш он ки шуд зи дунюю уқбо ба майкада,
Доманкашон аз ину аз он остинфишон.
Чун даркашид як ду қадаҳ в-он гаҳаш намонд,
Не аз маю на майкада, не аз худаш нишон.

Махфист сирри кор аз он шуд далели чаҳл,
Бар аҳли баҳсу мадраса даъвии илмашон.
Рухуллаҳаш зи торами меҳр аст чуръахоҳ,
Бар боми дайри пири муғон бин қадаҳкашон.
Фонӣ, ба роҳи фақру фано хок агар шавӣ,
Болои чарх ҷой кунӣ аз улуввашон.

Ширакайф бир ринд дайрдан чиқса, унинг олий мартабасидан
саркашларнинг (бош тортувчиларнинг) боши унинг йўлидадир.
Мажнунга ўхшаганлар қайдаю, васл қайда?
Чунки паривашлар юз қўрқув билан унинг кўчасига қадам
қўядилар.
Дунёдан этак ва охиратдан енг силкиб,
майхонага борган киши хурсанд бўлади.
Бир-икки қадаҳ симиргач, на майдан,
на майхонадан ва на ўзидан нишон қолади.
Ишнинг сири яширин, шунинг учун баҳсу мадраса
аҳлининг илм даъво қилишлари нодонликларига далилдир.
Муғлар пири дайр томида қадаҳ ичаётганда
Исо қуёш тоқидан туриб бир қултум май сўрайди.
Фоний, агар фақру фано йўлида тупроқ бўлсанг,
шаъну шавкатинг улуғлигидан чархнинг тўридан жой оласан.

Татаббӯи Хоҷа Исмаи

Чу хоки роҳи туем, эй ту шоҳи чуръакашон,
Зи нимхўрди маят чуръае ба хок фишон.
Ҳазор шарм зи динам, ки ҳар шаб аз мастӣ,
Муғон бурун фиканандам зи хоки дайр кашон.
Саҳар зи ранчи хуморем нохуш, эй соқӣ,
Бисоз, мон ба ду ҷоми маи сабӯҳ хушон.
Зи ҷоми васли ту сероб софнӯшонанд,
Чӣ шуд, ба дурдкашон низ қатрае бичашон?
Ғуломи пири муғонам, ки хоки дайрашро

Ба боли хеш бирӯбад малак зи рифъати шон.
Чй ҳадди номи ту бурдан, ки ман ба ишқи туам,
Ғуломи моҳвашон, эй ту шоҳи моҳвашон?
Маҷӯ нишонаи Фонй, ки то бишуд ошиқ,
Аз ў ба дашти фано кас наёфт ному нншон.

Эй майхўрлар шоҳи, мен йўлинг тупроғиман,
Майинг сарқитидан бир қултумни бу тупроққа соч!
Диним олдида минг уятдаман, чунки ҳар кеча мастлигимдан
муғлар мени дайр тупроғидан судрай-судрай ташқарига чиқариб
ташлайдилар.

Эй соқий, саҳарда хумор дардидан нохушмиз,
икки қадаҳ тонг майи билан бизни хурсанд қил!
Васлинг жомидан тиниқ май ичувчилар серобдирлар,
қуйқа симирувчиларга ҳам бир томчи ичирсанг, нима қилибди?
Мен майхонаси тупроғини фаришталар қанотлари
билан супурадиган муғлар пирининг қулиман.
Эй маҳвашларнинг подшоҳи, ишқинг туфайли маҳвашларнинг
қулиман. номингни тилга олишга қандай ҳаддим сиғсин?
Фонийнинг нишонасини излама! Чунки у ошнқ бўлгандан
бери фано даштида ҳеч кимса ундан ному нишон топгани йўқ.

Татаббўъи Хоҷа

Субҳ аст файз агар талабӣ, тарки хоб кун,
То чанд масти хоб, қадаҳ пуршароб кун?!
Моро ба шиша май фикану, аз итобу лутф
Не санги хора афкану не лаъли ноб кун.
Мурдам дар интизори ту, эй умри нозанин,
Як дам ба омадан, на ба рафтан шитоб кун..
Рӯзӣ муқаддар аст, нагардад зиёду кам,
Гар ту виқор варз ва гар изтироб кун.
Эй маҳ, туро ҳамерасад, аз мастию ғурур
Хоҳӣ ба чарх нозу ба анҷум итоб кун.

Назди вучуди ишқ бақои сипеҳрро,
Бар рӯи оби баҳр қиёси ҳубоб кун.
Фонй, шаби висол маи беҳисоб дор,
В-онро ба мо ба умри мухаллад ҳисоб кун.

Тонг чоғидир, файз талаб қилсанг, уйқуни тарк эт,
қачонгача маст уйқуда ётасан, қадаҳга шароб тўлдир.
Шишамизга май қую, койиш ва лутфдан
тош ҳам отма, лаъл ноб ҳам.
Эй нозанин умр, интизорингда ўлдим,
кетишга эмас, бир нафас келишга шошил.
Ризқ тақдирга ёзилгандир, хоҳ ҳаракат қил,
хоҳ қилма, ортиқ ёхуд кам бўлмайди.
Эй жонон, сенга ризқ ҳамиша етиб туради, мастлигу
ғурурингда хоҳ чархга ноз қилу хоҳ юлдузга итоб айла.
Ишқ вужуди олдида осмоннинг бақосини денгиз
суви бетидаги кўпикка қиёс қил!
Эй Фоний, висол кечаси бизга беҳисоб май туту
уни биз учун мангу умр деб ҳисобла!

Татаббӯи Хоҷа

Ғами субҳат зи маю чом чӣ хоҳад будан,
Чун напайдост, ки то шом чи хоҳад будан?
Гӯ: бидонед ҳама кас қадаҳ оғоз кунем,
Кас надонист, ки анҷом чӣ хоҳад будан?
Андарин дайри куҳан тоза дилороме чӯй,
Нест маълум, ки ором чӣ хоҳад будан?
Чанд пурсӣ чи бувад коми ту аз гулшани даҳр,
Чуз маю ёри гуландом чӣ хоҳад будан?
Зоти Ҳақ боқию кавнайн ба чуз нақшу хаёл,
Андар оинаи авҳом чӣ хоҳад будан?
Некномони риёпешаи ҳосидро кор,
Чуз чафои мани бадном чӣ хоҳад будан?

Аз лабат н-омада ҳаргиз чу маро чуз дашном,
Бўсае низ ба дашном чӣ хоҳад будан?
Фониё, чуз ба фано васл, ки хоҳӣ аз дўст,
Чуз хаёлу тамаъи хом чӣ хоҳад будан.

Шомгача нима бўлиши маълум бўлмагач,
маю жом билан тонгнинг ғами нима бўларди?
Ҳаммага айт, май сипқаришга бошлаганимиздан
огоҳ бўлишсин, охири нима бўлишини ҳеч кимса билмаяжакдир.
Бу кўҳна дайрда янги бир дилором изла, негаки,
орому қарор нима бўлиши маълум эмас.
«Олам гулшанидан мақсудинг нима?» деб неча марта сўрайсан?
Май билан гулбадан ёрдан бўлак нима бўларди.
Ҳақнинг зоти абадийдир, ваҳм ойинасида икки дунё
нақшу хаёлидан бошқа нима бўларди?
Ҳунарлари риёю ҳасадчилик бўлган пок номлиларнинг
ишлари мен бадномга жафо қилишдан бошқа нима бўларди?
Лабингдан мени таҳқир этишдан бошқа нарса чиқмади,
таҳқир билан бизга бўса ҳам бўлса, нима бўларди?
Эй Фоний, фано бўлмай туриб, дўстдан васл сўрайсан,
бу — хаёл ва хом тамаъдан бўлак нима бўлажакдир?

Мухтараъ

Кўҳна сафоли дайр бин, к-оинаи сафост ин,
Пур маи соф агар шавад, қоми қаҳоннамост ин.
Қоми Чамат агар бувад в-оинаи Сикандарӣ,
Ин чу ба қои ҳарду шуд, бин ба шараф кучост ин.
Ман ба фироқ қон диҳам, ў ба висол қони халқ
Дар раҳи ишқ инчунин зулм кучо равост ин?
Васл надошт муғтанам, дил ба фироқ асир шуд,
Ҳар ки нагуфт шукри он, оқибаташ сазост ин.
Ман ба балои меҳри ў хок, валеқ ҳар дам ў,
Гашта балои дигаре, ваҳ, чӣ аҷаб балост ин!

Ҷон ба баҳои бўсае бурд, чу хостам, бигуфт:
Рӯзе адо бихоҳамаш кард, аҷаб адост ин.
Фонӣ агар қадам занад, шайх марав ба бори учб,
Савмаъаи риё мадон, бодияи фаност ин.

Дайрнинг бу эски сафолини сафо ойинаси деб бил,
агар мусаффо май билан тўла бўлса, бу жаҳоннамо, жомдир.
Агар қўлингда Жамшид жомию Искандар оинаси бўлса,
бу (дайр сафоли) ҳар иккови ўрнини босади, қара, шарофатда
қайси ўринда экан.
Мен ёр фироқида жон бераману у висол билан халққа жон бахш
этади,
ишқ йўлида бундай зулм қандай раво бўлади?
Васлни ғанимат билмагани учун дил фироққа асир тушди,
кимда-ким висолга шукр қилмас экан, оқибати шундай бўлади.
Мен унинг муҳаббати балоси билан тупроқ бўлдим, лекин у
қандай балоки,
ҳар нафасда бошқа турли балога айланади.
Бир бўса баҳосига жонимни олиб кетди, ўша ваъда қилган
бўсасини сўрасам:
«Бир куни ваъдамга вафо қиламан» деди, бу ажойиб нозу
карашмадир.
Эй шайх, Фоний қадам ташласа, сен такаббурлик юки билан
(у ерга) борма, у ерни риё ибодатхонаси деб ўйлама, бу — фано
сахросидир.

Айзан

Ҷӣ ҳол аст, ки соқиро чу давр афтад ба сӯи ман,
Дихад соғар зи паҳлӯ наонашаста рӯ ба рӯи ман.
Аз он сон майкашам ҳар дам гулӯ дар хидмати соқӣ,
Ки ҳар к-ӯ бинград донад, ки мехорад гулӯи ман.
Шикебам нест аз як тори мӯяш, з-он ки дар ёрӣ
Ба ӯ вобастагиҳо ҳаст аз ҳар тори мӯи ман.

Туро чӣ хусну ман чӣ орзӯмандам, ки дар ёрӣ
Чи хуснат лаҳза-лаҳза беш гардад орзӯи ман.
Ману дилро аҷаб хӯест, к-он дар ишқу расвой
Ба хӯи ӯ ману ӯ барнамеоёд ба хӯи ман.
Дар ин дайри куҳан ҳар сӯ сабӯкаш беҳаданд, аммо
Расид андар миён санги балият бар сабӯи ман.
Наёсоям даме бечустучӯям, Фониё, гарчи
Надорад фоида бе хоҳиши ӯ чустучӯи ман.

Бу қандай ҳолатки, давр навбати менга етганда соқий
рӯпарамга ўтирмасдан, пиёлани ёнбошимдан узатади.
Соқий хизматида ҳар лаҳзада томоқ қириб ўтираман,
кўрган одамлар эса мени томоғи қичияпти деб ўйлашади.
Унинг бир тола мўйидан ажралишга ҳам сабру тоқатим йўқ,
чунки унинг ҳар тола мўйига ўзимнинг ҳар тола мўйим билан
боғланганман.

Сенда қандай хусну ва менда қандай орзуки,
ёрликда хуснинг каби лаҳза-лаҳза менинг орзуим ҳам ортади.
Ишқу расволикда мен билан дилимнинг ажойиб бир одати бор,
менинг одатимга унинг ва унинг одатига менинг одатим тўғри
келмайди.

Бу кўҳна дайрда ҳар томонда кўза ташувчилар ҳадсиз кўп,
аммо шу ўртада бало тоши менинг кўзамга тегди.
Эй Фоний, унинг истагисиз ахтаришларинг фойда бермаса ҳам,
ахтаришдан бир дақиқа ҳам тинчимайсан.

Татаббӯи Хоҷа

Он гул, ки нӯшад май бо рақибон,
Бинанду миранд мискин ғарибон.
Эй гул, ба гулшан чун қилва созӣ,
Афғон макун айб аз андалебон.
Чун булбулу гул бе ҳам мабодо
Ишқи муҳиббон, хусни ҳабибон.

Бе ёр аз мо тоқат маҷӯед,
3-он рӯ, ки хастем аз ношикебон.
Чун захми сина пӯшида дорем?
Созад чу зоҳир чоки гиребон.
Маст ў фикандам сар зери пояш,
Эй дил, Худоро аз чо макебон.
Фонӣ, насибе 3-он маҳвашат нест,
Хуш бо насибӣ аз бенасибон.

У гул рақиблар билан май ичса,
мискин ғариблар кўрадилару ўладилар.
Эй гул, гулшанда жилва қилганингда
булбуллар сайраса, айб қилма.
Ошиқлар ишқи гўзаллар ҳусни булбулу
гул сингари бирлашмасдан турмасин!
Биз сабрсизлардан бўлганимиз учун
биздан ёрсиз сабру тоқат изламанг!
Сийна яраси ёқамиз чокидан кўриниб тургач,
уни қандай яшира оламиз?
У маст, мен бошимни оёғи остига. ташладим,
эй дил, Худо ҳаққи жойимдан ағдарма!
Эй Фоний, у маҳвашдан насибанг йўқ,
лекин бенасиблардан яхши насиблисан.

Мухтараъ

Чу мили қабрам оройд ба гулҳо гулъузори ман,
Шавад гулдастаи мулки фано мили мазори ман.
Сиёҳ аз дуди оҳу қатраҳои хун ба ҳар захмаш,
Чу шохи арғувони дарду ғам шуд, ҷисми зори ман.
Маро аз бодаи лаъли лаби соқист махмурӣ,
Чӣ мумкин аз шароби майкада дафъи хумори ман!
Ба рӯзи рӯзгорам зулфу ҳаҷри ёр шуд боис,
Ки рӯзам тира гашту тиратар 3-он рӯзгори ман.

Тани хокӣ зи наълу доғ пур шуд, гӯиё, эй дил,
Ки рахш он чо ба ҳар сӯ дод ҷавлон шаҳсувори ман.
Фалакро ихтиёре нест дар борону барқу раъд,
Кучо дар ашку оху нола бошад ихтиёри ман?
Зи чашми ашкборам дар канор омад дури мақсуд,
Ҳамоно шуд миёни баҳр, эй Фонӣ, канори ман.

Гул юзли ёрим қабрим байроғини гуллар билан безаса,
мазорим байроғи дастаси фано мулкининг гулдастаси бўлади.
Зор жисмимнинг ҳар бир жароҳатига оқ тутинидан қоралик ва
қон қатралари дарду ғамнинг арғувон шохи каби бўлди
Махмурлигим бир соқийнинг лаъл лаби шаробидандир, майхона
шароби билан менинг хуморимдан ёзилишим қандай мумкин
бўлсин!

Тирик юришимга ёрнинг зулфи билан ҳажри сабаб, шунинг учун
кундузим қоронғию турмушим ундан ҳам қоронғироқдир.
Эй дил, бу тупроқ таним тақа изидан пайдо бўлган доғларга
тўлди,
у шаҳсуворим отини ҳар томонга елдирдими?
Ёмғир, чақмоқ ва момақалди роқ бўлишда фалакнинг ихтиёри
йўқ,
кўз ёши, оху нола қилишимда менда қандай ихтиёр бўлсин?
Эй Фоний, денгиз ўртаси қирғоғим бўлгани учунми,
кўз ёши ёғдирувчи кўзимдан мақсуд марвариди қучоғимга келди.

Мухтараъ

Зи таърихи Ҷаму Искандар омад тирагӣ бар ман,
Магар чоми ҷаҳонбин созадам оинаро равшан.
Маро аз оташи Намруду гулзори Ирам кам гӯ,
Бидеҳ он чоми оташгун, ки олам гардадам гулшан.
Фалак ҳар рӯз мардони ҷаҳонро афканад бар хок,
Зи чоми марг то кай боре аз як чоми мардафкан?
Чу бар умр эътимодде нею давронро бақоёе нест,

Хуш он, к-ӯ сохт дар умри киромӣ даври соғар фан.
Зи абнои замон онро, ки гӯй дӯсти чонӣ,
Яқин медон ба чони хеш пайдо сохтӣ душман.
Паи дунёи дун то чанд дасту по занӣ як раҳ,
Фурӯ каш даст андар остину пой дар доман.
Зи майхона шигофе гар бувад дар хилватат, эй шайх,
Аз он беҳтар басы, к-аз равза дар гӯрат бувад равзан.
Чавонони чаманро аз баҳори умр чун бар нест,
Ба ашку нола гӯё абр аз ин маънӣ кунад шеван.
Агар Фонӣ дар ин дайр-ул-ҳаводис чанд рӯзе ҳаст,
Бувад беҳтар, к-аз офатҳо кунад майхонаро маскан.

Жамшиду Искандар тарихидан менга қоронғилик келди,
жаҳоннамо жом (май) ойинамни ёритармикан?
Намруд ўтидан ва Эрам гулзоридан менга кўп гапирма,
менга оламини гулшанга айлантирадиган олов ранг май бер!
Ҳар куни фалак жаҳон мардларини тупроққа қулатиб туради,
қачонгача ўлим жоми билан бизни олиб кетасан, полвонларни
қулатувчи бир жом бер.
Умрга бир эътимоду, даврон мангу бўлмагач,
азиз умрда пиёла даврини ҳунар қилиб олган киши хурсанддир.
Замон кишиларидан биронтасини «жон дўстим» деб айтсанг,
шубҳасиз, билки, ўз жонингга душман пайдо қилдинг!
Разил мол-дунё деб қачонгача қўл-оёғингн тебратасан?
Қўлингн энгингга ва оёғингн этагинг остига яширсангчи.
Эй шайх, майхонадан хилватхонангга бир туйнук очганинг,
қабрингга жаннатдан бир дарча очганингдан минг марта
аълодир,
Чаман ёшларига умрдан досил йўқдир,
гўёки булут шу маънодан ёш тўкиб нола қилади.
Агар Фоний бу ҳодисалар дайрида бир неча кун бўлса, бу
офатлардан
сақланиш учун майхонани бошпана қилиб олгани яхшироқ.

Татаббўъи Хоҷа

Эй пургулу шукуфа зи рўят баҳори ҳусн,
Равшан зи офтоби рухат рўзгори ҳусн.
Дар лаълат оби зиндагӣ, аммо чу Зиндарўд,
Шодоб аз ҷамоли ту шуд чўйбори ҳусн.
Хуршеду зар фишондани ҳаррўзааш ба даҳр,
Бар пой ту зи чарх фишонад нисори ҳусн.
Дар осмон маҳе буду дар бўстон гуле,
Пайдо ба даври рўи ту шуд эътибори ҳусн.
Нахли қади ту сарви сарафрози ҳусн шуд,
Боло гирифт, эй гули нав, аз ту кори ҳусн.
Маҷнун, ки буд сшиқи Лайлию ҳусни ў
Ҳаргиз набуд чун мани девона зори ҳусн.
Акнун, ки масти ҳуснӣ, дарёб хотирам,
З-он пештар, ки дар сарат афтад хумори ҳусн.
Султони ҳусн рўи туву ҳоҷиб абрўят,
Ҷаллоди чашму зулф шуда пардадори ҳусн.
Бо ҳусни бениҳояти ў шукр, Фониё,
К-аз рўи ошиқӣ нашудӣ шармсори ҳусн.

Эй ҳусн баҳори юзидан гулу чечаклар тўлган гўзал,
ҳусн рўзгори юзинг офтоби билан равшандир.
Лаълингдан обихаёт, жамолингдан
ҳусн ариғи Зиндаруд сойи каби сероб.
Ҳар кун жаҳонга зар сочиб турувчи куёш чархдан
туриб оёғингга ҳуснинг нисори учун зар сочади,
Осмонда бир ой ва бўстонда бир гул бор эди,
Юзинг даврида ҳуснга эътибор пайдо бўлди.
Қаддинг нахли ҳусннинг бош кўтарган сарви бўлди,
эй янги очилган гул, ҳусннинг қадри сен билан юқори кўтарилди.
Лайлига ва унинг ҳуснига ошиқ бўлган
Мажнун мен девона сингари ҳуснга зор бўлган эмасди.
Ҳозир сен ҳусн мастисан, ҳусн хумори

бошингга тушмасдан бурун менинг хотиримни топ!
Юзинг ҳусн султони, қошинг дарвозабони,
кўзинг жаллоди ва зулфинг ҳусн пардадоридир.
Эй, Фоний унинг чегараси йўқ ҳуснига минг қатла шукур,
чунки ошиқлик юзасидан ҳусни олдида уятли бўлмадинг.

Айзан

Манам, ки шўҳраи дайрам ба дурд нўшидан,
Ба бода хирқа гарав карда айб пўшидан.
Ба ғайри рўи накў, карданам назар хуш нест,
Бирав рақиб, ки хуш нестам бар бадон дидан.
Басо, ки ранҷ кашад аз ҷафои аҳли замон,
Касе, ки дарнанавардад бисоти ранҷидан.
Ки дил гуфту шунуде чунин, ки доим ҳаст
Зи мо фасонаи дил гуфтан, аз ту нашнидан.
Чу кард қисми ту қассоми ризқ бе каму беш,
Чӣ ғуссаҳо, ки хурӣ аз зиёда кўшидан.
Ҳама зи варзиши ишқам камол шуд дар ишқ,
Бувад ба кор маҳорат зи беш варзидан.
Ба ҳаҷри тира маро ҳаст бештар зорӣ,
Ки шаб зиёда бувад з-аҳли дард нолидан.
Ба сарви нози ту дар боғи ҳусн ҷилваи ноз,
Маро назар ба хиромаш фиканда нозидан.
Чу хокбўсии дайри фано ба Фонӣ бас,
Лаби пиёлаву соқӣ чӣ ҳадди бўсидан?!

Дайрда май қуйқумини ичишда машҳур менман,
бода учун хирқани гаров қўйган ва айбини яширган менман.
Гўзал юздан ўзгага қарашни ёқтирмайман, кет,
эй рақиб, ёмонни кўришдан хурсанд бўлмайман.
Кимки ранжиш бисотини йиғиб ташламаса,
замон аҳли жафосидан кўп ранж чекади.
Мен доим кўнгил афсонасини айтаман, сен эшитмайсан,

бундай айтишу эшитишни ким кўрган?
Тақсимловчи (Худо) сенинг ризқингни оз-у-кўп қилмай
берган бўлса, нега кўпайтириш учун қайғурасан?
Ишқда кўп машқ қилганимдан камол топдим,
машқ қилиш орқали ҳамма ишда маҳорат ошади.
Менинг дардли зорларим айрилиқ қоронғулигида кўпаяди,
чунки дардли кишилар тунда кўпроқ нола қилади.
Хусн боғида сарви нозинг нозланиб ишва қилади,
униги хиромига қараб ноз қилишни ўрганяпман.
Фоно дайри тупроғини ўпиш Фонийга басдир,
пиёла ва соқий лабини ўпишга не ҳадди бор?

Айзан

Эй моҳ, майли соғари чун офтоб кун,
Бар офтоб таънаву бар маҳ итоб кун.
Ҳар дам зи мастият ба фитодан шудаёт майл,
Сар неҳ ба зонуи ману як лаҳза хоб кун.
Обод кун ба чоми ниҳон олами дилам,
Е фош чоми май хуру олам хароб кун.
Онро, ки аҳли дард наёбӣ ба кӯи ишқ,
Зинҳор, к-аз мусоҳибаташ ичтиноб кун.
Ёрам парию ман шуда Маҷнунаш, эй рафиқ,
Моро дигар ба Лайлию Маҷнун хитоб кун.
Оби даҳони дӯст, ки дандонаш андар ўст,
Дандон мағӯву тасмия дурри хушоб кун.
Онро, ки сар зи сачдаи он бут кашад, бад-ин
Бо кофирӣ ба фатвии ман эҳтисоб кун.
Дар дил хаданги ишқи вай, эй қон халидааст,
З-он сиху оташаш ба саги ў кабоб кун.
Фонӣ, ҳичоб шуд чу миёни ману ҳабиб,
Эй ишқ, парда афкану рафъи ҳичоб кун.

Эй ой, офтоб каби пиёлага майл қил,

офтобга таъна қилу ойни таҳқир эт!
Қаттиқ маст бўлганингдан ҳар лаҳзада йиқиладёзман,
хоҳласанг, тиззамга бош қўйиб бир оз мизғиб ол.
Кўнглим оламини махфий май билан обод қил,
ёки ошқора май ичиб, оламни хароб эт.
Ишқ қўйида кимни дард аҳли деб билмасанг,
ундай киши билан суҳбат қилишдан ўзингни торт.
Эй дўст, ёрим парию мен унинг мажнуниман,
бизни бундан кейин «Лайли ва Мажнун» деб ата.
Ёр тиши оғзининг суви ичида бўлгани учун
уни тиш эмасу, қимматбаҳо дур де.
У санам саждасидан юз ўгириб, дин томон кетган
кишини менинг фатвом Билан кофир ҳисобла.
Эй жон, унинг ишқи ўқи дилга қадалди,
у сиху олов билан итига кабоб қилиб бер.
Фоний, мен билан ёр орасида парда (пайдо) бўлди,
эй ишқ, пардани олиб, ўртани очиб қўй.

Мухтараъ

Эй ринди дурдошом, чуз дайри муғон маъво макун,
Дилро ба ғайр аз муғбача қон дигар шайдо макун.
Соқй ба сад фархундагй чун боядат пояндагй,
Гар ёбй оби зиндагй дар қом чуз саҳбо макун.
Дар тарфи боғ, эй симбар, гулранг май дар қоми зар,
Афканда дар вай кун назар, майли гули раъно макун!
Дар дину дил оташ зада, кардй чу азми майкада,
Ҳар лаҳза азми арбада бар зумраи тақво макун.
Чун мулки дил яғмо кунй, қавру ситам бо мо кунй,
Сад нозу пстиғно кунй, дар ноз истиғно макун.
Дилро чу бинй сўи худ маҷнуну зор аз рўи худ,
Ҳар дам марон аз кўи худ, девонаро бечо макун.
Аз ишқ, Фонй, дам мазан, гулбонг дар олам мазан.
Ҳоли маро барҳам мазан, бешам аз ин расво макун!

Эй дурд ичувчи ринд, муғлар дайридан бошқа жойин
макон этма, муғбачадан бошқа ерга кўнглингни шайдо қилма!
Эй соқий, бахтли яшаш мақсадинг бўлса, обиҳаёт топсанг ҳам,
жомингни майдан бошқа нарса билан тўлдирма!
Эй кумуш бадан, боғнинг бир четида гулранг майни
жомга қуйиб, унга назар қилу, гулраънога майл этма!
Дин билан дилга ўт уриб, майхонага азм қилдинг, тақводорлар
тўдаси билан ҳам ҳар дамда майдан шовқин-сурон қилиб ўтирма!
Дил мулкини талаб, бизга жабру ситам қилганингда
юз нозу истиғно қилгансан, ноздан истиғно қилма!
Дилни ўз тарафингда, юзингга мажнуну зор бўлганини
кўрганингда,
ҳар нафасда кўйингдан ҳайдаб девонани беватан қилма!
Эй Фоний ишқдан дам урма, оламга довуғ солма,
ҳолимни барҳам бериб, мени бундан ортиқроқ расво қилма!

Ихтироъ

Нест дар дайри муғон бадмасти бебоке чу ман,
Аз гиребон то ба доман пираҳан чоке чу ман.
Он чунон, к-он дар камоли ҳусн поке чун ту нест,
Ёфт набвад дар камоли ишқ ҳам поке чу ман.
Ғам чу набвад аз ғами ишқат ба олам саъбтар,
Шуд яқин ин ҳам, ки набвад низ ғамноке чу ман..
Дархури идроки ҳуснат ҳар касеро ошиқист,
Нест дар ушшоқи зорат аҳли идрокче чу ман.
Гар рабояд сарсари ишқат чу хас ушшоқро,
Нест дар дашти ғаму андӯҳ хошоке чу ман.
Гил агар бояд паи таъмири кӯи ошиқӣ,
Баҳри он обе чу ашкам набваду хоке чу ман.
Қатъи дашти фақр агар дар шеваи чолокӣ аст,
Фоний, дар қатъи ин раҳ нест чолоке чу ман.

Муғлар дайрида мен каби бир бепарво бадмаст йўқ,
битта мен каби кўйлаги ёқасидан этагигача йиртилган ҳам йўқ.
Хусннинг шундай камолотида сен каби бир пок йўқ
бўлиб ишқ камолотида мен каби бир покни ҳам топиб бўлмайди.
Оламда ишқинг ғамидан машаққатлироқ бир ғам бўлмагач,
шу ҳам шубҳасизки, мен каби бир ғамгин ҳам бўлмайди.
Хусннингни идрок қилишга лойиқ ҳар бир кишида бир ошиқлик
бор,
зор ошиқларнинг ичида мен каби идрок аҳли йўқдир.
Агар ишқинг бўрони ошиқларни хас каби учуриб кетса
ғам даштида мен каби бир хас-хашак йўқдир.
Ошиқлик кўйи иморатини солиш учун лой керак бўлса,
кўзим ёши каби сув ва мен каби бир тупроқ бўлмайди.
Эй Фоний, агар фақр даштини кесиб ўтиш чаққонликда
бўлса бу йўлни кесиб ўтиш учун мен каби чаққон йўқдир.

Татаббўъи Хоча

Зи бас мастӣ даридан чома бар тан,
Гиребонро намедонам зи доман.
Фалак ҳар гаҳ, ки вақтам тира дорад,
Надонам чорааш чуз чоми равшан.
Ба рағми чарх чоми чархкирдор,
Лаболаб дар кашидан кардаам фан.
Маро ҳар к-ў қадаҳ дорад бувад дўст,
Чу резад муҳтасиб, з-онаст душман.
Чӣ хуш бошад баҳорон чоми гулранг,
Зи дасти гулрухон бар тарфи гулшан!
Зи чархам хонаи дил ҳаст торик,
Зи тираш гарчи сад беш аст равзан.
Зи дасти муғбача чоми муғона
Ба ман дайри муғонро сохт маскан.
Ба боғи даҳр шуд озод номаш,
Чу шуд бо даҳ забон, хомўш савсан.

Ману дайри фано, зуҳҳоду масчид,
Май, эй Фони, кучо зуҳду кучо ман?

(Қаттиқ) мастлик билан либосларимни шундай йиртибманки,
ёқам билан этагимни айира олмай қолдим.
Фалак табъимни тийра қилган маҳалда, тиниқ
жом билан чора қилишдан бошқани билмайман
Чархга ўчакишиб фалақдан жомни лиммо-лим
тўлдириб симиришни хунар қилиб олдим.
Кимда-ким менга қадаҳ берса, у менинг дўстим,
қадаҳимни тўкиб ташлайдиган муҳтасиб эса душманимдир.
Баҳор чоғи гулшанда гул юзликлар қўлидан
гулранг жом олиб ичиш қандай яхши.
Гарчи ўқ ёғдириб фалак юздан ортиқ туйнук
очган бўлса ҳам, дилим уйи қоронғидир.
Муғбача қўлидан муғона жом ичиш,
менга муғларнинг дайрини маскан қилди.
Савсан ўн тил билан хомуш бўлгани учун
дахр боғида «озод» деган номга сазовор бўлди.
Менга фано майхонасию зоҳидларга масжид керак,
Май бер, эй Фоний, зуҳд қайдаю, мен қайда?

Татаббўи Мир

Зи сўзи шўълаи ҳақри ту мурдам, тарки ҳичрон кун,
Халилосо даро в-ин оташам яксар гулистон кун.
Ба теғам ғарқи хун кардӣ ба сахрои чунун оё,
Кӣ фармудат ки ин хун, кисвати маҷнуни урён кун?
Парад мурғи дилам шоми ғам ҳар сў ба лутф, эй шамъ,
Бигир он муғро парвонаи худ дар шабистон кун.
Зи теғат чоки дилро дўхт натвонам мани маҷнун,
Бад-ин дўзандагӣ, чоно, илоҷ аз тири мижгон кун.
Намеғўям, ки бо ман лутф кун ё ҷавр кун ё ноз,
Маро бахт, хотири нозук, бад-он мойил бувад, он кун.

Дили садпораро чун чамъ кардам, гар ту напсандй,
Насиме бар вай аз зулфат расон, бозаш парешон кун.
Ачалро ор, ё раҳм омад аз ҳаҷри ту бар ҳолам,
Ту, эй қотил, чу напсандй, ба як таънаш пушаймон кун.
Зи даврони сабукрав дар дил аст ошӯбам, эй соқй,
Ба як ратли гаронам фориф аз ошӯби даврон кун.
Малул аз хушам, эй соқй, қадаҳ дардеҳ, ба майхона,
Биной тавбаву зуҳдам ба сели бода вайрон кун.
Агарчи васл бетавфиқ мумкин набвад, эй Фонй,
Машав навмеду дар роҳи талаб саъй он чи битвон кун.

Ҳажринг алангаси куйдиришидан ўлдим, ҳижронни тарк эт,
Иброҳим Халил каби киру, бу ўтимни бошдан оёқ гулистон қил!
Жунун саҳросида тийғ билан қонға ғарқ қилдинг,
«Бу қонни яланғоч мажнунга кийим қил!» деб ким буюрди?
Дилим қуши ғам шомида учар ҳар томон, эй шамъ, эй гўзал,
лутф билан у қушни ушлаб, шабистонингда ўзингга парвона қил!
Мен мажнун тийғнинг билан дилим чокини тиколмайман,
эй жонон, бу тикувчилик иложини киприк ўқи билан қил!
«Менга лутф қил, ё жабр қил, ё ноз қил!» демайман, нозик
хотирингни ранжитма, нимага мойил бўлса, ўшани қил!
Юз пора бўлган дилни жамъ қилдим, агарда маъқул
қилмасанг зулфинг шамолини юбориб, яна уни паришон қил.
Ажалнинг ори ёки ҳажрингдан ҳолимга раҳми келди,
эй қотил, маъқулламасанг, бир таъна билан ажални пушаймон
қил.
Эй соқй, енгил юрувчи давронда дилимда ғала-ғула бор,
бир катта қадаҳ билан давроннинг ғала-ғуласидан мени халос эт!
Эй соқй, ҳушимдан хафаман, майхонада қадаҳ бер,
тавба билан зуҳдим биносини шароб сели билан хароб қил!
Эй Фонй, тавфиқсиз васл мумкин бўлмаса ҳам,
ноумид бўлма. талаб йўлида қўлингдан келганича урун!

Дар таври Хоча

Шаб чу шикаст тавбаам шўхи шаробхори ман,
Субҳ дуост кори ман то шиканад хумори ман.
Ҳаст далел ин ки он маст шабам навохтаст,
Чашму рухи кабуди ман, рӯю сари фигори ман.
Бод чарост ҷонфизо, гард зи чист сурмагун,
Гарна ба тавфи дашт шуд ҷилваи шаҳсувори ман!
Теғи ҷафои қотилам чанд ғитад ба хоку хуп,
Аз дили захмноки ман в-аз тани хоксори ман?
Бурдани бори дардро ҷониби кишвари вафо,
Боркаше набурдааст аз дил бурду бори ман.
Куштаи он қаду рухам ҳаст муносиб, эй фалак,
Ин ки зи сарву гул кунӣ шамъи сари мазори ман.
Заҳми дилам зи марҳами сабр кучо шавад нақў,
Ҳар нафас, он чу меғитад, аз дили беқарори ман.
Ман кию дар канорам он тифл нишастан орзу,
Манзили тифли ашк шуд чун ҳама гаҳ канори ман.
Муғбачағони маст дар дайр ҳамекунанд ҳазил,
Аз пай илму дин нигар Фонии хастакори ман.

Шаробхўр шўхим кечаси тавбамни синдирди,
хумор тарқатиш учун тонгда дуо билан машғул бўламан.
Юзу бошим яраланганию кўзу ёноғимнинг кўкаргани
кечаси у маст мени эркалатганининг далилидир.
Шаҳсуворим дашту саҳро томонга жилва қилмаган бўлса,
нега шамол руҳлантирувчию гард сурмарангдир?
Хоксор таниму жароҳатли дилимни деб қотилимнинг
жафо тиғи қачонгача қон ва тупроққа тушади?
Дард юкини вафо юртига олиб боришда, ҳеч қандай
ҳаммол менинг дилимча юк ташиган эмасдир.
Эй фалак, у қад билан юзнинг ҳалокиман,
мазоримнинг шамъини гулу сарвдаи қилсанг ярашади.
Дилим жароҳати сабр марҳами билан қандай тузалсин,

чунки у марҳам қарорсиз дилимдан ҳар нафасда кўчиб тушиб кетаверади.

Мен киму, у ёш нозанинни қучоқда олиб ўтириш орзуси қаерда, ҳар вақт қучоғим, кўз ёшим макони бўлгандир.

Дайрдаги маст муғбачалар доим «Иши илму дин йўлида сарф бўлган хаста Фонийга, қара», деб ҳазиллашадилар.

Айзан

Нест чун кори замонро эътимодде як замон,
Соғари майро ту ҳам бас як замон аз даст намон.
Мурғро дар шаб рамидан нест з-оташ, лек ҳаст
Тоири сабру сукун дар ҳачр з-оҳи ман рамон.
Лаҳза-лаҳза оташи оҳам кашад сар бар сипеҳр,
Ал-амон аз шўълаи шавқу муҳаббат, ал-амон!
Ҳар ки дар саҳро маро бинад кунад Мачнун хаёл,
Модари гетй ҳамоно зода моро тавъамон.
Муғтанам дон ҳар дам аз умрат, ки як дамро аз ў,
Нест мумкин не Масеҳо, не Хизр гаштан зимон.
Хоҳам аз хайли малак пинҳон ҷамоли он парй,
Аз ҳарими васл чун маҳрум беҳ номаҳрамон.
Фонй, аз бори худй чун вораҳй, сўи ҳабиб,
Умрҳо рафтан ҳамону як қадам мондан ҳамон.

Замона ишига бир лаҳза эътимод қилиб бўлмагач,
сен ҳам шароб пиёласини бир лаҳза қўлдан қўйма.
Кечаси куш оловдан қочмайди, бироқ
ҳажрида оҳимдан сабру тоқат қушлари қочади.
Оҳимнинг ўти дам-бадам кўкка ўрлайди, дод,
шавқу муҳаббат шуъласидан дод!
Саҳрода кўрган одам мени Мажнун деб хаёл қилади,
дунё онаси икковимизни эгизак туққан бўлса керак.
Умрнинг ҳар лаҳзасини ғанимат бил, унинг ҳар
дамига на Исо кафил бўла оладию, на Хизр.

У парининг жамоли фаришталардан пинҳон бўлишини истайман,
чунки номахрамлар висол даргоҳидан маҳрум бўлганлари яхши.
Эй Фоний, ўзлик юкидан қутулсанг, дўст томонига
умрлар юриб етолмаган бўлсанг ҳам, бир қадамда ета қоласан.

Мухтараъ

Оядам баҳри заминбўси сагонат сар фуруъ,
Лек он сар ҳаргизам н-ояд ба тоҷи зар фуруъ.
Сарв бо қадди ту лофи сарбаландӣ мезанад,
Як назар, эй шўҳи саркаш, дар замин бингар фуруъ.
Буда андар сафҳаи гул шарҳи ҳоли андалеб,
Ашки борони баҳорӣ шуста он дафтар фуруъ.
Дар сару рўям зи дуди оҳ набвад тирагӣ,
Бурдаам ҳамчун самандар сар ба хокистар фуруъ.
Охири базм аст соқӣ, бода камтар дех, мабод,
К-офтоби ман равад аз нашъаи соғар фуруъ.
Равшанӣ н-афтода дар қасрат зи равзан балки меҳр.
Омада баҳри тамошоят зи бому дар фуруъ.
Ҳоли Фонӣ гарчи бошад кас мабинад ар чунун,
Як назар ҳам бин ба ҳолаш, эй парипайкар, фуруъ!

Итинг қошида ер ўпиш учун бошим эгилиб келади
лекин бу бошим ҳеч вақт олтин тожга эгилмайди.
Сарв қоматинг билан тенглашаман деб лоф уради,
эй саркаш шўҳ, ерга эгилиб бнр назар қил! (сарвга қара).
Булбул ҳолининг шарҳи гул сафҳасида ёзилган эди,
баҳор ёмғурининг кўз ёши у дафтарнн ювиб ташлади.
Оҳ тутунидан бошу юзим қораймайди, самандар
каби бошимни кулга тиқиб олганман.
Эй соқий, базм тугай деб қолди, майни озроқ бер,
қуёшим май кайфидан йиқилиб қолмасин.
Қасрингга туйнукдан ёруғлик тушмаган, балки қуёш эшик ва
томдан сени томоша қилиш учун пастга тушганмикин?

Телбалиқдан Фонийнинг ҳоли киши кўрмаслик даражада бўлса
ҳам,
эй пари пайкар, унинг ҳолига бир назар ташла!

Татаббўи Хоҷа

Муждаи васл мерасад дар дили ман қарор ку?
Ҳар нафасам ба нолаи бехудӣ ихтиёр ку?
Дафъи чунуни ишқро хоҳиям, эй ҳакими ақл,
То бикашӣ ба силсила ҳалқаи зулфи ёр ку?
Гуфтаме ар ғаме расад, даст бигирадам хирад,
Ишқ расиду ақро пеши вай эътибор ку?
Чун гули хуш насими ман базми маро чу равза кард,
Мутриби хушнаво кучо, бодаи хушгубор ку?
Пири муғон ба хок агар чуръа чаконад аз қадах,
Ташналабе ба майкада чун мани хоксор ку?
Хонаи тираи дилам пурхасу хори ҳаҷр шуд,
Шўълаи шамъи васдро оташи он узор ку?
Соли дигар, ки оғаҳ аз ҳастии мо биёр май,
Гўй, ҳарифи майкада, чуръакашони пор ку?
Шарҳи фироқро мағӯ, к-аз чӣ рақам намекунӣ?
Табъи сухантирозам аз меҳнати рӯзгор ку?
Лофи фано ҳамезанад Фонӣ ва гарна ин хатост,
Синаи оташин кучо, дидаи ашкбор ку?

Васлнинг хушхабари етади, дилимда қарор қани?
Ҳар нафасим бехудлик ноласи билан банд, менда ихтиёр қани?
Эй ақл донишманди, мендан ишқ тентаклигининг дафъ
бўлишини истайсан,
мени кишанга солишинг учун ёр кокилининг ҳалқаси қани?
«Агар бир ғам етса, қўллайди» деб юрар эдим,
ишқ етиб келди, унинг қошида ақлнинг эътибори қани?
Хушбўй гулим келиб, базмимни жанантга айлантнрди,
хушовоз ҳофиз қанию мазали шароб қани?

Агар муғлар пири тупроқ қадаҳдан бир қултум томизса,
майхонада мен каби хоксор бир ташналаб қани?
Кўнглимнинг қора уйи ҳажринг хасу тикани билан тўлди,
васл шамъининг алангаси учун у юзнинг ўти қани?
Келар йилга бизнинг борлигимиздан кимнинг хабари бор — май
келтир!
айт-чи, бултурги майхўр майхона улфатлари қани!
Фироқ шарҳини нима учун ёзмайсан, деб сўрама,
уни ёзиш учун рўзгор машаққатидан сўз безовчи табиат қани?
Фоний ҳамиша фано лофини уради, агар ўтли
сийнаси ва ёш тўқувчи кўзи бўлмаса, бу хатодир.

Айзан

Эй дил, фарози дайр чу бахти сиёҳи ту,
Дудест гўйё ба фалак рафта оҳи ту.
Ҳоҷат кучо бувад ба шабистони мо чароғ?
К-он чо бас аст партави рӯи чу моҳи ту.
Эй нури чашм, сурмаи айн-ул-яқини мост,
Орад сабо чу тўҳфае аз хоки роҳи ту.
Мебош дар паноҳи Ҳақ, эй пири майкада,
К-осудаанд дурдкашон дар паноҳи ту.
Узри хумори мо ба ду паймопа хостӣ,
Бодо Ҳудой дар ду ҷаҳон узрхоҳи ту.
Эй сарвиноз, хуш ба хиром омадӣ, мабод
Ќуз дар риёзи чашму дилам ҷилвагоҳи ту.
Гардад ҳилол бар сари абрӯ-т аз шикаст,
В-ин шуд аён зи хатти шикасти кулоҳи ту.
Эй, к-аз ҳавои муғбачагон мучримӣ, матарс,
К-аз лутф пири дайр бибахшад гуноҳи ту.
Фонӣ, агар зи сўзи дарун лоф мезанӣ,
Ку оташи дили туву ку дуди оҳи ту?

Эй дил, дайр тепасидагн қора бахтинг каби

фалакка кўтарилган оҳинг бир тутундир.
Бизнинг кечамизга чироғнинг нима ҳожати бор?
Чунки у ерга ой каби юзинг шуъласи кифоядир.
Эй кўз нури, агар шамол йўлинг тупроғини
бизга ҳадя қилса, у кўзимизга сурмадир.
Эй майхона пири, май дурдини симирувчилар паноҳингда,
осуда яшаганлари учун доим Худонинг паноҳида бўл!
Хуморимизга бир-икки коса май билан узр истасанг,
Худо икки жаҳонда сенинг узрингни қабул қилсин!
Эй сарвиноз, яхши хиром билан келдинг, жилвагоҳинг
кўзиму дилим боғидан бошқа жон бўлмасин!
Қошинг бошида ой синиб, ҳилолга айланди, бу кулоҳингни
(ярим ушатиб) чаккангга қўндирганингдан аён бўлди.
Эй муғбачалар ҳавасидан гуноҳкор киши, қўрқма!
Дайр пирининг лутфу марҳамати гуноҳингни кечиради.
Эй Фоний, агар дилинг куйганидан лоф урсанг,
дилинг ўти қанию, оҳинг тутуни қани?

Татаббўъи Хоҷа Ҳасан

Эй, зеби офтоби ҷамоли ту, холи ту,
Не-не, ки хол нуқтаи ҷими ҷамоли ту.
Дар хонаи дилам қадаме неҳ, ки гаштааст,
Ҳамчун нигорхонаи Чин аз хаёли ту.
Бемислият чунон аст, ки даъво тавон намуд,
К-ат акс ҳам дар оина набвад маҷоли ту.
Аз иштиёқи дўст дилам ончунон пур аст,
Эй сабри ҳарзагард, ки набвад маҷоли ту.
Аз бодаи ақиқвашу ним даври чом,
Ояд ба хотирам лаби лаълу ҳилоли ту.
Эй пири дайр, маст ба зонуи муғбача-ст
Он сар, ки шуд ба роҳи вафо поймоли ту.
Бадҳолии маро зи хумори маи лабат
Дидӣ, мапурс боз, ки чун аст ҳоли ту?

З-афғону нола халқи чаҳонро кунам малул,
Гар бим дар дилам набувад аз малоли ту.
Фонӣ, агар на бори худӣ афканӣ зи худ,
Худ кай ба кӯи васл бувад эҳтимоли ту?

Эй гўзал, холинг жамолинг қуёшининг зебидир, йўқ-йўқ,
холинг жамолинг «жими»ининг нуқтасидир.
Кўнглим хонасига қадам қўй, у хаёлинг билан худди
Чин нигорҳонасидек бўлибди.
Сенинг мислсизлигинг шу даражадаки,
кўзгудаги аксинг ҳам сендек
эмас деб даъво қилиш мумкин.
Юрагим дўст иштиёқи билан шундай тўлаки,
эй беҳуда кезувчи сабр, сен унга кира олмайсан.
Ақиқдек бода-ю, қадаҳнинг ярим айланишидан,
хотиримга лаъли лабинг ва ҳилолинг келади.
Эй, дайр пири вафо йўлида поймолинг бўлган
бош, энди маст бўлиб, муғбача тиззасига қўйилди.
Лабинг шаробининг хуморида ҳолим
ёмонлигини кўрдик энди
қайтадан ҳолинг қандай, деб сўрама.
Агар сенга малол келтиришдан дилимда кўркув бўлмаганда,
жаҳон халқини нола ва фиғоним билан азобга солар эдим.
Эй Фоний, агар ўзлик юкини ўзингдан ташламасанг,
васл куйига қачон бормоқ эҳтимоли бўлади?

Айзан

Тира шудасть чашмам аз фурқати ғамфизои ту,
Ваҳ, ки хароб дорадам шавқ ба хоки пой ту.
Рехта мушки судаву зулфи бунафша тофта,
“Тоби бунафша медиҳад турраи мушксои ту”.
Ханда задиву ғунчаро лаб бикуюшодӣ аз нашот,
«Пардаи ғунча медарад хандаи дилкушои ту».

Ҳаст чунон, ки дар бадан марг бувад ба ҷои ҷон,
Эй ту ҳаёти ҷон, агар ҷон бувадам ба ҷои ту.
Не ба кас, ар ба ман расад, аз дилу ҷон хушӣ кунам,
Хоҳ ба ҷон вафоӣ ту, хоҳ ба дил ҷафоӣ ту.
Заҳми дилам, ки ёфтӣ аз нафаси Масеҳ ранҷ,
Ёфт шифо зи сарсаре, к-омада дар ҳавои ту.
Кӯҳна сафолу дурди май, к-аз ту расид соқӣё,
Дод зи даҳрам оғаҳӣ ҷоми ҷаҳоннамоӣ ту.
Ман, ки шаҳони мулкро сар наниҳам зи саркашӣ,
Бин, ба раҳат фиканда сар, чун шудаам гадоӣ ту.
Фонӣ, агар маӣ муғон ҳаст насибат аз азал,
Хизру Масеҳро бувад умри абад салоӣ ту.

Қайғуни орттирувчи айриликдан кўзим хира бўлди,
оёнинг тупроғи шавқи мени хароб қилади.
Зулфингга тоб бериб, янчилган мушкни сепибсан,
мушкин турраларинг бинафшадек товланди.
Кулдинг-у шодликдан лабинг ғунчасини очдинг,
сенинг кўнгил очувчи кулгинг ғунча пардасини яратди.
Эй ҳаётим жони, агар вужудимда сенинг ўрнингда
жон бўлса, ўлим баданида жон ўрнида бўлсин.
Бошқага эмас, менинг жонимга вафонг ёки дилимга
жафонг етишса, жону-дилдан қувонаман.
Масих нафасидан ранж топадиган дилим яраси,
сен томондан келган сарсардан шифо топди.
Эй соқий, сендан етишган эски сопол ва май қуйқуми,
жоми жаҳоннамо бўлиб дунёдан мени огоҳ қилди.
Саркашликдан мулк подшоҳларига бош эгмас эдим, кўр,
сенинг йўлингда бош қуйиб, гадойинг бўлдим.
Фоний, агар муғлар маӣ азалдан сенга насиб бўлган бўлса,
Хизру Масих мангу ҳаётларида сенга мурожаат қиладилар.

Татаббӯъи Хоҷа

Субҳ дар майкадаам хирқа ба май гашт гарав,
Рафт чилсола вараъ, рӯзи наву рӯзии нав.
Он, ки дар хилватам орому сукун буд, намонд
Ману ин лаҳза паи мутрибу бода таку дав.
Ростӣ гар натавон ёфт ачаб нест, ки ҳаст
Парвариш аҳли замонро зи сипеҳри қачрав.
Чарх чун меҳр зи авчат занад охир бар хок,
Бас ба тахти фалаку соғари зар ғарра машав.
Ҳоҷати равшани шамъ мадон, чун ёбад
Хилвати тираат аз пури ибодат партав.
Лавҳи дилро зи ибодат чу расонӣ ба ҷило,
Набувад ҳоҷатат он гоҳ ба мисбоҳу ба зав.
Соқийё, бода деху узр мағӯ, к-он дар ишқ,
Дарки файзам чу диҳад, рав, набувад гуфту шунав.
То ки бастам камари бандагии пири муғон,
Бо ҳама муғбача бахшам камари Кайхисрав.
Фонӣ, он тухм, ки дар мазраи ҷон афшонӣ,
Неку бад нест ҷуз ин фоидаат гоҳи дарав.

Тонгда майхонада хирқам манга гаров бўлди, қирқ йиллик
тоат-ибодатим бекорга кетди, энди янги кун ва янги насиба
бошланди.

Хилватда яшаганимда орому қарорим бор эди, қолмади мен бу
лаҳзада ҳофиз, созанда ва шароб орқасидан югурганим югурган.
Замон аҳлидан тўғрилик топилмаса, таажжуб эмас, чунки замон
аҳлининг парвариши терс айланувчи фалақдандир.
Чарх қуёш сингари авжга чиқишингдан охири ерга уради, шундай
бўлар экан,
фалақнинг тахти билан олтин жомига мағрур бўлма!
Агар қоронғи хилватинг ибодат шуъласи билан ёрива
шамъ ёруғлигини ҳожат билма!
Дил лавҳасини риёзат билан жилолантира олсанг,
учоғда қуёш нури билан чироққа эҳтиёжинг қолмайди.
Эй соқий, узр айтмай, май бер!

Чунки ишқдан файз топсам, сўзлашу эшитишга ҳожат қолмайди.
Муғлар пири қуллигига камар боғлаганимдан
бери ҳамма муғбачага Кайхисрав камарини боғлайман.
Фоний, жон экинзорига қандай уруғ сочсанг, фойданг ана
шу уруғдан унган ҳосилдан яхши ҳам, ёмон ҳам бўлмайди.

Татаббўъи Хоҷа Ҳасан

Чун шуда шарманда рӯи офтоб аз рӯи ту,
Бошад он пӯшидана ш рӯ дар саҳоб аз рӯи ту.
Гул агар набвад рухат, пас вақти таъчили хиром,
Аз арақ баҳри чӣ резон шуд гулоб аз рӯи ту?
Лаълу рӯятро чу дидам, гаштаам масту хароб,
Маст аз лаълат шудам, лекин хароб аз рӯи ту.
Шамъи рӯят дар шабистон дид чун мурғи дилам,
Сӯхт чун парвона бо сад изтироб аз рӯи ту.
Рӯ намуда анҷуми гардун, чу афкандӣ ниқоб,
Кай намояд он замон, к-афтад ниқоб аз рӯи ту?
Май ба рӯят нӯшам, эй соқӣ, ки ҳаргиз набвадам,
Завқи май аксар наяфтад дар шароб аз рӯи ту.
Фонӣ аз чон шуд Ҳасанро банда, эй маҳ, з-он ки гуфт:
«Эй мунаввар гашта рӯи офтоб аз рӯи ту».

Юзингдан қуёш юзи шарманда бўлгани юзингни
кўрганида булут ичига бекиниб олишидан билинади.
Агар юзинг гул бўлмаса, нега жадал юрганингда
терлаб, юзингдан гулоб тўкилади?
Лаъли юзингни кўрган, чоғимда масту хароб бўлдим,
лаълингдан маст бўлдим, лекин юзингдан хароб.
Кечаси юзинг шамъини дилим қуши кўрганда,
юзингдан юз изтироб билан парвонадай ўртанди.
Юзингга ниқоб тутганинда осмон юлдузлари юз кўрсатадилар,
юзингдан ниқобни олсанг, қандай кўринади?
Эй соқий, юзинг ҳурмати учун ичаман, агар шаробга юзинг

акси тушмаса, мен майдан ҳеч завқланмайман.
Эй ой (махбуб), Фоний жони билан Ҳасанга қул бўлди, чунки у
(Ҳасан Деҳлавий) «Юзингдан қуёш юзи мунаввар бўлди»
дегандир.

Татаббӯи Амир Вафой

Ҳаст рӯи чун гулу холи лабат болои ӯ,
Чун ҳарири ол, к-аз анбар бувад тамғои ӯ.
Мурғи дилро з-он ба сӯи гулшани васлат ҳавост,
То нагардад ранча хоки он чаман аз пои ӯ.
Бо қабои лолагун дар чилва шуд, гӯё ки об
Хӯрда аз хуни чигар нахли қади раънои ӯ.
Аз хаёлаш дидаву дилро бувад нуру сурур,
З-он ки гоҳе дидаву гоҳе дил омад ҷои ӯ.
Боиси қайди чунун омад туро занҷири зулф,
З-он ки орад ҳар шабам ошуфтагӣ савдои ӯ.
Пири дайрам з-он ба май дилро зи ғамҳо кард пок,
К-аз ридои зуҳди покон шуд қадаҳполои ӯ.
Дин фидо кардам ба ишва, муғбача сӯям надид,
К-аш ҳазорон дин фидои нозу истиғнои ӯ.
Дил зи раъноёни боғи даҳр баркандам, ки нест,
Ҷуз дурангию дурӯй дар гули раънои ӯ.
Ҳамчу Фонӣ бандаи шоҳам, к-аз ороиш ҷаҳон
Чун намудорест аз «Боғи Ҷаҳоноро»-и ӯ!

Гул каби юзингу лабинг устидаги холинг тамғаси
анбардан ясалган қизил ҳарирдир.
Дилим куши висол гулшани томон юриб борганда,
у гулшан тупроғи озор чекмасин,— деб учиб бормоқни хоҳлайди.
Раъно қомати дарахти жигар қони ариғидан сув ичган
бўлса керакки, лола ранг либосда жилва қилди.
Унинг хаёли билан кўзга нур ва дилга сурур пайдо бўлади
чунки гоҳи кўз ва гоҳи дил унинг жойидир.

Зулфинг занжири телбани кишанлашнинг боиси бўлди,
чунки ҳар кеча менга унинг савдоси девоналик келтиради.
Покларнинг тақво ридоси унинг (дайр пирининг) май сузгичи
бўлгани

сабабли дайр пири май бериб, дилимни ғамлардан тозалади.
Динимни фидо қилсам ҳам муғбача менга (ишва) билан боқмади,
унинг нозу истиғносига мингларча дин фидо бўлсин!
Раъно гулида икки рангу икки юзламалиқдан бўлак
нарса бўлмагани учун дилимни даҳр раъноларидан уздим.
«Боғи Жаҳоноро»сидан жаҳон зийнатланган
бир подшоҳнинг Фоний каби қулиман.

Мухтараъ

Чу оташест лаби лаъли пурфасонаи ў,
Забон ба ишва бароварданаш забонаи ў.
Баҳона дар дами қатлам агар кунад, чӣ зиён
Ба нақд мекунадам қатл чун баҳонаи ў?
Шаҳест бодафурӯшу хароба — майхона,
Зи лаъл пур хуми бисёр дар хазонаи ў,
Хуш аст баҳри май он сон, ки ақл н-орад шуд
Аз ин каронаи ў то бад-он каронаи ў.
Мутеи пири муғон кард, бас мағў, ки чӣ кард,
Ҳавои муғбачаву бодаи муғонаи ў.
Машав, фирефтаи зулфу холи шоҳиди даҳр,
Ки ҷаст тоири зирак зи дому донаи ў.
Чу Фонӣ он ки нишоне ба дӯст бурд, эй дил,
Дар ин ҷаҳон натвон ёфтан нишонаи ў.

Афсона билан тўлиқ бўлган лаъл лаби бир олов каби бўлиб,
ноз билан тилини чиқариши унинг бир алангасидир.
Агар мени қатл қилиб қонимни тўкишга бир
баҳона топса, нима зиёни бор?
чунки унинг баҳонаси мени қатл қилишдир.

Майфуруш бир подшоҳдир, унинг харобаси (қасри) майхона,
унинг хазиnasiда лаъл тўла хумлар кўп.
У қирғоғидан бу қирғоғига (сузиб ўтишга)
ақл бовар қилмайдиган май денгизи бўлса жуда яхшидир.
Бизни муғлар пирига мутеъ қилди, ким қилди десанг,
муғбачасининг ҳавосию муғона майи.
Олам гўзалларининг зулфу холига алданма!
чунки зийрак куш унинг тузоғи билан донидан
сакраб чиқиб қутулиб кетди.
Эй дил, бу оламда Фоний каби дўст нишонасини
топган одамнинг нишонасини топиб бўлмайди.

Татаббўъи Хоҷа

Дар кўчаи муғон, ки бурун шуд махоҳ аз ў,
Мезан қадам, ки то ба Ҳарам ҳаст роҳ аз ў.
Даъвои нақди дин чу кунад чашми кофират,
Ўз айни эътироф, ки чўяд гувоҳ аз ў.
Бо афву бахшишат бувад он кас гуноҳкор,
К-андар тариқи фақр наёяд гуноҳ аз ў.
Соқӣ, биёр чоми ҳилолӣ пур аз шароб,
К-уфтад ба шарм меҳри фалак з-ину моҳ аз ў.
То даркашида аз сипаҳи ғам шавам халос,
Дар ғам дилам чу ёфта доим паноҳ аз ў.
Аз тундбоди ҳаҷр кашам парда аз рухат,
Яъне ниқобро бирубоям ба оҳ аз ў.
Фонӣ, гадои пири муғон гашту шоҳ шуд,
Доим кунад гадоии ҳиммат чу шоҳ аз ў.

Муғлар кўчасидан четга чиқишни истама.
чунки ундан Ҳарамга йўл бор.
Кофир кўзинг дин нақдини даъво қилса, шу
эътирофнинг ўзидан ташқари ким гувоҳ талаб қилади?
Бундай афву кечириминг олдида фақр тариқида

ҳеч бир гуноҳ қилмаган киши гуноҳқордир.
Соқий ҳилолий жомни шаробга тўлдириб узат.
токи бундан фалак қуёши, ундан эса ой уялсин.
То май ичиб ғам сипоҳидан қутулай,
негаки, ҳар доим ғам келганда кўнглим майдан паноҳ топган.
Ҳажрнинг совуқ шамоли билан юзингдан пардани кўтараман,
яъни, ниқобингни оҳим шамоли билан олиб қочаман.
Фоний муғлар дайрида гадо бўлиб шоҳлик топди,
доим шоҳ ундан ҳиммат тилаб гадойлик қилади.

Мухтараъ

Зи нола ҳоли дили зори нотавон бишнав,
Сухан, агар нашавад зоҳират, фиғон бишнав!
Ба чуз фасонаи ман гуфтугў ба кўят нест,
Фиканда гўш ҳикоят аз ину он бишнав!
Ба дил ҳикояти ишқат кунам ниҳоп аз халқ,
Чу дар даруни диле пасту ҳам ниҳон бишнав!
Биёр шишаи май, пас зи пуктаи тавҳид,
Ба ҳар пиёла зи ман турфа дoston бишнав!
Фасонаи гули садбаргу шарҳи хори ғамаш,
Зи булбули саҳар, эй дил, ба сад забон бишнав!
Ба роҳи Каъба маҷӯ сирри ишқ, гар хоҳй,
Чунин тарона рав аз кўчаи муғон бишнав!
Ба шарҳи меҳнати ишқат бичуй Фониरो,
Замон-замонаш бигўю ягон-ягон бишнав!

Ноладан зор бўлган нотавон дилнииг ҳолини эшит!
Агар сўз зоҳир бўлмаса, фиғонни эшит!
Кўйингда менинг афсонамдан бошқа гап-сўз йўқдир!
қулоқ солиб, ундан-бундан шу ҳикоятни эшит!
Халқдан яшириб дилимда ишқинг ҳикоятини қиламан,
чунки дил ичидасан, сен ҳам яширин эшит!
Бир май шишаси келтир, сўнгра ҳар пиёла берганинга

мендан тавҳид нуқтасидан ажойиб дoston эшит!
Эй кўнгил, атиргул афсонаси билан тикан ғами
шарҳини юз тил билан баён қилаётган тонг булбулидан эшит!
Ишқ сирини Каъба йўлидан излама,
шундай таронани истасанг, бориб муғлар кўчасидан эшит!
Ишқинг меҳнати шарҳини эшитмоқчи бўлсанг, Фонийни изла,
уни ҳар замон, ҳар замонда айтиб, бир-бир эшит!

Айзан

Май гарчи бошадам зи ғами дил фароғ аз ў,
Дар сина сўз дораму бар хирқа доғ аз ў.
Шуд дар хазон ба гашти чаман он баҳори хусн
Дар зеб гашт пур зи гулу лола боғ аз ў.
Оҳам, ки дил фурузад, аз ў ваҳм кун, ки бод
Оташ фурузаду нафурузад чароғ аз ў.
Овора шуд ба дашти чунунам дил, эй рафиқ,
Маҷнун агар бубинӣ, бипурсӣ суроғ аз ў.
Бсмори ҳаҷр шуд тан, аз он кў бурун кашанд,
Не сағ аз ў ғизо кунад, эй дил, на зоғ аз ў.
Савдоиям, зи ҳаҷр равам пеши майфуруш,
Чўям ба як пиёла илочи димоғ аз ў.
Фонӣ, худӣ бияфкану по неҳ ба кўи ишқ,
Фориғ шавӣ зи хавф, чу ёбӣ фароғ аз ў.

Май дилимни қайғудан озод этса-да,
майдан сийнамда ўт бор ва тўнимда доғ.
У хусн баҳори кузда чаман томошасига чиқди,
унинг ярашиғи билан боғ гулу лолага тўлди.
Дилни ёритувчи оҳимдан кўрқ, чунки шамол
оловни алангалантиради, аммо чироқни ўчиради.
Эй дўст, телбалик даштида дилим овора бўлди,
Мажнунни учратсанг, ундан сўра!
Эй кўнгил, таним унинг ҳажридан шундай бемор бўлдики,

олиб чиқиб ташласалар, уни на ит ейди ва на қарға.
Ҳажридан савдойиман, майфуруш олдига бориб
димоғ давоси учун бир пиёла май сўрайман.
Фоний, ўзликни ташлаб, ишқ кўчасига қадам қўй!
Ўзликдан қутулсанг, кўрқинчдан қутуласан.

Мухтараъ

Зн нафси тира, илоҳӣ, чу нест роҳ ба ту,
Чуз ин чӣ чора, ки орам аз ў паноҳ ба ту?
Чиҳо зи чашму дил омад ба ман, кунун ҳастанд
Ба ашқу оҳ зи ман ҳар ду узрхоҳ ба ту.
Чӣ сон шикаст наяфтад ба сӯи мап, чу бувад
Сипоҳиям ҳам аз лашкари гуноҳ ба ту.
Ба рӯи субҳи мунаввар кашам дигар шаби тор,
Саҳар чу нола фиристам зӣ хайли оҳ ба ту.
Шабеҳи ман ба гунаҳ гарчи нест, нанмудам
Зи кибру хирасарӣ шакку иштибоҳ ба ту.
Чу ҳаст пеши ту “мо физ-замир”-и ман равшан,
Ба ин сухан гузаронам туро гувоҳ ба ту.
Ба ишқи ў гузар аз шоҳу аз гадо Фонӣ,
Ки рӯи бандагӣ орад гадову шоҳ ба ту.

Тангрим, зулмат нафс жиҳатидан сенга боришга йўл тополмагач,
у баднафсдан паноҳингга сиғинишдан бошқа нима чорам бор?
Кўзиму кўнглимдан менга нималар келди,
энди мен томондан кўз ёшиму оҳим ҳузурингга узр айтиб
келдилар.
Қошингга келадиган сипоҳимнинг ҳаммаси гуноҳ лашкари бўлса,
менинг томонимга қандай шикаст етмасин?
Тонг зиёси каби нурли юзинг қошида май симирсам,
яна қоронғи кеча саҳарда сенга ох хайлидан нола юбораман?
Гуноҳ тўғрисида менга ўхшаш киши бўлмаса ҳам,
ғуруру қайсарликдан сенга шак-шубҳа қилганим йўқ.

Дилимда нима борлиги сенга аён,
шу сўзимни ростлиги учун сенга ўзингни гувоҳ қилиб ўтказаман.
Фоний, унинг ишқи йўлида шоҳу гадодан кеч,
чунки шоҳу гадо сенга қул (бўлмоққа ҳозирдир).

Мухтараъ

Оламе хоҳам, ки набвад мардуми олам дарў,
К-аз ҷафои мардуми олам набошад ғам дар ў,
Не ба рўз ашки асиронаш намояд сели қатл,
Не ба шаб з-оҳи ғарибон кисвати мотам дар ў.
Не зи бедоди фалак дар вай диле бо сад алам,
Не зи шамшери ситам сад захми бемарҳам дар ў.
Н-аз парируён дар ў хайли ҳама ноодамӣ,
Не ҳазорон дев аз чинси банӣ Одам дар ў.
Чун маҳал аст ин ҳавас, эй дил, сӯи майхона рав.
З-он, ки бошад ҳар сафоли кўҳна Ҷоми Ҷам дар ў.
Лаългун май рез дар вай, к-аз сафову мартаба
Сарнагун бинмояд ин фирўзагун торам дар ў.
Ончунон даркаш, ки гарчи бошад он чоми сипеҳр,
Ёфт натвон чун таҳи дўзах асар аз нам дар ў.
То чунон фориф шавад хотир зи хубу зишти даҳр,
К-аз тахайюл боз натвон ёфт бешу кам дар ў.
Фоние, дар вазъи гардун пир макун андеша, з-он-к,
Нуктае набвад, ки набвад бар хирад мубҳам дар ў.

Бир олам истайманки, унда шу олам халқи бўлмаса,
бу олам мардумининг жафосидан ғам бўлмаса.
На унинг кундузида асирлар кўз ёшидан қатл сели кўринсин,
ва на кечасида ғариблар оҳидан мотам либоси бўлсин.
На унда фалак зулмидан юз аламли бир кўнгил,
ва на ситам қиличидан мархамсиз дил яраси бўлсин.
На унда одамгарчилиги йўқ парилардан бир тўда,
ва на одам жинсидан мингларча деви бўлсин.

Эй дил, мазкур ҳавасларинг рўёбга чиқмаса, майхонага бор,
чунки ундаги ҳар кўҳна сафол Жамшиднинг жоми бўлади.
Лаълранг май қуй, софу аълолигидан унда
кўк осмон тўнтарилган кўринсин.
Шундай симирки, у осмон жоми бўлганда ҳам
худди дўзах теги каби унда нам асарини топиб бўлмасин.
Кўнгил дунёнинг гўзал ва хунуклигидан шундай бўшасинки,
ўйлаш билан унда ортиқ, камни топиб бўлмасин.
Эй Фоний, олам вазиятини кўп ўйлама,
унда ақл ҳал қилмаган ҳеч бир муаммо йўқдир.

Татаббўъи Хоҷа

Зоҳидо, дасттиҳй қониби майхона марав,
Варна чун мо шавадат хирқаву саччода гарав.
Ба маи кўҳна деху соқии нав, соз фидо
Зару сим, он чи ба дастат фитад аз кўҳнаву нав.
Рўяш аз бода барафрўхт, дилам низ, оре
Равшану тира зи хуршед пазиранд партав.
Бари некй талабй тухми бадй афшонда,
Ҳосили кишти ту маълум шавад вақти дарав.
Эй дил, аз ахтари толеъ маталаб рўзи хушй,
Ки надонист ба чуз кисабурй ин шабрав.
Дорам эй шўх, ба гўшат сухани пинҳонй,
Ки ба чуз ваъдаи васли ту бигўям, машунав.
Ҳаст чун чуръакашн Қомй, аз он Фониरो
Мадад аз маънии Ҳофиз шуду рўҳи Хусрав.

Эй зоҳид, майхонага қуруқ қўл билан борма, қуруқ қўл
билан борсанг, менга ўхшаб тўнинг билан
жойнамозинг гаров бўлади.
Олтин-кумушнинг янги ва эскисидан қўлингга тушса,
эски майга бер ва янги соқийга фидо қил!
Унинг юзию менинг кўнглим шароб билан ёриydi,

ҳа, албатта, ёруғлик билан қоронғилик қуёшдан нур олади.
Ёмонлик тухмини сочиб, яхшилиқни истайсан,
экининг ҳосили ўрган чоғингда маълум бўлади.
Эй кўнгил, толеъ юлдузидан шодлик кунини истама,
Чунки бу ўғри киссабурликдан бошқани билмайди.
Эй шўх, қулоғингга айтадиган яширин бир сўзим бор,
васлинг вадасидан бошқа сўзни айтсам, эшитма!
Фоний Жомийнинг журъакашидир, шунинг учун унга
Ҳофизнинг маъноси ва Хисравнинг руҳи мададкор бўлди.

Татаббӯи Махдум

Чашму дил аст чои ту, чои дигар марав,
Берун маё зи дидаву аз дил бадар марав.
Чун меравӣ ба кӯи вай, эй дил, бубин маро
Он чо, ки қатл карда, аз он пештар марав.
Гуфтӣ, равам ба дайру зи худ беҳабар шавам,
Он сӯи то, ки бошадат аз худ хабар, марав.
Як субҳ бо худ ою шунав нолаи маро,
Аз худ ҳама ба нағмаи мурғи саҳар марав.
Нозукдило, агар раҳи ишқат ҳавас шудасть
Бишнава сухан чу булҳавасон, ин сафар марав.
Эй шайх, пур магӯ, ки равам сӯи майкада,
Яксон бувад агар бирав он чо, агар марав.
Фонӣ, ба дил зи раҳгузари дида шуд бало,
Бояд саломатат сӯи он раҳгузар марав.

Манзилинг кўз билан дилдир, бошқа жойга кетма,
кўздан ташқарига чиқма ва дилдан ғойиб бўлма!
Эй кўнгил, ёр кўйига борсанг,
қара, мени қатл этган жойдан нарига кетма!
«Дайрга бораману ўзимдан беҳабар бўламан» дединг,
ўзингдан хабаринг бўла туриб у томонга борма!
Тонг чоғида ўзингга келгину ноламни эшит,

сахар қушларининг сайраши билан ўзингдан кетма!
Эй нозикдил, агар сенга ишқ йўли ҳавас бўлса,
сўзни эшит, сохта ошиқлар каби бу сафарга отланма!
Эй шайх, кўп гапираверма, мен майхонага бораман,
у ерга бору борма, дейиш барибир.
Эй Фоний, дилга бало кўз йўлидан келди,
сенга саломатлик керак бўлса, у йўлдан борма!

Татаббўъи Хоҷа

Зи ишқи муғбачаи масту базми ишрати ў,
Муриди пири муғонам гирифта миллати ў.
Хушам ба чурми гунаҳ, з-он ки гарна ин будӣ,
Ки пок гаштӣ аз амвоқи баҳри раҳмати ў.
Ба шамъи васл чу парвона сўхт, з-он шаб ҳаст
Ҳазор барқи бало дар дилам зи ғайрати ў.
Мадеҳ, ба равзаи Фирдавс ваъдаам бе ёр,
Чаро ки равза бувад дўзахам зи фурқати ў.
Дуои шайх ба омурзишам намебойд,
Чаро кашам чу бувад лутфи дўст миннати ў.
Зи ёди ў натавонам даме шудан ғофил,
Чӣ будӣ ар набудӣ дар дили ман улфати ў.
Чаро ба рўзии нанҳода ғам хўрам каму беш,
Чу бешу кам нашавад, з-он чи ҳаст қисмати ў.
Ба дайр кўҳнасафоле, ки нўшам, оби ҳаёт
Ба Чомн Чам натавонам намуд нисбати ў.
Илоқи зуҳди риё, Фониё, бикун ба фано,
Ки қуз бад-ин набувад махласат зи офати ў.

Муғбачанинг ишқию ишрат базмидан мастман,
уинг мазҳабини тутиб, муғлар пирига муридман.
Журму гуноҳ билан шодман, чунки агар шундай
бўлмаганда, унинг раҳмат денгизи тўлқинида ким покланар эди?

Унинг васли шамъига парвона куйди, ўша кечадан бери
қизғонганимдан
мингларча бало чақини дилимда чақилиб туради.
Ёрсиз жаннат боғини менга ваъда қилма,
чунки ёр фурқатида жаннат менга дўзахдир.
Гуноҳим афв этилиши учун шайх дуосининг кераги йўқ,
ёр лутф этиб турган маҳалда (шайхнинг) миннатини нега
тортайин?
Унинг ёдида бир нафас ҳам ғофил бўлолмайман,
у — дилимга улфат бўлмаса, нима бўлар эди?
Нима учун ҳали олдимга ёзиб қўйилмаган ризқимни
оз, ёки мўл деб ғам ейман?
Кишининг қисмати қандай бўлса, ундан ортиғу кам бўлмайди.
Дайрда бир кўҳна сафол билан обиҳаёт ичсам,
уни Жамшид жомига ўхшата олмайман.
Эй Фоний, зухду риё иложини фано йўли билан қил,
чунки офатидан қутулишинг учун фанодан бошқа жойинг йўқ.

Айзан

Эй, ки гаштӣ сӯи майхона ба риндон пайрав,
Ваҷҳи май гар набувад ҷон гараву ҷома гарав.
Дар хаёлоти хати сабзи камонабрӯи хеш,
«Мазраи сабзи фалак дидаму доси маҳи нав».
Беҳуд афтодаму бозам чу ба ҳуш омад дил,
«Ёдам аз киштаи хеш омад ҳангоми дарав».
Хонан дил зи ғами гардиши гардун тира-ст,
Офтоби май агар нафканад он ҷо партав.
Эй дил, овози муғаннӣ шунав, он гаҳ воиз
Гарчи фарёд кунад гӯш бигиру машнав!
Эй, ки аз ноз кулаҳ гӯшаи ҳуснат бишкаст,
Аз шикасти дигараш ёд куну ғарра машав.
Фоние, бо худии хеш ба ҷонон нарасӣ,
Худӣ аз хеш ҷудо афкану бе хеш бирав.

Эй, майхонада риндларга пайрав бўлган киши,
май учун пулинг бўлмаса жонинг ва тўнингни гаровга қўй.
Сабзхат ва камон қошлик ёримни ўйлаб хаёлимда
фалакнинг яшил экинзори ва янги ойнинг ўроғини кўрдим.
Ўзимдан кетиб йиқилдим, дилим ҳушига келгандан сўнг
экин-текиниму ўрим вақти эсимга тушди.
Агар май қуёши у ерда порламаса,
гардуннинг айланиши ғамидан дилим уйи қоронғидир.
Эй кўнгил, қўшиқчи овозини тингла, ўшанда
агар воиз фарёд чекса, қулоғингни бекит ва эшитма.
Эй, сенинг хуснинг ноздан кулоқ гўшасини синдирди,
бошқа шикастларни ўйлагин-у мағрур бўлма.
Эй Фоний, ўзлигинг билан жононга етишолмайсан,
ўзлигингни ўзингдан айиргин-у, кимсасиз кет.

Татаббўъи султон-ул-фусаҳо Хусайнӣ

Дил ба кўят рафта ҳисм аз вай нишоне монда,
Мурғ чун карда ҳаво з-ў ошёне монда.
Фориг аз мулки Ватан овора дар кўят манам,
Хонумоне рафтаву бехонумоне монда.
Мурдаам дар ҳаҷру ў дар қасди қатли ман, ҳанўз
Рафта чонам, лек чононро гумоне монда.
Афканам пеши сағат худро, чу бояд тўъмааш,
Ҳам хушам, гарчи танам хушк устухоне монда.
Пурсаи заъфам, агар хоҳӣ, назар кун бар дарат,
Нотавоне мурда, сар бар остоне монда.
Ёди сарви қомате пушти нигунамро асост
Дар сари пиронасар ишқи ҷавоне монда.
Ҳаст Фонӣ бе рафиқон дар биёбони адам
Чун саге, к-аз заъфи тан аз корвоне монда.

Қуш учиб кетгач, ундан бир ин қолгани каби дил

қўйингга бориб, ундан бадан бир нишон бўлиб қолди.
Ватан мулкидан бўшаб, кўйингда мен овораман,
хонумонлик кетдию, бехонумонлик қолди.
Унинг ҳажрида ўлдим, ҳалигача у мени ўлдириш қасдида
юрибди, жоним кетди, лекин жононда бир гумон қолди.
Итингга емиш бўлсин деб олдига ўзимни ташлайман,
танзим қуруқ бир суяк бўлса ҳам хурсандман.
Агар заифлигимни сўрамоқчи бўлсанг, эшигингга қара,
бир нотавон ўлиб, боши остонангда ётибди.
Бир сарв қоматнинг ёди букчайган қоматимга ҳассадир,
қари бошимда бир ёш (дилбар)нинг ишқи бор.
Йўқлик саҳросида дўстларисиз қолган Фоний дармони
қуриб карвондан қолиб кетган итга ўхшайди.

Дар таври Махдум

Нигори турку тоҷикам кунад сад хона вайрона,
Бад-он мижғони тоҷиконаву чашмони туркона.
Муродам ин бувад то чашми худ бар зулфи ў молам,
Агар хоҳам, ки ўро созам аз мижғони худ шона.
Бихоҳад мурғи дилро сўхт охир болу пар, як шаб
Зи бас гирди сари он шамъ мегардад чу парвона.
Биной ишқро дар дил шикофи сина дар бошад,
Алифҳо паҳлӯи ҳам бар дараш хатҳои дандопа.
Кашам худро зи баҳри соя ҳар дам зери деворе,
Чу афтод аз нами тафҳои оҳам сақфи кошона.
Гарат тира-ст хилват, рав сӯи дайри муғон, эй шайх,
Ки бошад аз фуруғи бода равшан кунчи майхона.
Ба чурми дин буте барбаста гардонад ба зуннорам,
Чу бахшад нақди динро, гирадам аз баҳри чурмона.
Ба ман паймона деҳ, соқй, чу бо риндон диҳи соғар,
Хуми майро вале баҳри дили ман соз паймона.
Насиҳатгӯй, Фони, ҳам зи оини хирад дур аст,
Касе, к-аш ақл бошад, кай даромезад ба девона.

Ўша тожикларча киприк ва туркларча кўзлар билан
турк-тожик нигорим юзларча уйни вайрон қилади.
Агар сочига киприқдан тароқ қилмоқчн бўлсам, муродим
шуки, кўзларимни унинг сочига суркайман.
Дил қушининг қанот, қуйруғи бирор кеча куйиб қолади,
чунки парвонага ўхшаб шамъ атрофидан кўп айланади.
Дилдаги ишқ биносига кўксим тешиги — эшиқдир, алифлар
ёндориси бўлиб, хатлари дандона ўрнига ўтади.
Ҳар дамда бир сояланиш учун ўзимни девор тагига тортаман,
чунки оҳим буғи наmidан иморатим шипи қулаб тушди.
Эй шайх, агар хилватхонанг қоронғи бўлса, муғлар дайрига бор,
чунки майнинг нури билан майхона бурчи ёруғдир.
Бир нозанин дин гуноҳи билан мени айблаб, белимга зуннор
боғласаю гуноҳимни кечса, эвазига диним нақдини олади.
Эй соқий, риндларга пиёла узатган чоғда менга коса узат,
лекин дилимни овлаш учун май хумини катта коса қил.
Фонийга насиҳатгўйлик қиладиган одам ҳам ақлдан узоқдир,
чунки ақлли киши девонанинг ишига нега аралашсин.

Татаббўи Ҳоча

Саҳар ба дайри муғон омадам шаробзада,
Зи бими лашкари андӯху ғам шитобзада.
Ба дар чу ҳалқа расондам расиду дар бикшод,
Ба лутф муғбачаи ниммасти хобзада.
Зи май шукуфта ба боғи рухаш ҳазорон гул,
Зи хай ба гулшани рухсори худ гулоб зада.
Ба сар зи шӯхию мастӣ кулоҳ қач карда,
Ба рух зи лутфу сафо роҳи офтоб зада.
Чу дид, шиддати махмуриям, фусускунон
Ба ноз гуфт: «Ки эй муфлиси шаробзада!»
Бад-ин сифат зи кучо мерасӣ зи бадҳолӣ,
Ба ҷисм ларза фитода, дил изтироб зада.

Бигуфтамаш, ки: «Хаёли май лабу чашмат
Расонд сӯи ту роҳи мани харобзада».
Гирифт дасту ба лутфам даруни дайр кашид,
Сафи сабӯҳи муғон буду шайху шоб зада.
Ба як-ду ратли гарон ҳуш рафту афтодам,
Ба хоки дайри муғон чехра бар туроб зада.
Ба рӯзи ҳашр аз ин хоб агар кушоям чашм,
Сӯи биҳишт равам ниммасту хобзада.
Гар ин ҳавас ба дилат ҳаст, Фониё, мебош
Ба хоки дайри муғон аз ду дида обзада.

Тонгда шароб ичиб, муғлар дайрига келдим,
қайғу лашкаридан қўрққаним учун илдам келдим.
Эшик ҳалқасига қўл текизишим билан, уйқусираган,
ярим маст муғбача лутф билан эшикни очди.
Юзи боғида майдан минглаб гуллар очилган-у
тердан юз гулшанига гулоб сепилган.
Шўхлик ва мастликдан кулоҳни бошига эгри кийиб,
юзи лутфу сафодан қуёшдек порлаган.
Менинг хуморим шиддатини кўриб афсус чекканича
ноз билан деди: «Эй, шароб ичган мўфлис!»
Жисмингни титроқ босган, кўнглинг изтироб
чеккан, шу ёмон аҳволда қаерга бора оласан?
Дедим: «Лабинг майи ва кўзинг хаёли мен
хароб аҳволни сен томонга етказди».
Қўлимдан ушлаб, лутф билан мени дайр ичига олиб кирди,
у ерда сабуҳий ичиш учун саф чеккан муғлар
ва ўзини ёш олган шайхлар бор эди.
Бир-икки тўла жомни ичиб, ўзимдан кетиб,
муғлар дайри тупроғига юзимни қўйиб йиқилдим.
Қиёмат кунида бу уйқудан кўзимни очсам,
Жаннат сари ярим маст, уйқусираган ҳолда кетаман.
Эй Фоний, агар кўнгилингда бу ҳавас бўлса,
муғлар дайри тупроғига икки кўзингдан сув сепатур.

Татаббўъи Хоҷа

Аз чашми ман марав, ки туам нури дидаӣ,
Монанди нури дида зи мардум гузидаӣ.
Хубон кушандаанд, Худоё, магар маро
Аз баҳри куштани дигарон офаридаӣ.
Оромам аз фироқи ту, чоно, дигар намонд,
К-аз ман рамида бо дигарон орамидаӣ.
Пурҳодиса-ст даҳр, дило, муғтанам шумор,
Дар майкада чу рахти иқомат кашидаӣ.
То рафтаӣ зи дидаи ман эй парӣ, ба хашм,
Муштоқам ончунон, ки зи чашмам паридаӣ.
Пироҳани сабурии дил чок кардаӣ,
Яъни ба чавр пардаи дилро даридаӣ.
Фонӣ, баҳои хоки раҳаш ҳар ду кавн шуд,
Дар дида деҳ, ки гаронаш харидаӣ.

Кўз ўнгимдан кетмаки, кўзим нурисан,
кўз нуридек кўз қорасини танлагансан.
Гўзаллар ўлдирувчи бўладилар, эй Худо,
мени бошқалар ўлдирсин деб яратдингми?
Мендан қочиб, бошқалар билан ором қилганинг учун,
эй жонон, фуқратингдек бошқа оромим қолмади.
Дунё ҳодисаларга тўладир, эй кўнгил, агар майхонада
иқомат қилган бўлсанг, буни ғанимат бил.
Эй пари, қаҳр-ғазаб билан кўзимдан узоқлашганингдан
бери кўзимдан учгандек, сенга муштоқман.
Кўнгилнинг сабр кўйлагини чок қилдинг,
яъни жавр билан кўнгил пардасини йиртдинг.
Эй Фоний, ёр йўли тупроғининг баҳоси икки дунёдир,
унга кўзингдан жой берки, қимматга олгансан.

Мухтараъ

Хуш аст субҳ, кулаҳ қач ниҳода чун лола,
«Май дусолаву маҳбуби чордаҳсола».
Ба халқи оламе ин надихам ар зи даст ояд,
Зи халқ агар фитадам оламе ба дунбола.
Ту масти нозию мо дардманди ту, чӣ ачаб,
Агар ту арбада зоҳир куню мо нола?
Зи ҳаҷри барги гулат мекунам ба рӯзи фироқ,
Ба шакли нохуне ҳар сӯ зи сина паргола.
Аз оташи дили ман бар забон маёр ҳадис,
Ки хирқаташ назанад бар лаби ту табхола.
Чу шишаи дили мо бишканад тафовут нест
Зи абр дурри самин гар фитад ва гар жола.
Чӣ суд сеҳри ту, Фонию бешуурии хасм,
Ба халқ шуд чу яке Сомирию гӯсола?!

Эрта тонгда лола каби кулоҳни эгри қўйиб, икки йиллик май,
ўн тўрт ёшлик нозанин маҳбуб билан ўтириш қандай яхши.
Олам халқи буни қўлимдан олиш учун кетимдан тушса
ҳам, қўлимдан келса, буни уларга бермайман.
Эй дилбар, сен ноз билан мастсан, биз эса, сенинг дармандингмиз,
агар сен жанжал сурону биз нола қилсак, ҳеч таажжуб эмас.
Гул япроғингнинг ҳажрида айрилиқ куни сийнамни
тирноқ шаклида пора-пора қиламан.
Дилим куйиши тўғрисида тилингга сўз олма, чунки унинг
ҳарорати лабингга уриб, учуқ чиқармасин.
Дилимиз шишасинн синдирмоқ учун булутдан марварид
ёғса ҳам, дўл ёғса ҳам ҳеч қандан фарқи иўқ.
Эй Фоний, халқ олдида жодугар Сомирий билан бузоқ фарқсиз
бўлса, ақлсиз душманга сеҳрингдан нима фойда.

Татаббӯи Махдум

Хол аз бунафша бар варақи ёсамин манех,

Махро зи мушк доғи бало бар ҷабин манеҳ,
Сунбул ба пой сарви равон бар замин мақаш,
Сад миннат аз кашокаши он бар замин манеҳ.
Тарсам, ки поят обила орад зи нозукӣ,
По барҳана ба барги гули оташин манеҳ.
Лафзи фироқ аз даҳани тунд дур кун,
Ин заҳр баҳри куштани мо дар нигин манеҳ.
Соқӣ, биёр май, ки малулам зи дарди ҳаҷр,
Доғи баҳона бар дили айдӯҳгин манеҳ.
Ҳар-ч оядат ба пеш зи тақдир дону бас,
Бори малол аз он дили нозанин манеҳ.
Эй, он, ки пой худ ба роҳи ишқ мениҳӣ,
Бечорагии Фонии бедил бубин, манеҳ.

Ёсуман варағига бинафшадан хол қўйма,
мушқдан ой пешонасига бало доғини қўйма.
Сарви равон оёғи остига сунбулни судраб борма,
уни судраб бориб, ерга юз миннат юклама.
Чўғдек гул япроғига яланг оёқларингни қўйма,
нозикликдан оёғинг қавармасин, деб қўрқаман.
Тор оғзингдан айрилиқ сўзини йироқ қил,
бу заҳарни бизни ўлдириш учун узукка солма.
Эй соқий ҳажр дардидан ғамгинман, май келтир,
бу мунгли юракка баҳона доғини қўйма.
Ҳар нима юз берса, уни тақдирдан деб бил,
унииг учун нозанин қўнглингга малол солма.
Эй, ишқ йўлига қадам қуяётган киши, ошиқ
Фонийнинг бечоралигини кўр ва бу йўлга кирма.

Татаббӯъи Хоҷа

Саргарон гаштам аз он наргиси хоболуда,
Ҷигарам хун шуда аз он лаъли шароболуда.
Лабаш олуда ба май гашту ҳаётам бахшид,

Чавҳари чон, ки ба ёқути музоболуда.
Гуфтамаш: кӯи ту олуд зи ашкам, гуфто:
Бад набошад чаман аз ашки саҳоболуда!
Сурх шуд чашми ту аз хуни дили сўзонам,
Ҳамчу масте, ки ба хуноба кабоб олуда.
3-оби ибриқи риёи ту нашўем, эй шайх,
Хирқаи мо, ки шуд аз бодаи ноб олуда.
Гӯ бар он пири муғон масту харобам аз дайр,
3-ашки хунам чу шуд ин дайри хароб олуда.
Бандан пири муғонам, ки зи баҳри карамаш
Шуста шуд чурму нагардид ба об олуда.
Дафтари хуни дилам ҳар ки бихопад, гардад
3-оби чашмаш ҳама авроқи китоб олуда.
Фоний, роҳрав он аст, ки дар дашти фано
Мирад, ар ташна нагардад ба сароб олуда.

У нозанинни мудроқ наргис кўзидан бошим оғирлашди,
шаробга беланган лаъл лабидан жигарим қон бўлди.
Лаби майга беландию менга ҳаёт бағишлади,
эритилган ёқутга (майга) беланган жон бахш этди.
Унга: «Кўз ёшим билан кўчанг ҳўл бўлди», дедим.
У: «Булутдан чаман ҳўл бўлса, ёмон бўлмайди», деди
Кабоб қонига белалган маст сингари куйган
дилим қони билан кўзинг қизарди.
Эй шайх, соф майга беланган хирқамизни
риё қумғонинг суви билан ювмаймиз.
Муғлар пирига айт, мен дайрда масту хароб
бўлдим, хароб дайр қон ёшимга беланди.
Мен карами дарёсидан сув тегмасдан гуноҳлар
ювиладнган муғлар дайри пирининг қулиман.
Кимки қонли дилим дафтарини ўқиса, китобнинг
ҳамма варақлари унинг кўз ёшига беланади
Эй Фоний, фано даштининг йўловчиси ташналиқдан
ўлса ўладию, саробга беланмайди.

Татаббўъи Шайх

Чун дида туро дида дилат меҳр гузида,
Меҳре бинамо, эй ба фидоят дилу дида!
Дар пеши қадат сарв бувад пири дуогўй,
Бо хирқаи сабз омада, бо пушти хамида.
Дашноми ту чонам ба тан овард, афаллох,
Ўз мап зи ту дашном бад-ин сон, кӣ шунида?
Хубон зи паи таҳнияти Юсуфи мо бин,
Оини ҷафо карда зи кафҳои бурида.
Худро ту ба зулфаш чӣ фурушӣ дигар, эй мушк,
Сад нофаат он турра ба мӯе нахаридида?
Дил хастану тан куштану қон сӯхтанат кор,
Чашмат нарасад бо ҳама ахлоқи ҳамида.
Фонӣ зи сӯи майкада чун омада сармаст,
Зоҳид шуда дар хилвату дар кунҷ хазида.

Сени кўз кўрганида дил сенга меҳр боғлади кўз
билан дил сенга фидо бўлсин, бир меҳрибонлик кўрсат.
Қоматинг олдида сарв дарахти дуогўй бнр чол қаторида
бўлиб, кўк кийиб букчайиб қошингга келди.
Сўкишинг мени танимга жон киргизди, Тангри кечирсин,
бу хилдаги сўкишни сендан мендан бошқа ким эшитган?
Қара, бизнинг Юсуфимизни табриклаш байрамида
гўзаллар кесилган қўллари қонидан хино қўйибдилар.
Эй мушк, ўзингни нима учун яна унинг зулфига сотасан?
Юз хушбўйингни у зулф бир тукига ҳам олмайди.
Ишинг дилни бемор этиш, танни бурдалаш ва жон куйдиришдир,
бу яхши ахлоқларинг билан сенга кўз тегмасин.
Фоний майхона томондан маст бўлиб келган чоғида,
зоҳид бурчакда бекиниб туради.

* * *

Ба чиҳати хонаи азизе гуфта шуда
Ин хона, ки аз хонаи чашм аст нишона,
Чун мардуми чашм аст дар ў соҳиби хона.
Хона на, ки аз равзаи Фирдавс намуна,
Соҳиб на, ки аз ҳури паризод нишона.
Дар бому дараш айшу нишот омада музмар,
Ояд зи сарири дари ў лаҳни тарона.
Дар обу гилаш завқу тараб омада мудғам,
Гар мадди садояш шунавӣ савти чағона.
Қасре зи биҳишт аст, вагарна зи чӣ маънист?
Чун Кавсараш обе зи миён гашта равона.
Соқӣ, ба нишоти рухи он соҳиби манзил,
Пур деҳ қадаҳе, аз маи гулранги муғона.
То Фонӣ аз он нўшаду як дам шавад эмии,
3-ошўби замону ситами аҳли замома.

Бу уй кўз уйидан нишонадир,
уй эгаси унда гўё кўз қорачиғидир.
Бу уй эмас, балки жаннат боғидан бир намуна,
уй эгаси эса паризод ҳурдан нишона.
Эшик ва деворидан айш ва шодлик ёғилади,
унинг манзилидан куй, қўшиқлар овози янграйди.
Унинг суви ва тупроғига шодлик завқи қўшилган,
мадху саносини эшитсанг, чағона савтини эслатади.
Бу жаннат қасридир, агар жаннат бўлмаса,
нега ўртасидан Кавсардек сув оқиб турибди.
Соқий, бу кошона эгасининг шодлиги
учун гулранг муғона майдан бир қадах тўлдириб бер.
Токи Фоний уни ичиб замона ошубидан ва
замон аҳлининг ситамидан бир дам қутилсин.

Мухтараъ

Ба роҳи фақр аз тавфиқи Ҳақ бошад нишон тавба,
Мани тавбашикан мехоҳам аз Ҳақ ончунон тавба.
Вагарна рӯз бастан тавба, чун шаб гашт, бишкастан,
Маро шарманда кард аз хеш, безорам аз он тавба.
Агар тавба чунин бошад, ки ман бишкастаму бастам,
Шикаста бастан сад ҳар рӯз кардан метавон тавба.
Кунам тавба мани бад аз бадиҳо, лек, эй носеҳ,
Накӯ набувад намудап аз ҳавои некувон тавба.
Чу гирад мӯҳтасиб ҳар рӯз мастам аз паи махлас
Ҳадиси аввалам бошад ба ў гуфтан равон тавба.
Агарчи пир гаштам, лек пири бехирад бошам,
Ки гарчи бишканам кардан зи ишқи он ҷавон тавба.
Шикасти ҳолам аз тавба шикастан гашт, эй Фонӣ,
Ба тавба ҳар чи ман кардам, кунад бо ман ҳамон тавба.

Тавба — фақр йўлида Тангрининг Ҳақ тавфиқидан нишонадир,
мен тавбани бузувчи, Ҳақдан ўшандай тавбани истайман.
Агар ундай бўлмаса, кундуз тавба қилиб, кечани уни
бузиш-мени шарманда қилди, ундай тавбадан ўзим ҳам безорман.
Агар тавба шундай бўлсаки, уни узсаму боғласам,
ундай тавбани ҳар кун юзтасини узиб, боғласа бўлади.
Мен ёмон, ёмонликларимдан тавба қиламан, лекин,
эй насихатгўй, гўзаллар ишқидан тавба қилиб бўлмайди.
Ҳар кун май ичганимда муҳтасиб ушлаб олса, қўлидан
қутулиш учун дарҳол айтадиган дастлабки сўзим «тавба»дир.
Чол бўлсам ҳам, лекин ўтакетган ақлсиз чолман,
у нозанин ишқида тавба қилсам, тавбанинг бўйнини узаман.
Эй Фоний, тавбани бузишдан ҳолим хароб бўлди,
мен тавбага нима қилган бўлсам, тавба ҳам менга шуни қилади.

Айзан

Ва кӯи аҳли хилват дӯш рафтам, буд раҳ баста,
Дари дайри муғон аст, он ки набвад ҳеч гаҳ баста.

Маро ҳадди тавофи кӯи ў набвад, ки ҳаст он сӯ,
Зи бас, ғавғои чонҳо бар насими субҳ раҳ баста.
Ба рух н-аз ҳалқаҳои зулф бар кавкаб зада таҳрир,
Ки зулфаш пиз мушкин ҳола бар атрофи маҳ баста.
Бад-он кофир, Худоё, раҳм деҳ, к-аз баҳри қатл орад,
Ба зуннори ду гесӯ гардани дил бегунаҳ баста.
Ба қатли ман миён дарбаста чуст он қачқулаҳ, гӯё
Азоимро катони мовие ҳам бар кулаҳ баста.
Бидеҳ соқӣ, маи гулгун, ки бикшояд дили маҳзун,
Ки ҳамчун ғунча хун аз даври гурдун таҳ ба таҳ баста.
Савоб ар боядат, з-оби хароботаш гулӯ тар кун,
Ба зоҳид з-он ки дил бар нони хушки хонақаҳ баста.
Шавад ҳамчун саги девона катлаш, ҳар гадо, к-ӯро
Дили шайдост, бар занҷири зулфи подшаҳ баста.
Куҷо гардад халос аз шоми савдо то абад Фони,
Ки ў тори умеди худ ба он зулфи сияҳ баста.

Ўтган кеча хилват аҳли кўйига бордим, йўл берк эди,
фақат муғлар дайри эшиги ҳеч қачон ёпилмайди.
Унинг кўйини тавоф қнлишга ҳаддим сиғмайди,
чунки жойлар ғавғоси кўплигидан тонг елига ҳам йўл йўқ.
Юзидаги зулфи ҳалқалари юлдуз юзига хат ёзгандекдир,
зулфи мушкин ҳолани ой атрофига боғлаган.
Эй Худо, у кофирга раҳм бергин, негаки, гуноҳсиз юрагим
бўйинини зулфи зуннорига боғлаб қатлга олиб боряпти.
Кулоҳини эгри кийган у гўзал қатлимга бел боғлади,
афсун учун мовий катонни ҳам қулоғига боғлади.
Эй соқий, қизил май бериб мунгли кўнглимни ёзки,
у гардун давридан ғунчадек таҳ ба таҳ қонга бўялган.
Агар савоб истасанг, зоҳиднинг томоғига харобот сувидан томиз,
чунки у хонақоҳнинг қуруқ номига кўнгил қўйган.
Ҳар ким юрагини подшоҳ зулфининг занжирига боғласа,
уни қутурган итдек ўлдирадилар.
Фоний, умид торини унинг қора зулфига боғлабди,

шунинг учун савдо шомидан то абад қутилмайди.

Айзан

Паймонаи май қўён рафтам сўи майхона.
Берун наравам з-он чо пур ношуда паймона.
Шайхони муноҷотӣ, риндони хароботӣ
Қўянд туро, чоно, дар Каъбаву бутхона.
Дар майкада сармастам, аз нанги худӣ растам,
Нўшам қадаҳи бода, бо наъраи мастона.
Шуд чому маям қотил, чуз ин чӣ кунад ҳосил,
Чун ёр қадах дорад бо ошиқи девона.
Воиз ба сари минбар гўяд ҳама аз Кавсар,
Ман маст барад хобам з-ин бул-аҷаб афсона.
То ҳам гули бўстонӣ, ҳам шамъи шабистонӣ
Ҳам рўз манат булбул, ҳам шаб шуда парвона.
Фонӣ, суханам бишнава, қўёни харобӣ шав,
Аз ганҷ нашуд маъмур кас ношуда вайрона.

Бир коса май излаб майхонага бордим,
паймонам тўлмагунча ундан ташқари чиқмайман.
Эй жонон, муноҷотли шайхлару хароботдаги риндлар
Каъбада ҳам, бутхонада ҳам сени излайдилар.
Майхонада қаттиқ мастман, ўзлик номимдан қутулганман,
мастона наъра тортиб, май сипқараман.
Май жоми менинг қотилим бўлди, бундан бошқа нимани
ҳам кутиш мумкин? Чунки ёрим девона ошиғига қадах тутди.
Воиз минбарга чиқиб, жаннат кавсари тўғрисида сўзлайди,
мен маст бўлиб, бу ажойиб афсонадан уйқум келади.
Эй жоним, сен ҳам бўстон гулисан, ҳам кечанинг шамъисан,
мен бўлсам кундузи булбулингману кечаси парвонангман.
Эй Фоний, сўзимга қулоқ сол, харобликни изловчи бўл,
киши вайрона бўлмагунча хазинадан обод бўлмайди.

Татаббўи Мир

Дасти қазо, ки соғару паймона сохта,
Хоки вучудам аз гили майхона сохта.
Меъмори сунъ баста чу тоқи фалак баланд,
Моро ба хоки майкада кошона сохта.
Соқй агар нарехт ба май доруи чунун,
Ҷоми сабўҳиям зи чй девона сохта?
Обод кун ба васли рухат хонаи дилам,
3-он рў, ки сели ҳачри ту вайрона сохта.
Он к-ў зи ноз масту хароб аст наргисаш,
Моро хароби наргиси мастона сохта.
Бо халқи даҳр баҳри вафо ошно машав,
3-ин шевашон сипеҳр чу бегона сохта.
Фонй, тариқи ишқу чунун варз, к-аблаҳ аст
Худро касе, ки оқилу фарзона сохта.

Косаю пиёлани ясаган тақдир қўли борлиғим
тупроғини майхона лойидан ясагандир.
Сунъ меъмори фалак тоқини баланд ясаганда,
бизга майхона тупроғидан иморат қурган.
Соқий майга телбалик дорисини қуймаган бўлмаса,
тонг майи нима учун мени девона қилди?
Рухсоринг висоли билан дилим уйини обод қил,
чупки ҳажринг сели дилимни вайронага айлантирди,
Ноз билан наргис масту хароб бўлган, нозаниннинг
мастона наргиси (кўзи) бизни хароб қилди.
Вафо умидида жаҳон халқига ошно бўлма,
чунки осмон уларни бу хунардан бегона қилиб яратган.
Эй Фоний, ошиқлигу мажнунлик йўлини машқ қил,
ўзини оқилу донишманд деб ўйлаган одам аблаҳдир.

Татаббўи Хоҷа

Гар ҳукми қатлам фармуд дилхоҳ,
Чон мужда додам алҳукму лиллоҳ,
Эй шайхи чоҳил, дар дайр воҳил
Моро, ки набвад сӯи Ҳарам роҳ,
Соқии мастам, май деҳ ба дастам,
Гар тавбаам шуд, буд он ба икроҳ.
Оварда булбул афсонаи гул,
Моем сад оҳ аз ҳаҷри он моҳ,
Моро биронданд в-охир бихонданд,
Зухҳоди ғофил, риндони огоҳ,
Эй шӯхи саркаш, покӣ зи ҳар ғаш,
Бодо паноҳат покони даргоҳ,
Набвад ба Фонӣ, зухди ниҳонӣ,
Риндасту ошиқ, валлоҳу биллоҳ!

Маҳбуб мени ўлимга ҳукм қилган бўлса, бу
Тангри ҳукми деб, суюнчисига жонимни бердим.
Эй нодон шайх, дайрга киришимизга йўл бер,
чунки бизга — Каъбага бориш учун йўл йўқдир.
Эй маст соқийим, май бер, майдан тавбам бўлса,
у мажбурият орқасида эди.
Булбул гул афсонасини олиб келди, биз бўлсак,
у ой ҳажридан юзларча оҳ тортмоқдамиз.
Бизларни гофил зоҳидлар қувдилару,
лекин охирида огоҳ риндлар чақирдилар.
Эй ўжар шўх, ҳар нимадан поксан,
даргоҳинг поклари сенга паноҳ бўлсинлар.
Фонийда махфий зоҳидлик бўлмайди,
валлоҳу биллоҳки, у ринду ошиқдир.

Айзан

Булбуло, рози гул оварда, чу боз омадай,
Турфа мурғе магар аз гулшани роз омадай.

Баҳри ҳар нози ту сад рӯй ниёз аст ба хок,
Ки ба сад ноз сӯи аҳли ниёз омадай.
Гӯиё чоми сабуҳӣ задай, з-он ки ба шаб
Ҷониби дайри муғон арбадасоз омадай.
Роҳат аз оби висолат расад, эй дил, гарчи
З-оташи ҳаҷр ба сад сӯзу гудоз омадай.
Пок ногашта дил аз ғайр чӣ судат зи сучуд?
З-он ки нокарда таҳорат ба намоз омадай.
Эзидат сӯи ҳақиқат кашад охир дар ишқ,
Гарчи дар ошиқӣ аз роҳи маҷоз омадай.
Ба Ҳарам рафтаму гуфтанд, ки: «Фонӣ, баргард!»
Ёр дар хона, раҳи дуру дароз омадай!

Эй булбул, гулнинг сирини олиб қайтиб келдинг,
ажойиб қушсан, роз гулшанидан келдинг шекилли.
Ҳар бир юзинг учун юзлаб юз ерга қўйилади,
негаки юз ноз билан ниёз томонга келдинг.
Тонгда май ичганга ўхшайсан, чунки тунда
муғлар дайрига тўполон солиб келган эдинг.
Айрилиқ ўтидан юз марта куйиб-ёниб келдинг,
эй кўнгил, энди висол — роҳат топасан.
Юрагинг ғайрдан пок бўлмай сажда қилганингдан не
фойда, чунки таҳорат қилмасдан намозга келибсан.
Гарчи ошиқликка мажоз йўлидан кирган бўлсанг-да,
Тангри сенн ҳақиқий ишқ йўлига солади.
Ҳарамга борганимда дедилар: «Эй Фоний, қайт! ер уйда
бўла туриб, узундан-узун йўлни босиб келибсан.

Татаббӯъи султон-ул фусаҳо Ҳусайнӣ хуллида мулкаҳу

Аз мани овора дар кўят фиғоне монда,
Бенишоне рафтаву аз вай нишоне монда.
Хонумон дар кӯи ту дарбохтам, бингар кунун
Хонумон гум гаштаву бехонумоне монда.

Гарчи мурдам дар сари кӯи вафо, ин ҳам хуш аст,
Тўма к-аз баҳри сагонат устухоне монда.
Носеҳи афсонаи Фарҳоду Маҷнун шуд дилам,
3-он ки дар ҳар кӯй аз вай достоне монда.
Ҳамраҳон рафтанду ман нолон ба холи хештан,
Чун саги гумгаштае, к-аз корвоне монда.
Марҳами васл аз қадаҳ хоҳам, ки дар пиронасар
Доғи ҳаҷрам дар дил аз ишқи ҷавоне монда.
Соқие, ҳар май, ки бинмудӣ ба Фонӣ, дар наёфт,
Лутф фармо, к-ин замон ратли гароне монда.

Кўйингда мен оворадан бир фиғон қолди,
бир бенишонлик кетдию ундан бир нишон қолди.
Кўйингда хонумонимдан айрилдим, энди қара,
хонумон ғойиб бўлдию, бехонумонлик қолди.
Вафо кўйида ўлган бўлсам, бу ҳам яхшидир,
кўйинг итларининг овқати учун бир суяк қолди.
Дилим Фарҳоду Маҷнун афсонасини бекор қилди,
чунки ҳар бир кўчада дилимдан бир дoston қолмишдир.
Ҳамроҳлар кетдилар, мен корвондан
адашган ит каби ўз ҳолимга йиғлаб қолдим.
Висол марҳамини қадаҳдан сўрайман, чунки қариган
чоғимда бир гўзал ишқидан дилимда айрилиқ доғи қолган.
Эй соқий, Фонийга кўрсатган ҳар бир майинг таъсир қилмади,
ҳозир лутфу марҳамат қилиб, катта идишда май бер.

Мухтараъ

Эй, ки дар дил бурдан оин ғорати дин кардай,
Аҳли динро дил ба яғмо шуд, чӣ оин кардай?
Дур набвад аз лабаш, эй чон, агар ёбӣ ҳаёт,
3-он ки ўро дар дилат бисёр ширин кардай.
Бўстони рўят аз май шуд фурўзон, гўиё
Бодаро аз бўстонафрўз, рангин кардай.

Сунбулу наргис ба гулзори рухат монад бад-он-к,
Дом афканда шикори охуи Чин кардай.
Дар маҳи рӯи арақноки худ аз гулҳои май,
Бар зулолафшон гули сурию пасрин кардай.
Дар ҷаҳони бенишат, эй дил, сафо з-он хоки пост,
То ки ўро сурмаи чашми ҷаҳонбин кардай.
Фониосо нўш кун ҷоми фанову шод бош!
Эй, ки дил аз ҳодисоти даҳр ғамгин кардай!

Эй кўнгил олишда расму динни ғорат этишни одат қилган гўзал,
дин аҳлининг диллари торож бўлди, сен қандай тартиб ижод
қилдинг?

Эй жон, жонон лабидан ҳаёт топишинг тайин,
чунки уни дилингда кўп ширин қилиб асрагансан.
Майни бўстонафурўз (гултожихўроз) гули билан
бўяганмидинг, ой юзинг бўстони майдан яшнаб кетди.
Юзинг гулзоридаги кўзингу зулфинг гўё тузоқ қўйиб
Хитой кийигини овлаётганга ўхшайди.
Терлаган ой юзингни май гулларида сури ва насрин
(оқ ва қизил) гули тўкилган зилол сув қилдинг.
Эй дил, кўзинг равшанлиги унинг оёқ тупроғидандир,
чунки унинг изини оламини кўрадиган кўзингга сурма қилдинг.
Эй, даҳр ҳодисалари билан дилни ғамгин айлаган киши,
Фонийга ўхшаб фано жомини ичиб шод бўл!

* * *

Эй зи ишқат бар дилу чонам сад афзунтар бало,
Саъбтар лекин балои фурқатат аз ҳар бало.
Чашму абрӯи ту офатҳо, балоҳо холу рух,
Офате бар офат он шуд, ин балое бар бало.
Дар балову офатам доим мани Маҷнун, ки ҳаст
Ин парӣ сар то қадам офат, қадам то сар бало.
Варзиши ман дар балои ишқу ҳичрон чун расид,

Саъб набвад, гар биборад бар сарам дигар бало.
Гар бало ин аст, к-аз соқй ба давр омад қадаҳ,
Ҳар бало к-аз даври чарх ояд, фурӯ машмар бало
Бими ишқат дошт ранҷурам, ҳалокам сохт ишқ,
Беҳтар аз биму бало будаст будан дар бало.
Ҳаст дар дашти фано мардон шаҳиди теғи ишқ,
Фоние, дашти фано будаст дашти Карбало.

Эй, ишқидан жону дилимга юздан ортиқроқ бало ёпишган гўзал,
фурқатинг балоси ҳар қандай балодан ҳам бадтарроқдир
Қошу кўзинг офату балолар бўлиб, холу юзинг
ўша офату бало устига балодир.

У парининг бошдан оёғи офат, оёқдан бошигача
балодир, мен девона доим бало ва офат ичидаман.
Мен ишқу ҳижрон балосида чиниқдим, бошимга
бошқа балолар ёғса ҳам бардош бераман.
Соқийнинг қадаҳ айлантнриши бало бўлса,
фалакдан келган балони бало ҳисоблама.
Ишқнинг ваҳимаси бемор қилганди, ўзи мени ҳалок
этди бало хавфидан кўра, балонинг ичида бўлмоқ яхшироқ экан.
Фано даштида ишқ тиғи билан шаҳид бўлган мардлар бор.
Эй, Фоний, фано дашти — дашти Карбало экан.

* * *

Фарози сабза ҳар сў, лолаи раъно зи бисёрй
Бувад чун абри шингарфй ба рӯи чархи зангорй.
Ва ё баҳри арӯсони чаман бар бистари ахзар
Кушода сар ба сар чодар шаби олист пиндорй.
Ва ё густурда баҳри базми гул фарши зумуррадгун,
Ба рӯи фарш барно карда шодурвони гулнорй.
Латофат бин, ки дар оинагун дарёи ахзарфом,
Ҳама акси шафақро мезанад лофи намудорй.
Чй хуш бошад дар ин фасл ар зи дасти соқии гулрух

Шароби лолагун дар чоми миной ба даст орай.
Ба як-ду ёри дамсозеву дастон зан хушовозй,
Бигиру гушаи боғеву фурсат муғтанам дорй.
Сиришки лолагун аз мардуми чашмам кушод он гул,
Хисолаш ҳаст айни мардумй, чуз мардумозорй.
Агар чун гард хоҳй сарбаландй хок бояд шуд,
Ки бошад чархро ҳар дам нугунсорй зи чабборй.
Агар худ боядат Фонй, ба каф домони пирн дайр
Фитад, бояд ки то домони ҳашр аз даст нагзорй.

Кўм-кўк ўтлар устида ҳар томонда лолаларнинг
кўплигидан улар мовий осмонда қизарган булутдек кўринади.
Ёки чаман келинлари учун яшил тўшак уйида қизил
чодиршабларни устма-уст солганда кўринади.
Ва ёки гул базми учун зумраддек яшил гилам тўшаб,
унинг устида қирмизи ўтов тикдиларми?
Гўзалликни кўр, мовий дарё кўзгусида
шафақнинг сурати акс этиб турибди.
Бундай фаслда гул юзли соқийнинг кўлидан мовий
жомда лоларанг шароб ичсанг, қандай яхши.
Бир-икки ҳамроз ёру хушовоз дostonсаро билан бир
боғнинг бурчагида бўлсанг фурсатни ғанимат бил.
Ул гул, кўзим мардумидан лоларанг ёшларни оқизди,
айни мардумликда мардумозорлик унинг одатидир.
Агар заррадек юксакликни истасанг тупроқ бўлишинг керак,
чунки чарх, золимлиги сабабли ҳар дам қуйига тушмоқда.
Эй Фоний, агар дайр пири этаги кўлингга тушса,
уни қиёматгача кўлингдан чиқармаслигинг керак.

* * *

Рухсори арақноки ту, эй турки таторй,
Бар сафҳаи гул рехта борони баҳорй.
Оташ ба дарунҳо чу чанор аст фитода,

То чилва кунй, карда қабо ранги чанорй.
Тир ар ба ҳаво афканй ин навъ паи сайд,
Захмин шуда афтанд малоик чу шикорй.
Теғи ту, ки чун оби ҳаёт аст равонбахш,
Ҳочат ба ваям нест, чи ҳочат, ки барорй.
Аз новаки он ғамза, ки дар чашм напайдост,
Тире, ки задй бар дили ман омада корй.
Соқй, мае аз баҳри хуморам, ки кушандаст,
Андешаи махмурию он чаши хуморй.
Фонй, чу намой талаби ёр, фано шав,
К-абнои замонро набувад шеваи ёрй.

Эй тотор гўзали, сенинг терлаган рухсоринг
гул баргига баҳор ёмғири ёққандек кўринади.
Чинор рангли либос кийиб жилва қилсанг,
чинор дарахти каби кишининг ичига ўт тушади.
Ов овламоқ учун ҳавога ўқ узсанг, фаришталар
овланган махлуқлардай ярадор бўлиб йиқиладилар.
Қиличинг оби ҳаёт сингарн жонбахш бўла туриб,
ҳожатимни чиқармайди, унга нима ҳожатим бор.
У кўзга кўринмаган ғамзангдан дилимга
бир ўқ урдингу менга кор қилди.
Эй соқий, хуморимни тарқатиш учун менга май бер,
чунки хуморкўзнинг фикри мени ҳалок этишдир.
Эй Фоний, ёр талабида бўлсанг, фано бўл,
чунки замона аҳлида дўстлик (ёрлик) одати йўқдир

Татаббўъи Хоҷа

Пири дайрат, эй сўфй, гар барад ба меҳмонй,
Соғар аз кафаш бистон он қадар, ки битвонй.
Воиз, ин ки аз дониш панди халқ мегўяд,
Даъваташ чу зоҳир шуд, пас далели нодонй.
Чашми ў, ки хунамо рехт мардумй карда,

Мардумаш фидо, к-аз вай буд айни инсонӣ.
Тавба мекунӣ, тарсам, чун ба маҷлиси риндон,
Бошӣ ачнабӣ, суде н-орадат пушаймонӣ.
Гарчи пардагӣ бошад, пардадарҳамаш хонанд,
Лаъб шав зи сар то по, макри хумми деҳқонӣ.
Лаъли некувон ҷон аст, ӯ бувад саросар лаъл,
Қатраи чу мозобат беҳ зи лаъли руммонӣ.
Соқие, маям додӣ, ташнагӣ фуру наншонд,
Ҷоми дигарам деҳ, к-он ҷом бувад товонӣ.
Гӯш дор, то гӯям як-ду нукта аз ишқат,
Сирри ишқ чун гуфтам беҳтар аст пинҳонӣ.
Пири дайрро гуфтам: «Сирри Ҳақ бигӯ!» Гуфто:
«Умр агар бувад боқӣ, бо ту гӯям эй Фонӣ!»

Эй сӯфи, агар дайр пири сени меҳмон қилса,
қўлидан ича олганингча қадаҳ олиб ич.
Воиз билимдонлигидан халққа насиҳат қилмоқчи,
даъвоси аён бўлди, бу унинг нодонлигига далилдир.
Унинг кўзлари одамийлик қилиб қонимни тўқди,
одамлар унга фидо бўлсин, бу айни одамийлик.
Тавба қилипсан, қўрқаманки, риндлар мажлисида
бегона бўлиб қолсанг, пушаймондан фойда йўқ.
Пардали бўлса-да, бепарда ҳам дейдилар,
бошдан-оёққача найрангбоз бўл, деҳқоннинг макр хумисан.
Гўзалларнинг лаъли жондир агар бошдан-оёққача лаъл бўлса,
оғиз сувингнинг бир қатраси лаъли руммонийдан афзалроқ.
Эй соқий, май бердинг, аммо чанқоғимни қондирмадинг,
яна бир жом берки, у менинг товонимдир.
Қулоқ сол, ишқингдан бир-икки нукта айтайин,
ишқ сирини яширинча айтган яхшироқ.
Дайр пирига «Ҳақ сирини айт» дедим, у:
«Агар умр боқий бўлса, эй Фоний, сенга айтарман», деди.

Ихтироъӣ

Шуълаи оҳам намояд майли гардун ҳар шабе,
Ҳар шарори ў кунад равшан чароғи кавкабе.
Об агар бар лаб чаконандам зи беморӣ чӣ гам,
Гар шавад к-аз чашмаи нӯши ту тар созам лабе.
3-ин гумон к-он буд меафтам аз топоки дил,
Ҳар яке к-аз чобукон ронад ба майдон маркабе.
Сӯзи ҳаҷрам сохт хокистар, Худоро, эй табиб,
Дидай касро ба умри худ чунин мӯҳрақтабе?
Кай бурун бинанд дил аз чоҳи зақан, он к-ӯ фитод
Ҳалқа андар гардани қонаш зи тавқи ғабғабе.
3-ӯ хумор аҳбобро бошад, рақибонро шароб,
Ваҳ, ки дорад соқии даврон аҷоиб машрабе.
Бонги нӯшо-нӯши риндон дар даруни қасри ёр,
В-аз бурун Фонӣ надорад ғайри «ё Раб-ё Раб!»-е.

Ҳар кеча оҳим шуъласи фалакка чиқади,
унинг ҳар бир учқуни бир юлдуз чироғини ёритади.
Беморлигимда сенинг нўшинг чашмасидан лабимни хўл қилсам,
ҳеч қандай ғамим йўқ.
Ул чобукларнинг ҳар бири майдонда от чоптирса,
гумоним шуки, юрагим талпинишидан йиқилар эдим.
Ҳижроннинг куйдиришн мени кул қилди, эй табиб,
умрини шундай куйдирадиган иситма билан
ёққан кишини кўрганмисан?
Ғабғаб тавқидан бўйнига ҳалқа тушган дилнинг
чоҳи зақандан ташқаридалигини асло кўрмайдилар.
Аҳбобга (дўстларга) хумор, рақибларга шароб беради,
оҳ, даврон соқийсининг ажойиб феъли бор.
Қаср ичидан риндларнинг «ич, ич» деган овози эшитилса,
ташқаридан Фонийнинг «ё Раб, ё Раб»
деган хитобидан бошқа нарса эшитилмайди.

Татаббӯи Хоҷа

Гар ту як дам ба дари дайри муғон биншинӣ,
Фақр бар салтанати рӯи замин бигзинӣ.
Чун кунад ишвагари муғбачаи бодафурӯш,
Нақди қон бештар аз дин бидиҳӣ чун бинӣ.
То шудам волаи ин чашми сияҳ, динам рафт,
Кас зи кофир чӣ кунад касб ба чуз бединӣ.
Чӣ аҷаб гулшани лутф аст қамолат, ки дар ў,
Мекунад сунбули он турраву рух насринӣ.
Дар гулистони узори ту сари зулфи бахам,
Ҳаст чун ҳиндуи дузде, ки кунад гулчинӣ.
Аз рухат гесӯи мушкини ту гар сар метофт,
Сар ба пой ту кунун монда, кунад мискинӣ.
Хешро гар талабӣ хуш, қадаҳи май даркаш,
3-он, ки афтода зи ҳушёрият ин гамгинӣ.
Меҳр аз ишваи соқӣ талабу даври қадаҳ,
Ки наёяд зи фалак шеваи меҳроинӣ.
Фоние, васл талаб чора надорад чуз сабр,
Ту киву васл кӣ, бо ин ҳама бетаскинӣ?

Агар бир дам муғлар дайри эшигида ўтирсанг,
ер юзи салтанатида фақрлик устунлигини англайсан.
Бода сотувчи муғбача агар ишва қилса,
уни кўриб, жону дил нақдини унга берасан.
Бу қора кўзларга шайдо бўлгандан бери динимни бой бердим,
киши кофирдан динсизликдан бошқа нимани ўрганади?
Жамолинг қандай ажойиб латофат гулшанидирки,
унда сочинг сумбулу, юзинг насриндир.
Юзинг гулистонида эгилган сочларинг,
гул ўғрилаётган бир ўғри ҳиндуга ўхшайди.
Олдин агар сочинг юзингдан бош тортган бўлса,
энди оёгингга бош қўйиб, мискинлигини кўрсатади.
Агар хурсандчилик истасанг май ич,
чунки бу қайғуларга ҳушёрлик туфайли дучор бўлгансан.

Меҳрни соқийнинг феълию, қадаҳ айланишидан тила,
негаки, фалақдан меҳрибонлик чиқмайди.
Эй, Фоний, васл тилагувчининг сабрдан бошқа чораси йўқ,
сен шунча сабрсизлигинг билан васлга қандай эриша оласан?

Айзан

Ҳалқаи зар бар баногӯши ту ҳар сӯ, эй парӣ,
Ҳаст ду рахшанда ахтар гирди моҳи ховарӣ.
Маҳ нагӯям, офтоберо магар карда қирон,
Аз камоли ҳусн як сӯ Зӯҳра, як сӯ Муштарӣ.
Аллоҳ-Аллоҳ, ин бувад аз матлаи авчи шараф,
Дар миёни моҳрӯён ғояти некахтарӣ.
Бар сари он моҳ ҳар як з-ин ду ахтар омадаст,
Фитнаи қону зи кокул шоми офат бар сарӣ.
Тофта ҳар тор аз он кокул ба қасди сайди дил,
Аз сари ошӯбу дил бурдан каманди анбарӣ.
З-он камандаш ҳалқаҳо бингар дароварда дар ӯ,
Сар ба тавқи бандагӣ маҳпайкаронин озарӣ.
Ҳалқаҳои гӯшро аз риштаҳои кокулаш
Хоста таҳрир аз оини зебоманзарӣ.
Соқиё, май дех, магар даври қадаҳ созад халос
Аз болоҳое чунин, дар даври чархи чамбарӣ.
Фоние, гар ҳалқаҳо з-ин сон бувад дар гарданат,
Сар зи тавқи ишқ натвонӣ, ки берун оварӣ.

Эй пари, қулоғингдаги олтин ҳалқалар
шарқ оии теварагида чақнаб турган икки юлдуздир.
Ой демайман, бир томондан Зӯҳро юлдузию бир томондан
Муштари юлдузи келиб, қуёш билан тўқнашдилармикин?
Во ажабо, ой юзлиллар ўртасида шарофат авж (осмони) да
истараси иссиқ кўриниш ана шундай бўлади.
У гўзал ой бошига бу икки юлдуз (ҳалқа) дан жон фитнасию
зулфидан эса, офат шоми келибди.

Зулфининг ҳар толасида ҳийла билан
кўнгилни ўғирлайдиган хушбўй анбар каманди бор.
Камандидаги ҳалқаларга бир қара, у ҳалқалар
озарбайжон гўзалларининг бошларини қуллик
ҳалқасига киргизиш учун ясалган.
Зулф иплари (толалари) дан қулоқ ҳалқаларини халос
этишга уриниши ғоятда гўзал, ҳайратбахш манзарадир.
Эй соқий, май бер, айланувчи фалак даврида шундай балолардан
қадаҳ навбати келиши мени қутқарса, эҳтимол.
Эй Фоний, гарданингга тушган ҳалқалар шундай бўладиган бўлса,
бошингни ишқ сиртмоғидан чиқара олмайсан.

Айзан

Саодати ду чаҳонӣ бувад ба ҳамчу мане,
Ҳарифи тозаву аз бодаи куҳан ду мане.
Ҳар он касе, ки чунин давлаташ муяссар шуд,
Ба ғайри дайри фано хуш набошадаш ватане.
Маро, ки кунчи хароботи ишқ шуд маскан,
Кучо расад ба дилам сайри боғ ё чамане?
Ба бўи оташи ҳасрат чу мӯй мепечам,
Бар оташи рухаш аз турра гар фитад шикане.
На чашми ў бувад аз боди сурх, к-аш набвад,
Ба ғайри хўрдани хун дар тариқи ишқ фане.
Чи навъ Юсуфи маънӣ кашам зи чоҳи чафо,
Магар зи риштаи андеша афганам расане.
Чу Фонӣ, он ки ба дашти фано фитад, шояд
Чу барқ тай кунад он роҳ дар қадам задане.

Янги улфат ва икки ман эски май,
мендек кишига икки жаҳон саодатидир.
Кимга бундай давлат муяссар бўлса,
фано дайридан ташқари ҳеч қандай ватанни писанд қилмайди.
Ишқинг кунжининг хароботи менинг масканим бўлгач,

боғ ёки чаман сайри орзуси кўнглимга қаёқдан келади.
Агар юзи оташига сочидан бир ҳалқа тушса,
ҳасрат ўтида сочдек печу тобга тушаман.
Унинг кўзи бодадан қизармаган, чунки,
ишқ йўлида қон ичишдан бошқа хунари йўқ.
Маъно Юсуфини жафо қудуғидан қандай тортиб олай,
андеша риштасидан арқон қилсам эҳтимол чиқариб оларман.
Кимки, Фонийдек фано даштига тушса,
у йўлни чақмоқдек бир қарашда босиб ўта олади.

Татаббўъи Сайфи Турк

Хаёли тоати шаб мекунам ба рӯз баче,
Чу шаб расид, барад аз худам хаёли касӣ.
Чӣ доми зулф ба қасдам ниҳӣ, чу ҳаст лабат,
Шакар бас аст зи баҳри гирифтани магасе?.
Дилам ба дасти мурғест дар кафи он тифл,
Ки накушад, нагузорад, насозадаш қафасе.
Видоӣи умр расидасту орзу дорам,
Ки бо Масехдами худ бароварам нафасе.
Маи муғона, ки хоҳам зи дасти муғбачагон,
Чуз ин набошадам аз пири дайр мултамасе.
Чу ман ба дайр саги кӯи кофирон гаштам,
Муносиб аст зи зуннорам ар бувад марасе.
Чу Фонӣ аз фалак овора гашт, чун ёбанд
Ба гирдбоди фано чунки уфтод хасе.

Кундуз кунлари тунги тоатни кўп ўйлайман,
кеч кирганда бировнинг хаёли ўзимдан айиради.
Лабинг борлигида менинг қасдим учун нега зулфинг домини
қўясан?
Бир пашшани тутиш учун шакарнинг ўзи кифоядир.
Менинг юрагим сенинг қўлингда худди
боланинг қўлидаги қуш кабидир,

уни на ўлдиради, на қўйиб юборади, на қафасга солади.
Умр билан видолашув вақти келди, орзум шуки,
масиҳодам ёрим билан бирга-бирга бир нафас олсам.
Муғбачалар қўлидан муғона май ичишдан ўзга,
дайр пиридан илтимосим йўқ.
Меи дайрда кофирлар қўйининг ити бўлдим,
менга зуннордан арқон қилинса муносибдир.
Фонийни фалак овора қилди, фано уюрмасига тушган
хасни қандай топиш мумкин.

Ихтироъӣ

Холро, к-аз нил бар рухсори маҳваш мезанӣ
Дар дарун з-он шўълаи гугирдам оташ мезанӣ.
Ваҳ, ки дар сад тавба меорӣ шикаст, эй муғбача,
Гом дар дайри муғон ҳар гаҳ ки сарх(в)аш мезанӣ.
Мефитад дар риштаҳои ҳони зорам сад гиреҳ,
Ҳар гиреҳ, к-аз тор бар зулфи мушавваш мезанӣ.
Хирқа аз хуноб нақшин мешавад, эй дида, об
Чун бад-ин рухсора аз хун мунаққаш мезанӣ.
Мефитад дар мулки дил барқи бало ушшоқро
Сўяшон ҳар гаҳ шарар аз наъли абраш мезанӣ.
Гўш гармат з-оташи май мушкил аст, эй муҳтасиб,
Мешавад осон агар оташ дар он фаш мезанӣ.
Хун мазан бар рух зи чашм аз талхии ҳоми фироқ,
Фонӣ, ин ҳам бигзарад аз дур то чашмаш занӣ.

Нил билан ойдек юзингга хол қўйганингда,
у гугурт билан ичимга олов ёқасан.
Муғлар дайрида сархуш, қадам босганингда,
ваҳки, эй муғбача юз тавбани синдириб юборасан.
Паришон сочларингга ҳар тугун солганингда,
жони зорим ришталарига юз тугун тушади.
Эй қўз, бу рухсорга қондек ёшларни оқизиб,

хирқамни бу хунобдан мунаққаш қиласан.
Отинг наълидан ошиқларинг сари учкун сочганинда,
ошиқлар дил мулкида бало чақмоғини чақасан.
Эй мухтасиб, май ўтидан қулоғингни қиздириш мушкул,
агар салланг печига ўт солсанг осонроқ бўлади.
Айрилиқ жомининг аччиқлигидан кўзингдан юзингга қон тўкма,
эй Фоний, бу чаман кўз очиб юмгунча ўтиб кетади.

Айзан

Ҳар он ки дорад аз осеби ранчи давр ғаме,
Чй ғам, гараш сӯи майхона ранча шуд қадаме?!
Ба доғҳои ғамам раҳм карда бодафурӯш,
Агар диҳад қадаҳам, нест ҳоҷати дираме.
Кашам ридои маёлудро ба чўб, агар
Паи гадоии майхона боядам аламе.
Касе дар оинаи меҳр дид рӯи мурод,
Ки нӯш кард қадаҳ бо ҳабиб субҳ даме.
Ҳарими майкадаро муғтанам шумору макун
Ба сайри бодия қатъи масофати ҳараме.
Ба оби равшани май шӯй то, сафо ёбад
Саҳифаи дилат, ар тира гардад аз аламе.
Халосиям зи худй кушт, кош, эй Фонй,
Ба қатъи дашти фано беш аз ин қадам задаме.

Кимда давр аламларидан дарду ғам бўлса,
майхона томон қадам қўйса, қандай ғами қолади.
Майфуруш, ғамим доғларига раҳм қилиб,
бир пиёла май берса, танганинг ҳожати йўқ.
Майхонага гадойлик қилиб боришим учун байроқ керак,
шу сабабдан майга беланган ридони ёғоч бошига ўрнатиб оламан.
Ўз дўст-ҳамдами билан эрталаб бир пиёла май ичган киши
муҳаббат ойинасида ўз муроди юзини кўради.
Майхона ҳарамини ғанимат ҳисоблаю

дашту саҳро кезиб, қанча йўл босиб Каъбага бориб юрма.
Дил саҳифаси бирор аламдан хира бўлса,
уни мусаффо филиш учун, майнинг покиза суви билан юв.
Эй Фоний, ўзликдан халос бўлиш мени ўлдирди,
кошки эди шу ўлишдан бурун фано даштига
кўпроқ қадам қўйган бўлсам.

Татаббуъи Шайх Камол

Ба ишқат мани хастаро сўхтӣ,
Хасеро ба барқи бало сўхтӣ.
Зи шавқу лабу холҳоят ба рӯ,
Ба қони ҳазин доғҳо сўхтӣ.
Диламро чуовора кардӣ ба зулм,
Намедонамаш то кучо сўхтӣ?
Чиҳо омад аз чашму рӯят ба дил,
Ки ё сохтӣ хаста, ё сўхтӣ.
Диламро, ки аз дардат озурда буд,
Ҳамоно зи баҳри даво сўхтӣ.
Зи ишқат наёсуд бечора дил,
Ки то кардияш мубтало, сўхтӣ.
Ба ҳар кас, ки оташ задӣ, сўхтам,
Дар оташзаданҳо маро сўхтӣ.
Ба қаврам чу аз худ чудо сохтӣ,
Ба доғи ҷудой чаро сўхтӣ?
Аз он Фонӣ аз хеш якбора раст,
Ки ўро ба доғи фано сўхтӣ.

Мен хастани ишқинг билан ёндирдинг,
бир хасни бало чақини билан куйдирдинг.
Лабларингу юзингдаги холлар шавқи билан
ғамли жонга доғлар солиб ўртадинг.
Дилимни зулминг билан овора қилиб қўйиб,
билмадимки, унинг қаерларигача куйдирдинг.

Бу оху кўзларингу ойдек юзингдан дилимга нималар келди?
Ё малхам қўйдинг ёки куйдирдинг?
Дилим дардингдан озор топган эди,
эй табибим, уни даволаш учун куйдирдинг.
Ўзингга мубтало қилиб куйдирганинг учун
бечора дилим ишқингдан ором топмади.
Сен ҳар кимга ўт ёққан бўлсанг, мен куйдим,
ўт ёқишинг билан мени куйдирдинг.
Менга жабр қилиб, ўзингдан айирдинг,
нима учун жудолик доғи билан куйдирасан?
Фонийни фано доғида ёндирдинг,
шу билан у ўзликдан қутулди.

Ихтироъ

Муҳтасиб, майли шикасти чому саҳбо мекунӣ,
Базро барҳам задӣ, мастӣ, ки инҳо мекунӣ?
Эй, ки гӯй тарки расвой кун андар майкада,
Дар бари риндон маро ин лаҳза расво мекунӣ.
Нимчоне мондаам, чоно зи бепарвоият
Мекунӣ корам тамом, он гаҳ, ки парво мекунӣ.
Ғорати ақлам намудӣ, гар шудам шайдо чӣ айб,
Ақли куллро чун зи нозу ишва шайдо мекунӣ?!
Мекушӣ Хизру Масеҳоро зи теғи ғамзаат,
В-аз ду лаб эҳёи сад Хизру Масеҳо мекунӣ.
Дил зи пилу ғозаат, чоно, харобӣ мекунад,
Гӯй ин ороиш аз баҳри дили мо мекунӣ.
Қатъи саҳрои худӣ, эй Фонӣ, авлотар аз он-қ,
Баҳри ташҳизи дили худ сайри саҳро мекунӣ.

Эй муҳтасиб, май жомини синдиришга тутиндинг,
базмни вайрон қилдинг, бу ишларни қиялсан, мастмисан?
«Эй майхонада расволикни ташла!» дейдиган киши,
ҳозир риндлар қошида мени расво қилмоқчимисан?

Эй жоним, сенинг бепарволигингдан ярим жон бўлиб қолдим,
қачон парво қилсанг, мени саранжом қиласан.
Ақлимни торож қилдинг, мафтунинг бўлсам, нима айби бор?
Чунки нозу ишванг билан ақли куллни
(Жабраилни) ҳам шайдо қиласан.
Хизр билан Исони ғамзанг тийғи билан ўлдирасан,
ва икки лабинг билан юзларча Хизру Исони тирилтирасан.
Эй жон, юзингга зийнат бериш учун қўйган
хол ва ғозаларингдан дил
хароб бўлди, бу безанишни бизнинг дил учун қиласанми?
Эй Фоний, дилингни ўткир қилиш учун саҳрони сайр
қилганингдан кўра, ўзлик саҳросини кезишинг яхшироқ.

Татаббўъи Мир Вафой

Дилам бурдй, ба рух чун парда бо сад макру фан бастй,
Чу дуздон гоҳи қасди нақд рўи хештан бастй.
Зи хун гулҳои боғи дарду меҳнат гашт, эй ҳамдам,
Мудававар пунбаҳо, к-аз ҳар тараф бар доғи ман бастй.
Чу шаб шуд субҳи уммедам, зи ҳар зевар, ки дар хубй,
Зи анбар бехтй бар маҳ, зи сунбул бар суман бастй.
Дигар, эй муғбача, ҳиндуи гарданбастаат гаштам,
Ба гардун чунки аз зуннори он зулфам расан бастй.
Ғараз буд, эй фалак, ишқи чавонону маи кўҳна,
Диламро чанд рўзе гар дар ин дайри кўҳан бастй!
Кунун мастам кун, эй пири муғон, чун аз гуноҳи зуҳд,
Ба гардан дўш дар дайрам сабўи дурди дан бастй.
Бад-он к-аз чумла ғамҳои чаҳон ворастй, эй Фонй,
Ба рўи аҳли олам чун дари байт-ул-ҳазан бастй.

Ўғрилар пул ўғирламоқчи бўлганларида юзларини
рўмол билан боғлаганлари сингари,
сен ҳам юз ҳийла найранг билан юзингни
яшириб, дилимни ўғирладинг.

Эй ҳамдам, баданимдаги қонли доғларимни пахталар билан
ўрадингу, пахта қонга беланиб, таним дарду меҳнат
гуллари очилган биёбонга айланди.

Ўзингга зеб бериб, гўзаллигингни ошириш учун
анбардан ойга элаб (юзга анбар сепиб),
сочингдан суман (юз) гулини боғлаганингдан кейин
умидимнинг тонги оқшом каби бўлди.

Эй муғбача, мен бўйни боғлиқ ҳинду қулинг бўлдим,
чунки зулф зунноринг билан бўйнимни боғладинг.

Эй фалак, бир неча кун дилимни бу кўҳна
дайрга боғлаган бўлсанг,
бундан мақсад гўзалларга ишқибозлик ва
бир неча йиллик кўҳна май эди.

Эй муғлар пири, мени қаттиқ маст қил, чунки кеча дайрда
зоҳидлигим туфайли бўйнимга хум қуйқаси тўла кўза осдинг.

Эй Фоний, ғам уйи эшигини олам аҳлининг
юзига ёпиш билан
оламдаги барча ғамлардан халос бўлдинг.

Татабўъи Шайх

Маро ба дайри муғон ин бувад ҳамеша гадой,

Ки кист он ки кунад лутф як-ду чом худой.

Агар на соф бувад дурди чом не ҳисоб аст,

К-аз ин хумор бурун орадам ба комравой.

Агар ба чом набошад, бас аст кўҳна сафолам,

Дар он бирезаду з-он бахшад нишотфизой.

Закоти ҳусни худ, эй муғбача, ки бурдӣ маям дех,

Аз он ки садқа кунад дафъи ҳодисоти қазой.

Дило, ба пири муғон шод бошу муғбача з-он рӯ

Ки кори золи фалак ҳаст тифли ҳодисазой.

Давои ранчу ғамам шуд май, эй фақеҳ, ту гуфтӣ,

Ки чоиз аст ба шаръ ар хўранд баҳри давой.

Чу Фонӣ, эй ки туро орзу тариқи фано шуд,

Магар ки даркашӣ аввал зи дурди дарди фаной.

Муғлар дайрида мен ҳамиша гадолик қилиб,
«ким Худо йўлида бир-икки жом илтифот қилади?» дейман.
Агар тиниқ, май бўлмаса, майнинг қуйқуми
ҳам хуморимни ёзиб, комимни раво қилади.
Агар жом бўлмаса эски сопол менга бас,
унга шароб қуйиб берилса-ю, шодлигимни ортгирса.
Эй муғбача, ҳуснинг закоти учун менга май қуйқумини бер,
чунки садақа қазо ҳодисаларини қайтаради.
Эй кўнгил, муғлар пири ва муғбачага шод бўл,
чунки, фалак кампирининг иши ҳодисалар гўдагини туғишдир.
Май менинг дардимга даводир, эй фақиҳ,
даво учун май ичиш шариятда раводур деб ўзинг айтгансан.
Эй, Фонийдек фано йўлини орзу қилган киши,
бунга аввал фано дурдини ичсанг, шояд эриша оласан.

Татаббӯъи Хоҷа

Дар дайри муғон будан масти маи ноб авло,
Сар дар сари май кардан монанди хубоб авло.
Ҳам дафтари илми мо, ҳам хирқаи зухди мо,
Ин вазъи хумор ансаб, он раҳни шароб авло.
Аз дидаву дил зорам, к-аз даст бишуд корам,
Ин сўхта дар оташ, он рафта ба об авло.
Гарчи рухи он маҳваш, дар чилва намояд х(в)аш,
Чун зад ба чаҳон оташ дар зери ниқоб авло.
Ҳам Ҷам бишуду ҳам Кай, мо ҳам биравем аз пай,
Дар дайри хароб аз май, уфтода хароб авло.
Аз зухд чу ворадам, дар кунчи вараъ ҷастам,
Бар майкада дил бастам, дар бода шитоб авло.
Фонӣ, ба гаҳи пирӣ, бо тавба беҳ ар мирӣ,
Риндона қадаҳ гирӣ, дар аҳди шабоб авло.

Муғлар дайрида тиниқ майдан маст бўлиш афзалдир,
май учун ҳубобдек бошдан кечган авлодир.
Бизнинг илмимиз дафтари ва зўҳдимиз хирқасини,
бирининг хумор ҳақиға, яна бирини шароб
қарзига берилгани афзал.
Кўзим ва кўнглимдан зорман, негаки иш қўлдан чиқди,
бунисининг ўтда куйгани, унисининг сувға ташлангани авло.
Гарчи ул ойнинг юзи жилва қилгани яхши бўлса ҳам,
лекин дунёға ўт солиши сабабли ниқоб остида бўлгани авло.
Жамшид ҳам кетди, Кайхисрав ҳам, биз ҳам ортидан борамиз,
хароба дайрида майдан хароб бўлиш афзалдир.
Зухддан қутулдим, вараъ бурчагидан қочдим,
майхонаға кўнгил қўйдим, бода учун шошилган афзалдир.

Айзан

Ҷоми Ҷам аз чӣ ба огоҳии олам хоҳӣ?
Ҷоми май нуш, ки набвад зи худат огоҳӣ!
Бода даркаш, ки бувад як-ду қадаҳ дар сари ту,
Агар аз дарди сари даҳр халосӣ хоҳӣ.
Тухми уммед, ки дар мазраи ҷон афшондам,
Нестам ранге аз ў ғайри узори коҳӣ.
То ба моҳӣ зи маҳат файз расонӣ бояд,
То бувад шокири ҷуди ту зи маҳ то моҳӣ.
Хоки наълайни гадоёни дари майкадаро
Гар биёбӣ, маталаб афсари шоҳаншоҳӣ.
Лаб кучо тар кунӣ аз оби ҳаёти мақсуд,
Гар ба зулмат накунад Хизри раҳат ҳамроҳӣ.
Домани ҳиммат агар бар ду чаҳон афшонад,
Фонӣ, ин бас бувадаш мансабу соҳибчоҳӣ.

Оламдан хабардор бўлиш учун нимаға
Жамшиднинг жомини истайсан?
Узлигингдан хабардор бўлмаслигинг учун май ич!

Дунёнинг бошингдаги бош оғриғидан
кутулишни истасанг, бир-икки қадаҳ май сипқар.
Умид уруғини жон экинзорига эккан бўлсам ҳам,
ундан сомондек сарғайган юздан бошқа ранг ҳосил унмади.
Осмондаги ойдан тортиб то ер остидаги балиққача
хайр-эҳсоннинг шукрини қилувчи бўлсин учун
сен ойдан балиққача фэйз еткарувчи бўлишинг керак.
Сен майхона эшигидаги гадоларнинг кавушлари
гардини топсанг, подшоҳлик тожини сўрама.
Агар бу қоронғилик йўлида Хизр сенга ҳамроҳлик қилмаса,
мақсуд ҳаёт сувидан лабингни қандай хўллай оласан?
Эй Фоний, ҳимматинг этагини икки жаҳондан силксанг,
сен учун ҳар қанча мансабу амалдан шу аълодир.

Айзан

Чи дигаргун зи ғаму меҳнати гардун бошӣ,
Беҳтар он аст, ки аз бода дигаргун бошӣ.
Қуръае даркашу хуш бош, ки ин гардунро,
Хушиё нест бад инсон, ки ту маҳзун бошӣ.
Гирдбоди тарафи манзили Лайлӣ расадат,
Гар ту саргаштаи оп дашт чу Мачнун бошӣ.
Ҷоми Ҷам боядату ганҷи Фаридун бе ишқ,
Нашавад гар ҳама Ҷамшеду Фаридун бошӣ.
Аз фироқаш, ки кунӣ ашк чу Ҷайхун, эй дил,
Нест судат агар ин ҷониби Ҷайхун бошӣ.
Дар раҳи ишқ ҳама барқи равонанд, эй чашм,
Ту ба тардоманӣ ин ҷо чӣ кунӣ, чун бошӣ.
Фоние, мурданат авлост ба саҳрои фано,
З-он ки дар мулки худӣ ҳокими ҳар дун бошӣ.

Нега гардун ғамидан ҳолинг ўзгаради?
Унинг бодадан ўзгаргани яхшироқдир.
Бир қултум май ичгин-да, қувонгин чунки

гардунга сенинг қайғуришингдан ортиқроқ шодлик йўқ.
Агар у даштда Мажнундек овора бўлсанг,
Лайли манзили томонидан қуюн эсиши мумкин.
Агар тамоман Жамшиду Фаридун бўлсангу, Жоми Жам
ва Фаридун ганжини ишқсиз талаб қилсанг бариси кераксиздир.
Эй дил, агар фироқда кўз ёшингни Жайхун қилсанг,
аммо ўзинг Жайхуннинг нариги қирғоғида
турган бўлсанг фойдасиздир.
Эй кўз, ишқ йўлидан барча яшиндек юради,
сен этагинг ҳул аҳволда нега турибсану нима қиласан?
Эй Фоний, ўзлик мулкида ҳар бир тубанга ҳоким бўлгандан
фано саҳросида ўлганинг яхшироқдир.

Айзан

Ба риё чанд сар андар сари саччода кунӣ,
Беҳ, ки дар дайри муғонаш гарави бода кунӣ.
Бода ҳар гаҳ, ки диҳад даст, бихўр, лозим нест
Ин, ки оини танаъъум ҳама омода кунӣ.
Нафитодаст чу ман бедиле андар кўят,
Раҳм чӣ бувад бар ин бедили афтода кунӣ.
Сарбаландӣ талабӣ дар чамани даҳр чу сарв,
Ростӣ варз, ки худро зи ғам озода кунӣ.
Аз паи қатраи нам лаб макушо чун ғунча,
Хунхўрӣ гар талаби рўзии нанҳода кунӣ.
Ғайри девонагиат чист, ки бошад ҳар сў
Одамӣ зодаву ту майли паризода кунӣ.
Фонӣ, он рўз бувад қисми дилат нақши фано.
Ки чуз аз сурати матлуб варақ сода кунӣ.

Қачонгача риё билан жойнамозга сажда қиласан?
Яхшиси шуки, ўша жойнамозни муғлар
дайрида майга гаров қўй.
Май топилди, дегунча ич, зиёфат асбобларию

овқатлари тайёр бўлиши шарт эмас.

Кўйингда бирор ошиқ менга ўхшаб йиқилиб ётмаган бўлса керак,
бу йиқилиб ётган ошиққа раҳм қилсанг, нима бўлади?

Дунё гулзорида сарв дарахти каби бошинг

баланд бўлишини истасанг,

тўғрилиқни машқ қил, чунки ўзингни ғамдан озод қиласан.

Бир қатра нам учун ғунча янглиғ лаб очма, ўзингга

насиб бўлмаган нарсани талаб қилар экансан, қон ичасан.

Ҳар томонда одамзод туриб, паризодга

майл қилмоғинг девоналикдандир.

Эй Фоний, матлуб суратидан бошқани саҳифангдан тозаласанг,

ўша куни дилингда фано нақши қисмати ҳосил бўлади.

Мухтараъ

Бо ҳарифон соғари мастӣ дамодам мекашӣ,

Ҳамчу махмурон ба мо рӯ аз чӣ дарҳам мекашӣ?

Ҳаст баҳри рафтани нақди дил аз рӯи замин,

Чун гаҳи рафтан ба хок он зулфи пурхам мекашӣ.

Ҷону дил пайкони тирашро гирифта, эй рафиқ,

3-он намеояд бурун, ҳарчанд маҳкам мекашӣ.

Гар кашӣ захри ғам эй дил, аз сафоли он сагон

Беҳ, ки оби зиндагӣ аз соғари Чам мекашӣ.

Кай ба сад олам нишот арзад паи Як чуръа май,

Эй дил, ин бедоду ғам, к-аз аҳли олам мекашӣ,

Гарчи нозебост ҷаври аҳли олам шод бош,

К-аз паи зеботарин авлоди одам мекашӣ.

Заҳми теғаш, Фониё, бахшад ҳаёти ҷовидон,

Аз қасон миннат чаро аз баҳри марҳам мекашӣ?

Улфатлар билан мастлик пиёласини дам-бадам ичиб турибсану
бизга хуморилар сингари юзингни буриштирасан.

Юрганингда ўрилган сочингни ерга судраб юрганинг

дил нақдини ердан супуриш учундир.

Эй дўст, жону дилим унинг ўқини шунчалик қаттиқ ушлаганки,
ҳар қанча қаттиқ тортсанг ҳам (ўқ) у ердан чиқмайди.
Эй дил, у жонон кўйи ити ялоғидан ғам захри симирсанг,
Жамшид жомидан ҳаёт сувини симиргандан афзалдир.
Эй дил, бир қултум май учун олам халқидан бу зулму
ғамни тортишинг, қачон юз оламнинг шодлигига арзисин.
Олам аҳлининг жабру зулми чиройли бўлмаса ҳам, шод бўл,
чунки олам аҳли гўзаллари учун шундай жабру ситам
тортмоқдасан.
Эй Фоний, тийғининг яраси абадий ҳаёт бағишлайди,
шундай бўлгач. нима учун у ярага малҳам сўраб
одамлар миннатини тортасан?

Татаббўи Мир

Чу наёрам ин, ки нўшам ба ту май ба ҳою хўе.
Бас агар кашам ба гардан сўи маҷлисат сабуе.
Сўи сарву гул шитобам ба ҳавас, вале наёбам
На зи қоматат мисоле, на зи орази ту бўе.
Талабам бувад висолат, ҳавасам бувад ҷамолат,
На чуз онам эҳтиётче, на чуз инам орзуе.
Калимоти шайхи нодон ҳама тўбӣ асту ризвон,
Сари мову пой сарве, рухи мову хоки кўе.
Ту, ки манъи ишқи он маҳ ба мани ҳазин кунӣ, ваҳ,
Бинамоӣ боре аввал ба ҳама чаҳон чу ўе.
Ба ту мулку тахти Доро, ки бувад мурод моро,
«Ба фароғи дил замоне, назаре ба хубрўе».
Ману кўи майпарастон ба ҳазор савту дастон,
Ба хаёл бодаи соф, ба дил рухи накўе.
Ба ҳама сулуку сират надиханд раҳ ба дайрат,
Надихӣ чу хирқаи зуҳд ба бода шустушўе.
Чу висол чўӣ эй Фонӣ, аз ў бидон, ки бояд
Худу ғайри худ бимонӣ ва зи ғайри худ начўӣ.

Сен билан май ичиб хурсандчилик қилолмайман,
агар мажлисингга кўза кўтариб боролсам менга басдир.
Ҳавас билан сарву гул томон шошиламан,
аммо на қоматинг мисолини, на юзинг ҳидини топа оламан.
Менинг истагим сенинг висолинг, ҳавасим эса жамолингдир,
на ундан бошқа эҳтиёжим, на бундан бошқа орзуим бор.
Нодон шайхнинг сўзлари фақатгина Тўби билан ризвондан,
аммо менинг бошим бир сарвнинг оёғида-ю юзим
бир кўчанинг тупроғидадир.
Эй, ул ой ишқидан мен маҳзунни қайтарувчи киши,
аввал биронта унга ўхшадини жаҳонга кўрсат.
Доронинг мулку тахти сенга бўлсин,
менинг муродим эса бир гўзалга бир дам
роҳат қилиб тикилмоқдир.
Мену майпарастлар кўчаси — минг афсонаю-достон,
хаёлимда тиниқ шаробу, юрагимда бир гўзалнинг юзи.
Агар зуҳд хирқасини бода билан ювмасанг
ҳеч бир сулук ва сийрат билан дайрга йўл тополмайсан.
Эй Фоний, агар ундан висол истасанг
ўзингу ўзингдан бошқани қўйиб, ундан ўзгани излама.

Айзан

Аз баҳри дафъи ҳастӣ хоҳам тариқи мастӣ,
З-он рӯ, ки майпарастӣ беҳтар зи худпарастӣ.
Як нуқта аз даҳонат дар дидаям наёмад,
Умре назора кардам дар корғаҳи ҳастӣ.
Хоҳӣ чу гирдбодат сар бар сипеҳр сояд,
Худро чу хоки раҳ соз андар тариқи пастӣ.
Гуфтам, ки дар тахайюл сӯи лабаш барам даст,
Бинмуд ғайрати ишқ манъи дароздастӣ.
Шуд сарфарози гулшан сарви сиҳӣ, магар хонд
Нақши нигини давлат дар «ростию растӣ».
Бо ҳар ки ғайраш, эй дил, бошӣ нишаста бархез!

Гар бошад орзуят бо ёр ҳамнашастӣ.
Нашкаста хеш Фонӣ, беш аз фано мазан дам,
Лофат дуруст бошад худро агар шикастӣ.

Борлигимни йўқотиш учун мастлик йўлини истайман,
чунки манманликдан майпарастлик яхшироқдир.
Борлиқ ишхонасига умр бўйи назар қилдим,
оғзингдан бир нуқта ҳам кўринмади.
Қуюн каби бошинг осмонга суйкалишини (етишини) истасанг,
пастлик йўлида ўзингни кўча тупроғи каби қил.
Хаёлимда лабинг томон қўл чўзай дедим,
ишқ ғаюрлик қилиб, қўл узатишимга йўл бермади.
Сарв гулшанда мартабали бўлди,
у давлат муҳридаги «Ростию расти» («тўғри бўлсанг,
халос бўласан») сўзини ўқиганмикан?
Эй дил, ёр билан ўтиришни орзу қилсанг,
бошқа билан ўтирган бўлсанг ҳам, ўрнингдан тур.
Эй Фоий ўзингни синдирмай туриб, фано ҳақида сўзлама,
агар ўзингни синдирсанг, лофинг тўғри бўлиб чиқади.

* * *

Дар майкада гадой беҳ з-он ки подшоҳӣ,
Риндию майпарастӣ хуштар зи ҳар чи хоҳӣ.
Ишқи ту кард зоҳир бо ман чу даъвии хун,
Доданд дидаю дил аз чонибаш гувоҳӣ.
Султони мулки ишқам, бингар, ки дар ғамат чун,
Бигрифта оху ашқам аз моҳ то ба моҳӣ.
Радду қабул чун нест, зоҳир мабош, эй шайх,
Аз фисқи мо гурезон, бо зуҳди худ мубоҳӣ.
Гар баҳри раҳмати ў ояд ба мавҷ ғам нест,
Гарчи зи дуди исён дорем рўсиёҳӣ.
Чун ёр нуқта гирад, бошад гуноҳаш афзун,
Онро, ки ҳаст дар дил даъвии бегуноҳӣ.

Соқӣ фикан маи лаъл дар чоми каҳрубогун,
То лоларанг созем аз вай узор гоҳе.
Он шўхи риндвашро нозам, ки гоҳи чилва
Афсар зи тоҷдорон бистуд ба қачқулоҳӣ.
Дайри фанову Фонӣ, зуҳҳоду хонақаҳ з-онк,
Дар дайр узр беҳтар аз учби хонақоҳӣ.

Майхонада гадойлик қилиш подшоҳликдан яхшироқдир,
риндлигу майпарастлик ҳамма нарсадан яхшироқ.
Ишқинг қонимга даъво қилган пайтда,
кўз ва кўнгил унинг фойдасига гувоҳлик бердилар.
Ишқ мулкининг султониман, қара, сенинг ғамингда
оҳим ва кўз ёшларим еру кўкни тутди.
Рад ва қабул маълум эмас, эй шайх,
бизнинг фисқимиздан қочма-ю, ўз зуҳдинг билан мақтанма.
Гарчи гуноҳлар тутунидан юзимиз қора бўлса-да,
унинг раҳмат денгизи мавж урса ғам йўқдир.
Агар ёр қилдан қийиқ қидирса, ўз кўнглимда
беғуноҳман деб юрган кишининг гуноҳи ортади.
Қаҳрабо тусли жомдан қизил шароб қуй, эй соқий,
токи у билан гоҳида юзимизни лоларанг қилиб турайлик.
Ушал риндваш шўх билан фахрланаманки, у
жилва қилиб, тождорларнинг тожини олиб қоча олади.
Фоний, фано дайрида-ю зоҳидлар хонақоҳда
узр билан дайрда бўлиш, ғурур билан
хонақоҳда туришдан афзалроқдир.

Татаббўъи Хоҷа

Кай раҳи ишқ тавон шуд зи сари булҳавасӣ,
Магар аз хеш бурун оиву он чо бирасӣ.
Ба аёдат қадаме бар сари ин хаста расон,
Эй, ки машҳури чаҳонӣ ба Масеҳонафасӣ.
Бекасонро ту касӣ вой, ки нагрифт қарор,

Корам аз бекаси, ишқ суи ҳеч касй.
Ман киву васли ту ҳайҳот, ки хоҳам ки расам,
Ба нишемангаҳи анқо ба чаноҳи мағасе.
Бин, ки дар бодияи ишқ дили чоки маро,
Паҳлӯи маҳмили Салмост мақоми чарасй.
Шабрави қўи харобот даро шод, ки нест
Ваҳме аз шаҳнағй он ҷову ғаме аз асасй.
Сад кас аз саъю талаб роҳ набурданд ба дўст,
Ту кучо раҳ барй охир, ба дусад ҳеч касй.
Фоний, дашти фано тай нашавад бе тавфиқ,
Раҳравон, гарчи дар ў пўя намоянд басе.

Енгилтаклик билан ишқ йўлини босиб ўтиши мумкин эмас,
агар ўзлигингдан кечсанг у ерга етишинг мумкин.
Эй, масиҳнафислик билан жаҳонга машҳур бўлган,
бу хастанни кўриш учун унинг бошига қадамингни етказ.
Сен кимсасизларнинг кимсасисан, аммо
мен кимсасизликдан ҳеч кимга ишқ қўёлмадим.
Мен киму, сенинг васлингга етишмоққа йўл бўлсин,
анқо ин қурган юксакликка чивин қаноти билан
учиб чиқиш мумкинми?
Ишқ саҳросида чок бўлган юрагимни кўр,
Салмо карвони ёнида қўнғироқ ўрин тутганга ўхшайди.
Энди тунда харобот қўйига келувчи, шодлик билан киргил,
бу ерда ҳокимнинг қўрқуви-ю миршаб, соқчиларнинг ғами йўқ.
Юз киши қанча интилиб дўст томонга йўл тополмадилар,
Сен икки юз бор кимсасизлигинг билан қандай йўл топа оласан?
Эй Фоний, гарчи йўловчилар у йўлда кўп юрсалар
ҳам, тавфиқсиз фано дастидан ўтиб бўлмайди.

Мухтараъ

Эй шаби ғам, чанд дар ҳичрони ёрам мекушй,
Зинда медорам туру, баҳри чй зорам мекушй?

Хунам, эй гардун, биҳил бодат агар аз рӯи лутф,
Зери пой рахши он чобуксуворам мекушӣ.
Ихтиёрам нест дар чон додан андар пеши ту,
Гарчи аз мастӣ ту ҳам беихтиёрам мекушӣ.
Рӯй аз май гашта гул-гул, менамоӣ бо хасон,
Ман, ки нолон булбулам, з-он хор-хорам мекушӣ.
Соқийё, ҳарчанд к-аз май метавонӣ зинда сохт,
Лек, з-истигно дар андӯҳи хуморам мекушӣ.
З-он чу шамъам гираву сӯзи ниҳонӣ муҳлик аст,
К-аз саводи зулф дар шабҳои торам мекушӣ.
Оташи дил низ хоҳӣ кушта гардад, з-он сабаб,
Ҳар дам, эй қотил, ба теғи обдорам мекушӣ.
Азбарои куштанам доғи фироқат бас набуд?
К-аз пай васлат ба доғи интизорам мекушӣ!
Ин ки мондам зинда бе рӯи ту, чоно, з-ин ҳаёт,
Чунки донӣ, пеши рӯят шармсорам мекушӣ.
Аз ту шуд, эй ишқ, Фониरो фано, к-он дар фироқ,
Сӯзиям пинҳону аз васл ошкорам мекушӣ.

Эй ғам туни, қачонгача ёримнинг ҳажрида мени ўлдирасан?
Сени тирик тутаман (кечалари бедорман)-ку, нима
учун мени зор қилиб ўлдирасан?
Эй осмон, меҳрибонлик юзасидан, у ел қадам отли дилбарим
оти оёғи остида мени ўлдирсанг, қоним сенга ҳалол бўлсин.
Мени мастлик билан беихтиёр ўлдирганингда ҳам,
қошингда жон беришда мен ҳам беихтиёрман.
Май билан юзингни гулгун қилиб пастларга кўрсатасан,
шу ишинг билан мен навосоз булбулни андишада ўлдирасан.
Эй соқий, май билан тирилтира олсанг-да,
лекин истиғно билан хуморилик ғамида ўлдирасан.
Қора зулфинг билан қоронғи кечаларда ўлдирганинг сабабла
шамъ каби йиғлашиму яширинча куйишим ҳалокатлидир.
Эй қотил, ҳар нафасда кескир қилич
билан мени ўлдирмоқчи бўлганинг

боиси шуки, дилим ўтини сўндиришни ҳам истайсан.
Мени ўлдириш учун фироқинг доғи каммиди,
яна васлинг йўлида интизорлик доғи билан ўлдирасан.
Эй жоним, жамолингсиз тирик қолдим, буни билсанг,
юзинг қошида ҳаётдан шарманда қилиб ўлдирасан.
Эй ишқ, Фонийга фано сен томондан ҳосил бўлди,
чунки айрилиқда яширин куйдирасану,
васл билан ошкора ўлдирасан.

Айзан

Чу даврон надонад ба чуз бевафой,
Вафочўй аз аҳли даврон чарой?
Чунон з-аҳли даврон малулам, ки н-орад
Маро соғари даври ишратфизой.
Нихон, эй парй, бо ту дорам суханҳо,
Кучо гўямат чун надонам кучой?!
Мачў ҳоли риндони олий зи зоҳид,
Ки н-ояд зи ҳар пашша фарри хумои.
Агар носеҳам тавба фармуд, соқй,
Бидеҳ чоми май, ман кию порсой.
Талоқи ситамгораи даҳр кардам,
Ки бас фитна зояд аз ин кадхудой.
Ба масчид марав, Фониё, салтанат чў,
К-аз он бар дари дайр беҳтар гадой.

Даврон бевафоликдан бошқани билмагандан кейин,
нима учун даврон аҳлидан вафо излайсан?
Даврон аҳлидан жуда хафаман,
менга ишрат кўзғатувчи пиёлани келтирмайди.
Эй пари, сенга яширин сўзларим бор,
қаерда айта-ю, қаердалигингни қайдан билай?
Баланд мартабали риндлар ҳолини зоҳиддан сўрама,
хумо қушининг шон-шавкати ҳар пашшада бўлавермайди.

Эй соқий, агар насиҳатгўй менга тавба буюрса,
бир жом май бер, мен киму тақводорлик нима?
Ситамкор дунёни талоқ қилдим,
чунки бу билан бирга яшашдан фитна туғилади, холос.
Эй Фоний, масжидга салтанат излаб борма, ундан кўра
дайр эшигига бориб, гадолик қилиш яхшироқдир.

Татаббуъи Махдум

Сўи чоми маи лаъли ту дорам орзумандӣ,
Вале бошад зи нокомам ба чоми бода хурсандӣ.
Шавад зоянда сад гул даҳрро аз чаши хунборам,
Бале, абри баҳориро зи гулҳо ҳаст фарзандӣ.
Гаҳи куштан яке дар хоку хунам бингар, эй қотил,
Зи сина чок чоке бин, зи дил парканд-паркандӣ.
Чу ман аз хори захролуди мижгони ту чон додам,
Чӣ судам халқро аз ғунчаи лаълат шакархандӣ.
Зи захми тан чу андар хонаи дил сохтӣ манзил,
Ҳамон беҳтар, ки ин дарро ба рӯи ғайр дарбандӣ.
Чу гаштам ошиқи расво, сари худ гиру рав, эй ақл,
Ки аҳли ишқро дар васла наншинад хирадмандӣ.
Гариби дайрам, эй пири муғон, набвад ачаб, к-аз лутф
Маро баҳри сабӯ бардоштан созӣ худовандӣ.
Ба лутфи оразат миръоти дил ҳам акс бинмояд,
Мусаллам шуд туро дар дилбарӣ бемислу монандӣ.
Писандад гарчи хайли ошиқонро чуз ту он маҳваш,
Валекин ҳеч касро чуз вай, эй Фонӣ, ту напсандӣ.

Лаълинг майи жомини орзу қиламан,
лекин кокилингдан бода жоме билан қувонаман.
Қон оқувчи кўзларимдан юз гул дунёга келади,
ҳа, кўклам булутларининг гуллардан фарзанди бўлади.
Эй қотил, мени ўлдирадиган пантда тупроғу қонимга қара,
унда чок-чок кўксиму, парча-парча юрагимни кўрасан.

Киприкларинг тикани заҳридан жон берганимдан сўнг,
халқ лаълинг ғунчаси шакархандини кўрса менга не фойда.
Таним яраларидан юрак уйини манзил қилдинг,
энди бу эшикни бошқалар юзига ёпиб қўйсанг яхшидир.
Мен ошиқу расво бўлдим, эй ақл, бошингни олиб кет,
чунки ишқ аҳли ақл билан бирга ўтиролмайди.
Дайр ғарибиман, эй муғлар пири, лутф билан
менга кўза ташиш ихтиёрини берсанг ажаб эмас.
Юзинг гўзаллигида юрак кўзгуси ҳам акс этади,
дилбарликда ўхшашинг йўқлиги мусаллам бўлди.
Ул ой юзли сендан бошқа ошиқлар хайлини писанд қилса-да,
биноқ, сен, эй Фоний, ундан бошқа ҳеч кимни писанд қилмайсан.

Айзан

Ҳар сў саманди хеш сабукхез мекунӣ,
3-он бод оташи дили мо тез мекунӣ.
Гулҳо шукуфт ҳусни тууро, 3-он насимро
Ҳар сў вазад ба даҳр, суманбез мекунӣ.
Бошад чунон ки кас ба Ҳарам тарки дин кунад,
Эй, к-аз қадаҳ ба майкада парҳез мекунӣ.
Овехта ба зулфи ту ҳар сў дусад дил аст,
Ҷоно, чаҳон ба зулфи диловез мекунӣ.
То субҳдам зи нолаат эй, дил, зи гулрухӣ,
Ҳар шаб шикасти мурғи саҳархез мекунӣ.
Н-аз май бувад тараб, ки ту бо он расонда лаб,
Майро бад-ин сабаб тарабангез мекунӣ.
Лаб баст Фонӣ аз асари бода, соқӣё,
Ин лаҳза чоми ў зи чӣ лабрез мекунӣ?! Учқур отингни ҳар
томонга чоптирасан,
унинг шамоли билан юрагим ўтини аланга олдирасан.
Ҳуснинг гуллари очилибди, шунинг учун ел
даҳрда қай томонга эсса, суман ҳидини таратади.
Эй, майхонада ўтириб майдан парҳез қилган киши,

сенинг бу ишинг Каъбада динни тарк этган
кишининг ишига ўхшайди.

Сочингни ҳар томонида икки юз юрак осилган,
юрақлар осилган сочинг билан, эй жон, кесмалар қиласан?
Эй кўнгил, тонггача бир гул юзли ишқида нола чекиб,
ҳар кеча тонг қушига шикаст берасан.

Шодлик майдан эмас, сен унга лабингни теккизасан,
шу сабабли майни қувончбахш этувчи қиласан.
Фонийнинг лаблари май асаридан жипслашди,
энди нега унинг жомини тўлдириб тоширасан?

Мухтараъ

Зи лаб дар ханда гарчи барги гул дар ангубин дорӣ,
Вале сад неши тез аз гамзаҳо андар камин дорӣ.
Фарози он даҳан холест ё худ қатли ошиқро
Намудӣ хат, мўхраш сиёҳӣ бар нигин дорӣ.
Ба дил бурдан чу молӣ, даст бинмой яди байзо,
Вале баҳри дили мо беҳ, ки андар остин дорӣ.
Ба базми айш аз ҳар кас, ки дилтангӣ, бурун ронаш,
Фидоят аҳли базм, эй маҳ, чаро чин дар чабин дорӣ?
Набошад ғунчаи гулро ба ғайр аз ханда, эй булбул,
Аз ин фарёдҳо к-он дар дили андӯҳгин дорӣ.
Чаро тақсир дар ноз аст бо аҳли ниёз охир,
Ки сар то по зи хубӣ ҳарчи дорӣ, нозанин, дорӣ.
Аҷаб гулҳост дар таҳ хатти сабзатро бигӯ, эй маҳ,
Суман дорӣ ба зери сабза, ё худ ёсумин дорӣ?
Суман бо ёсамин баҳри чӣ гўям з-он, ки дар хубӣ
Рухе дорӣ беҳ аз ҳар ду, ҳам он дорӣ, ҳам ин дорӣ!
Ба сурма хонаи он чашмро созӣ сияҳ, гўё,
Ки қасди хонумони мардуми гўшанишин дорӣ.
Кунун баҳри чӣ аз бутхона берун оям, эй зоҳид,
Чу кардам дар сару кори буте бинӣ, ки ин дорӣ.
Ба чархат эҳтиёче нест, Фонӣ, чун ба баҳри дил,

Фузун аз ахтараш ҳар гўша дурҳои самин дорӣ.

Кулганингда лабингда асал ичида гул япроғинг бўлса ҳам,
лекин ғамзаларингда пистирмада турган
юзларча ўткир нишларинг бор.
У оғзинг устида холми ёки ошиқларни қатл
этиш учун хат ёздинг-у,
уни муҳрлаш учун узугингнинг кўзида сиёҳ борми?
Дилни ўғирлаш учун қўлингни суйкаганингга
мўъжиза қўлини кўрсатасан,
лекин кўнглимиз учун уни енгинг ичида сақлаганинг маъқул.
Ишқ базмида кимда-ким сени зериктирса, ташқарига ҳайда,
эй ой юзли, базм аҳли сенга фидо бўлсин,
нима учун пешонанг тиришади?
Эй булбул, гул ғунчасида кулгидан бошқа нарса бўлмайди,
бу ғамли дилингда бўлган фарёдларингдан у кулади.
Ҳожат ахлларига нима учун ноз қиласан, ҳолбуки,
сен бошдан оёқ гўзалсан, ниманг бор бўлса ҳаммаси нозаниндир.
Сабза урган хатинг остида ажаб гўзал гуллар очилибди,
эй ой юзли, айт, у гуллар оқ хушбўй гулингми
ёки қизил хушбўй гулингми?
Суман билан ёсуман гулини сенга нима учун ўхшатай?
чунки гўзал икки юзинг борки,
иккаласидан ҳам яхши, унда ҳам униси бор, ҳам буниси бор.
Кўзинг уйини сурма билан қорайтириб,
бир бурчақда ётган кишиларнинг уйини куйдирмоқчимисан?
Эй зоҳид, бир бут (маҳбуб) нинг йўлида дийдорликни
қабул қилганимдан кейин
нима учун бутхонадан ташқари чиқайин?
Эй Фоний, осмонга сенинг эҳтиёжинг йўқ, чунки
дилинг дарёсининг ҳар бир бурчагида
юлдуздан ҳам кўпроқ қиммат баҳо инжуларинг бор.

Мухтараъ

Соқийё, нўшам равон, ҳар гаҳ маи нобам диҳӣ,
Дар хумор обе агар з-он лаъли серобам диҳӣ!
Ин ки киштӣ киштии май мекашам, лабташнаам,
Кош чун лангар ба баҳри бода партобам днҳӣ.
Холи абрӯ марҳами захми дили решама кунӣ,
Баҳри сарпӯши хуми май хишти меҳробам диҳӣ.
Гар диҳӣ уммеди васлу гар диҳӣ бими фироқ,
Заҳр пӯшонӣ аз он чоме, ки чуллобам диҳӣ!
Рост чун торе, ки метобанд онро баҳри лаъл,
Чанд дар заъфи хумор аз баҳри май тобам диҳӣ?
Баҳри хосон чоми молмоли айш омад, бас аст,
Гар таҳи соғар туфайли базми аҳбобам диҳӣ.
Ман киям, эй Фонию, базми висолаш, то ба кай,
Ёди чизе, к-аз ба қон додан намеёбам, диҳӣ?!
Эй соқий, ҳар вақт гиниқ май берсанг ва хумор чоғида
сўлим лаъл лабингдан бир сув берсанг, дарров ичаман.
Кема-кема май ташиганим билан яна ташнаман,
қани энди май дарёсйга мспп лапгар кабн ташласапг.

Эй соқий, ҳар вақт тиниқ май берсанг ва хумор чоғида
сўлим лаъл лабингдан бир сув берсанг, дарров ичаман.
Кема-кема май ташиганим билан яна ташнаман,
қани энди май дарёсйга мени лангар каби ташласанг.
Дилим захмига қошингдаги холдан марҳам қўй,
май хумининг оғзини ёпиш учун менга меҳробинг ғиштини бер.
Гоҳ васл умидин берасан, гоҳ айрилиқ билан қўрқитасан,
гулоб берган жомдан заҳар ҳам берасан.
Лаъл шодаламоқ учун пишитилган ип каби хуморилик
карахтлигида қачонгача май учун мени чийратиб қийнайсан?
Айшу ишрат чоғида улуғлар учун жомлар
лиммо-лим қилиб берилади,
дўстларимнинг базми туфайли менга пиёланинг
тегини берсанг ҳам бўлади.

Эй Фоний, мен киму, унинг висоли базмига етиш қаерда?
Жонингни бағишлаш билан ҳам топишинг маҳол бўлган
нарсани қачонгача эслайсан?

Айзан

Кўдаки дайрам занад санги маломат бешаке,
Ман, ки дар пиронасар гаштам асири кўдаке.
Гарчи аз тифлона тирам захм бар дил мезанад,
Лек дар куштан кунад кори синони новаке.
Андаке сабрам на в-андўҳи бисёрам ба дил,
Зулми ў бисёр, аммо ҳаст раҳмаш андаке.
Васлчўёнаш саду ман як ба ҳичрон монда, лек
Садяки ман дар вафои ў бад-он чуз садяке.
Чун занандам кўдакон санги қафо, набвад аҷаб,
Ҳар тараф аз ҷаврашон дар пўя бардорам таке.
Базми тифлон аст дилкаш савт, лекин ман хамўш,
Эй муғанни, нола тезам кун зи мадди ғижжаке.
Аз пай мақсуд солик гар ҷавон, гар тифл дон,
Фониё, беҳтар зи роҳи ишқ набвад маслаке.

Мен кекса бошим билан бир ёш дилбарнинг асири бўлдим,
дайрдаги (ёш дилбар) нинг иши менга маломат
тошини отиш бўлиб қолди.
Гарчи болаларча ўқи билан дилимни яраласа ҳам,
лекин ўлдиришда ўқи найза вазифасини ўтайди.
Сабрим озу дилимда хафалик кўп,
унинг зулми кўпу раҳми оздир.
Васлини истаганлар юзларча, ҳижронида эса, мен якка-ёлғизман,
унинг вафосида улар менинг юздан биримча,
у бўлса вафода юздан бир.
Гўдаклар жафо тошини менга отганларида
улар жабридан ҳар томонга югурсам, ажаб эмас.
Ёшларнинг базмию овозлари дилкашдир, лекин мен жим

ўтирибман, созанда ғижжакни чўзиб тортиш билан ноламни тезлат.

Солик хоҳ гўдак, хоҳ йигит бўлсин, ўз
мақсадининг орқасидан боради,
эй Фоний, билки, ишқ йўлидан яхшироқ маслак йўқ.

Татаббўъи Хоҷа

Боз дар кўи муғон ошиқи мастам чое,
На зи хешам хабару, не зи касам парвое.
Эй, ки расвоии ман металабидӣ, хуш бош,
Ки зи ишқат натавон ёфт чу ман расвое.
Маст дар дайр, ба ҳар нағма, ки аз ишқ кашанд,
Дасте афшонам аз он ҳолату кўбам пое.
Хориям бин, ки ба базми дигарон бояд шуд,
Орзу гар шавадам сўхбати базморое.
Пиру барно агарам таъна занонанд чӣ айб?
Ман, ки ниронасарам шефтаи барное.
Ёр бо ғайр кашад бода, бигў, ман чӣ кашам?
Чуз ба бадҳолии худ нолаву вовайлое.
Фоние, нест ба чуз тафриқа з-абнои замон,
Гар кашӣ раст ба сар ҳадди фаноосое.

Яна муғлар кўида шундай ошиқу маст бўлдимки,
на ўзимдан хабарим бор, на бировга парво қиламан.
Эй, менинг расво бўлишимни истаган ёр, энди қувон,
чунки ишқингда мендек расво топилмайди.
Дайрда ишқнинг ҳар бир нағмасига маст бўлиб
гоҳ қўлимни, гоҳ оёғимни қимирлатиб рақса тушаман.
Хорлигимни кўрки, агар бирон базморонинг суҳбатини орзу
қилсам,
бошқаларнинг базмига боришим керак бўлади.
Мен қарилгимда бир ёш гўзалга ошиқ бўлдим,
Энди ёшу қари менга таъна қилсалар не айб.

Ёр ўзга билан бода ичади, айтчи, мен ўз
ёмон ҳолимга нолаю вовайло чекишдан бошқа нима иш қиламан?
Эй Фоний, замон аҳлидан фақат тафриқа келади,
агар фанога эришсанг, осониш топасан.

Айзан

Мову маи муғонаву гулбонги паҳлавӣ,
Пири муғон ҳар ончи кунад кор, пайравӣ.
Май деҳ, ки дӯш кӯҳна бараҳман ба дайр маст
Май мезаду шунидам аз он пири маънавӣ.
К-эй ринди дурдкаш, чу ба давр эътимод нест,
Аз даври бода беҳ, ки даме баҳравар шавӣ.
Дунё рабуд чун ту ҳазорон ҳазорро,
Дил чун ниҳӣ ба васвасаву макри дунявӣ.
Дил дар нигорхонаи Чинӣ мабанд аз он-к,
Монад гаҳи шудан ҳама ин нақши монавӣ.
Бар дӯсти даҳр манеҳ дил, чаро ки ту
Бас дӯсти заифию ў душмани қавӣ.
Бадмаст ринди арбадагар дар буруни дайр
Беҳтар ба кунчи савмаа аз шайхи мунзавӣ.
Тарсо чавони шӯҳ ҳамесозадам ҳалок,
К-аз нуктааш аён бувад анфоси Исавӣ.
Фонӣ, агарчи Чомию Шерозият хуш аст,
Натвон зи даст дод ҳам оини Деҳлавӣ.

Мен бўлсаму, муғларча май бўлсаю паҳлавий ашуласи бўлса,
муғлар пири нима қилса, ишимиз унга эргашишдир.
Май бер, кеча кекса ҳинд бараҳмани дайрда маст ҳолида
май ичиб турганда, у маънавий пирдан эшитдим:
«Эй қуйқахўр риндлар, билинглarki, даврга эътимод йўқ,
бир нафас ҳам бўлса, май давридан баҳраманд бўлганинглар
яхши.

Дунё сен каби мингларча одамларни олиб кетди,

шуни билсанг, қандай қилиб бу дунёнинг васвасасига алданасан?
Нигорхонайи Чин (дунё) га кўнгил боғлама, чунки кетиш
вақтингда наққош Монийга нисбат берилган бу
ҳамма нақшларни қолдириб кетасан.
Дунёнинг дўстлигига кўнглингни берма, чунки сен
жуда кучсиз дўстсану, аммо у кучли душмандир.
Дайрдан ташқарида ринднинг маст бўлиб қилган жанжали
одамлардан йироқ ибодатхона кунжида
ўтирган шайхдан яхшироқдир.
Бир тарсо шўх гўзал мени ҳар вақт ўлдиради, чунки унинг
нуқтасидан Исо нафаси аён бўлди
(яъни ўлдиргани билан, яна тирилтиради).
Эй Фоний, агар Жомий ва Хожа Ҳофиз Шерозийнинг
шеър айтиш усули гўзал бўлса ҳам
Хисрав Деҳлавийнинг шеър усулини қўлдан бериб бўлмайди.

Айзан

Дило, гар тўъмае баҳри сағони ёри ман созй,
Ҳам аз парголаҳои синаи афғори ман созй.
Чунунамо бувад гар устухоне, к-аш сағат хояд,
Кашй ҳам бар таноби он сағу тумори ман созй.
Ба базмаш гар кашй овоз, эй мутриб ғанимат дон,
Саровозаш агар аз нолаҳои зори ман созй.
Паи озурданам ағёрро ҳозир кунй, то кай?
Ҳузури дигаронро мўчиби озори ман созй.
Сарам, эй муғбача шуд хоки поят баҳри дурди май,
Чй бок, ар бодаполо гўшаи дастори ман созй.
Чу базм аз гиряхои зор-зорам, соқиё, тир аст,
Бидеҳ чоми пуро-пур май, шавад гар кори ман созй.
Чу ту бисёр, эй Фонй, агар чўянд кам ёбанд,
Агар дар ишқ бо камсабрии бисёри ман созй.

Эй дил, менинг ёрим итларига ем бўлсанг,

қўксим парчаларини ҳам унга ем қилсанг.
Менинг телбалигимда суяк бўлса-ю, уни итинг кемирса,
уларни ипга тизиб бўйнимга тумор қилсанг эди.
Эй қўшиқчи, унинг базмида овоз чиқарадиган бўлсанг,
бу овозларнинг бошини менинг нола-ю
зоримдан тузишни ғанимат бил.
Қачонгача менга озор бериш учун ағёрни чақириб,
бошқаларнинг хузурини менинг зоримга сабабчи қиласан.
Бошим май кўйқуми учун оёғинг тупроғи бўлди,
Эй муғбача, салламнинг бир бурчини бодани
тозалаш учун ишлатсанг, не бок?
Менинг зор-зор йиғлашим туфайли базм қоронғи бўлди,
менинг бу ишимни тузатишни истасанг
менга лиммо-лим қадаҳ бер.
Агар ишқда кўп сабрсизлигимга чидасанг,
эй Фоний, сенга ўхшаган кишини кўп изласалар-да кам
топадилар.

Айзан

Ба ғайри дайр дилам чун ҳаво кунад чое,
Маро, ки баст ба занҷири зулфи тарсое.
Шудам чу кофири ишқи ту, эй бути чобук,
Яқин, ки нест маро беҳ зи дайр маъвое.
Ба сад қамолу латофат, ки меқунӣ қилва,
Худойро нафасе, то кунам тамошое.
Ба шўхи масти ман оё чӣ нозу истиғност,
Ки қон ба пош фишондам, накард парвое.
Қамоли ў манмо, ё Раб, ар бувад дар дил,
Ба ғайри дидаву қон доданам таманное.
Ту меравӣ ба дусад нозу ҳусн, аз он чӣ ғамат,
Ки дид рўяту қон дод ношикебое?
Агар ба майкада пиронасар равӣ Фонӣ,
Зи ишқи барное зинҳор бар н-ое.

Юрагим бир кофирнинг зулфи занжирига боғланган,
энди дайрдан ўзга жойни қандай орзу қилсин?
Эй, чобук санам, ишқингда кофир бўлдим,
менга дайрдан бошқа яхшироқ манзил йўқлиги аниқ.
Юз жамолу латофат билан жилва қиласан,
Худо ҳақи, бир нафас томошо қилишга рухсат бер.
Менинг маст, шўх гўзалимда шунча нозу-истиғно борки,
жонимни оёғига ташласам ҳам ҳеч парво қилмади.
Агар кўнглимда жону кўзимни беришдан ўзга орзу бўлса,
ё, Раб, унинг жамолини менга кўрсатма.
Сен икки юз ноз ва ҳусн билан кетасан,
агар бир беқарор юзингни кўриб жон берса, нима ғаминг бор?
Эй Фоний, агар қариганда майхонага борсанг,
барнолар ишқига зинҳор бардош беролмайсан.

Мухтараъ

Биё, ки хайма барафрўхт абри дай моҳй,
Чу абр маст шав акнун ба савти хиргоҳй.
Фирўз манқали оташ даровар, онгаҳ май
Бикун зи оташу май лаъл чехраи коҳй.
Чу огаҳй нашуд аз корхонаи олам,
Беҳ он ки набвадат аз май зи худ ҳам огоҳй.
Ба май шикаста сафолу намадкулоҳи кўҳан,
Зи чоми зар беҳу аз афсари шаҳаншоҳй.
Шаби дароз гузашту адои қиссаи мо,
Зи тўли ҳаҷр наёвард рў ба кўтоҳй.
Зи раҳ наяфтй агар пешвост пири тариқ,
Зи ҳамраҳи Хизр, эй дил, маҷўй бериҳй.
Сулуки роҳи фано, Фониё, зи даст мадеҳ,
Халос аз худу аз ғайри худ агар хоҳй.

Кел, қиш булуту чодирга ўт ёқди,

энди булут каби маст бўлиб, хиргойи ашула айтайлик.
Манқалдонга ўт ёқ, ундан кейин майни суз,
сарғайган юзни бу ўту май билан қизартир.
Олам корхонасидан огоҳ бўла олмадик,
сен ҳам ичиб ўзлигингни йўқотганинг яхши.
Май ичиш учун синган сафол, кийиш учун эски наMAT кулоҳ,
олтин жом, подшоҳлик тожидан ортиқроқдир.
Узун кечалар ўтдию, ҳажринг узунлигидан
қиссамиз тугаллаш муддати қисқармади.
Эй дил, тариқат пиринг бўлса йўлдан адашмайсан,
Хизр ҳамроҳлигида йўлсиз бўлмайсан.
Эй Фоний, ўзлигингу ўзгалардан қутулишни истасанг,
фано йўли сулукини қўлдан берма.

Татаббўи Мир

Зи ғамза тиру аз мижа саф ошкор мекунӣ,
Магар ки оҳуи дили маро шикор мекунӣ?
Бунафша тоб мезанад, шикасти сарв мешавад,
Ба рух чу нил мекашӣ, ба каф нигор мекунӣ.
Зи гиря баҳри ашки ман чу мерасад ба доманам,
Зи хирқа домани маро бад-он канор мекунӣ.
Ҳисоби куштагон туро чӣ шуд, дусад ҳазор беш,
Адад чу бешумор шуд, чаро шумор мекунӣ?
Ба санги ҷавр куштиям, намекашӣ чу даст аз он,
Магар ғариби куштаро аз он мазор мекунӣ?

Ғамзадан ўку кипригингдан сафлар тузасан,
дилим кийигини овламоқчимисан?
Рухсорингга нилу қўлингга хино қўйганингдан
бинафшанинг бўйнини эгиб, сарв дарахтини синдирасан.
Йиғламоқдан кўз ёшим дарёси этагимга етганда
хирқам этагидан нариги қирғоққа тортасан.
Ўлдирганларингнинг ҳисоби икки юз мингдан ортиқ,

сон-саноқсиз, нега яна санайсан?
Жабру жафо тоши билан мени ўлдирдинг, яна қўлингни
тортмайсан,
ўлган ғарибни ўша жабр тоши билан кўймоқчимисан?

Татаббўи Шайх

Шикеби дил барад аз хоби субҳгоҳат рӯи,
Ба оби чашмаи хуршед рӯи хеш машўй.
Дилам ба кӯи маҳе гум шуду маҳе беш аст,
Ки дар суроғи ваям рӯ ниҳода рӯй ба кӯй.
Ба гирди дидаи гирёнам он қадди раъно
Бувад чу сарви хиромон ба чилва бар лаби чўй.
Гуле зи дидаи ман гашт ғоиб андар боғ,
Чу бод медавам аз изтироби он ҳар сўй.
Ту хубрӯию ушшоқро маранҷон беш,
Ки хуб нест ба рӯи накӯ шудан бадхўй.
Магар зи бодаи лаълат ба ман расад бӯе,
Ба сӯи базми ҳарифон кашам ба дӯш сабўй.
Чу Саъдӣ ар ҳарамии васл хоҳӣ эй Фонӣ,
Забон бубанду қадам неҳ, сухан зиёда мағўй!

Ҳижрон тунида менга ойдан нима фойда, ёр жамоли бўлиши
керак,
хира кўзимга у дилдор рухсорининг шамъи лозим.
Ой юзингни тўйиб кўрмасдан ҳижрон балосига дучор бўлдим,
сени кўрган вақтда кўпроқ томоша қилишим керак.
Кўчиш тонгида ёронларнинг юзини кўрмасдан эшигингдан
кетдим,
менинг бахтимга, у саҳарда итларинг уйғоқ бўлиши керак эди.
Юзингни тўйиб кўриш қаёқда дейсан, афсуски, ўлдим,
кўрган чоқда кўзимда киприк ўрнида тикан бўлиши керак эди.
Тавба қилганимда тилимга «алҳамду лиллоҳ» келган бўлса ҳам,
лекин даргоҳингда истиғно суви бўлиши керак эди.

Шайх мени хонақаҳ кунжига чақирди, риёлик ибодатидан ўлдим,
менга дайр пири остонаси ва майфурушнинг кулбаси лозим.
Эй Фоний, висоли йўлида юзингни кўйи тупроғига суртдинг,
бир дафъа муяссар бўлмаса, юз қатла суртишинг керак эди.

Татаббўъи Хоҷа

Зи Кавсар дам мазан пеши лаби вай,
Касе кай об хоҳад то бувад май?
Ба май монад, ки мамзуч аз гулоб аст,
Лабашро чунки резад аз рухаш хай.
Ба вазъи коргоҳи даҳр мангар,
Ки бо андеша натвон бурданаш пай.
Ҳамон беҳтар, ки нанҳй бода аз даст
Бисоти Бармаку Ҳотам кунй тай.
Чу барбод аст кору бори олам,
Бинўшй бодаро бо нағмаи най.
Чу орад соқият соғар лабо-лаб,
Кашй чоми дамо-дамро паёпай.
Мағў, Фонй зи ишқи он парй мурд,
Касе к-ў мурд чи-твон кард, бо вай.

Юзи, сахардаги уйқудан дилнинг сабрини олиб кетса,
юзингни қуёш суви билан ювма (кўп ухлама).
Бир ой юзлининг кўйида дилим йўқолди, бир ойдан
кўпроқ вақтдан бери уни сўроқлаб кўчама-кўча юрибман.
Йиғлоқи кўзимнинг атрофида у раънонинг қадди-қомати
ариқ лабига ўтказилган сарв хиромон каби жилва қилиб туради.
Боғ ичида кўзимдам бир гул ғойиб бўлди,
шунинг изтиробидан ҳар томонга елдай югураман.
Сен гўзалсан, ошиқларингга кўп озор берма,
гўзал юзлининг бадфеъл бўлиши яхши эмас.
Лаъл лабинг майидан менга бир ис келармикин деб,
улфат базмига май кўзасини кифтимга қўйиб кўтариб бораман.

Эй Фоний, шайх Саъдий каби висол ҳарамини истасанг,
тилингни тийиб қадам қўй, ортиқча сўзлама.

Татаббўи Маҳдум

Чу хас гум гаштам андар боғи ҳусну нози гулрӯе,
Ки боди бениёзӣ мевазид он чо зи ҳар сӯе.
Ба бадхуй, ки мардум мекушӣ ҳар дам, накӯ набвад.
Бадӣ, эй маҳ, муносиб кай бувад аз чун ту некӯе?
Ба ишқат не тавонам панча афқандан на з-ӯ частан,
Ки аз заъфам таки пое намонду зӯри бозуе.
Таку пўям, ки дар кӯи муғон омад, чӣ айб эй шайх,
Зарурат гашт соликро давидан чун ба ҳар кӯе.
Кушод аз машъали айн-ул-яқин гар хоҳӣ, эй дида,
Зи хоки дарғаҳи пири муғон беҳ нест доруе.
Сари соғар мапӯшон, соқиё, з-он рӯ, ки бошад нафъ
Ду чашмамро аз ӯ ранге, димоғамро аз ӯ бӯе.
Мачӯ дар кунчи хилват Фониё он лаб, ки бас бошад,
Агар ёбӣ ба ёдаш кунчи боғею лаби чӯе.

Лаби олдида кавсар сувидан сўзлама,
май бўлса кишининг сув ичгиси келадими?
Юзидан лабига тер тўкса,
гулоб аралаштирилган майга ўхшайди.
Даҳр ишхонасини қандай қурилишига қарама,
буни андиша билан топиб бўлмайди.
Бармаку Ҳотам Тоий давлатига эга бўлсанг
ҳам, яна қуруқ қайтиб кетасан.
Оламнинг иши барбоду вайрондир,
ундан кўра нағмаю най билан май ич.
Агар соқий сенга пиёлани тўлдириб берса,
дам-бадам жом торт.
Эй Фоний, ўлу, аммо у парининг ишқидан сўзлама,
ўлган одам нима қила олади?

Татаббўи Махдум

Чу хас гум гаштам андар боғи хусну нози гулрўе,
Ки боди бениёзӣ мевазид он чо зи ҳар сӯе.
Ба бадхуй, ки мардум мекушӣ ҳар дам, накӯ набвад.
Бадӣ, эй маҳ, муносиб кай бувад аз чун ту некӯе?
Ба ишқат не тавонам панча афкандан на з-ӯ қастан,
Ки аз заъфам таки пое намонду зӯри бозуе.
Таку пӯям, ки дар кӯи муғон омад, чӣ айб эй шайх,
Зарурат гашт соликро давидан чун ба ҳар кӯе.
Кушод аз машъали айн-ул-яқин гар хоҳӣ, эй дида,
Зи хоки даргаҳи пири муғон беҳ нест доруе.
Сари соғар мапӯшон, соқие, з-он рӯ, ки бошад нафъ
Ду чашмамро аз ӯ ранге, димоғамро аз ӯ бӯе.
Мачӯ дар кунчи хилват Фониё он лаб, ки бас бошад,
Агар ёбӣ ба ёдаш кунчи боғею лаби чӯе.

Бир гул юзлининг хусн боғида хасдек йўқолдим,
чунки у ерда бениёзлик шамоли ҳар томондан эсарди.
Бадхўйлик билан ҳар дам кишиларни ўлдирганинг яхши эмас,
эй ой, сендек яхшига ёмонлик қачон муносиб бўлсин?
Ишқингда панжа уришга ҳам, сакрашга ҳам кучим йўқ,
чунки заифликдан тепишга оёғимда дармон, билагимда куч
қолмади.
Эй шайх, муғлар кўйида бориш-келишимнинг нима айби бор?
Ҳар томонга югуриш солик учун заруратдир.
Эй кўз, агар «айнул-яқин» машъалидан очилишни истасанг,
ҳеч бир дори муғлар пири даргоҳи тупроғидан яхши эмас.
Эй соқий, қадаҳ устини ёпма, негаки,
икки кўзим унинг рангидан, димоғим ҳидидан нафъ олади,
Эй Фоний, хилват кунжида у лабни излама,
агар унинг ёдида бир боғ чеккаси ва ариғ лабини топсанг кифоя.

Татаббўи Мир

Агар Фарҳоду Ширин ҳарду дар даврони ман будӣ,
Яке шарманда аз ман, он як аз чонони ман будӣ!
Агар Мачнун ба дашти ишқ ҳамроҳам шудӣ як раҳ,
Ба чон з-ошуфтагиҳои дили вайрони ман будӣ.
Мағӯ, к-аз ашк дар кӯи вафо рӯяд ниҳоли васл,
Ки гар будӣ чунин, аз дидаи гирёни ман будӣ.
Чу гул чоки гиребонам нагаштӣ ҳар саҳар зоҳир,
Чу дурри ашк агар он шўҳ дар домони ман будӣ.
Ҳазорон шаб ба бедорӣ ба рӯзам н-омадӣ дар ҳаҷр,
Шабе гар он маҳи номехрубон меҳмони ман будӣ.
Зи нозу ғамза гоҳи чашм агар во кардӣ он маҳваш,
Зи ҳайронӣ, ки дорам дар руҳаш, ҳайрони ман будӣ,
Вафоро дар дили ҳўбон асар гар будӣ, эй Фонӣ,
Набудӣ ёр азони бевафоён, з-они ман будӣ!

Агар Фарҳод билан Ширин икковлари
менинг давронимда бўлсалар эди,
бири мендану, иккинчиси жононимдан шарманда бўларди.
Агар Мажнун ишқ даштида бир марта ҳамроҳим бўлса,
вайрон дилимнинг телбалиги жонига тегар эди.
Вафо кўйида васли ниҳоли кўз ёшидан кўкаради дема,
агар шундай бўлса, мени йиғлоқ кўзимда бўларди.
У шўҳ кўз-ёшим менинг этагимда бўлса эди,
ҳар саҳарда ёқам чоки гул каби кўринмас эди.
Бирор кеча у номехрибон ёрим меҳмоним бўлганида,
мингларча кечаларим уйқусиз кундузга айланмас эди.
У маҳваш гоҳо нозу ғамза билан кўзини очса эди,
юзига ҳайрат билан термулганимни кўриб, ҳайрон бўлиб
қоларди.
Эй Фоний, гўзалларнинг дилида вафодан асар бўлганида эди,
вафосиз кишининг ёри бўлмай, менинг ёрим бўларди.

ИЗОҲЛАР

ТАСАВВУФИЙ ИСТИЛОҲЛАР ИЗОҲИ

А

Абр (булут)— Ҳақ эранлари таърифига кўра, ортиқча ҳисобланган ҳижоб; У бандалик ва раббонийлик пардасидир. Сўфия истилоҳида жидду жаҳд билан мушоҳада мақомига етишишга сабаб бўлган ҳижобдир; Шунингдек, нафсоний зулмат афъоллари ва руҳоний малакалардан ҳосил бўлган қалб ҳижоби. Бу ҳижоб — зотий ва асмой тажалли офтобини мушоҳада қилишга монелик қилади.

Абру (қош) — илоҳий зотни тўсиб турадиган илоҳий сифатлар. Ва вужуд олами бу сифатлардан равнақ, гўзаллик ва жамолга эга бўладилар.

Б

Басийрат — қалб кўзи билан кўриш, англаш, идрок этиш; қудсият нури билан ёритилган қалбнинг ашёнинг моҳиятини кўриши.

«Қувва-и қудсия» ва «оқила-и назария» ҳам дейилади. Қалб кўзи, илҳом.

Бақо — мавжуд бўлмоқ, давом этмоқ, ёмон одатларни тарк этиб, яхши одатларга эга бўлиш, инсон ва бошқа нарсаларнинг қувват ва таъсирини кўрмасдан фақат Аллоҳнинг қувват ва таъсирини кўриш, Аллоҳдан бошқа ҳеч нарсани кўрмаслик. Бақобиллаҳ — Аллоҳ билан мавжуд бўлиш. Бақо баъд ал-фано — Фанодан кейин ҳосил бўлган бақо.

Буюк сўфийлардан бири: «Бақо набийларнинг мақомидир. Ҳар қандай ҳолат, уларнинг фазилатли бўлишларига монё бўлмайди. Боқий бўлган банда бутун ашёда фақат Ҳақни кўради. Бақо мақомига эришган зотнинг бутун ҳоли ва ҳаракатлари Ҳаққа маъқул бўлиш ҳаддидир. Банда бу ҳаддан ўтиб Ҳаққа муҳолиф бўлиш ҳолатига тушмайди.

Бут— мақсад ва матлабдир; бошқа бир сифатлар билан солиқ қалбида зоҳир бўлувчи нозик маънолар.

Буса — руҳнинг жисм билан лаззатланиши ва давомли муроқабаси. Бўса, канор ва ғамза — солиқнинг нисбати ва даражасига кўра воқеъ бўлувчи фойза ва ботиний жазбалар.

В

Васл — зухур ва шуюн (даража, ҳол) орасида восита бўлувчи ҳақиқий ваҳдат.

Важҳ (юз) — Ҳақ зотининг, фойза улашувчилик сифати.

Вараъ — тақвонинг юксакроқ босқичи, буюрилган ва манъ этилган барча диний амрларни мукаммал татбиқ этиш.

Ваҳдат-касрат — бирлик-кўплик. Ваҳдат — ҳар нарсани бир ҳолда ва бир ичида кўриш, ашёни Аллоҳ ила кўриш, жамъ ҳоли; Касрат — борлиқларни кўп ҳолда кўриш, фарқ ҳоли. Ғайб-и мутлақнинг «ло таайюн ва ло зухур» мартабасига «аҳадийят» илк зухур ва таайюн (таайюн-и соий) «воҳидийят» дейилади.

1. Ваҳдати қусуд — қасд ва ироданинг бирлаштирилиши, банданинг ўз шахсий ва башарий иродасидан кечиб, Аллоҳнинг иродасини, мурод ва мақсудини ўз мурод ва мақсади ҳолатига келтирилиши, натижада илоҳий ирода ҳокимиятининг таъминланиши.

2. Ваҳдати шуҳуд — Важд ва жамъ ҳолатида банданинг барча нарсани бир ҳолда кўрилиши, кўринган нарсаларнинг бирлаштирилиши ва ягона борлиқ ҳолида кўрилиши, қуёш кўтарилганда ой ва юлдузлар кўринмагани каби, илоҳий тажаллиларнинг зухури пайтида Аллоҳдан бошқа ҳеч нарсани кўриб бўлмаслиги. Аллоҳ тажаллий ва зухур этгани учун мосивонинг маҳв бўлиш ҳолати. Анфусий (субъектив) фано.

3. Ваҳдати вужуд — борлиқларнинг бир ва ягона эканлиги қаноати борлиқларни бир деб билиш, бир эканлигига ишониш, важд ва сакр ҳолатида бўлмаган пайтида ҳам борлиқларнинг ягона борлиқдан иборат эканлигига, ҳар нарсанинг ягона бўлган

Аллоҳнинг турли тажаллилари, зуҳурлари, тааййунлари ва кўринишлари эканлигига ишониш. Офоқий (объектив) фано.

Висол — ваҳдат мақоми.

Вужуд — Ҳақ вужудига айтилади.

Г

Габру кофирбачча — ваҳдат оламидаги садоқатдурким, қалб юзи мутлақо мосиводан юз ўгириб, фано зулматидан жой олган бўлади.

Гарми (иссиқлик) — муҳаббат ҳароратига айтилади.

Гесу (ўрилган соч) — солиқни талаб йўлида Ҳаққа етказадиган ип — арқон; Висол ва боғланишни талаб қилиш йўли бўлиб, ғайб оламидан иборат бўлган мутлақ жамол ва Ҳақ дийдоридир.

Гулгун чехра — комил ориф қалбида порловчи мутлақ тажаллий; уйқу ё беҳушликда моддадан ташқарида бўлган тажаллиси.

Д

Дайру харобот — маъно олами ва комил орифнинг ботинидир.

Дахан (оғиз) — хафий сирри — махфий сир. Инсоннинг фаҳм ва ваҳмидан пок ва муқаддас бўлган мутакаллимлик сифатидир.

Калом (сўз) нинг асрор ва нозик маъноларига ишора қилиниб, оғиз тор ва кичикликда зарра ва нуқтага ташбих қилинади.

Дил — орифлар тилида илоҳий сирлар макони ва махзани бўлган қалбдир. Ва яна «нафси нотиқа» маъносида ҳам келади. Руҳ ва нафс орасидаги мужаррад нуроний жавҳардир. Ҳақимлар уни «нафси нотиқа» дейдилар. Қалб икки хил маънода қўлланади: 1. Инсон сийнасининг чап томонидаги аъзоси. 2. Инсоннинг чап сийнасидан икки бармоқ пастда жойлашган руҳоний латифа бўлиб, раҳмоний файз, нур нозил бўлади-ган, тажаллийга мазҳар жойдир. Тасаввуфдаги «Дил назаргоҳи Ҳақ» деган таъриф ёки «Мўъмининг қалби — Аллоҳнинг Арши» деган ҳадис. шунингдек «Ер-осмонга сиғмадим, мўъминнинг қалбига сиғдим» деган ҳадиси қудсийлар инсон калбининг илоҳийлиги ва

имкониятларининг чексизлигидан дарак беради. Бироқ илоҳий таважжуҳ зикр, фикр ва ибодатлар билангина бу қалбнинг сир-синоат ва имкониятлари юзага чиқади. Сўфийлар қалб деганда айнан шу руҳоний латифани назарда тутганлар.

Дилбар— кўнгил олувчи. Орифлар тилида тажаллиёт вақтида кўн-гилни нуроний қиладиган нарсага дилбар дейилади.

Ё

Ёр ва дилдор — маъшуқ ва маҳбуб; шухуд (кўзга кўринувчи, қалбни ром этувчи) олами.

Ж

Жазба—Тортиш, Аллоҳнинг бандасини ҳузурига жалб этиши, важд ҳоли. «Аллоҳдан етган бир жазба барча жин ва инсонларнинг амалига баробардир». Мажзуб— Жазбага тутилган, жазбали, важд ва истиғроқ ҳолатида бўлган, бир онда бутун ҳол ва мақомларни ошиб ўтиб машаққатсиз вуслатга эришган илоҳий ҳузурга жазб ва жалб этилган.

Жалол — Аллоҳнинг буюклик иззат, кибриё ва қаҳрга далолат қиладиган васфлари; маъшуқ ишқ ва ошиқликдан эҳтиёжсизлик изҳор қилганда, ошиқнинг ўзлиги ва ғурурини йўқ қилиши, ожизлик изҳор этишидир.

Жамол — маъшуқ ошиқдан эҳтиёжсизлиги туфайли камолини зоҳир қилмоқ. Ва яна Худованднинг лутф ва раҳмат сифатлари. Ҳақнинг тажаллиси. Ошиқнинг кучли рағбат ва талабига кўра, маъшуқнинг манзурга лутфан камолини зоҳир қилмоқ. Жамол — Аллоҳнинг лутф, эҳсон ва марҳаматига далолат қилишган васфлари.

Жон — инсон руҳи, раҳмоний нафс ва Ҳақ тажаллиётидир. Ва яна воҳидият ва жабарут оламида илмий тажаллидан зоҳир бўлган аъёни собита ва ҳақиқатдир.

Жом — маърифат бодасидан тўла, орифнинг дил ва аҳволи. Баъ-зилар жом — бадан, жисм — баданни тозаловчи, софловчидир, дейдилар. Зеро, комил ориф илоҳий бода жомидан

ичади ва тавҳиддан сармаст бўлади. Соғар, суроҳи ва мино атамалари ҳам ориф қалбини англатади. Бу қалб — хумохона, майхона ва майкада иборалари билан ҳам таъбир қилинади. Мастлик деганда, ишқнинг чулғаб олиши, ботиний ва зоҳирий сифатлар, маърифат сархушлигига ғарқ бўлиш назарда тутилади.

Жоми жаҳоннамо —комил инсон ва Ҳақ эранларининг ботини.

Жоми Жам (Жамшид), жоми жаҳоннамо — Жамшид жоми— манбаларда ёзилишича, Таҳмурасининг ўғли Жамшид Қадимий Эроннинг пешдодийлар сулоласининг 4-ҳукмдори бўлган 1000 йилга яқин яшаб, инсонларга зарур кўп нарсаларни ўйлаб топган, жумладан: қурол-аслаҳа ясаган, бинолар ва ҳаммом қурган. Одамларга либос тикиш, кемасозлик, табибликни ўргатган, наврўз байрамини жорий қилган. Гавҳар ясашни ўйлаб топган ва гавҳарли тахт ясаган. Бу тахт Жамшид тахти, Жамшид маркаби, Жамшид чодир, Жамшид курсиси каби номлар билан аталган. Шунингдек. Жамшид «Жоми жаҳоннамо»— жаҳонни кўрсатувчи жом ихтиро қилиб, унга назар солиш билан жаҳондаги воқеаларни кўриб турган экан. Бу жом Кайхисравга сўнгра Дорога ўтган экан. Саъдий Шерозий ҳам «Гулистон» асарида биринчи бўлиб тўн тиккан ва қўлига узук таққан киши Жамшид эканлигини айтган.

Алишер Навоий эса «Тарихи анбиё ва ҳукамо» асарида Жамшид салтанатининг тараққиёти ва таназзули ҳақида маълумот берган.

Ирфоний адабиётдаги «жом шароби» ўзининг илоҳий сирларни ошкор қилиши билан «жоми жаҳоннамо»га қиёс қилинган. Мутасаввифлар ғайб асроридан воқиф қалбни ҳам «жоми Жам»га ўхшатишган. Солик бу «жоми жаҳоннамо» қалбига назар солиб, унинг сирларидан огоҳ бўлади ҳамда қалбини ғурур ва ўзлигидан халос этиб, дўст ишқи билан лиммо-лим тўлдиради.

Завқ — ишқ лаззати ва унинг ошиқда мавжудлиги. Муҳаббат чақ-моғининг порлаши пайтида солиқнинг Ҳақни зоҳир ва мушоҳада қилишидаги илк ҳолат ва даражаси. Бу мушоҳада — мушоҳада қилувчининг завқ ва машрабига кўра юксак ё паст даражада бўлади. Завқ қанчалик бузуқ хилт, аралашмалардан соф бўлса, мушоҳада этилувчи зотни идрок этиш, васл ҳаловатини туйиш ва кўриш лаззати шу қадар мусаффо ва тотлироқ бўлади.

Занах, Зақан (бағбақа, сақоқ) —илоҳий тажаллига мулоҳаза ила назар солиш лаҳзаси. Жамол мушоҳадаси бўлган лаззат мақоми.

Зулф — Зулфнинг тасаввуфда бир қанча маънолари бор. Жалолий тажалли ва тариқат мушкилотлари; мутлақ жамол ваҳдатининг тўсилишига сабаб бўладиган жамотни тажалли ва жамолий сифат; зулф — яширин моҳиятдурким, уни англаш ва идрок қилишга ҳеч ким қодир эмас; оламнинг ғаройиб суратлари; йўқлик олами. Зулф — бу ваҳдат мартабаси ва Аллоҳ таолонинг зотидурки, унинг сир-синоатига етмоқ мумкин эмас. Шунингдек, зулф қудрат ва жамол тажаллисининг сифати бўлиб, у ваҳдатга тўсиқдир. Ва сўфийлар истилоҳида зулф тугал, бўлак нарсалар — ақл ва ҳис билан идрок қилинадиган нарсалар, арвоҳлар ва жисмлар, жавҳар ва аразларнинг даража — мақомлари имкониятидан киноядур. Зулф—куфр зулматидан ҳам киноя. Тасаввуфда зулфнинг узунлиги, беқарорлиги, гажаклиги, хамлиги, паришонлигининг ҳам ўзига хос маънолари бор. Айтайлик, зулфнинг хамлиги —илоҳий асрор демак. Унинг узунлиги — борлиқ мавжудотнинг кенглиги. Беқарорлиги оламнинг ўзгарувчанлиги ва ҳоказо.

XV асрнинг биринчи ярмида яшаб ўтган туркигўй шоиримиз мавлоно Атоий бир байтида:

Ҳар марифатки, шайх ани таҳқиқ сўзи дер,

Билмас муники, маънийи ул-зулфу хол эрур,—деб ёзганда, тасаввуфдаги «зулфу хол» атамаларининг илоҳий маърифат ва ҳақиқатларга ишора қилувчи рамзий маънолари борлигини таъкидлайди.

Зулф гажаги —Илоҳий сирларнинг махфийлиги; тариқат мушку-лотлари; шаҳодат (кўз билан кўриладиган, мавжуд) оламда илоҳий асрорнинг пинҳонлиги.

Зуннор — мусулмон давлатида яшовчи христианлар мажбуран бе-лига боғлаб юрадиган маълум бир рангдаги чилвир. Суфийлар стилоҳида солиқнинг дин ва яқин (ишонч, эътиқод) йўлида садокат ва яқдиллик билан итоат этиши: нафснинг итоат ва фармонбардорлиги ва риёзат аҳли қошида хизмат килиш.

Зоҳид — дунёдан юз ўгирган киши. У шариатнинг зоҳирини уш - лаб, ботинидан беҳабар бўлгани учун ҳам танқидга нишон бўлади.

И

Ибодат — Ёлғиз Аллоҳдан мадад сўраш ва ёлғиз, Унга сиғиниш.

Раббимизга таъзим ва бандалик қилиш.

Ирода—тилаш, исташ, дарвешлик, муридлик. Ирфон — маърифат.

Илмал яқин — ақлий далиллар билан собит бўлган зоҳирий илм.

Истиқомат — тўғри, дуруст, диний амрларга тўла риоя қилиш.

Ақлга ва динга кўра ҳаракат этиб, ҳеч нарсани Аллоҳнинг иродасидан устун қўймаслик.

Ишва — жамолий тажалли.

Имон — ҳазрати Ҳақ субҳонаху ва таолога бўлган ишонч ва билим миқдори.

Ишқ — кўнгил бериш, жондан севиш. Тасаввуфда Ҳақнинг зуҳурига сабаб бўладиган дастлабки сифат. Аллоҳга бўлган ишқ — ҳақиқий, Аллоҳ яратган нарсаларга бўлган ишқ— мажозий дейилади.

К

Калисо — ҳайвоний оламни айтадилар.

Каъба — вуслат мақоми.

Камол — етишганлик, қусурсиз ва камчиликсиз бўлиш, Камоли мутлақ — Илоҳий камол; Инсони комил — Муҳаммад саллаллоҳу алайҳи васаллам ва у кишининг содиқ издоши, Валий, муршид, идеал инсон, ўрناق инсон, қутб, ғавс, ғавс-и аъзам, қутбул-ақтоб.

Карашма — жалолий тажалли.

Кашф — ёпиқ бўлган нарсани очиқ ҳолга келтириш, ҳис ва ақл билан идрок қилиб бўлмайдиган хусусларни қалб кўзи билан кўриш, илҳом билан идрок этиш, мукошафа, мушоҳада.

Л

Лаб — Мавжудотга вужудий файз етказувчи раҳмоний нафас; лабдан мақсад калом (сўз)дир, мўъжизадир ва раҳмоний, нафасга ҳам ишорадурким, ашёлар вужудига жон ва файз бағишлайди. Лаб — жонни қувватлантирувчидурким, шариат тилида «нафхи рух» дейилади. Лаб — ошиқларни файз ва хурсандчилик билан сийлаш; илоҳий оламдан пайғамбарларга фаришта орқали, валиларга илҳом орқали нозил бўлган сўзлар.

Лаби лаъл — маъшуқ каломининг ботиний маъноси, аҳволнинг софлиги ва нозиклиги ҳамда ҳусну жамол гўзалликлари зикрини қамраб олган сўзлар.

Лаби ширин — идрок қилинадиган бевосита нозил бўлган сўзлар: Ҳадиси қудсий ва воридоти ғайбийлар каби.

Лиқо (юз, чеҳра, кўриниш) — маъшуқ зухур этади ва ошиқ у эканлигига ишонч ҳосил қилади.

Лутф — муроса, мадад ва тин олиш билан маъшуқнинг ошиқни тарбия қилишидир. Токи у (ошиқ) жамолнинг нур ва товланишига тўла қувват ҳосил қилсин.

М

Мажзуб — маъхуз, мажнун; Жазбага тугилган, ақлдан озган деб ҳисобланган бўлса-да, лекин ундай бўлмаган, Жаноби Ҳақнинг лутф ва карами билан ҳеч қийналмасдан бир ҳамлада

барча мақомлардан ўтган ва вуслатга эришган, вуслатнинг таъсирида маст бўлган киши.

Мазҳар — бир нарсанинг зухур этадиган ери, ашё ва модда; Ал-лоҳнинг сифат, исм ва феълларининг мазҳаридир.

Май жоми — маърифат бодасидан тўла шайхнинг қалби.

Майл — ошиқнинг ҳушёрлик ва шуур билан ўз аслига қайтиши (Бу ҳолат ўсимликларнинг табиий аслига қайтишига ўхшамайди).

Майхона — завқ, шавқ ва илоҳий маърифат тўла орифнинг ботинидир. Ва лохут олами маъносида ҳам келган. Майхона — мушоҳада ила матлубга восил бўлишни истаган, ҳақиқий маҳбуб ишқига гирифтор бўлган, ҳақиқат бодасидан сармаст, яқдил ва сафоли, дўстларнинг тўпланадиган жойи. Майхона деганда, пири муршиднинг хонақоҳи ҳам тушунилади.

Малоҳат — илоҳий камолнинг сўнгсиз ва ниҳоятсизлигидурким, ҳеч ким унга етолмайди.

Масти хароб — маҳбуб ишқида ошиқнинг ғарқ бўлиши. Бу ҳолатда дил тамоман истиғроқ ҳолатида бўлиб, шуурни ҳаётий зарурий нарсалардан халос этади ва вуслат мартабасига етаради.

Мартабаи жамулжамъ — мақоми ваҳдат ва бошланғич зухурланиш.

Матлуб — маҳбуб, маъшук; инсонлар томонидан севиладиган нар-салар: Ҳақ ва унинг яратган сеvimли махлуқотлари.

Махбуб ва санам — севикли зот; тажаллининг сифотий суратда зоҳир бўлишидаги ҳақиқати руҳийядир.

Маҳв — қулнинг шуурини йўқотадиган тарзда одатий сифатларини бой бериши, ақлнинг назоратида бўлмаган сўз ва феълларнинг ўзидан зухур этиши.

Мақом — диний ахлоқ ва феъл-атвор, мақом ирода билан қўлга киритилади, риёзат ва мужоҳада билан топилади; малака, босқич, палла, маънавий мавқе. Етти мақом: 1. Тавба. 2. Вараъ. 3. Зухд, 4. Фақр. 5. Сабр. 6. Таваккул. 7. Ризо.

Маърифат — кашф ва илҳом билан ҳосил бўлган воситасиз билим, маънавий ва ички тажриба билан ўрганиладиган илм, тасаввуфий ирфон.

Мижа (мижгон) киприк — найза, ўқ ва камоннинг учларига ташбиҳ қилинади ва маъшуқнинг нозу карашмаси билан ошиқ кўксига санчилади. Истилоҳда соликнинг вилоятига, ҳол ва мартабасига ҳижоб бўлганни айтурлар. Орифнинг амалларни сусткашлик билан бажариши ва унга басират назари билан боқмаслиги.

Миён (бел)—ошиқни маъшуқ жамолидан тўсиб туришига сабаб бўлган боқий ва мавжуд бўлган аломатлар таъсирлар.

Миёни борик (нозик бел) — бошқа монелик ва ҳижоблар бартараф бўлган вақтда, солик вужудининг ҳижобига ишора қилинади.

Мосиво — мосиваллоҳ: Аллоҳдан бошқа ҳар нарса, махлуқот, мумкинот, ҳодисот.

Мўй (соч) — ҳақиқат, моҳиятни зоҳир қилмоқ: талаб йўли ва яна орифнинг «ҳаблул матин»и (жон томири).

Мутриб — файз етказувчи.

Муштоқ— орифларга кўра, Ҳақ дийдорини тўла, кучли шавқ билан кутиш.

Н

Назар — мавжудот ҳақиқатларига таважжуҳ ва илтифотдир. Ва яна Ҳақ йўлидаги соликка илоҳий илтифотнинг етиши; шунингдек, банданинг Ҳаққа таважжуҳидир.

Нафс — қулнинг ёмон ва гуноҳ бўлган ҳол ва одатлари, ҳайвоний орзулар, нафс-и аммора, рух, инсоний рух, қалб. «Атвор-и сабъа»— нафс ва руҳнинг етти вазияти, етти шакли ва ҳолати.

1. Нафс-и аммора — ёмон ва гуноҳ бўлган ишларни қилишга буюрадиган нафс, ҳайвоний нафс, «шубҳасиз, нафс ёмонликка буюради» («Юсуф» сураси, 53-оят).

2. Нафс-и лаввома — маломат қиладиган, койийдиган ва ёмонлайдиган нафс. Ёмон ва гуноҳ иш қилганнинг қилган иши

туфайли уни маломат қиладиган, ҳисобга тортадиган нафс, виждон азоби. Қилган ёмонлик натижасида пушаймон бўладиган, тавба қиладиган ва узр сўрайдиган нафс (Қаранг: «Қиёмат» сураси, 2-оят).

3. Нафс-и мулҳима — илҳом ва кашфга мазҳар бўлган нафс. Ниманинг яхши ва савобли, ниманинг ёмон ва гуноҳ эканлигини илҳом орқали биладиган ва шунга кўра ҳаракат этадиган, виждон овозини эшитадиган ва тинглайдиган иафс («Шамо» сураси, 7-, 8-оятлар).

4. Нафс-и мутмаинна — қаноатланган, ҳузур ва сукунга қовушган, фазилатларга ўралган, илоҳий феълларнинг тажаллиларига мазҳар бўлган нафс (Қаранг: «Наҳл» сураси, 106-оят, «Фажр» сураси, 27-оят).

5. Нафс-и розийя — ўз шахсий иродаси ва истагидан воз кечган, жалолӣ ва жамолий тажаллиларни кўнгилхушлик билан кутиб оладиган, қазо ва тақдирнинг ҳар қандай кўринишини мутлақо розилик билан қаршилайдиган, ачинмайдиган, шикоят қилмайдиган ва ризо мақомига эришган нафс (Қаранг: «Моида» сураси, 191-оят, «Фажр» сураси, 28-оят).

6. Нафс-и марзийя — Аллоҳ рози бўлган нафс. «Разияллоҳу ан-ҳум». Бу мақомда Аллоҳ розий, банда марзийядур, ўзаро ризо ҳолати (Қаранг: «Фажр» сураси, 28-оят, «Баййина» сураси, 8-оят).

7. Нафси комила ёки «Нафс-и закийя» ёки «Нафс-и сафийя» — барча камол сифатларини қозониб, инсонларни иршод қилиш мақомига юксалган комил, тоза ва соф нафс, инсон-и комил («Шамс» сураси, 9-оят).

Нафс — жон, руҳ, а) Нафс-и табиий ёки «Руҳ-и жамодий»: Жонсиз моддани бир ерда тутадиган ва тарқаб кетишига моне бўлган қувват ва камол; б) Нафс-и наботий ёки «Руҳ-и на-ботий» — Ўсимликсимон озиқланиши ва кўпайишини таъминлайдиган қувват ва камол; в) Нафс-и ҳайвоний ёки «Руҳ-и наботий» — ҳайвонларнинг ҳис ва иродали ҳаракат соҳиби бўлишларни таъминлайдиган қувват ва камол; г) Нафс-и инсоний, нафс-и нотиқа ёки «Руҳ-и инсоний, руҳ-и манфух — Аллоҳга нисбат

берилган ва Аллоҳ томонидан уфурилган руҳ, латифа-и Раббонийа, ақл, қалб, сир — инсонга ўйлаш, муҳокама қувватини ва камолини берадиган маънавий жавҳар.

Ниқоб, ҳижоб — ошиқни маъшуқдан тўсиб турувчи монеликлар ва сулук йўлида соликларга юзланадиган тўсиқлар. Бироқ бу тўсиқлар маҳбуб ё муҳиб томонидан эмас, тариқатдаги лозим нарсалардан юзага келади.

Нола — муножот, тавба ва тазарру қилиш.

Ноз — маъшуқнинг ошиқларга ишқу муҳаббат йўлида куч бағиш-лаши; соликка илтифот ва арзу ҳожатига жавоб бермоқ,

О

Обид — кўп ибодат қиладиган, доимий машғулот ибодат ва тоат бўлган, ибодат билан нажот топишига ишонадиган.

Ойина — комил инсоннинг қалби.

Олам — ўзига хос шартларга эга муҳит: а) Амр олами: руҳ, ғайб, латиф, лоҳутий, носут, малакут, маънавий ва нуруний олам; б) Халқ олами: моддий, зич, жисм, мулк ва шаҳодат олами.

Ориф — Аллоҳни, сифатларини, феълларини ва исмларини кашф ва мушоҳада йўли билан танийдиган. Орифи биллаҳ— Аллоҳ ҳақида маърифат ва ирфон эгаси бўлган, комил инсон, ҳикмат ва асрорга ошно бўлган, фано мартабасига эришган, валий.

Жунайд Бағдодий орифни идиш рангига мослаб рангини ўзгартирадиган сувга қиёс қилган ва бу қиёси билан орифнинг ҳар бир вазиятга мос тарзда ҳаракат қилиб, ҳолатини ўзгартиришини назарда тутган.

Остона — дарвоза остонаси, улуғ шайхнинг қоладиган ёки ётадиган макони. Остонанинг кичикроғи даргоҳ, даргоҳнинг кичиги зовиядир, хонақоҳ.

Ораз — вужуд нурларининг мазҳари.

Ошиқ — бутунлай жидду жаҳд ва талаб қилиб, илоҳий жалол ва жамолга ошуфта бўлганни айтурлар.

П

Пири муғон ва пири харобот — комил ва мукаммал инсонлардир. Зеро, ошиқнинг хароб бўлиши диннинг асл талабларидандир. Бу хароботдан мақсад — башарий сифатларнинг хароб бўлиб, илоҳий зот нурининг шуълаларида жисмоний ва руҳоний вужуднинг фоний бўлишидир. Айнан шундай харобликка эришилса, диннинг ҳақиқати зоҳир бўлади ва инсон гавҳарида пинҳон қилинган нарса юзага чиқади. Шунда инсон ўз ҳақиқатидан хабардор бўлади. Бу хусусда кўп гапирилса-да, тасаввуфдан йироқ кишиларнинг фахмлаши қийин кечади. Шунинг учун бу ирфоний маъноларни билмайдиганлар «зулф», «хол», «май», «санам» каби сўз-атамаларни эшитсалар, уларни инкор қиладилар. Ва ҳақиқий маъносидан беҳабар бўладилар. Билмайдиларки, маъно ола-ми жуда нозик. Руҳоний вужуд модомики, суратдан холи бўлса, башарий идрок билан уни англаб бўлмайди. Демак, мазмун тақозосига кўра, ҳар бир маънони гавдалантиришга, тасаввур қилишга хизмат қиладиган, шу маъно билан боғлиқ бир сурат бўлади. Масалан, ойдек юз, камондек қош...

Кашф олами, ғайб оламидаги маънолар, суратлар ҳам шундай. Шунинг учун орифлар ҳар бир маънони унга боғлиқ бир сурат билан англатганлар. Масалан, маҳбуб деганда Ҳақни, май деганда ишқ ва унинг ғалаба қилишини назарда тутганлар ва ҳоказо.

Р

Порсо — муршиди комил: ёмон сифатлари ва ёмонликка буюрувчи нафс ўзгарган ва яхши сифатлар билан сифатланган руҳоний киши.

Ратли гарон — шароб тўла катта жом.

Ринд—зийрак, бепарво, лоқайд маъноларида келади. Истилоҳда касратларни, зоҳирий мавжудотларни, имкон сифатларни ўзидан йироқлаштирган одам. Шаръий амрларни нодонлик жиҳатидан эмас, зийраклик жиҳатидан ўзига зарар бўлмайдиган тарзда инкор қилган киши; риндлар — вужудлари

ғубор ва башарий кудуратлардан соф ва пок бўлган ориф авлиёлар.

Робита — Алоқа, шайхнинг сурат ва шаклини зеҳнда тахайюл ва тасаввур қилиб, у суратдан қалбга файз келишига ишониш, «робита-и маҳаббат», шайхни севиб эслаш, «робита-и талаб-бус», ўзини шайх шаклида тасаввур этиш, қийин пайтларда шайхдан ёрдам ва мадад хошлаш, қаерда бўлса ҳам шайхнинг ёрдамга келишига ишониш. Робитаи мавт — ўлимни эслаш, «ўлмасдан бурун ўлиш». Робитаи қалб ёки робитан ҳузур — қалбга таважжуҳ қилиш, Аллоҳни «жон томири»дан ҳам яқин ҳис қилиш, ўйлаш ва ҳушёр тортиш...

Роҳат — қалбнинг нафсу шаҳватга асирликдан халослиги.

Рух—Худо ҳуснининг мазҳари; Рух — кўп исм ва сифатларга эга бўлган якка-ягона илоҳий зотга ишора. Рух — ҳазрати Вожиб таолонинг тажалисидурким, оламдаги нарсалар ва илоҳий исмлар зухурини вужудга келтирувчидир; илоҳий лутф; Баъзи мутасаввифларга кўра, рухдан мақсад — илоҳий жамолнинг лутф сифати билан тажалли қилишидир. Бунда Ҳақ «Латиф», «Рауф», «Таввоб», «Муҳйи», «Ҳодий» ва «Ваҳҳоб» сифатлари билан тажалли қилади; Рухнинг нурга, зулфниинг зулматга муносабати бор. Гоҳида мосиво (Аллоҳдан ўзга нарсалар) мутлақо зулфга таъбир қилинади. Чунончи, зулф — маҳбуб юзидаги парда ва ниқобдир. Коинот ва касратдаги нарсалар илоҳий зот ҳижоби ва ҳақиқий воҳид жамолиниинг ниқобидир. Моддадаги тажаллиётга ҳам рух дейдилар.

Рух ва рухсор — зотий ҳусн мазҳари ва жамолий тажаллиларга айтилади; рухсор — мавжудот олами.

Рух — истилоҳда холис инсоний латифа.

С

Савмаа — ибодатгоҳ. Истилоҳда дил таважжуҳ қиладиган даргоҳ, мақомдир. Шунингдек, тафрид ва тажрид мақоми. Яна мосииваллоҳ (Аллоҳдан бошқаси)дан алоқаларни узишга ҳам айтилади.

Сарди (совуқлик)— чиқиб кетувчи нафасга айтилади.

Сийна — илоҳий исм сифати.

Соқий—тасаввуфда маърифат, ҳақиқат бодасини улашувчидир. Баъзан соқийдан мурод Кавсардир ва у гоҳо муршидга ҳам нисбат берилади. Соқий барча мавжудотга файз берувчи, сархушлик улашувчи манбадир. Бошқа бир манбада шундай дейилади: «Соқий Худодирки, ошиқларга ҳақиқат майини ичиради ва уларни маҳву фоний қилади. Бу сўз истиора йўли билан «муршиди комил»ни англатади. Соқий бирор қавм ё қабиланинг диний раҳбари ва ошиқлар юзидан маънавий хусн шаробини ичадиган маъшукдир.

Соғар, суроҳи ва кино — Орифнинг қалби. Уни хумхона, майхона ва майкада ҳам дейдилар. Шаробхона деганда, малакут, маъно ва арвоҳ оламлари ҳам тушунилади. Баъзан семурғ, анқо, иксир, жоми жаҳоннамо ва ойналардан комил инсон англашилади. Баъзи сўфий истилоҳларида майхона, буткада, шаробхона деб илоҳий маърифат, завқ ва шавқ тўла комил Орифнинг ботинига айтилади.

Соғару паймона — маънавий идрок ва ғайбий нурлар мушоҳада қилинадиган манбага айтилади.

Сулук — йўлга кириш, нафсни тузатиш ва вуслатга эришиши учун тасаввуф йўлига кириш, бу йўлнинг усул, одоб ва арконини ижро этишга киришиш. Сайр ва сулук — усулига мос бир шаклда тасаввуф йўлида юриш, бир жойда тўхтаб қолмаслик. Солик юрувчи киши — тасаввуфда муттасил Ҳақ томонга сайр қилувчи кишини айтурлар.

Сухан (сўз) — ғайб олами билан ошнолик ва унга ишорат.

Т

Тажалли— Ҳаққа юзланган қалбларда Аллоҳ нурларининг жил- валаниши, порлаши, зухур этиши; Зиё порлаши:

а) Тажалли-и афъол — Аллоҳ феълларидан бир феълнинг қалбда тажалли этиши.

б) Тажалли-и асмо — Аллоҳ исмларидан бир исмнинг қалбда тажалли этиши.

в)Тажалли-и сифот — Аллоҳ сифатларидан бир сифатнинг қалбда тажалли этиши.

1. Жалолоий тажалли—Аллоҳнинг қаҳр, кибриё ва ғазаб каби исм ва сифатлар билан тажалли этиши.

2. Жамолий тажалли: Аллоҳнинг лутф, марҳамат, авф ва муҳаббат каби исм ва сифатлар билан тажалли этиши.

Тажрид — моддий оламдан айрилган ва ажратилган қалбларнинг илоҳий тажаллиларни томоша қилиши, тавҳид. Тажрид —мосиводан айрилиш, тафрид—ёлғиз бўлган Аллоҳни топиш.

Тажрид— инсонлардан алоҳида, яшаш, дунё ташвишини ўйламаслик.

Талаб — Ҳақни излашни айтадилар.

Тараб — Ҳақ субҳонаху ва таоло билан улфатлик. Ва қалб бундай ҳаётда доим ҳазрат Ҳақ таоло билан сурурли ҳолатда бўлади.

Тариқат — йўл, Аллоҳга олиб борадиган йўл, сайр ва сулук асносида амал қилинадиган хос йўл. Мутасаввифлар «Аллоҳга олиб борадиган йўллар (тариқатлар) нинг сони—бутун инсонларнинг нафаслари ададичадир» дейишган. Тариқатлар уч катта қисмга айрилишади:

1.Тариқ-и ахёр: Хайрли инсонларнинг йўли, зуҳд, ибодат ва тоат йўли, кўп ибодат ва зуҳд билан Аллоҳга етишиш йўли.

2.Тариқ-и аброр: Яхши инсонларнинг йўли, тасфия, мужоҳада ва риёзат билан Ҳаққа восил бўлганларнинг йўли, Ҳақ ва халқ билан муомалаларида сидқ-садоқат ва кўрсатмалардан ажралмаганларнинг йўли, муомала йўли, нафс билан кураш йўли.

3. Тариқ-и шуттор: Ишқ, муҳаббат, важд ва жазба йўли, ошиқлар йўли, ишқ билан Ҳаққа восил бўлишни истаганлар томонидан амал қилинадиган йўл. Бу йўлнинг ўнта асоси «усул-и ашара» шулардир:

1.Тавба — Аллоҳга қайтиш, иродасиз ҳолда табиий ўлим билан Ҳаққа қайтишдан аввал, иродали ўлим билан Ҳаққа ружу этиш, Аллоҳ ҳузурига чиқиш.

2.Зухд— дунёни ва дунёвий завқларни тарк этиш.

3.Таваккул — Аллоҳга таяниб сабабни тарк этиш, Аллоҳни вакил қилиш, сабабга эмас, сабабни яратганга, мусаббигга ишониш, ризқ қайғусида бўлмаслик.

4.Қаноат — қисматга рози бўлиш, ейиш, кийиниш ва маскан эҳтиёжини зарурат чегарасида сақлаш, очкўз бўлмаслик.

5.Узлат — хилват ва узлатга чекилиш, ёр билан суҳбат учун ағёрнинг суҳбатини тарк этиш.

6.Зикр — доимо Аллоҳни ёдда тутиш ва мосивони унутиш.

7.Аллоҳга таважжуҳ этиш — мосиводан юз ўгириш, банда бутун куч ва борлиғи билан Аллоҳга юзланиши ва «ло мақсуда иллаллоҳ» дейиши.

8.Сабр — мужоҳада ва риёзат билан нафснинг роҳатини ва орзусини тарк этиш.

9.Муроқабга — банда ўзига оид бирор қувват йўқлиги шуурига эга бўлиши «ла ҳавла ва ла қуввата илла биллаҳ» дейиши, уруғ эккан деҳқоннинг ёмғир кутиши каби Аллоҳнинг раҳмат ва файзини кутиш учун Ҳақ томонига юзланиш.

10.Ризо — қисматга ризо, тақдирнинг тажаллиларига ризо бўлиш, нафс ризосини тарк айлаб, Ҳақнинг ризолигини қозониш, «қаҳрингда хуш, лутфингда хуш» дейиш.

Тарсобачча — муршиднинг халифаси ёки ўғлидурки, бошқа бир пири комилга муҳтождир у эса бошқасига муҳтож бўлади;

Жамолий тажалли мушоҳадасидан ҳосил бўлган тажрид натижалари ҳам тарсобачча дейилади.

Томмот — сулук сайри даврида солиқ тилга оладиган маърифатли сўзлар.

Ф

Файз-фаязон — оқиш, тошиш. Улуҳиятнинг қалбда зухур ва та-жаллий этиши, Аллоҳнинг бандасига бахш этган маърифат ва

диний ҳаяжон, ҳол, оламнинг Аллоҳдан зуҳури ва судури: а) «Файз-и ақдас — борлиқларнинг билқувват вужудга келишларига сабаб бўладиган Аллоҳ зотининг тажаллиси; б) «Файз-и муқаддас — борлиқларнинг билфеъл вужудга келишига сабаб бўлган Аллоҳ исмларининг тажаллиси; Файз-и ақдас—Аллоҳнинг аҳадият сифатининг тажаллиси, Аллоҳнинг ўз-ўзига тажалли этиши ва «аъён-и собита»ни бор қилиши, Файз-и муқаддас — Аллоҳнинг воҳидият сифатининг намоён бўлиши, Аллоҳнинг ашёни ташқарида бор қилиши.

а) Файз-и Иснодий: Шайхлар ва муридларга силсила ва сулук воситаси орқали келадиган файз, шайхдан шайхга ўтиб келадиган файз.

б) Файз-и илоҳий: Тўғридан-тўғри ва бевосита Аллоҳдан келадиган файз. Ахз-и файз — файз олиш, шайхдан файз, ҳаяжон ва тасаввуфий билимлар олиш. Истифоза — файз олиш. Ифоза — файз бериш. Тафайюз—файзланиш.

Фано— тасаввуф намояндаларининг фикрича «фано» ҳолати ва «ўзликдан кечиш» Аллоҳнинг фазлу раҳмати натижасидир. Солик ўзининг фанога эришганлигини билмаса, бу фанонинг олий босқичи ҳисобланади. Чунки ҳар қандай ҳолатда сўфийнинг Ҳақ жамоли мушоҳадасига шўнғиганлиги «бақо» ва «давом» дир. Зеро, сўфий фановиллоҳ бўлса, унга ўқ ва ханжар урилса ҳам сезмайди. Орифлар «фано»ни «бақо»нинг бошланиши деб айтишларига сабаб инсон ўзида ўлиб, Худога боғланиб тирилади. Шунинг учун ҳам Мансур Ҳаллож «аналҳақ» (мен Ҳақман) ёки Боязид Бистомий «субҳоний, субҳоний, мо аъзама шаъни» (покдирман, шарафлиман нақадар улуғ менинг шаъним) деганларида икковлари ҳам фано ҳолида бўлиб, ўзларини йўқотган ва Худога руҳан боғланиб кетган эдилар (Абдулҳаким Табибий. Сайри та-саввуф дар Афғонистон, Қобул, 1356 ҳ. 81-бет). Саййид Қосимий «фано»ни ҳаёти жовидоний деб атайди:

*Ҳақиқат дарду ғамдур шодмоний,
Фано бўлмоқ — ҳаёти жовидоний.*

Имом Муҳаммад Ғаззолийнинг таъкидлашича, фанода ориф моддий оламини идроку эҳсос этиш қобилиятидан ажралиб, ҳақиқат оламини идрок қилишга киришади.

Баъзи мутасаввифлар талқинига кўра, «фано»да инсоний сифатлар илоҳийлашади. Унда барча тубан сифатлар (авсофи замима)дан халос бўлиб, бақода энг олий сифат (авсофи маҳмуда)га эришилади. Ориф мангу ҳақиқат бағрида барча ашёни, ҳатто ўзлигини ҳам унутади.

Алишер Навоий фанонинг шарҳи юз рисола бўлишини алоҳида таъкидлайди. У «Лисон ут-тайр» асарида фано аҳли ҳақида шундай дейди: «Эй фано, аҳли сенинг васлингга эришган бўлиб, улар васл ишратгоҳига дахлдор. Кимки сендан абадийликка эришмоқчи бўлса, у ўзини йўқ қилмасдан туриб бу фанонинг фаносини билмайди. Бундай киши висолнинг мақсадига имкон топа олмай, бу фанолардан бақо анжомига эриша олмайди».

Фано қулнинг нафсоний орзуларидан йироқлашиши; бақо — ёмон сифатларнинг ўрнига яхши ва гўзал бўлган ахлоқий сифатларнинг қойим бўлиши. Фано анин — нафс; Фано — қулнинг феълини ўзидан кўрмаслиги, бақо — Аллоҳдан кўриши; Фано— қулнинг Ҳақдан бошқа нарсани кўрмаслиги, жамул-жамъ ҳоли; «ло машҳуда иллаллоҳ». Фано филлаҳ: Аллоҳда йўқ бўлиш. Бақо биллаҳ — Аллоҳ билан бор бўлиш.

а) Қусулий фано (фано фил-қусуд): банданинг ўз шахсий иродасини йўқ қилиб, ўрнига илоҳий иродани қўйиши, фақат Аллоҳнинг иродасига кўра ҳаракат қилиши, асло ўз иродаси ва нафсининг истагига кўра ҳаракат қилмаслиги, «ло мақсуда иллаллоҳу», «ло матлуба иллаллоҳ», «ло мурода иллаллоҳ» мақомидир.

б) Шухудий фано: (фано фиш-шухуд) Аллоҳдан бошқа нарса кўрмаслик, жамул-жам, важд ва истиғроқ ҳолатида сўфийнинг Аллоҳдан бошқа нарсани кўра олмаслиги, қуёш кўтарилганда юлдузлар ва ойнинг кўринмаслиги каби илоҳий тажаллиларнинг

зуҳури пайтидан мосивонинг мушоҳада ва мулоҳаза қилина олинмаслик ҳолати, «ло машҳуда лиллаллоҳ» сирри, Ваҳдат-и шухуд — кўринган бирдир, у ҳам бўлса Аллоҳдир. Субъектив (анфусий) Фано.

в) Вужудий фано — (фано фил-вужуд) борлиқларнинг йўқ деб билиниши, бор бўлиб кўринган нарсаларнинг, ҳақиқий ва мутлақ борлиқ бўлган Аллоҳнинг тажаллилари ҳисобланиши, мосивонинг ҳақиқий бир борлиққа эга бўлишининг ваҳм ва хаёл деб ҳисобланиши, ваҳдат-и вужуддаги фано нуқтан назари. Обектив Фано.

Фақр — тариқат йўлига кирган орифнинг тўртинчи мақоми; фақирлик — бу моддий етишмовчилик ёки тиланчилик қилиш эмас, балки Аллоҳу таборак олдида ўзини ожиз, ғариб ва фақир ҳис қилишидир. Пайғамбар алайҳиссалом: «Фақирлик фаҳримдир» деганлари учун ҳам ориф инсонлар фақирлик билан фаҳрланганлар. Бу фаҳрланиш — Аллоҳ олдида ожиз ва фақирлигини ҳис этиб ёлворишдир. Халққа камбағаллигини, тиланчиларга хос ҳаётини кўрсатиш эмас. Фақр — йўқсуллик. Аллоҳга муҳтож бўлиш ҳолати ва шуури, сўфийлик. Фақир, дарвеш, сўфий, мурид, толиб, ўзини ҳар томонлама Аллоҳга муҳтожлигини биладиган кишилардир. Ал-Фақр Илаллоҳ— Аллоҳга муҳтож бўлиш; ал-Фақир ил-аллоҳ— ўзини Аллоҳга муҳтож деб билган киши.

Абу Муҳаммад Жаририй: «Фақр, бор нарсани қўлдан бой бермаслик учун йўқ нарсанинг талабида бўлмасликдир», деганлар.

Бу мақомнинг уч босқичи бор: биринчи босқичда ориф нима топса, шунга қаноат қилади. Иккинчи босқичда ориф ўзида дунё молидан кечиш ҳиссини тарбиялайди. Сўнгги босқичда у шундай бир даражага эришадики, у учун бойлик ва камбағалликнинг фарқи бўлмайди.

Фақр — тарки дунё қилиб, ҳаётга қўл силташ эмас, балки олами ботинни поклашдир. Пири Туркистон Хожа Аҳмад

Яссавий ҳазратлари фақрнинг олти одоби борлигини. таъкидлайдилар:

1.Яхши ва ёмон сўзга сукут қилмоқ.

2.Пир олдида хомуш бўлмоқ ва унинг ижозатисиз сўзламаслик.

3.Ҳеч ким билан ёмон муомалада бўлмаслик.

4.«Хосу омнинг хизматини» адо этмоқ.

5.Нафсни енгмоқ.

6.Ҳавою ҳавасни тарк қилмоқ.

Машхур сўфий Саҳл ибни Абдуллоҳ Тустарий: «Сўфи ҳар қандай ғам-ғуссадан холи, тафаккурли, Худонинг даргоҳида фисқу фасод қилишдан йироқ ва унинг кўзига тупроқ ҳам, тилло ҳам бир хил кўришиб, тафовути қолмаган кимсадир»,—деб фақр мақомининг сўфийлик шартларидан бири эканлигига урғу беради. Фироқ— ғайбат мақоми.

Х

Хаммор — тажалли ва жазбаларга яқин, мушоҳада соҳиби бўлган солиқдир.

Харобот — шаробхона. Сўфийлар истилоҳида башарий сифатлар-нинг хароб ва жисмоний вужуднинг фоний бўлишидир. Хароботий — ундан беихтиёр илоҳий маърифатлар содир бўладиган комил инсондир. Хароб — башарият оламининг хароб бўлишига ишорадир.

Хат — кибриёлик (улуғлик, буюклик) ҳижоби; Муҳаммадий ҳақи-қатга, баъзан вужуд мартабасига яқинроқ бўлган арвоҳ оламига ишора; Маҳбуб юзида латофат, нозиклик, гўзаллик билан хат чизилгандурким, у—барча нозиклик ва ҳусну жамол нукталарини жамловчидир. Агар хат ва маҳбуб юзини кўрсанг, шак-шубҳасиз касратни ваҳдат деб биласан ва сенга маълум бўладики, ваҳдат — кундуз, касрат — кечасидир. Хат — ғайб олами.

Хилват — узлат, инзиво, тажарруд, тарки дунё, эътикоф, халқ билан ихтилот (аралашиши)ни тарк этиб, бир чеккага ўтириш ва

барча вақтини ибодат ва тоат билан ўтказиш, хилватхонада ва чиллахонада қирқ кун парҳез ва риёзат қилиш, «хилват дар анжуман» (зоҳирда халқ билан, ботинда Ҳақ билан бўлиш).

Хол — ҳақиқий ваҳдат нуқтаси ҳисобланади. У касрат — кўплик-нинг бошланиши ва интиҳосидир. Афёрнинг идрок ва шууридан беркитилган ва махфий қилинган. «Барча амрлар ундан бошланади ва унга қайтади...». Хол — йўқлик оламини англатиши билан бирга мутлақ зот ягоналигига ҳам ишорадир. «Миръот ул-ушшоқ»да вужуд фалагининг маркази бўлган қалбнинг сувайдо нуқтаси бу холни жилолантирувчи ва зоҳир қилувчи жойдир, дейилган. Баъзи мутасаввифларга кўра, хол — тоат нурлари ичидаги маъсият зулматидир. Агар яхшилик оз бўлса, хол дейдилар. Қора рангга ташбиҳ қилиниши, ғайбий ҳақиқатдурким, идрок ва шуурдан панададур.

Хотир — қалб, қалбга келадиган ҳис ва фикр, виждон овози, қалбга келадиган маънавий хитоб: Хотир, Ҳақдан, малақдан, нафсдан ва шайтондан келади. Аллоҳдан келадиганига «хотир-и Ҳақ», малақдан келадиганига «илҳом», нафсдан келадиганига «ҳаводис, аҳодис-и нафс», шайтондан келадиганига «васваса» дейилади.

Хум — сир мартабаси ва руҳий латифадир. «Аҳадият-ул жамъ» ва мавқиф (тўхташ, тин олиш мақомлари)ни ҳам хум дейдилар.

Ч

Чехра — соликнинг кайфият ва миқдор даражасидан огоҳ бўладиган тажаллийдир. Ва яна чехра — соликнинг ғайбат ҳолида рўй берадиган тажаллиётдир.

Чашм (кўз) — ашёлар (нарсалар)да Ҳақни мушоҳада қилиш ва бу мушоҳадакорлик лаёқати башарий сифат деб таъбир қилинади. Яъни солик назаридан бирор нарсани четда қолдирмайдиган, фойдали ва зарарли нарсаларни назорат қилиб турувчи, унинг барча яхши ва ёмон аҳволига тааллуқли басарий сифатлар.

Чашми пурхумор — соликнинг ўзида сайр қилиши. Камол аҳли қошида бундай сайр ҳолатининг кашфи маълумдир.

Чашм ва абру ва жамол — солик қалбига қўйилувчи ғайбий ил-ҳомдир.

Ш

Шароб, май, бода — ишқ, илоҳий муҳаббат; ишқнинг ғалаба қи-лиши. Ҳақиқий маҳбуб жилваланиб, муҳаббат ғалаба қилган пайтда, солик қалбига қуюлиб, уни масту беҳуш қилувчи завқ, важд ва ҳоллардир. Бу ҳолат чулғаб олганда, ақл муҳокамалари ва хаёл хоҳишлари зойил бўлади, масту мустағрақлик аҳволи юз беради. Шароб — мастликдан киноя ва Ҳақ жазбасининг муҳаббатидир.

Шароби хом, шароби пухта — хом шароб — ҳақиқий бандаликдан йироқроқ бўлган гўзал ҳаёт бўлса, пухта (етилган, пишган) шароб — бандалик, ошиқликнинг мусаффо, холис ҳаётидир.

Шамъ — Аллоҳнинг нури, илоҳийнур қуёши.

Ширин сўз — пайғамбарларга ваҳий, валиларга илҳом воситасида етадиган илоҳий амр, ишорат.

Шоҳид — ҳозир, далил, қалбдаги ҳолат, ғойиб бўлган нарсани кўрсатадиган ва қалбга ҳузур бахш этадиган нарса. Машҳуд — шоҳиднинг кўрсатгани, кўринадиган тажалли. Шухуд — Ҳақни Ҳақ билан кўриш, мушоҳада.

Э

Эҳсон — яхшилик, икром. Аллоҳни кўриб тургандек, унга ибодат қилиш. Басийрат нури ила ишқ, ихлос ва амал билан бандаликни амалга ошириш.

Ю

Юз — иймон ва ирфон кашфи.

Қ

Қад — ваҳдат оламига таважжух қилиш учун қойим бўлмоқликни айтадилар.

Қадаҳ — вақт ва кўнгилни айтадилар.

Қаландар — маломатийликдан ажралиб чиққан қаландария тари-қатига мансуб, урф-одат ва таомилларга эътибор бермайдиган, кўнгилхушликни истайдиган, одоб ва арконларга кўп амал қилмайдиган, нафл ибодатларга ортиқча аҳамият бермайдиган, асосан фарзлар билан кифояланадиган риёдан узоқ бўлган, ҳузур, сукун ва руҳ роҳати авзусинн ҳар нарсадан устун кўядиган кишидир. Қаландарона шеърятда Ҳақ ошиғи сифатида талқин қилинади.

Қаноат — қисматга рози бўлиш, қўлдан кетган нарсага ачинмаслик, ҳузур ичида бўлиш, Аллоҳнинг бергани билан қаноатланиш.

Қомат — қалбнинг юқори оламга таважжух қилишини, шунингдек, сиғинишга муносибни айтадилар, зеро Худодан бошқа сиғинишга сазовор эмас.

Ғ

Ғайбат - ҳузур— ғайбат, ўзини йўқотиш, моддий оламдан йўқолиш, важд ва истиғроқ ҳоли, илоҳий ҳузурда қалбнинг ўзини ва дунёсини кўра олмаслик ҳолати, сакр ҳолати, сезгирлик ва тушунувчанлик ҳолатни вақтинча йўқотиш (ғоиб — ҳушини йўқотган, беҳуш); ҳузур, ўзига келиш, ғайбат ҳолатининг тугаши ёки ҳушини йўқотиб, Ҳақнинг ҳузурига чиқиш. Биринчисига «Ҳузур ул-Халқ», иккинчисига «Ҳузур ул Ҳақ» дейилади.

Ғалаба — ҳушини йўқотиш, маънавий фойз ва ҳиссиётнинг таъсири ва ҳокимияти остида қолиш.

Ғамза — қўрқув ва умид (хавфу ражо).

Ғурбат — Муродга етишиш учун ватандан айрилиш, ёлғизлик ва бегоналик ҳолати, асосий яшайдиган ватани бўлган руҳлар оламидан бу фоний дунёга келган руҳларнинг ҳолати, ғариб, ғурабо, ғарибон, сўфийлар, дарвешлар.

Ҳ

Ҳаво — нафсга хуш келадиган нарсага майл этиш, бу мавзудаги диннинг ҳукмини эътиборга олмасдан орзуларини рўёбга чиқаришни хоҳлаш.

Ҳаловат — мушоҳададан ҳосил бўлувчи нурларга айтилади.

Ҳақ — Аллоҳ, собит, давомли, тўғри, ҳуқуқ. Аллоҳга оид бўлган ҳақлар, ҳол, мақом, маърифат, қасд, муамала ва ибодат каби нарсалар.

Ҳақиқат — ҳақиқат, ирфоний ҳақиқат, азалий ва абадий ҳақиқат, қалбнинг доимий суратда Аллоҳнинг ҳузурида бўлиши, бир лаҳза бўлса ҳам шубҳага бормаслиги, илоҳий оламда мушоҳада қилинадиган фақат ифода қилина олмайдиган маънавий ҳақиқатлар, кашф ва илҳом йўли билан билинадиган ҳақиқатлар, маърифат. «Таҳқиқ» ҳақиқат мартабасига етиш учун бутун қувват ва тоқатни сарфлаш, «таҳаққуқ» ҳақиқат мартабасига етишиш. «Ҳақиқат-и Муҳаммадийя», «Ҳақиқат ул-ҳақоик» — илк ҳақиқат. Аллоҳнинг илк яратган ҳақиқати, «Аллоҳ биринчи бўлиб, Ҳазрати Муҳаммад (саллаллоҳу алайҳи васаллам) руҳларини ва нурларини яратди, кейин ҳамма нарсани бу руҳ ва нурдан, бу руҳ ва нур учун яратди» шаклидаги ишонч, нури Муҳаммадий ва ақли куллий ақидаси. Ҳақиқат бир неча маъноларда қўлланади. Жумладан, Худони таниш ва билиш; мажознинг зидди; банданинг Худо васлига интизорлик ҳолати; Ҳақ жамолини кўрсатиши; нарсалар манбаида илоҳий қудрат ва санъатни мушоҳада этиш ва ҳоказо.

Ҳақиқат — шариат ва тариқат босқичларидан кейин келиб, илоҳий зот маърифатини ифодалайди: «Шариат — соғлиқнинг жисми, ҳақиқат

— унинг руҳи» деб таърифлайди. Сўфийлар ҳақиқатга етишишни асосий мақсад деб билганлар. Сайру сулук натижасида моддий ва маънавий тўсиқлардан ўтиб, ўз нафсларининг асл жавҳаридан, яратилиш моҳиятидан ва дунёга келиш сирларидан огоҳ бўладиларки, бу мутлақ ҳақиқатдир. Баъзи сўфийлар бу мақомни фанодан сўнгги бақо деганлар. Бу тушунчанинг

рпвожланиши асосида аста-секин «комил инсон» тушунчаси юзага келган. Тасаввуфий манбаларда ҳақиқат атамасидан ташқари «ҳақиқати жомийъ», «ҳақиқати мутлақ», «ҳақиқатул-ҳақоик» иборалари ҳам қўлланади.

Имом Муҳаммад Ғаззолий ҳақиқат истовчиларни тўрт гуруҳга: мутакаллимлар, файласуф ва ҳакимлар, исмоилия ва таълимия тарафдорлари ва сўфийларга бўлади. Сўфийлар ҳақида: «Мен учун тамоман равшан бўлдики, Худойи таоло тариқатига қадам қўйганлар фақат сўфийлардир. Уларнинг ҳаёт тарзлари, тариқатлари ва феъллари ҳам энг яхшидир, мақбулдир»,—деб таъриф беради.

Ҳижоб — парда, моддий олам билан маънавий олам орасида бўлган нафсоний ва зулмоний пардалар, ҳақиқатни кўришга моне бўладиган ёпқич. Маҳжуб — Ҳақ ва ҳақиқат орасида пардаси бўлган киши «Ҳижоб ва парда фақат нафсдир».

Ҳол— биз яшаб турган замон ва ҳолат, вақт, маълум бир пайтда келадиган (ворид) ва тушадиган (нозил), кейин эса кечадиган маънавий ҳис ва ҳаяжонлар, шавқ, ҳузн, унс, мушоҳада, яқин, хавф, қабз каби ҳоллар. Ҳол, Ҳақ неъматидир, меҳнат орқали қўлга киритилмайди, мақомларга эса меҳнат, риёзат билан эришилади.

Ҳол соҳиби—маънавий ҳолати яхши бўлган, тасаввуфий ҳолларни кўриб ва яшаб таниган, важд жазба ва истиғроқ ҳолатида бўлган, сакр ва талвин соҳиби, ҳолини бошқара олган киши.

Ҳузн — Шавқ, Ҳузн — жаҳаннамни, илоҳий азобни ва ғазабни ўй-лаб, ғамга ботиш. Шавқ — жаннатни ва илоҳий неъматларни ўйлаб севиниш. Хавфуллоҳнинг натижаси ҳузн, муҳаббатуллоҳнинг натижаси шавқ ва иштиёқдир.

Ҳусн — энг мукаммал камолот ва сифатга эга бўлган зотдирким, у Ҳақдир. «Аллоҳ гўзалдир ва гўзалликни севади» (Ҳадиси шариф). Аллоҳ жамоли, маҳбуб дийдори.